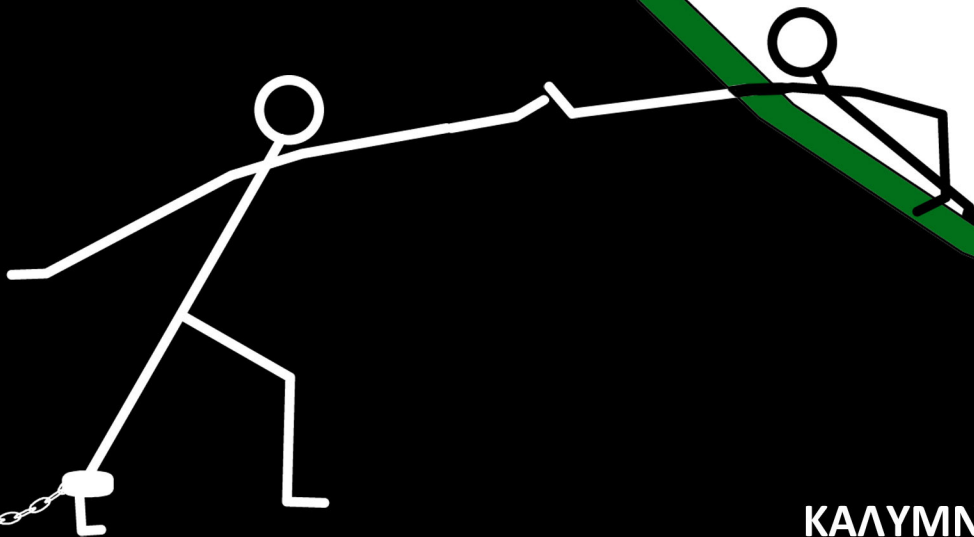

Φυλακή και πόλη: Φυλακές Κορυδαλλού

ΚΑΛΥΜΝΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Πετρίδου Βασιλική

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2014-2015

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Φυλακή και πόλη: Φυλακές Κορυδαλλού

ΚΑΛΥΜΝΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Πετρίδου Βασιλική

Πάτρα, 26 Φεβρουαρίου 2015

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή αφορά στην σχέση μεταξύ πόλης και σωφρονιστικών ιδρυμάτων και πιο συγκεκριμένα σε αυτήν μεταξύ του Δήμου Κορυδαλλού και των φυλακών Κορυδαλλού. Στόχος της εργασίας είναι να μελετηθεί η αλληλεπίδραση, που δημιουργείται μεταξύ ενός αστικού περιβάλλοντος και ενός τόπου εγκλεισμού, δύο τόπων δηλαδή, που παρουσιάζουν μεγάλες αντιθέσεις. Για τη συγγραφή της εργασίας χρειάστηκε βιβλιογραφική μελέτη, επιτόπια έρευνα, η οποία ήταν απαραίτητη για το συγκεκριμένο θέμα, μιας που δεν υπάρχει κάποια συνολική μελέτη, που να παραθέτει στοιχεία, τα οποία να σχετίζονται άμεσα με το θέμα και φωτογραφική τεκμηρίωση. Από τη συνολική έρευνα προέκυψαν κάποια στοιχεία, τα οποία είναι ικανά να δώσουν λύση στα προβλήματα, που δημιουργεί μια κατάσταση, όπως αυτή της ένταξης ενός καταστήματος κράτησης μέσα σε μια γειτονιά, στην οποία υπάρχουν πολλοί χώροι διημέρευσης, όπως πλατείες, σχολεία και χώροι πολιτισμού. Φαίνεται τελικά, ότι η ύπαρξη μιας φυλακής μέσα στην πόλη μπορεί να υφίσταται μόνο υπό προϋποθέσεις, όπως είναι η ύπαρξη ζώνης ασφαλείας μεταξύ των φυλακών και της πόλης. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ένα βασικό στοιχείο, που προκύπτει από την εργασία είναι, ότι όταν πρόκειται να σχεδιαστεί ένα ίδρυμα σωφρονιστικού χαρακτήρα στην πόλη, τότε θα πρέπει η σύνθεσή του να συμβαδίζει με τον πολεοδομικό σχεδιασμό, έτσι ώστε αργότερα να μη δημιουργούνται λειτουργικά προβλήματα.

ABSTRACT

This project concerns the relationship between city and prisons and specifically the one between the City of Korydallos and the prison of Korydallos. The aim of this project is to study the interaction that is created between an urban environment and a place of confinement- two places that seem to show great contrasts. To record all the information needed we collected bibliographical items, fieldwork, which was needed on this issue, since there is no comprehensive study that lists items which are directly related to the subject and photographic documentation. From an overall investigation, we found some evidence which is capable of solving the problems that the inclusion of a detention facility in a neighborhood, where there are many gathering areas, such as squares, schools and cultural venues, creates. It seems that the existence of a prison in a city can exist only under certain conditions, such as the existence of a security zone between the prison and the city. It is important to note that a key element resulting from this research is that when it comes to design a penitentiary institution status in the city, then its synthesis should be in line with the urban planning, so that there will not be any operational problems caused later.

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Το θέμα της εργασίας σχετίζεται με την χρήση της δημόσιας αρχιτεκτονικής για λόγους εξουσίας. Η αρχική αναζήτηση ήταν πολύ γενική, αλλά απαραίτητη για την κατανόηση ορισμένων εννοιών. Η αρχιτεκτονική δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς τη βοήθεια ή την παρέμβαση άλλων επιστημών. Εκεί εμφανίζεται η επιστήμη της οικονομίας, του marketing και της ψυχολογίας. Και ακριβώς εκεί είναι που εμπλέκεται ο όρος εξουσία. Μέσω της αρχιτεκτονικής ένας δημόσιος χώρος μπορεί να κατευθύνει, με τη βοήθεια πολλών παραγόντων, τον άνθρωπο. Μέσα στους αιώνες αυτό έχει γίνει για πολλούς σκοπούς και σε πολλές περιπτώσεις, για σκοπούς χειραγώγησης και όχι για σκοπούς καθοδήγησης. Θα ήταν επιθυμητό η εργασία αυτή να φτάσει σε ένα επίπεδο τέτοιο, ώστε να βρεθεί ένας ορθός και «ηθικός» τρόπος καθοδήγησης των ανθρώπων, μέσω της αρχιτεκτονικής, σε μια υπαρκτή τοποθεσία. Πιο συγκεκριμένα η εργασία θα εστιάσει στις φυλακές Κορυδαλλού και στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου, ώστε να γίνει μια πιο εμπειριστατωμένη έρευνα σχετικά με το θέμα. Οι λόγοι που μας οδήγησαν στην αναζήτηση ενός τέτοιου θέματος είναι καθαρά κοινωνικοί, ανθρωπιστικοί και αρχιτεκτονικοί. Ο κλάδος της αρχιτεκτονικής βασίζεται στον ανθρώπινο παράγοντα. Όσο πιο ευαίσθητο είναι λοιπόν το ζήτημα που έχει να αντιμετωπίσει ο αρχιτέκτονας, τόσο πιο μεγάλη θα είναι και η πρόκληση για αυτόν. Την τελευταία δεκαετία πολλές χώρες αντιμετωπίζουν την οικονομική κρίση κι αυτό το γεγονός οδηγεί και σε άλλων ειδών κρίσεις. Στην αρχιτεκτονική κάτι τέτοιο σημαίνει, αφενός, ότι ο αρχιτέκτονας αγωνιά να αποδείξει την αξία του προσπαθώντας να δημιουργήσει έργα, τα οποία θα τον προωθήσουν και, αφετέρου, ότι ο αρχιτέκτονας θα στραφεί σε προβλήματα που χρίζουν άμεσης λύσης. Κάτι τέτοιο, όμως, αφήνει άλυτα, προβλήματα πολύ σοβαρά, τα οποία πολλοί ξεχνάμε. Ένα τέτοιο θέμα θα ερευνηθεί και στην εργασία αυτή. Πρόκειται για μια φυλακή μέσα στην πόλη, η οποία επηρεάζει άμεσα και τους κατοίκους, αλλά και τους κρατούμενους. Αν κανείς επισκεφθεί και την περιοχή, μάλιστα, θα του γίνει απολύτως σαφές και το πρόβλημα. Να σημειωθεί πως η αφορμή στην επιλογή του συγκεκριμένου τόπου ήταν μια επίσκεψη στην περιοχή. Η αντιθέσεις ήταν τόσο εμφανείς, που νομίζει κανείς ότι βρίσκεται ταυτόχρονα σε δύο μέρη, τα οποία για κάποιον ανεξήγητο λόγο ταυτίζονται και πρέπει να συνυπάρξουν αρμονικά για όσο χρειάζεται. Στην εργασία αυτή θα μελετηθούν όλοι οι παράγοντες της περιοχής, δηλαδή οι φυλακές και οι κρατούμενοι, τα σχολεία και οι μαθητές, το δημαρχείο και το δίκτυο των κατοίκων. Η ευρύτερη επιστημονική περιοχή στην οποία θα ενταχθεί η εργασία είναι ανθρωπιστική, κοινωνιολογική, ψυχολογική και αρχιτεκτονική. Αυτό θα συμβεί, διότι θα εστιάσουμε ξεχωριστά στον ανθρώπινο παράγοντα, την κοινωνία του Κορυδαλλού σαν σύνολο – δηλαδή πως αλληλεπιδρούν όλοι οι δημόσιοι παράγοντες μαζί- την ψυχολογία των κρατούμενων και των κατοίκων, για να εξετάσουμε αν υπάρχει ευαισθησία στο ζήτημα των φυλακών ή αν υπάρχει πιο σκληρή στάση και, τέλος, τη δομή της περιοχής του Κορυδαλλού σαν δημόσιο αρχιτεκτονικό σύστημα. Με τον τρόπο αυτό θα μπορέσουμε να κατανοήσουμε το πρόβλημα και να προτείνουμε μια λύση αργότερα που θα ανακουφίζει τους κατοίκους, θα ευχαριστεί τους κρατούμενους και θα οργανώνει την πόλη.

Στο σημείο αυτό οφείλω να ευχαριστήσω τα άτομα, τα οποία βοήθησαν με κάθε τρόπο στη συγγραφή της ερευνητικής αυτής εργασίας. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να δώσω στην καθηγήτριά μου, Βασιλική Πετρίδου, η οποία με καθοδήγησε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και την Ελένη Λιντζαροπούλου, η οποία μου προσκόμισε πολύ υλικό για την εργασία και μου απέδειξε ότι στην σκληρή κοινωνία, που ζούμε, υπάρχουν ακόμη ευαίσθητοι άνθρωποι, που

παλεύουν για αυτά που επιζητούν και οι έγκλειστοι στο σωφρονιστικό ίδρυμα Κορυδαλλού, δηλαδή αλληλεγγύη και ανθρωπιά. Ακόμη ευχαριστώ τον διευθυντή του 4^{ου} λυκείου Κορυδαλλού, τον φύλακα και τον γιατρό των φυλακών καθώς και τον φίλο μου Ιωαννίδη Κώστα για τις συνεντεύξεις που μου έδωσαν. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τις φίλες μου Βάσια, Δήμητρα, Ερατώ και Κωνσταντίνα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	i
ΠΡΟΟΙΜΙΟ.....	iii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	
1.1. Πόλη και φυλακή- Η έννοια του ελέγχου.....	4
1.1.1. Ο έλεγχος και η συμπεριφορά του ατόμου στο χώρο.....	4
1.1.2. Η πόλη και ο έλεγχος σε αυτή.....	7
1.1.3. Πέρα από τη φυλακή.....	8
1.2. Τοποθεσία της φυλακής- Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της ένταξης της φυλακής μέσα στην πόλη	11
1.3. Παραδείγματα φυλακών μέσα σε πόλη.....	14
1.3.1. Baltimore Central Booking and Intake Facility, Baltimore, Maryland.....	14
1.3.2. Belmarsh Prison, London.....	16
1.3.3. City prison Hoogvliet, Netherlands	17
1.3.4. Wake County Public Safety Center, North Carolina.....	19
1.3.5. San Pedro prison, Bolivia.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	
2.1. Η ιστορία του Δήμου Κορυδαλλού από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.....	25
2.2. Κτιριολογική ανάλυση των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού	28
2.2.1. Πτέρυγες.....	31
2.2.2. Προαύλια.....	33
2.2.3. Χώροι διοίκησης.....	34
2.2.4. Χώροι που αφορούν τους κρατούμενους.....	36
2.2.5. Τα τείχη.....	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1. Ανάλυση της ευρύτερης περιοχής Κορυδαλλού: Ανάλυση της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Κορυδαλλού με βάση τις χρήσεις στην πόλη, καθώς και το δομημένο και το αδόμητο, σε σχέση με την παρουσία των φυλακών	45
3.2. Μελέτη γύρω από την περιοχή των φυλακών Κορυδαλλού.....	57
3.3. Κυκλοφορία στο Δήμο Κορυδαλλού.....	73
3.3.1. Αστική συγκοινωνία Δήμου Κορυδαλλού.....	73
3.3.2. Οδικό δίκτυο Δήμου Κορυδαλλού.....	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1. Σχέση φυλακών και πόλης- Κρατούμενων και κατοίκων.....	89
4.1.1. Φυλακή-πόλη.....	89
4.1.2. Κρατούμενοι-κάτοικοι.....	91
4.2. Σχεδιαστικές προτάσεις για τις εγκαταστάσεις, όπου βρίσκονται οι φυλακές Κορυδαλλού...93	
4.2.1. Πρόταση 1.....	93
4.2.2. Πρόταση 2.....	96
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	99
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	102
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ.....	105
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	110

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην ερευνητική αυτή εργασία μελετήθηκε η σχέση μεταξύ πόλης και φυλακής. Για το λόγο αυτό μελετήθηκαν κάποια παραδείγματα σωφρονιστικών ιδρυμάτων, τα οποία βρίσκονται μέσα σε αστικά τοπία. Αυτό βοήθησε στη εξαγωγή συμπερασμάτων, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για τη μελέτη της αλληλεπίδρασης μεταξύ του Δήμου Κορυδαλλού και της φυλακής Κορυδαλλού. Έτσι, προέκυψαν συμπεράσματα σχετικά με την πιθανότητα παραμονής ή απομάκρυνσης των φυλακών από την πόλη.

Για την διεκπεραίωση της εργασίας ήταν απαραίτητη η χρήση διάφορων μέσων. Ένα από αυτά ήταν η βιβλιογραφική έρευνα, για την οποία χρειάστηκε να γίνουν επισκέψεις σε βιβλιοθήκες της Αθήνας, της Πάτρας και σε ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, καθώς στοιχεία επί του θέματος της αστικής μελέτης του Δήμου Κορυδαλλού δεν υπήρχαν σε πληθώρα. Για τον τελευταίο λόγο, μάλιστα, χρειάστηκε να γίνει επιτόπια έρευνα και καταγραφή στοιχείων, καθώς και φωτογραφική τεκμηρίωση, ώστε να προσκομιστούν αρκετά στοιχεία για την κατάσταση, που επικρατεί στην ευρύτερη περιοχή του Κορυδαλλού. Από τη γενική έρευνα, που πραγματοποιήθηκε, σχεδιάστηκαν χάρτες και διαγράμματα από τη γράφουσα, τα οποία αποτέλεσαν βάση για τη εξαγωγή συμπερασμάτων. Στο σημείο αυτό είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί η συμβολή, όλων όσων δέχθηκαν να δώσουν συνέντευξη και ιδιαίτερα αυτή της Ελένης Λιντζαροπούλου, η οποία είναι υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού. Η τελευταία, πέρα από τη συνέντευξη, έδωσε και πολύ υλικό, χρήσιμο για την εργασία, όπως είναι μια στατιστική έρευνα, φωτογραφικό υλικό, άρθρα, επιστολές του δημάρχου, σχεδιαστικές προτάσεις, που έχουν γίνει για την περιοχή των φυλακών και πληροφορίες για τα σχολεία.

Η εργασία ξεκινά αναφέροντας κάποια γενικά στοιχεία, τα οποία σχετίζονται με το θέμα. Για την ακρίβεια μελετώνται έννοιες, όπως αυτή του ελέγχου μέσω της αρχιτεκτονικής, της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο χώρο, του ελέγχου στην πόλη και του ελέγχου στην φυλακή. Ακόμη γίνεται λόγος για την τοποθέτηση των σωφρονιστικών ιδρυμάτων σε διάφορα μέρη και καταλήγουμε να μιλάμε για την τοποθέτηση αυτών μέσα στον αστικό ιστό. Έτσι φτάνουμε να αναλύουμε πέντε παραδείγματα φυλακών, τα οποία βρίσκονται μέσα σε κάποιο αστικό κέντρο και από τα οποία βγάζουμε κάποια συμπεράσματα σχετικά με τα σημεία στα οποία πρέπει να εστιάσουμε αργότερα στην εργασία για να ανακαλύψουμε αν οι φυλακές Κορυδαλλού είναι λειτουργικές σε σχέση με την πόλη. Τα παραδείγματα αυτά είναι οι φυλακές στη Βαλτιμόρη, οι φυλακές στη Μπελμάρς, οι φυλακές στο Ρότερνταμ, οι φυλακές στη Νότια Καρολίνα και τέλος οι φυλακές στη Βολιβία.

Συνεχίζοντας την έρευνα στεκόμαστε στις ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού, τις οποίες είμαστε υποχρεωμένοι να μελετήσουμε, μιας που δε γνωρίζουμε αν σε μελλοντική πρόταση της γράφουσας αυτές θα παραμείνουν ή αν αυτές θα

απομακρυνθούν από την περιοχή. Έτσι δίνονται ορισμένα στοιχεία, που αφορούν στην ιστορία του Δήμου Κορυδαλλού και τα οποία θα μας βοηθήσουν να αναγνωρίσουμε την εξέλιξη του Δήμου μέσα στα χρόνια σε σχέση με τις φυλακές. Έπειτα αναλύουμε κτιριολογικά το ανδρικό τμήμα των φυλακών Κορυδαλλού, ώστε να μπορέσουμε στη συνέχεια να δούμε τη σχέση του με την πόλη. Να τονίσουμε στο σημείο αυτό, ότι ο λόγος για τον οποίο δε γίνεται κτιριολογική ανάλυση του γυναικείου τμήματος των φυλακών, έχει να κάνει με το γεγονός, ότι έχουν ήδη γκρεμιστεί δύο από τις τρεις πτέρυγες, αφού παραχωρήθηκε το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης στο Δήμο και δρομολογείται να δοθεί και το υπόλοιπο.

Από τη μελέτη του πρώτου κεφαλαίου προέκυψαν κάποια συμπεράσματα σχετικά με τις λειτουργίες της πόλης, οι οποίες θίγονται περισσότερο από την ύπαρξη ενός καταστήματος κράτησης σε αυτή. Αυτές είναι οι χρήσεις των κτιρίων και η κυκλοφορία. Για το λόγο αυτό μελετούμε τις χρήσεις των κτιρίων, που υπάρχουν γενικά στο Δήμο Κορυδαλλού και ύστερα εστιάζουμε στην περιοχή γύρω από τις φυλακές. Στη συνέχεια ερευνούμε την κυκλοφορία στο Δήμο και τη λειτουργία του οδικού δικτύου. Τα παραπάνω μας βοηθούν να συμπεράνουμε ποιες λειτουργίες ευημερούν, ποιες εμποδίζονται από τις φυλακές, ποιες είναι οι ανάγκες του Δήμου, πόσο καλά λειτουργεί το οδικό δίκτυο σε σχέση με τις φυλακές και ποιες είναι οι κεντρικές αρτηρίες κυκλοφορίας, οι οποίες σχετίζονται με τις φυλακές.

Τέλος, ασχολούμαστε με τις σχέσεις μεταξύ φυλακής και πόλης, κρατούμενων και κατοίκων και κρατούμενων και μαθητών. Αυτό μας δίνει μερικά ακόμη στοιχεία σχετικά με τα προβλήματα, που δημιουργούνται, λόγω της φυλακής. Επιπρόσθετα, αναλύουμε δύο σχεδιαστικές προτάσεις, οι οποίες έχουν γίνει για την περίπτωση απομάκρυνσης της φυλακής από την πόλη, κάτι το οποίο δείχνει ξεκάθαρα την επιθυμία των κατοίκων να απελευθερωθεί η πόλη από το ίδρυμα. Τελικός στόχος της εργασίας ήταν η εξαγωγή συμπερασμάτων, τα οποία περιλαμβάνουν και την περίπτωση παραμονής των φυλακών Κορυδαλλού στην πόλη, αλλά και την περίπτωση απομάκρυνσης αυτών από την πόλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1⁰

1.1.ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΗ- Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το ζήτημα, που ερευνά η εργασία αυτή αφορά στην πόλη και στη φυλακή και για τον λόγο αυτό στην εργασία αυτή θα μελετήσουμε τη λειτουργία της πόλης, τη λειτουργία της φυλακής και την σχέση μεταξύ αυτών των δύο. Πριν φτάσουμε να μιλάμε για την αλληλεπίδραση φυλακής και πόλης, είναι καλό να αναφερθούμε σε ορισμένες έννοιες και σε ορισμένες καταστάσεις, που σχετίζονται με το θέμα μας. Για τον λόγο αυτό παρακάτω θα αναφερθούμε στην πολιτική διάσταση που έχει λάβει ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός, στην έννοια του ελέγχου, στη συμπεριφορά τα ατόμου στο χώρο, στην υπόσταση της πόλης και στη φυλακή.

1.1.1.Ο έλεγχος και η συμπεριφορά του ατόμου στο χώρο:

Τη δεκαετία του 1960 ο σχεδιασμός παύει να θεωρείται μόνο επιστήμη. Η έννοια της πολιτικής φαίνεται να αποκτά μεγαλύτερη σημασία. Η έννοια του κόστους και του κέρδους γίνεται πιο ισχυρή. Ο ωφελμισμός αυτός στοχεύει στην βελτιστοποίηση της ευημερίας. Τα γεγονότα και οι αξίες φαίνεται να ενδιαφέρουν τους σχεδιαστές, οι οποίοι αρχίζουν να λαμβάνουν υπόψη τους πολύ το κοινό. Αυτό, όμως, οδηγεί σε κάποιους προβληματισμούς. Τι κάνουμε με το κοινό; Πως τους ελέγχουμε;¹ Στα ερωτήματα αυτά καλούνται να απαντήσουν και οι αρχιτέκτονες, οι οποίοι αναλαμβάνουν έργα, τα οποία αφορούν σε κτίρια ελέγχου, όπως είναι, για παράδειγμα, οι φυλακές.

Η επανάληψη και η αναπαραγωγή προκαθορισμένων προτύπων (patterns) στο περιβάλλον της πόλης και γενικά των δημόσιων χώρων συμβαίνει, ώστε να μπορεί να υπάρχει έλεγχος² και έτσι να μην υπάρχουν προβλήματα στις κοινωνικές δράσεις των κατοίκων.³ Αυτός είναι και ένας από τους λόγους, που παρατηρούμε σε πολλές πόλεις να ακολουθείται κάποιος κánaβος. Με τον τρόπο αυτό οι πολίτες έχουν αποτυπώσει στο μυαλό τους ένα κανονικοποιημένο σύστημα, το οποίο τους οδηγεί πιο εύκολα στον προορισμό τους. Τη χρήση αυτή του ελέγχου μπορούμε να τη δούμε στο χώρο παρακάτω, ώστε να κατανοήσουμε όσα ειπώθηκαν παραπάνω.

«Συνδεδεμένη με το εύρος ζωής, η κοινωνική οργάνωση του χώρου, μέσα από την αδήριτη ανάγκη για έκταση, προοπτική και ορίζοντα, άλλοτε απελευθερώνει και άλλοτε φυλακίζει τον άνθρωπο που προσπαθεί -όντας ζών ευπροσάρμοστο- να επιβιώσει ακόμα και σ' έναν καθολικά εχθρικό αστικό χώρο, όπως αυτός των σύγχρονων μεγαλουπόλεων.»⁴ Βλέπουμε, λοιπόν, ότι η πόλη μπορεί να αποτελέσει χώρο περιοριστικό για τον άνθρωπο, κάτι το οποίο μας θυμίζει τις συνθήκες φυλάκισης. Ο χώρος, που αποτελεί βασικό συστατικό του περιβάλλοντος, είναι ένα

¹ Taylor Nigel, *Urban planning theory since 1945*, Sage Publications, London, 1998, σελ 75-90.

² Στο βιβλίο: Βουρλάνου Ειρήνη, *Δημόσιος χώρος και έλεγχος*, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, 18 Νοεμβρίου 2010, σελ 8 διαβάζουμε περί ελέγχου: Έλεγχος: Ο έλεγχος γεννιέται κυρίως από την ανάγκη για ασφάλεια αλλά και εξουσία, από την ανάγκη να ορίζεται και να διαχωρίζεται κάθε τι διαφορετικό και αυτό γίνεται με την οργάνωση, την ταξινόμηση, ιεράρχηση των «μονάδων» της πόλης. Ο έλεγχος καθίσταται κοινωνική ανάγκη.

³ Βουρλάνου Ειρήνη, *Δημόσιος χώρος και έλεγχος*, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, 18 Νοεμβρίου 2010, σελ 12-13.

⁴ Νικολαΐδου Σήλια, *Η κοινωνική οργάνωση του αστικού χώρου*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1993, σελ 215.

στοιχείο, που επηρεάζει τη συμπεριφορά του ατόμου, η οποία επηρεάζεται από τα πολιτισμικά στοιχεία. Η θέση του ανθρώπου μέσα στο χώρο δεν είναι τυχαία, αντίθετα ο τρόπος με τον οποίο διατάσσονται οι άνθρωποι στο χώρο είναι με βάση κάποια κανονικοποίηση, κάποια patterns δηλαδή και δεν στηρίζεται σε ορθολογιστικά ή λειτουργικά δεδομένα.⁵ Αυτό σημαίνει, ότι το άτομο έχει την τάση να κατατάσσεται στο χώρο σύμφωνα με κάποιο μοτίβο ή κάναβο ή κανόνα. Δηλαδή, αν στο χώρο υπάρχει κάποιος κανόνας, για παράδειγμα, στο έδαφος, τότε ο άνθρωπος θα σταθεί ή θα κινηθεί με βάση αυτόν. Γενικά «ο χώρος επηρεάζει ως ένα βαθμό την ανθρώπινη συμπεριφορά, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι την καθορίζει ή την κατευθύνει».⁶ Και στο σημείο αυτό, έρχεται ο αρχιτέκτονας να αποφασίσει αν με το σχεδιασμό θα κατευθύνει την ανθρώπινη συμπεριφορά ή όχι. Στις φυλακές ο αρχιτέκτονας καλείται να το κάνει αυτό. Στις πόλεις έχει την επιλογή να αφήσει ελεύθερο το άτομο να καθορίσει τη συμπεριφορά του, σίγουρα όμως δίνονται πολλές κατευθύνσεις αν σκεφτεί κανείς την διάταξη των τετραγώνων, τον τρόπο που διαχέονται τα δημόσια κτίρια στον αστικό ιστό, το μέγεθος των πιο σημαντικών κτιρίων, ακόμη και την κυκλοφορία.

Οι άνθρωποι έχουν την τάση να στέκονται σε κάποιο σημείο του χώρου, από το οποίο να μπορούν οι ίδιοι να παρατηρήσουν τους άλλους, αλλά από το οποίο οι άλλοι να μην μπορούν να τους παρατηρούν. Για αυτό το λόγο μάλιστα βλέπουμε ανθρώπους να στέκονται κοντά σε κολώνες, για παράδειγμα, ή σε αντίστοιχα αντικείμενα ανάλογα με το χώρο, διότι από τέτοιου είδους σημεία μπορούν να βλέπουν τους άλλους χωρίς να γίνονται φανεροί οι ίδιοι. Το γεγονός αυτό έχει να κάνει με το πόσο άνετα νιώθει ο άνθρωπος να τον παρατηρούν. Όταν οι άνθρωποι βρίσκονται σε έναν ανοιχτό χώρο από όπου όλοι μπορούν να τους δουν, τότε αυτοί νιώθουν εκτεθειμένοι- όπως για παράδειγμα συμβαίνει με τους επιτηρούμενους κρατούμενους στις φυλακές. Κατανοούμε, λοιπόν, ότι εμπλέκεται στη συμπεριφορά αυτή του ατόμου η έννοια της επιτήρησης⁷ και για τον λόγο αυτό καλό θα ήταν στις πιθανές προτάσεις που θα γίνουν για την έκταση, που βρίσκονται σήμερα οι φυλακές Κορυδαλλού, να μην εκτίθενται οι κάτοικοι και οι επισκέπτες σε θεάσεις, οι οποίες τους θέτουν ως «επιτηρούμενους».⁸ «Η χρησιμοποίηση του χώρου και η τοποθέτηση των ατόμων μέσα σε αυτόν έχει σχέση περισσότερο με τις δραστηριότητες των άλλων ατόμων που βρίσκονται εκεί, παρά με αυτόν καθαυτό το χώρο», ειδικά όταν πρόκειται για χώρους, όπου υπάρχουν θέσεις εξουσίας και θέσεις υποταγής, όπως είναι οι φυλακές.⁹ Το ίδιο, όμως, ισχύει και στις πόλεις. Ιδιαίτερα, όταν μέσα σε αυτές υπάρχει κάποιο σωφρονιστικό ίδρυμα, τότε κυριαρχεί η αστυνομοκρατία. Οι πολίτες ζουν μόνιμα σε

---

⁵ Νικολαΐδου Σήλια, *Η κοινωνική οργάνωση του αστικού χώρου*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1993, σελ 218.

⁶ Ο.π., σημ. 5, σελ 219.

⁷ Στο βιβλίο Foucault Michel, *Επιτήρηση και τιμωρία: η γέννηση της φυλακής*, εκδόσεις ΠΛΕΘΡΟΝ, μετφρ. Μπετζέλος Τάσος, Αθήνα, 2011, ο συγγραφέας αναφέρει στην σελίδα 203: Χάρη στις τεχνικές της επιτήρησης, η «φυσική» της εξουσίας και η επιλαβή του σώματος, διενεργούνται σύμφωνα με τους νόμους της οπτικής και της μηχανικής, συμφωνά με ένα ολόκληρο παιχνίδι χώρων, γραμμών, οθονών, δεσμών, βαθμών, και χωρίς καταφυγή, κατ' αρχήν τουλάχιστον, στην υπερβολή, τη δύναμη, τη βία. Πρόκειται για μια εξουσία που είναι φαινομενικά τόσο λιγότερο «σωματική», όσο είναι περισσότερο επιδέξια «υλική». Κατανοούμε από τα παραπάνω ότι η αρχιτεκτονική διαθέτει κάποιο ρόλο στην επιτήρηση των κρατούμενων.

⁸ Canter David, *Ψυχολογία και Αρχιτεκτονική*, εκδόσεις University Studio Press, μετφρ. Κοσμόπουλος Ι. Πάνος, Θεσσαλονίκη, 1996, σελ 135-136.

⁹ Ο.π., σημ. 8, σελ 220.

συνθήκες επιτήρησης. Η συμπεριφορά του ατόμου, λοιπόν, επηρεάζεται όταν παραβιάζεται ο προσωπικός του χώρος. Κάτι τέτοιο ισχύει και στην περίπτωσή μας, όπως θα δούμε και παρακάτω, και για τους κρατούμενους, αλλά και για τους πολίτες.¹⁰

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, λόγω της επίδρασης των συμπεριφοριστικών αντιλήψεων¹¹, υπάρχει μια τάση να προσανατολιζόμαστε αρχιτεκτονικά σε εννοιολογικές έρευνες, αντιμετωπίζοντας το χώρο ως καθοριστικό όργανο της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Για αυτό και ζητήματα, που αφορούν σε ανθρωπιστικές επιστήμες φαίνεται να απασχολούν σήμερα αρκετά τους αρχιτέκτονες.¹² Ένα θέμα, λοιπόν, όπως είναι οι φυλακές μέσα στην πόλη, συνδέεται άμεσα με τις συμπεριφοριστικές αντιλήψεις, αφού η ανθρώπινη συμπεριφορά πρέπει να μελετηθεί σε δύο ανθρωπιστικούς άξονες- σε αυτόν που αφορά στους κρατούμενους, οι οποίοι βιώνουν συνθήκες περιορισμού λόγω του αρχιτεκτονικού σκληρού ορίου, που τους περιβάλλει και δεν τους επιτρέπει να το παραβούν, και σε αυτόν που αφορά στους κατοίκους, οι οποίοι παρόλο που είναι ελεύθεροι να κινηθούν και να δράσουν όπως επιθυμούν, βιώνουν συνθήκες αστυνομοκρατίας, γεγονός το οποίο τελικά τους περιορίζει.

«Αναφερόμενος στη διαφορά ανάμεσα στον αντικειμενικό και τον αντιληπτό κόσμο ο Rapoport υποστηρίζει ότι οι κανόνες που χρησιμοποιούνται για την επιλογή δόμησης και οργάνωσης του κτισμένου περιβάλλοντος αποτελούν μέρος ενός γενικού συστήματος πολιτισμικών κανόνων, που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην οργάνωση του αντιληπτού περιβάλλοντος και στη δράση τον ατόμου μέσα σ' αυτό.»¹³ Βλέπουμε . έτσι, ότι το περιβάλλον επιδρά σημαντικά στον άνθρωπο, γεγονός το οποίο λαμβάνουν υπόψη και οι σχεδιαστές. Αυτό, όμως, δεν είναι κανόνας. Για αυτό, στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε ότι η επίδραση του περιβάλλοντος στη συμπεριφορά του ατόμου δεν είναι μονοσήμαντη, αντίθετα υπάρχουν άλλοι παράγοντες, που καθιστούν το αντίθετο. Δηλαδή, οι άνθρωποι επιδρούν στο περιβάλλον, με βασικά όπλα την κουλτούρα, την παιδεία και τη μόρφωση. Σε περιπτώσεις, δηλαδή, που το κτισμένο περιβάλλον υφίσταται και δεν μπορεί να αλλάξει σε μεγάλο βαθμό, τότε υπάρχουν τρόποι, ακόμη και σχεδιαστικές παρεμβάσεις, που μπορούν να βοηθήσουν στην εξέλιξη της πόλης και των κατοίκων της. Για το λόγο αυτό θα αναφερθούμε και σε επόμενα κεφάλαια στο ζήτημα της παιδείας, είτε αυτό έχει να κάνει με τους κατοίκους, είτε έχει να κάνει με τους κρατούμενους, μιας που αυτή αποτελεί πολύ σημαντικό έργο στην επίτευξη του παραπάνω στόχου.¹⁴

---

¹⁰ Νικολαΐδου Σήλια, *Η κοινωνική οργάνωση του αστικού χώρου*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1993, σελ 221.

¹¹ Στο βιβλίο: Νικολαΐδου Σήλια, *Η κοινωνική οργάνωση του αστικού χώρου*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1993, σελ 235 διαβάζουμε: «Συμπεριφοριστική αντίληψη: η ανθρώπινη συμπεριφορά στο χώρο σε σχέση με θέματα διευθέτησης και συμμετοχής του ανθρώπου στο περιβάλλον, με τις επιδράσεις της κεντρικής θέσης ή της κατειλημμένης θέσης στο χώρο, με θέματα διεύθυνσης και παρακίνησης κ.α.»

¹² Ο.π., σημ. 10, σελ 235.

¹³ Ο.π., σημ. 10, σελ 237.

¹⁴ Ο.π., σημ. 10, σελ 236.

1.1.2. Η πόλη και ο έλεγχος σε αυτή:

Ο Αριστοτέλης θεωρεί ότι ο άνθρωπος είναι ένα πολιτικό ζώο, που όταν τον βάλεις στο άστυ περνά από τη βαρβαρότητα στον πολιτισμό.¹⁵ Η πολιτεία προσφέρει τη δυνατότητα στους πολίτες να αναπτύξουν και να εξελίξουν τη ζωή. «Η παρατήρηση της φύσης και του ζωικού βασιλείου δίδαξε στον Αριστοτέλη ότι κάθε ζωντανός οργανισμός, εφόσον ξεπεράσει την ποιότητα που τον ορίζει, αλλάζει ποιότητα, παύει δηλαδή να υπάρχει όπως ήταν πριν. Το ίδιο συμβαίνει και με την πόλη. Αν ξεπεράσει τα όριά της, δεν θα μπορέσει να προσφέρει τις κατάλληλες συνθήκες για να ευδοκιμήσει, να αναπτυχθεί η ζωή.». Τα στοιχεία που πρέπει, κατά τον Αριστοτέλη, να συντελούν μια κατοικία ή μια πόλη είναι η υγιεινή, η άμυνα, η ομαλή διοίκηση και η αισθητική, όπως υποστηρίζει η συγγραφέας Νικολαΐδου Σήλια.¹⁶ Γενικά η πόλη αποτελεί ένα σύστημα και κάθε σύστημα αποτελείται από κάποια στοιχεία, τα οποία συμβάλουν στην τελική σύσταση αυτού. Τα στοιχεία, που συνθέτουν την τελική φυσιογνωμία και μορφή της πόλης είναι: οι κατοικίες, οι εργασιακοί χώροι, οι πολιτισμικοί χώροι, η βιομηχανία, η διοίκηση, τα ιστορικά δεδομένα της δομής, οι πολιτικές εγκαταστάσεις, η κυκλοφορία, οι πλατείες, οι γειτονιές, οι παιδικές χαρές, τα σχολεία, τα νοσοκομεία και τα πανεπιστήμια.¹⁷

Στο σημείο αυτό θα κάνουμε μια μικρή αναφορά στο άστυ και στην φαινομενική πόλη¹⁸ παραλληλίζοντάς τις με την πόλη και την φυλακή αντίστοιχα, αφού η εργασία μελετά αυτά τα δύο και την αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Από τη μία το άστυ δημιουργήθηκε από την ελεύθερη απόφαση του ανθρώπου να ζει φυσικά, πνευματικά και έννομα σε μία κοινωνία, αναγνωρίζοντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Από την άλλη, η φαινομενική πόλη, την οποία ταυτίζουμε με τη φυλακή, αποτελείται από ένα πλήθος ατόμων (στρατόπεδο ανθρώπων), τα οποία συντηρούνται στη ζωή έχοντας ελάχιστη δική τους οικονομική ή πολιτική δραστηριότητα και τα οποία υποτάσσονται σε έναν ηγεμόνα. Στην τελευταία περίπτωση ο άνθρωπος δεν μπορεί να αναπτύξει προσωπικότητα, δημιουργικότητα και την ικανότητα να σκέπτεται μόνος του και να αποφασίζει ελεύθερα.¹⁹ Με αφορμή αυτό θα δούμε πώς άτομα υπό περιορισμό, όπως είναι οι κρατούμενοι, μπορούν να επιβιώσουν και να εξελιχθούν και κατά πόσο η «φαινομενική τους πόλη»-φυλακή κατορθώνει να συνδεθεί με το άστυ και αργότερα να εντάξει τους εγκλείστους σε αυτό.

¹⁵ Νικολαΐδου Σήλια, *Η κοινωνική οργάνωση του αστικού χώρου*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1993, σελ 39.

¹⁶ Ο.π., σημ. 15, σελ 38-41.

¹⁷ Μποτής Μάριος, Βερολίνο/2: Πολιτικές και όριο στο αστικό τοπίο, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, Νοέμβριος 2009, σελ 16-21.

¹⁸ Για τον όρο «φαινομενική πόλη» στο βιβλίο Δεσποτόπουλος Ιωάννης, *Η ιδεολογική δομή των πόλεων*, πανεπιστημιακές εκδόσεις Ε.Μ.Π.- Ν.Τ.Υ.Α Press, Αθήνα, 1997, σελ 20, ο συγγραφέας αναφέρει: *Η οργανωμένη ή χαλαρή συγκέντρωση γύρω από ένα προστατευμένο συγκρότημα του ηγεμόνα, που κατατασσόταν ως «υπηρετικό προσωπικό» εντός των οχυρωματικών τειχών, θα χαρακτηριζόταν ως μία «φαινομενική πόλη», ένας «πολεοειδής σχηματισμός». Σε ένα τέτοιο στρατόπεδο ανθρώπων, το «πλήθος» συντηρούνταν στη ζωή, «φυτοζώνοντας», χωρίς την ελάχιστη δική του οικονομική ή πολιτική δραστηριότητα.*

¹⁹ Δεσποτόπουλος Ιωάννης, *Η ιδεολογική δομή των πόλεων*, πανεπιστημιακές εκδόσεις Ε.Μ.Π.- Ν.Τ.Υ.Α Press, Αθήνα, 1997, σελ 20,24.

1.1.3. Πέρα από τη φυλακή:

Είναι σημαντικό να σημειωθεί, ότι οι έννοιες της επιτήρησης και της πειθαρχίας²⁰ δεν εμφανίζονται μόνο σε ιδρύματα σωφρονιστικού χαρακτήρα. Όπως απέδειξε και το Πανοπτικό²¹ του Bentham, το οποίο σχεδιάστηκε αρχικά για να φιλοξενήσει καταδίκους, τελικά τα κτίρια, που βασίστηκαν στα σχέδια του Πανοπτικού ήταν σχολεία, νοσοκομεία, εργασιακοί χώροι κ.α. Οι παραπάνω έννοιες όμως φαίνεται να πέρασαν με τα χρόνια και στον εργασιακό τομέα και πιο

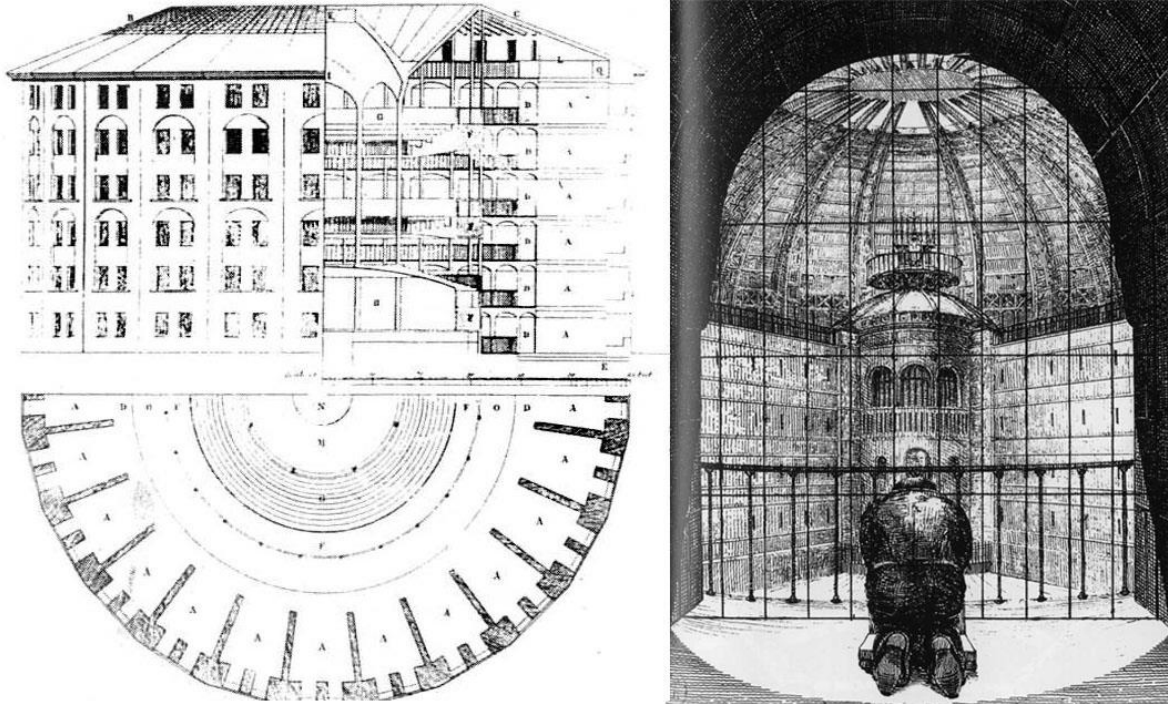
²⁰ Στο βιβλίο Foucault Michel, *Επιτήρηση και τιμωρία: η γέννηση της φυλακής*, εκδόσεις ΠΛΕΘΡΟΝ, μετφρ. Μπετζέλος Τάσος, Αθήνα, 2011, ο συγγραφέας αναφέρει στη σελίδα 158, ότι ο τρόπος του ελέγχου ενέχει έναν αδιάλειπτο καταναγκασμό που δίνει περισσότερο βάρος στην ίδια τη διαδικασία παρά στα αποτελέσματά της και που αστυνομεύει το χώρο, τον χρόνο και τις κινήσεις. Τις μεθόδους αυτές, οι οποίες επιτρέπουν το σχολαστικό έλεγχο των δραστηριοτήτων του σώματος, εξασφαλίζουν την σταθερή καθυπόταξη των δυνάμεών του και επιβάλλουν μια σχέση υπακοής-χρησιμότητας, τις ονομάζει ο Foucault "πειθαρχίες". Οι πειθαρχίες εξελίχτηκαν τον 18ο αιώνα σε γενικούς τύπους κυριαρχίας. Γεννιέται μια πολιτική ανατομία της λεπτομέρειας που είναι συγχρόνως μια μηχανική της εξουσίας: η πειθαρχία κατασκευάζει σώματα και εξασκημένα, σώματα "πειθήνια", διασπά τη δύναμη του σώματος και από τη μια τη μετατρέπει σε "επιδεξιότητα", σε "ικανότητα", ενώ από την άλλη αντιστρέφει την δύναμη και τη μετατρέπει σε σχέση αυστηρής υποταγής.

²¹ Από το βιβλίο Giuseppe di Gennaro, *Prison architecture : an international survey of representative closed institutions and analysis of current trends in prison design*, The Architectural Press , London, 1975, σελ 18, 19 συμπεραίνουμε ότι: Το πρώτο σχέδιο φυλακής, που βασίστηκε στο σχήμα του κύκλου ήταν το Πανοπτικό του Jeremy Bentham. Είναι σημαντικό να γίνει λόγος για το έργο αυτό, διότι αποτελεί πρότυπο σχεδίασης κτηρίων επιτήρησης (π.χ. σχολείων, νοσοκομείων, φυλακών). Ο Bentham τοποθετεί το παρατηρητήριο επιτήρησης στο κέντρο του κυκλικού κτηρίου και τα κελιά τριγύρω, δηλαδή τοποθετεί τον επιτηρόν στον πυρήνα του κύκλου και τους επιτηρούμενους στην περίμετρο του κύκλου. Έτσι, επιτυγχάνει τη μέγιστη δυνατή επιτήρηση, ή τουλάχιστον αυτό ισχυριζόταν. Ο ίδιος σχεδίασε διάφορες εκδοχές του Πανοπτικού, αφιερώνοντας τη ζωή του σε αυτό και αναζητώντας λύσεις ακόμη και για τεχνικά ζητήματα και λεπτομέρειες. Το πρότυπο αυτό φυλακής δεν χτίστηκε ποτέ όσο ζούσε ο σχεδιαστής του, όμως, μελλοντικά έγιναν διάφορες απόπειρες δημιουργίας κυκλικών φυλακών ή και νοσοκομείων, που βασίζονταν σε αυτό το σύστημα.

Από το βιβλίο Foucault Michel, *Επιτήρηση και τιμωρία: η γέννηση της φυλακής*, εκδόσεις ΠΛΕΘΡΟΝ, μετφρ. Μπετζέλος Τάσος, Αθήνα, 2011, σελ 223-258 διαβάζουμε ότι: Ο Φουκώ για το Πανοπτικόν αναφέρει, ότι πρόκειται για μια μόνιμη κατάσταση ορατότητας. Στην αρχιτεκτονική μορφή που ονομάστηκε Πανοπτικόν από τον Bentham, ο κάθε έγκλειστος (άρρωστος, τρελός, μαθητής, εργάτης ή κατάδικος), όπως εξηγεί ο συγγραφέας είναι αντικείμενο μιας πληροφόρησης και ποτέ υποκείμενο μιας επικοινωνίας, τον βλέπουν αλλά δεν βλέπει. Μια αξονική ορατότητα διασφαλίζει την τάξη. Το κυριότερο αποτέλεσμα του Πανοπτικού είναι ακριβώς να επιβάλλει στον κρατούμενο μια συνειδητή και μόνιμη κατάσταση ορατότητας που εξασφαλίζει την αυτόματη λειτουργία της εξουσίας, μονιμοποιεί τα αποτελέσματα της επιτήρησης ακόμη και αν αυτή είναι ασυνεχής στην άσκησή της. Το αρχιτεκτονικό αυτό συγκρότημα είναι μια μηχανή για την εγκαθίδρυση και τη στήριξη ενός είδους εξουσίας ανεξάρτητης από εκείνον που την ασκεί, οι κρατούμενοι παγιδεύονται και υφίστανται μια εξουσία της οποίας οι ίδιοι είναι οι φορείς. Ο κρατούμενος, το ουσιαστικό είναι να ξέρει ότι παρακολουθείται, ενώ στην πραγματικότητα δεν υπάρχει ανάγκη να παρακολουθείται πραγματικά: εξουσία ορατή και ανεξέλεγκτη.

Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι χάρη στα παραπάνω επιτρέπεται η αυτοματοποίηση και η από-ατομίκευση της εξουσίας η οποία τώρα, αντιθέτως, στηρίζεται πολύ περισσότερο σε μια προσχεδιασμένη κατανομή των σωμάτων, των επιφανειών, των φώτων, των βλεμμάτων. Ελάχιστα ενδιαφέρει πλέον ποιος ασκεί την εξουσία, όπως αδιάφορο είναι και το αίτιο που την κινεί. Μια πραγματική καθυπόταξη γεννιέται μηχανικά από μια πλασματική σχέση. Η αποτελεσματικότητα και η καταναγκαστική δύναμη της εξουσίας περνάει τώρα από την μεριά της επιφάνειας όπου ασκείται. Ο ρόλος του Πανοπτικού είναι μεγεθυντικός: ενισχυτής της εξουσίας, είναι ταυτόχρονα και πολλαπλασιαστής της παραγωγής και των κοινωνικών δυνάμεων. Ο πανοπτισμός είναι η γενική αρχή μιας νέας "πολιτικής ανατομίας", που αντικείμενο και σκοπός της δεν είναι οι σχέσεις κυριαρχίας αλλά οι σχέσεις πειθαρχίας.

συγκεκριμένα σε εγκαταστάσεις εργοστασιακές, όπου οι εργάτες θυμίζουν τους κρατούμενους και οι οποίοι εργάτες θυμίζουν, επίσης, τους πολίτες του καπιταλιστικού συστήματος.²² Δημιουργείται, λοιπόν, ένας παραλληλισμός μεταξύ της πόλης και της φυλακής και μια σύνδεση, που αφορά στον περιορισμό του ατόμου. Οι κρατούμενοι στις φυλακές ζουν έγκλειστοι σε ένα κτίριο, ενώ οι πολίτες ζουν ελεύθεροι στο χώρο, αλλά παράλληλα επιτηρούμενοι από τα δεδομένα του σύγχρονου τρόπου ζωής.

Εικόνα 1: J.Bentham, Σχέδιο του Πανοπτικού (αριστερά), N. Harou-Romain, Σχέδιο σωφρονιστηρίου, 1840.

Από τα παραπάνω κατανοούμε, ότι η πολιτική διάσταση που έχει λάβει ο σχεδιασμός καθιστά τον έλεγχο ως βασικό στοιχείο του. Στις πόλεις ο έλεγχος ασκείται με σκοπό τον ευκολότερο χειρισμό των πολιτών, καθώς και για πολιτικούς και οικονομικούς σκοπούς. Η πόλη αποτελεί μια κοινωνία, η οποία εξελίσσεται και όταν παρουσιάζονται εμπόδια, τα οποία της περιορίζουν την εξέλιξη αυτή, τότε η πόλη αλλάζει χαρακτήρα. Αυτό μπορεί να συμβαίνει και στις περιπτώσεις, όπου τοποθετείται μια φυλακή μέσα στην πόλη, πράγμα το οποίο θα μελετήσουμε στην υπόλοιπη εργασία. Μάλιστα με βάση τα συστατικά, που καθορίζουν μια πόλη (τα οποία αναφέρθηκαν παραπάνω) θα γίνουν και ορισμένες αναλύσεις. Ακόμη βλέπουμε τη σημασία της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο χώρο και αναγνωρίζουμε ότι όταν δίνεται κατεύθυνση σε αυτήν, τότε, σαφώς, εμπλέκεται η έννοια του ελέγχου και ο σχεδιασμός αποκτά περισσότερες διαστάσεις – δηλαδή πέρα από το λειτουργικό κομμάτι στο σχεδιασμό, εμπλέκεται και ο παράγοντας του ελέγχου.

²² Melossi Dario- Pavarini, Massimo, μετφρ Cousin Glynis, The prison and the factory, Macmillan press ltd, London, 1981, σελ 44.

Τα παραπάνω δημιουργούν προβληματισμό στους σχεδιαστές και για το λόγο αυτό είναι σημαντικό να βλέπουμε, πώς κτίρια με χαρακτήρα επιτήρησης λειτουργούν μέσα σε μια πόλη. Έτσι, Στην εργασία αυτή, αφού δούμε ενδεικτικά ορισμένα παραδείγματα φυλακών μέσα σε πόλεις, θα μελετήσουμε αργότερα τις φυλακές Κορυδαλλού εκτενέστερα, ώστε να κατανοήσουμε με ποιόν τρόπο αλληλεπιδρά ένα σωφρονιστικό ίδρυμα υψίστης ασφαλείας με την πόλη στον Ελλαδικό χώρο και πιο συγκεκριμένα στην πρωτεύουσα-την Αθήνα.

1.2.ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ- ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Η τοποθέτηση μιας φυλακής είναι εξ ίσου σημαντική με την σχεδίαση του εσωτερικού των εγκαταστάσεων του σωφρονιστικού ιδρύματος.²³ Υπάρχουν φυλακές, οι οποίες τοποθετούνται σε διάφορα μέρη, όπως σε απομονωμένες περιοχές, σε νησιά, σε αγροτικές περιοχές, σε κατοικημένες περιοχές ακόμη και σε μεγάλες πόλεις.²⁴ Όταν μια φυλακή τοποθετείται μέσα στην πόλη τότε τίθενται πολλά ζητήματα, από τα οποία το κυριότερο είναι η ασφάλεια. Η σχεδίαση μέσα στη φυλακή γίνεται με τρόπο τέτοιο, ώστε να υπάρχει η καλύτερη δυνατή επιτήρηση.²⁵ Πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη, όμως, με την ίδια βαρύτητα και την τοποθέτηση του σωφρονιστηρίου σε μια περιοχή, διότι από την τελευταία εξαρτάται και η ασφάλεια των κρατούμενων, αλλά και των πολιτών. Αν η τοποθέτηση λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψιν από το σχεδιαστή, τότε και οι έγκλειστοι θα έχουν καλύτερες συνθήκες – μιας που θα έχουν περισσότερο χώρο ή περισσότερη φύτευση ή περισσότερο χώρο δραστηριοτήτων- αλλά και οι κάτοικοι δε θα αισθάνονται κίνδυνο.

Οι τοποθεσίες των φυλακών, λοιπόν, ποικίλουν και είτε βρίσκονται πάνω σε μεγάλες λεωφόρους, είτε δίπλα στα σπίτια μας, είτε σε απομονωμένες περιοχές. Ακόμη και στην τελευταία περίπτωση, όμως, παρατηρείται ανάπτυξη του οικιστικού ιστού γύρω από τη φυλακή σε ορισμένες περιπτώσεις. Πολλές φορές χτίζονται φυλακές σε αστικές περιοχές, ώστε να βρίσκονται κοντά στα δικαστήρια²⁶, όπως συμβαίνει και με τις φυλακές Κορυδαλλού, οι οποίες βρίσκονται στο κέντρο του Δήμου και γενικότερα στην πρωτεύουσα της χώρας. Οι φυλακές Κορυδαλλού αποτελούν προδικαστικές φυλακές και φιλοξενούν υποδίκους, χωρίς αυτό σαφώς να αποτελεί κανόνα, λόγω του αυξημένου αριθμού των κρατούμενων²⁷. Ο λόγος, που τα καταστήματα προφυλάκισης βρίσκονται στον αστικό ιστό είναι καθαρά για τη διευκόλυνση των αρχών, οι οποίες θέλουν να μπορούν να δρουν άμεσα όταν το έγκλημα συμβαίνει στο κέντρο της πόλης. Ακόμη, στην περίπτωση των φυλακών προφυλάκισης οι δικαστικοί εκπρόσωποι, έχουν ευκολότερη πρόσβαση από το δικαστήριο στο κατάστημα κράτησης και αντίστροφα.²⁸

Στην περίπτωση, που μια φυλακή είναι μέσα στην πόλη, παρατηρούνται κάποια θετικά, αλλά και κάποια αρνητικά σημεία. Όπως αναφέραμε και παραπάνω εξυπηρετούνται περισσότερο οι δικαστικοί εκπρόσωποι, οι οποίοι μπορούν να επισκέπτονται άμεσα τους κρατούμενους, όπως επίσης διευκολύνονται και οι φίλοι και συγγενείς των κρατούμενων, οι οποίοι μπορούν να επισκεφθούν τον κρατούμενο και τελικά διευκολύνονται και όλοι οι εργαζόμενοι του ιδρύματος. Όταν, όμως, μια φυλακή βρίσκεται μέσα στην πόλη, πολλά προβλήματα δημιουργούνται. Ένα σημαντικό μειονέκτημα είναι η αστυνομοκρατία, η οποία

²³ Fairweather Leslie and McConville Sean, *Prison architecture : policy, design and experience*, Architectural Press, εκδόσεις Oxford , 2000, σελ 41.

²⁴ Γκολέμη Σοφία, *Η αρχιτεκτονική του ποινικού εγκλεισμού*, ερευνητική εργασία, Πάτρα, 25 Φεβρουαρίου 2008.

²⁵ Ο.π., σημ. 23, σελ 44.

²⁶ Ο.π., σημ. 23, σελ 91.

²⁷ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

²⁸ Ο.π., σημ. 24.

προσδίδει ασφάλεια στους κατοίκους, παράλληλα όμως δημιουργεί ταραχή στους ίδιους.²⁹ Ακόμη, δημιουργείται ζήτημα στην κυκλοφορία, διότι, όταν υπάρχει περιστατικό, η κίνηση γύρω από τις φυλακές αυξάνεται, με αποτέλεσμα να κλείνουν πολλές φορές κεντρικές αρτηρίες και τελικά να εμποδίζεται η ομαλή κυκλοφορία των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής.³⁰

Στην περίπτωση, όπου τα κτίρια της φυλακής μοιάζουν μορφολογικά, δηλαδή σε όψη και σε υλικά, με αυτά της ευρύτερης περιοχής στην οποία εντάσσονται, τότε είναι πιθανό το σωφρονιστικό κατάστημα να ενταχθεί στον αστικό ιστό και να αποβάλλει μερικώς τον ιδρυματικό του χαρακτήρα. Η ένταξη μιας φυλακής υψίστης ασφαλείας μέσα στην πόλη, όπως είναι και αυτή της φυλακής Κορυδαλλού, που θα μελετήσουμε στα επόμενα κεφάλαια, δεν φαίνεται να λειτουργεί αποδοτικά καθώς κυριαρχεί αστυνομοκρατία, γεγονός το οποίο ενοχλεί τους κατοίκους.³¹

Όταν μια φυλακή είναι μέσα στην πόλη, τότε καλό είναι να τηρούνται ορισμένοι κανόνες, μιας που το σωφρονιστικό ίδρυμα ως κτίριο και ως θεσμός, αποκτά και συμβολικό χαρακτήρα για την περιοχή. Η εικόνα της φυλακής μπορεί να στείλει διαφορετικά μηνύματα ανάλογα με την πλευρά, στην οποία ο παρατηρητής τυχαίνει να κατοικεί. Και οι κοινωνικές, αλλά και οι ψυχολογικές πτυχές της ασφάλειας θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Οι δημόσιες ανάγκες, που διαβεβαιώνουν ότι οι διαδικασίες του νόμου εκτελούνται είναι οι εξής: οι φυλακές δεν πρέπει να φαίνονται αδύναμες – από την άποψη της ασφάλειας, που προσδίδει στον παρατηρητή-, αλλιώς η εμπιστοσύνη σε αυτές θα καταπέσει. Μια νέα εικόνα είναι απαραίτητη για να ξεφύγει από το παλιό εξωτερικό περίβλημα, που θύμιζε φρούριο, σε κάτι πιο θετικό και «κανονικό». Οι φυλακές είναι μέρη από τα οποία οι τρόφιμοι δεν πρέπει να διαφεύγουν, και αυτό θα πρέπει να εκφράζεται στο σχεδιασμό. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη δημιουργία ζώνης ασφαλείας ή με την επιλογή, που θα κάνει ο σχεδιαστής, για να το όριο, που διαχωρίζει τη φυλακή από το ευρύτερο περιβάλλον και αυτό είναι απαραίτητο, ώστε να μη χαλάει η σχεδιαστική αρμονία, που επικρατεί στην περιοχή. Ωστόσο, θα πρέπει επίσης να είναι μέρη, που μπορούν να γίνουν αποδεκτά, ακόμη να υιοθετούνται από την κοινότητα, με τους τοπικούς πολίτες να συμμετάσχουν σε κατάλληλες δραστηριότητες. Πρέπει να υπάρχει κατάλληλη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων ασφάλειας και των αρνητικών συνεπειών της πολύ καταπιεστικής ατμόσφαιρας, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε μια εχθρική αντίδραση από τους τροφίμους και μια αρνητική ανταπόκριση από το κοινό εκεί. Η αποφυγή ενός σκληρού θεσμικού σχεδιασμού, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό μπορεί να μειώσει το άγχος και το τραύμα, που προκλήθηκε στους τροφίμους από την ξαφνική απομάκρυνση από το εξωτερικό περιβάλλον, αλλά και να δημιουργήσει ευνοϊκά συναισθήματα στους κατοίκους της περιοχής.³²

Σε μια ιδανική περίπτωση και για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω, η φυλακή πρέπει να έχει μια λογική απόσταση από την κοινότητα- δηλαδή να μην απέχει περισσότερο από 10 χιλιόμετρα από την τελευταία-, με την οποία οι κρατούμενοι έχουν τους κοντινότερους

²⁹ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

³⁰ Ο.π., σημ. 29.

³¹ Γκολέμη Σοφία, *Η αρχιτεκτονική του ποινικού εγκλεισμού*, ερευνητική εργασία, Πάτρα, 25 Φεβρουαρίου 2008, σελ 115.

³² Fairweather Leslie and McConville Sean, *Prison architecture : policy, design and experience*, Architectural Press, εκδόσεις Oxford , 2000, σελ 47.

δεσμούς- π.χ. οικογένεια, φίλους. Τα ιδρύματα προφυλάκισης, όπως είναι το σωφρονιστικό κατάστημα Κορυδαλλού, πρέπει να έχουν βολική απόσταση από το δικαστήριο. Γενικά, πρέπει να υπάρχει επαρκής συγκοινωνία για τους συγγενείς και λογική απόσταση από κάποιο αστικό κέντρο. Δηλαδή, οι φυλακές δεν πρέπει να είναι ούτε πολύ κοντά ούτε πολύ μακριά από την πόλη. Αυτό είναι απαραίτητο, έτσι ώστε οι κρατούμενοι να έχουν στήριξη από την οικογένειά τους, η οποία θα τους βοηθήσει αργότερα, όταν θα αποφυλακιστούν, να ενταχθούν στο περιβάλλον της ελεύθερης κοινωνίας. Μεταξύ της φυλακής και της κοινότητας μπορούν να παρεμβάλλονται λειτουργίες, όπως νοσοκομειακές ή θρησκευτικές, ώστε να δημιουργείται σύνδεση μεταξύ της φυλακής και της πόλης. Λειτουργίες, όπως οι τελευταίες, ενθαρρύνουν τον εθελοντισμό και ευαισθητοποιούν τους πολίτες. Έτσι η σχέση πόλης-φυλακής εξομαλύνεται.³³ Άλλωστε, σε πολλές περιπτώσεις οι κρατούμενοι αποφυλακίζονται κι έτσι θα πρέπει να είναι και οι ίδιοι προετοιμασμένοι να ενταχθούν στην κοινωνία, αλλά και η κοινωνία θα πρέπει να είναι προετοιμασμένη να τους υποδεχθεί.³⁴

Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι οι φυλακές θα πρέπει να βρίσκονται σε απόσταση ανεκτή από το αστικό κέντρο, δηλαδή ούτε μέσα στην πόλη, αλλά ούτε και σε εντελώς απομονωμένη τοποθεσία. Οι λόγοι, που καθιστούν την κατάσταση αυτή ιδανική είναι, οι εξής:

- Οι κρατούμενοι επωφελούνται από την αλλαγή περιβάλλοντος.
- Οι κρατούμενοι έχουν επικοινωνία με τους δικούς τους.
- Έχουν την ευκαιρία να εργασθούν.
- Έχουν εύκολη επικοινωνία με εκπαιδευτικά κέντρα, αλλά και με τους ειδικούς του ιδρύματος.
- Διευκολύνονται οι εργαζόμενοι του ιδρύματος, καθώς μπορούν να βρίσκονται κοντά στο αστικό κέντρο, όπου πιθανότατα εξελίσσεται και η προσωπική τους ζωή.
- Τα οικόπεδα σε μη αστικά κέντρα είναι οικονομικότερα. Αυτό σημαίνει ότι το ποσό για το ίδρυμα μπορεί να αξιοποιηθεί καλύτερα και ο χώρος να διαμορφωθεί καλύτερα.³⁵

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια μπορούμε στις επόμενες ενότητες να διερευνήσουμε τον τρόπο με τον οποίο μια φυλακή είναι τοποθετημένη στον περιβάλλοντα χώρο και κατά πόσο διατηρείται ομαλή λειτουργία και εντός της φυλακής, αλλά και εντός της κοινωνίας στην οποία εντάσσεται αυτή.

---

³³ Fairweather Leslie and McConville Sean, Prison architecture : policy, design and experience, Architectural Press, εκδόσεις Oxford , 2000, σελ 34.

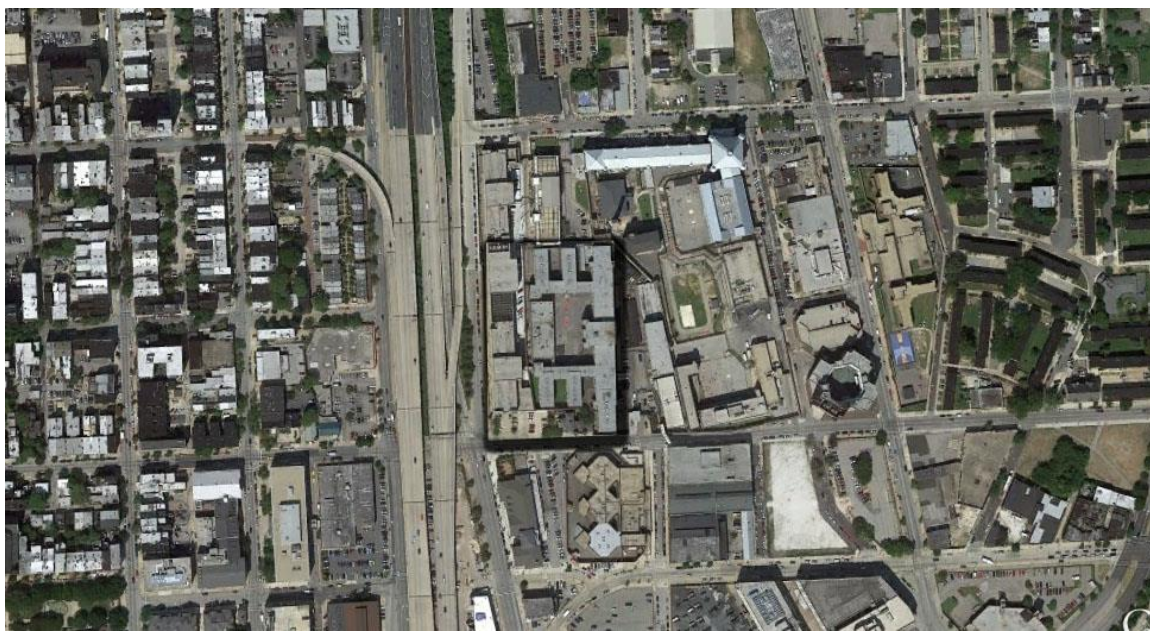
³⁴ Ο.π., σημ. 33, σελ 41.

³⁵ Τριανταφυλλίδης Δ. Γιάννης, Η αρχιτεκτονική των φυλακών, Διδακτορική διατριβή στο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1964, σελ 145-151.

1.3.ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΦΥΛΑΚΩΝ ΜΕΣΑ ΣΕ ΠΟΛΕΙΣ

Στην ενότητα αυτή θα αναφέρουμε ορισμένα παραδείγματα φυλακών εντός μιας πόλης, ώστε να μπορέσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα, πώς αλληλεπιδρά ένα σωφρονιστικό ίδρυμα με μια πόλη, πώς συνδέονται μεταξύ τους και αν τελικά η λύση αυτής της τοποθέτησης προσφέρει περισσότερα θετικά από ότι αρνητικά ή το αντίστροφο. Οι φυλακές, για τις οποίες θα κάνουμε μια μικρή ανάλυση με βασικότερο στόχο τη σχέση τους με την περιοχή στην οποία έχουν τοποθετηθεί, επιλέχθηκαν με βάση ορισμένα κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά είναι τα εξής: να είναι ποινικές, να φιλοξενούν περίπου 1000 με 2000 άτομα, να βρίσκονται σε πόλη, να βρίσκονται κοντά σε κεντρικές αρτηρίες κυκλοφορίας, να βρίσκονται κοντά σε μέρη στα οποία υπάρχει μεγάλη συγκέντρωση ατόμων και να είναι σύγχρονες (από το 1990 και μετά). Ο λόγος για τη διαλογή αυτή είναι να μπορέσουμε να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα, τα οποία θα μας βοηθήσουν αργότερα να κατανοήσουμε τις ανάγκες των φυλακών Κορυδαλλού, που θα μελετήσουμε και εκτενέστερα σε επόμενα κεφάλαια. Η μόνη διαφορά είναι ότι οι φυλακές Κορυδαλλού ξεκίνησαν τη λειτουργία τους το 1970, δηλαδή δύο με τρεις δεκαετίες νωρίτερα από τις φυλακές, που θα μελετήσουμε στην ενότητα αυτή. Ο λόγος για την επιλογή αυτή είναι, ώστε να δούμε πως διαχειρίζονται το ζήτημα της φυλακής μέσα στην πόλη πιο σύγχρονα σωφρονιστικά ιδρύματα- νέας γενιάς- και τελικά να μπορέσουμε να κατανοήσουμε πιθανά προβλήματα, που ίσως παρουσιάζονται στο πιο κεντρικό ίδρυμα κράτησης στην Ελλάδα.

1.3.1.Baltimore Central Booking and Intake Facility, Baltimore, Maryland

Εικόνα 2: Αεροφωτογραφία της φυλακής Baltimore Central Booking and Intake Facility στην περιοχή Maryland, Baltimore.

Οι φυλακές της Βαλτιμόρης αποτελούν φυλακές, που ακολουθούν το σύστημα telephone-pole³⁶, αφού όπως φαίνεται αποτελούνται από 6 πτέρυγες, 3 και 3 εκατέρωθεν ενός διαδρόμου σε κάθε περίπτωση. Στο κέντρο υπάρχουν τα κτίρια διοίκησης. Στις φυλακές της Βαλτιμόρης κάθε χρόνο 60.000 άτομα περνούν από τις εγκαταστάσεις της. Σχεδιάστηκαν από τις αρχιτεκτονικές ομάδες HOK και SOJ. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν χώρο για την επιτροπή του δικαστηρίου, για τις προδικαστικές υπηρεσίες, για τους δημόσιους υπερασπιστές και τους δικηγόρους, γεγονός το οποίο ανακουφίζει οικονομικά το κράτος, μιας που χάρη στην ύπαρξη όλων αυτών των παροχών δεν καθυστερούν οι δικαστικές υποθέσεις – αυτό συμβαίνει διότι δεν ξοδεύεται χρόνος στις μετακινήσεις και στην επικοινωνία μεταξύ όλων των παραγόντων, που συνδέονται με τις δικαστικές πράξεις. Τα κτίρια είναι τεχνολογικά καινοτόμα. Διαθέτουν κάμερες ασφαλείας, οι οποίες μειώνουν την κινητικότητα των κρατούμενων, αφού οι κρατούμενοι από το φόβο της επιτήρησης περιορίζουν τις παράνομες δραστηριότητές τους, με αποτέλεσμα το προσωπικό να εστιάζει στην περιπολία γύρω από τα κτίρια, δηλαδή στους δρόμους. Η συνεχής επιτήρηση αποτελεί βασικό μέλημα της διοίκησης των φυλακών. Σε κάθε πτέρυγα υπάρχουν χώροι αναμόρφωση κτλ, ώστε να μην χρειάζεται να μετακινούνται οι κρατούμενοι, μιας που κάτι τέτοιο θα μπορούσε να οδηγήσει σε αναστάτωση, γεγονός το οποίο δεν είναι θεμιτό σε μια τόσο μεγάλη πόλη.³⁷

Τα κτίρια συνδέονται αρχιτεκτονικά με την γύρω περιοχή, χάρη στη χρήση υλικών, παρόμοιων με αυτών της περιοχής, όπως είναι η πέτρα, ή στη χρήση χρωμάτων παρόμοιων με αυτών της περιοχής.³⁸ Οι φυλακές αποστασιοποιούνται από την κατοικημένη έκταση τριγύρω, λόγω της κεντρικής λεωφόρου Jones Falls Expressway (I-83), που βρίσκεται μπροστά από την είσοδο του ιδρύματος και χάρη άλλων δημόσιων κτιρίων, που υπάρχουν δίπλα σε αυτήν και σε χώρους στάθμευσης. Στην κεντρική αρτηρία της λεωφόρου δεν δημιουργούνται προβλήματα κυκλοφορίας, αφού υπάρχει παρακλάδι στο δρόμο το οποίο οδηγεί στο ίδρυμα.³⁹

Η περιοχή αυτή στη Βαλτιμόρη είναι πολύ κεντρική και απαρτίζεται από πολλά διαφορετικά κτίρια με πολλές διαφορετικές χρήσεις. Σε ακτίνα ενός χιλιομέτρου στο Maryland μπορεί κανείς να βρει: δικαστήρια, το πάρκο Johnston, γήπεδα, πυροσβεστικό τμήμα, εμπορικό κέντρο, ξενοδοχεία, εμπορικό κέντρο, σχολεία, την ακαδημία Saint Frances, τη σχολή τεχνών της Βαλτιμόρης, τη βιβλιοθήκη George Peobody, το ωδείο Peobody, το μουσείο τέχνης Walters Art Museum κ.α. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι υπάρχουν πολλά κτίρια ασφαλείας, αγορών, διασκέδασης και πολιτισμού. Όλα τα παραπάνω αποτελούν χώρους συγκέντρωσης των ατόμων,

---

³⁶ Στο βιβλίο: Giuseppe di Gennaro, Prison architecture : an international survey of representative closed institutions and analysis of current trends in prison design, The Architectural Press, London, 1975, σελ 24 διαβάζουμε για το σύστημα telephone pole: Το 1898 ένα καινούριο σύστημα έρχεται στην επιφάνεια, το γνωστό telephone-pole system ή δικτυακό σύστημα. Αυτό διαθέτει ένα κέντρο, από το οποίο γίνεται η επιτήρηση των διαδρόμων του δικτύου. Οι διάδρομοι επιτήρησης θυμίζουν μια ραχοκοκαλιά και δίπλα από κάθε διάδρομο τοποθετείται ένα επίμηκες κτήριο, μέσα στο οποίο ξεδιπλώνονται τα κελιά. Ο λόγος, που καθίσταται αυτό το σύστημα σημαντικό είναι ότι βοηθά στην καλύτερη ταξινόμηση των κρατούμενων.

³⁷ Fairweather Leslie and McConville Sean, Prison architecture : policy, design and experience, Architectural Press, εκδόσεις Oxford, 2000, σελ 92,93.

³⁸ Ο.π., σημ. 37.

³⁹ Το συμπέρασμα προκύπτει από μελέτη χαρτών. Βασική πηγή είναι το <https://www.google.com/maps> και το www.wikimapia.com.

κάτι το οποίο δεν είναι επιθυμητό, γύρω από μια φυλακή.⁴⁰ Φαίνεται, όμως, ότι οι φυλακές δεν παρεμποδίζουν με κάποιο τρόπο την ομαλή λειτουργία της πόλης της Βαλτιμόρης, λόγω της επαρκούς απόστασης, που διατηρεί το ίδρυμα από όλους αυτούς τους χώρους.⁴¹

1.3.2. Belmarsh Prison, London

Εικόνα 3: Αεροφωτογραφία της φυλακής Belmarsh στην περιοχή London, UK.

Η φυλακή Belmarsh χτίστηκε το 1991 και είναι ένας συνδυασμός δύο συστημάτων σχεδίασης φυλακών, τα οποία είναι το telephone role και το ακτινωτό σύστημα⁴². Με βάση το

⁴⁰ Το συμπέρασμα σχετικά με το αν είναι επιθυμητό να βρίσκεται μια φυλακή κοντά σε χώρους συγκέντρωσης προκύπτει από τις συνεντεύξεις, που βρίσκονται στο παράρτημα.

⁴¹ Το συμπέρασμα προκύπτει από μελέτη χαρτών. Βασική πηγή είναι το <https://www.google.com/maps> και το www.wikimapia.com.

⁴² Στο βιβλίο: Giuseppe di Gennaro, Prison architecture : an international survey of representative closed institutions and analysis of current trends in prison design, The Architectural Press, London, 1975, σελ 19, 20 διαβάζουμε: Μετά το 1790 δημιουργήθηκε η ανάγκη για κατασκευή φυλακών μέγιστης ασφαλείας και έτσι ένα νέο, απομονωτικό σύστημα γεννήθηκε ως ιδέα- το σύστημα Pennsylvania. Σε αυτό οι κρατούμενοι μένουν και δουλεύουν στα κελιά τους, χωρίς να έχουν επαφή με τους άλλους κρατούμενους. Πρέπει να σημειωθεί, ότι μορφολογικά τα κελιά ήταν τοποθετημένα ως εξής: μια σειρά από κελιά, τα οποία χωρίζονταν από έναν διάδρομο, αποτελούσαν τη μία από τις έξι ακτίνες ενός νοητού κύκλου. Τα ακτινωτά αυτά κελιά αποτελούσαν το σύνολο της φυλακής.

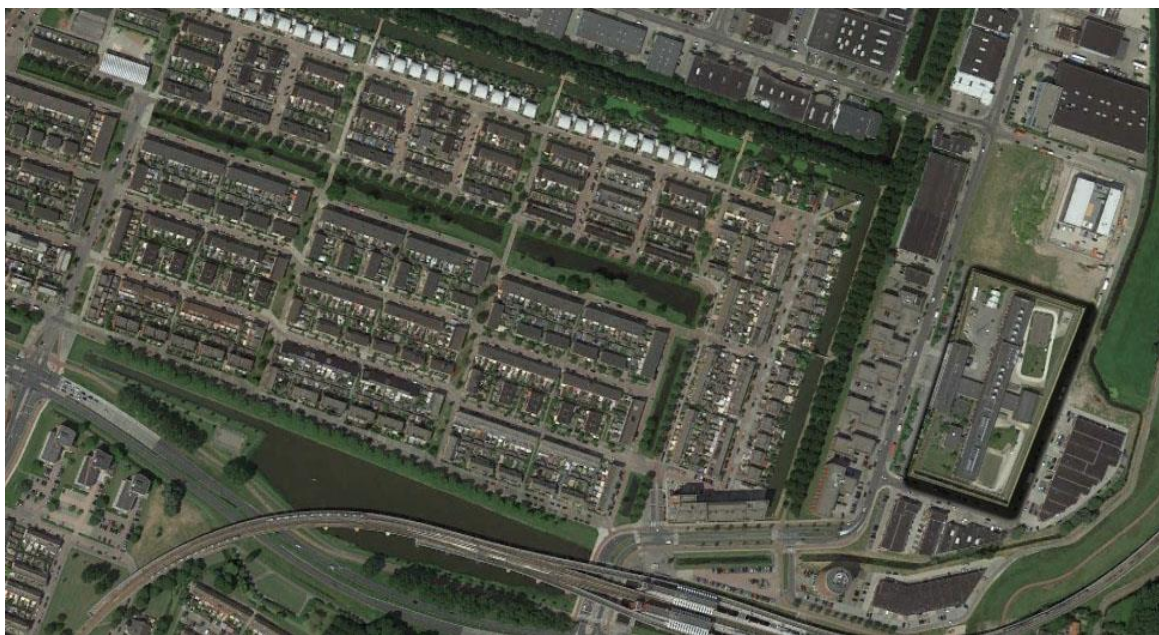
Το παραπάνω σύστημα φάνηκε να διαθέτει πολύ σκληρό χαρακτήρα, αφού πολλοί κρατούμενοι πέθαιναν ή αυτοκτονούσαν. Για το λόγο αυτό μια νέα λύση βρέθηκε και αυτή ήταν να παραμείνει μορφολογικά ως έχει το σύστημα, με τη διαφορά ότι οι κρατούμενοι θα έμεναν στα κελιά τους, αλλά η δουλειά θα γινόταν στους διαδρόμους, όπου οι κρατούμενοι θα συνυπήρχαν. Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονίσουμε, ότι παρόλο που υπήρχε οπτική επαφή μεταξύ των κρατούμενων, οι ίδιοι δεν επιτρεπόταν να μιλούν. Έτσι, το σύστημα ονομάστηκε silent system, δηλαδή σιωπηλό σύστημα. Το σύστημα αυτό καθιερώθηκε ως Auburn system, γιατί στο Auburn σχεδιάστηκε για πρώτη φορά μια τέτοια φυλακή. Το σύστημα αυτό αποδείχθηκε πιο αποδοτικό από το Pennsylvania system ως προς την παραγωγικότητα των κρατούμενων. Τα δύο συστήματα αυτά αποτελούν μετεξέλιξη του Πανοπτικού και μέσα από αυτά θα μπορούσαμε να δούμε, πώς φτάσαμε να σχεδιάζουμε σήμερα. Ήδη βλέπουμε πως από τον κύκλο του Πανοπτικού κρατήσαμε μόνο τις ακτίνες του κύκλου.

παραπάνω πρότυπο και εξελίσσοντας με τα χρόνια αυτό το μοντέλο φτάσαμε να σχεδιάζουμε φυλακές, οι οποίες δεν αποτελούν ακριβή αντίγραφα, αλλά είναι εξελιγμένα ή συνδυάζουν διαφορετικές σχεδιαστικές μεθόδους. Οι φυλακές Belmarsh, λοιπόν, αντιλαμβανόμαστε, ότι βασίζονται από τη μία στο σύστημα telephone-role, διότι κτίρια, τα οποία διαθέτουν το καθένα από ένα προαύλιο, παρατάσσονται εκατέρωθεν ενός κτιρίου, το οποίο αποτελεί τον συνδετήριο διάδρομο, και από την άλλη στο ακτινωτό σύστημα, διότι τα κτίρια έχουν σταυροειδές σχήμα.

Ένας βασικός λόγος για τον οποίο παρουσιάζεται το ίδρυμα αυτό, είναι η τοποθεσία του. Οι εγκαταστάσεις βρίσκονται μόλις 13 χιλιόμετρα από την καρδιά του Λονδίνου. Η περιοχή είναι κατοικημένη και υπάρχει αρκετή κινητικότητα. Γύρω από τις φυλακές, όμως, υπάρχουν παρόμοιες εγκαταστάσεις και μεγάλες λεωφόροι- όπως η A2016 Western Way, που βοηθούν το κτίριο να διατηρεί μια απόσταση από τις κατοικίες, γεγονός το οποίο είναι θετικό και για όσους βρίσκονται στις εγκαταστάσεις των φυλακών, αλλά και για τους κατοίκους.⁴³

Σε ακτίνα δύο χιλιομέτρων στην περιοχή μπορεί κανείς να συναντήσει το πολυτεχνείο Woolwich, το πάρκο Tumb Natural Park, τη σχολή νοσηλευτικής Hawksmoor Primary School and Nursery και τον ποταμό River Thames. Στην περιοχή υπάρχουν ακόμη και άλλες εγκαταστάσεις, που ανήκουν στη βασιλική οικογένεια και κατοικίες. Τα παραπάνω βρίσκονται σε απόσταση από τη φυλακή και, έτσι διασφαλίζεται η καλή λειτουργία της πόλης.⁴⁴

1.3.3. City prison Hoogvliet, Netherlands

Εικόνα 4: Αεροφωτογραφία της φυλακής στην περιοχή Hoogvliet, Netherlands.

Στην περίπτωση της Ολλανδίας, η κυβέρνηση λαμβάνει σοβαρά υπ' όψιν το αρχιτεκτονικό στοιχείο ως στοιχείο πολιτισμού. Η επιλογή του αρχιτέκτονα ή της αρχιτεκτονικής ομάδας για το σχεδιασμό μιας φυλακής γίνεται με μεγάλη προσοχή και οι ίδιοι ενθαρρύνονται να σχεδιάζουν

⁴³ Τα συμπεράσματα προκύπτουν από μελέτη χαρτών. Βασική πηγή είναι το <https://www.google.com/maps> και το www.wikimapia.com.

⁴⁴ Ο.π., σημ. 43.

κτίρια Α' κατηγορίας, ώστε να ενισχύεται αισθητικά η περιοχή και μάλιστα γίνονται κάποιες παρεμβάσεις από καλλιτέχνες. Παρόλα αυτά, αυτή η ανθρωπιστική προσέγγιση φαίνεται να μη βοηθά πάντα στο σχεδιασμό. Χρειάζεται, δηλαδή, πολλές φορές να γίνεται έμμεση επιτήρηση⁴⁵, λόγω της σχεδίασης κι έτσι χρησιμοποιούνται για παράδειγμα κάμερες ασφαλείας, οι οποίες ανακουφίζουν μεν την ευρύτερη περιοχή, αποξενώνουν, όμως, δε τους κρατούμενους. Από την άλλη πλευρά, οι Ολλανδοί έχουν μεγάλη πίστη στις αρετές που προσφέρουν οι φυλακές, οι οποίες βρίσκονται μέσα σε μια κοινότητα, μιας που ωφελούν τους κρατούμενους. Αυτό προφανώς κάνει την επικοινωνία με την οικογένεια ευκολότερη κατά τη διάρκεια της φυλάκισης και, όπως υποστηρίζεται, η απελευθέρωση του κρατούμενου γίνεται συντομότερα, λόγω καλύτερης συμπεριφοράς.⁴⁶

Η φυλακή Hoogvliet χτίστηκε το 2000 από την αρχιτεκτονική ομάδα DKV Architecten, στο Rotterdam της Ολλανδίας και πρόκειται για φυλακές νέας γενιάς.⁴⁷ Οι τοίχοι είναι χτισμένοι από πλίνθους καφέ χρώματος και οι τοίχοι από πορτοκαλί τσιμέντο και ασφάλι. Το τοίχος αποτελεί αναφορά στις οχυρώσεις της πόλης και ακολουθεί μια μικρή κλίση προς το εσωτερικό.⁴⁸

Ως προς την σχέση της φυλακής Hoogvliet με το Rotterdam, οφείλουμε να αναφέρουμε τα ακόλουθα. Οι εγκαταστάσεις, όπως βλέπουμε δεν βρίσκονται στο κέντρο της πόλης, αλλά στην άκρη αυτής, γεγονός το οποίο αποκαλύπτει πολλά θετικά σημεία. Ένα από αυτά είναι ότι οι φυλακές δεν παρεμποδίζουν την κίνηση στους δρόμους, αφού βρίσκονται στην άκρη της κοινότητας. Επιπρόσθετα, το ίδρυμα βρίσκεται τόσο κοντά στο αστικό κέντρο, που οι κρατούμενοι έχουν τη δυνατότητα να βλέπουν τα κοντινά τους πρόσωπα, γεγονός θετικό για τη διαγωγή τους. Και τελικά, ωφελούνται και οι εργαζόμενοι, οι οποίοι βρίσκονται κοντά στις κατοικίες τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι η φυλακή, πέρα από το ότι δεν βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, διατηρεί και μια ικανοποιητική απόσταση από τα κοντινότερα κτίρια, χάρη στον δρόμο της εισόδου, που αποστασιοποιηθεί το ίδρυμα, ακριβώς όσο χρειάζεται.⁴⁹

Στην περιοχή αυτή δεν υπάρχουν χώροι πολιτισμού, όπως είδαμε σε προηγούμενα παραδείγματα, αλλά υπάρχουν 5 εμπορικά καταστήματα, 2 σχολεία, πάρκο και κατοικίες. Αυτό δεν κάνει την κίνηση στην περιοχή ασφυκτική, δεν παύουν όμως και τα κτίρια, που αναφέραμε ως υφιστάμενα, να συγκεντρώνουν κόσμο. Παρόλα αυτά η πολιτεία έχει φροντίσει να κρατήσει

---

⁴⁵ Σύμφωνα με το βιβλίο: Fairweather Leslie and McConville Sean, *Prison architecture : policy, design and experience*, Architectural Press, εκδόσεις Oxford, 2000, σελ 34, 35 :

Έμμεση επιτήρηση: Οι κρατούμενοι και το προσωπικό έχουν το δικό τους χώρο. Το σύστημα αυτό βασίζεται στην οπτική επιτήρηση από απόσταση. Η επιτήρηση αυτή μπορεί να γίνει από ένα κεντρικό σημείο ή μέσω περιπολίας διαδρόμων. Σχήματα που βοηθούν στα παραπάνω είναι τα ακτινωτά, τα σταυροειδή, σε σχήμα ταφ (Τα) και ελ (L) αγγλικό. Η επιτήρηση, όμως, αυτή οδηγεί σε ιεραρχίες μεταξύ των κρατούμενων. Επιπρόσθετα, το προσωπικό παύει να βλέπει τους κρατούμενους σαν άτομα, παρά τους βλέπει σαν αντικείμενα, αφού δεν έχουν επαφή μεταξύ τους.

⁴⁶ Fairweather Leslie and McConville Sean, *Prison architecture : policy, design and experience*, Architectural Press, εκδόσεις Oxford, 2000, σελ 56.

⁴⁷ Γκολέμη Σοφία, *Η αρχιτεκτονική του ποινικού εγκλεισμού*, ερευνητική εργασία, Πάτρα, 25 Φεβρουαρίου 2008, σελ 102.

⁴⁸ Ο.π., σημ. 47.

⁴⁹ Τα συμπεράσματα προκύπτουν από μελέτη χαρτών. Βασική πηγή είναι το <https://www.google.com/maps>. Επίσης, τα συμπεράσματα σχετικά με το πόσο καλή είναι η τοποθεσία προκύπτουν από: Τριανταφυλλίδης Δ. Γιάννης, *Η αρχιτεκτονική των φυλακών*, Διδακτορική διατριβή στο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1964, σελ 145-151.

το ίδρυμα στην καλύτερη δυνατή απόσταση από τους κατοίκους. Έτσι οι κάτοικοι ούτε έχουν οπτική επαφή, ούτε ακουστική, ούτε λειτουργική.⁵⁰

1.3.4. Wake County Public Safety Center, North Carolina

Εικόνα 5: Αεροφωτογραφία της φυλακής Wake County Public Safety Center στην περιοχή North Carolina.

Το κατάστημα κράτησης Wake County Public Safety Center ανήκει στην κατηγορία φυλακών, που αφορά σε ουρανοξύστες.⁵¹ Οι φυλακές Wake County Public Safety Center, σχεδιάστηκαν από τους Hellmuth, Obata & Kassabaum (HOK) σε συνεργασία με τους O'Brien Atkins Architects, οι οποίοι συνθέτουν 3 βασικά στοιχεία, τα οποία είναι οι εγκαταστάσεις κράτησης, τα γραφεία του σερίφη, τα δωμάτια ακρόασης του δικαστηρίου και άλλα δημόσια κτίρια και τέλος χώρο στάθμευσης για 250 οχήματα. Το κτίριο έχει σχεδιαστεί, ώστε να είναι λειτουργικό και να ανταποκρίνεται στην οργάνωσή του, καθώς επίσης και ώστε να συνδέεται αρμονικά με τον ορίζοντα της πόλης. Ξεπερνά την παραδοσιακή αρχιτεκτονική των δημόσιων κτιρίων, αφού αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της αστικής αρχιτεκτονικής.⁵²

Το κτίριο συνορεύει με τρεις δρόμους, με διαφορετικούς και κατάλληλους τρόπους. Η είσοδος του κτιρίου στην οδό Salisbury εξυπηρετεί το Δικαστικό Μέγαρο και τα κτίρια γραφείων, σε μια προσπάθεια να δημιουργήσει ένα ενιαίο συγκρότημα των κτιρίων της κομητείας. Ο πύργος της φυλακής υποχωρεί προς τα πίσω σε σχέση με τα κτίρια στα χαμηλότερα επίπεδα,

⁵⁰ Τα συμπεράσματα προκύπτουν από μελέτη χαρτών. Βασική πηγή είναι το <https://www.google.com/maps> και το www.wikimapia.com.

⁵¹ Στο βιβλίο: Giuseppe di Gennaro, Prison architecture : an international survey of representative closed institutions and analysis of current trends in prison design, The Architectural Press, London, 1975, σελ 30 διαβάζουμε: Οφείλουμε να αναφέρουμε τη μορφή του ουρανοξύστη ως κτήριο κράτησης, μιας που εμφανίζεται συχνά τα τελευταία χρόνια σε μεγάλες πόλεις. Ένα τέτοιο κτήριο μπορεί να εξυπηρετήσει κατάλληλα, ώστε να δημιουργηθεί καλύτερη κατανομή λειτουργιών, όπως είναι το νοσοκομείο, το δικαστήριο, τα γραφεία κ.τ.λ.

⁵² Fairweather Leslie and McConville Sean, Prison architecture : policy, design and experience, Architectural Press, εκδόσεις Oxford, 2000, σελ 92.

ώστε να επιτρέψει στα τελευταία να λειτουργήσουν ως βάση του κτιρίου και οπτικά να επισκιάσει τον πύργο κατοικιών από την πλατεία της εισόδου. Η τοποθεσία του ουρανοξύστη ενισχύει επίσης τον διαχωρισμό του από τα γειτονικά ψηλά κτίρια.⁵³ Οι αρχιτέκτονες, λοιπόν, φροντίζουν να εντάξουν το κτίριο στην πόλη όσο το δυνατόν πιο διακριτικά μπορούν. Για να μην παρεμποδίζουν την κυκλοφορία στις κεντρικές αρτηρίες, που περιτριγυρίζουν το τετράγωνο στο οποίο βρίσκεται το κατάστημα κράτησης, οι αρχιτέκτονες τοποθέτησαν χώρο στάθμευσης.⁵⁴

Η πόλη στην οποία αναφερόμαστε αποτελεί μεγάλο αστικό κέντρο, για αυτό και σε ακτίνα μόλις ενός χιλιομέτρου υπάρχουν όλα τα παρακάτω: δικαστήριο ακριβώς απέναντι από τις φυλακές, κτίρια τα οποία σχετίζονται με την εκδίκαση του νόμου, αστυνομικό τμήμα, ξενοδοχεία, σταθμός, σούπερ μάρκετ, εκκλησίες, οι πλατείες Nash και Moore, κέντρο ενέργειας, το θέατρο Lincoln, το αμφιθέατρο Raleigh, βιβλιοθήκη, σχολεία, νομική σχολή, αμερικανικό ινστιτούτο αρχιτεκτονικής, το πανεπιστήμιο Shaw, το μουσείο φυσικών επιστημών, το μουσείο ιστορίας κ.α. Είναι εύκολο να κατανοήσουμε πως στην πόλη αυτή υπάρχει μεγάλος συνωστισμός, αφού υπάρχουν πολλά κτίρια και χώροι διημέρευσης διαφόρων λειτουργιών, με αποτέλεσμα να συγκεντρώνονται πολλοί κάτοικοι στην περιοχή και μάλιστα από διάφορες ηλικίες. Το θετικό είναι ότι η μορφολογία του κτιρίου βοηθά τους κατοίκους, ώστε να μην παρατηρούν ότι πρόκειται για φυλακή, αλλά και να νιώθουν ασφαλείς, εφόσον δύσκολα μπορεί κανείς να αποδράσει από ένα τόσο ψηλό κτίριο.⁵⁵

1.3.5.San Pedro prison, Bolivia

Εικόνα 6: Αεροφωτογραφία της φυλακής San Pedro στην περιοχή Bolivia.

⁵³ Fairweather Leslie and McConville Sean, Prison architecture : policy, design and experience, Architectural Press, εκδόσεις Oxford , 2000, σελ 92.

⁵⁴ Τα συμπεράσματα προκύπτουν από μελέτη χαρτών. Βασική πηγή είναι το <https://www.google.com/maps> και το www.wikimapia.com .

⁵⁵ Ο.π., σημ. 54.

Εξωτερικά φαίνεται να είναι μια αρκετά συνηθισμένη φυλακή, αλλά μέσα ακολουθείται ένα πολύ ιδιόρρυθμο σύστημα, που δεν συναντάμε σε κάποια άλλη φυλακή. Το πρώτο πράγμα που θα παρατηρήσουμε είναι ότι πολλές από τις οικογένειες των «κρατούμενων» ζουν στη φυλακή μαζί τους. Η Βολιβία είναι μία από τις φτωχότερες χώρες της Νότιας Αμερικής, έτσι, για πολλές γυναίκες και παιδιά, που ζουν στη φυλακή είναι ο μόνος τρόπος για να μένει η οικογένειά τους μαζί. Κατά τη διάρκεια της ημέρας, οι γυναίκες και τα παιδιά είναι ελεύθερα να έρχονται και να φεύγουν όπως θελήσουν. Τα παιδιά μπορούν να φεύγουν από τις φυλακές για να παρακολουθούν μαθήματα στα τοπικά σχολεία και οι γυναίκες φέρνουν φαγητό και προμήθειες στην φυλακή, τα οποία πωλούν σε πάγκους της αγοράς, προκειμένου να συμβάλουν οικονομικά στους συζύγους τους.⁵⁶

Εικόνα 7: Η ζωή στις φυλακές San Pedro: Τα παιδιά ζουν ελεύθερα μέσα στις φυλακές (αριστερά), οι κρατούμενοι δημιουργούν χειροτεχνήματα προς πώληση (κέντρο), όλοι μαζί κυκλοφορούν στην πισίνα των φυλακών (δεξιά).

Ακόμη, παράξενο είναι το γεγονός ότι οι δυτικοί τουρίστες εισέρχονται στην φυλακή προκειμένου να τους γίνουν ξεναγήσεις, οι οποίες διεξάγονται από έναν από τους τροφίμους. Οι κρατούμενοι στο San Pedro αναγκάζονται να πληρώνουν για τα πάντα. Όταν φτάνουν, αναγκάζονται να αγοράσουν το δικό τους κελί. Η τιμή είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης με τον προηγούμενο ιδιοκτήτη και μια επίσημη σύμβαση αγοράς -πώλησης υπογράφεται. Υπάρχουν οκτώ τμήματα στη φυλακή, καθένα από τα οποία έχει βαθμολογία ξενοδοχειακού στιλ. Τα κελιά των φυλακών διαφημίζονται από μια πινακίδα, που γράφει «κελί προς πώληση». Οι πλουσιότεροι κρατούμενοι πληρώνουν μέχρι και 15.000 αμερικανικά δολάρια και ζουν σε τμήματα πέντε αστέρων σε καταλύματα σε στιλ διαμερισμάτων, με όλες τις σύγχρονες ανέσεις όπως τηλέφωνο, τηλεόραση και ιδιωτικό μπάνιο. Δυστυχώς, δεν μπορούν όλοι να αντέξουν οικονομικά τέτοια πολυτέλεια. Η πλειοψηφία των κρατουμένων είναι εξαιρετικά φτωχή και είναι αναγκασμένοι να ζουν υπό συνθήκες λιγότερο άνετες. Τα κελιά στα τμήματα ενός και δύο αστέρων μοιάζουν περισσότερο με ό,τι θα περίμενε κανείς σε μία φυλακή του τρίτου κόσμου. Κρατούμενοι σε αυτά τα τμήματα ζουν σε άσχημες και ανθυγιεινές συνθήκες, ενώ στα τμήματα χωρίς αστέρια οι φτωχότεροι κρατούμενοι διαβιούν σε βρώμικες καλύβες, με έως και τέσσερις ή πέντε κρατούμενους στριμωγμένους σε ένα ενιαίο κελί.⁵⁷

⁵⁶ Rusty Young, *Marching Powder*, Pan Books, London, 2004, σελ. 51-57.

⁵⁷ Ο.π., σημ. 56, σελ 51-57 και 214-224.

Εικόνα 8: Η ζωή στις φυλακές San Pedro: Τα διαμερίσματα (2 εικόνες αριστερά), η ελευθερία κινήσεων στις εγκαταστάσεις, όλες τις ώρες (δεξιά).

Εκτός από την αγορά στα δικά τους κελιά, οι κρατούμενοι πρέπει να μαγειρέψουν το φαγητό τους, ή να φάνε σε ένα από τα πολλά εστιατόρια μέσα στη φυλακή, που ανήκει και διοικείται από τους ίδιους τους τροφίμους. Τα εστιατόρια και τα καφέ προσφέρουν μια ποικιλία από κουζίνες και διαφημίζουν τα μενού και τις τιμές τους σε πίνακες. Για να στηρίξουν τον εαυτό τους, οι κρατούμενοι χρειάζονται χρήματα. Κάποιοι δημιουργούν μικρές εμπορικές επιχειρήσεις στο εσωτερικό της φυλακής. Εκτός από τα εστιατόρια, επίσης, υπάρχουν φωτοτυπεία και φωτογραφικές υπηρεσίες, οι ίδιοι οι έγκλειστοι υποστηρίζονται κάνοντας χειροτεχνίες που πωλούν στους επισκέπτες και τους τουρίστες, ενώ άλλοι έχουν μικρά καταστήματα έξω από τα κελιά τους. Η λιγότερο κερδοφόρα δουλειά στη φυλακή είναι ένας από τους αγγελιοφόρους που περιμένουν πίσω από τα κάγκελα στην κεντρική πύλη και φέρνουν τους τροφίμους όταν έχουν έναν επισκέπτη.⁵⁸

Τα πάντα στο San Pedro διοικούνται και ελέγχονται από τους ίδιους τους τροφίμους. Κάνουν τους δικούς τους κανόνες και τηρούν την διεξαγωγή ετήσιων εκλογών, ώστε να ορίσουν τον εκπρόσωπο και τον υφυπουργό Οικονομικών, για κάθε τμήμα. Οι κρατούμενοι της Βολιβίας επιτρέπεται επίσης να ψηφίζουν στις εθνικές εκλογές. Πολιτικοί υποψήφιοι επισκέπτονται συχνά τη φυλακή για να κερδίσουν την υποστήριξη για τα αντίστοιχα μέρη τους. Μια άλλη πηγή των κονδυλίων για την οικονομική ανεπάρκεια της φυλακής είναι η εταιρική χορηγία. Η Coca-Cola παρέχει χρήματα, τραπέζια, καρέκλες και ομπρέλες σε αντάλλαγμα για το αποκλειστικό δικαίωμα να διαφημίζουν και να πωλούν τη σειρά προϊόντων της.⁵⁹

Εικόνα 9: Η ζωή στις φυλακές San Pedro: Οι επιχειρήσεις των κρατούμενων (3 εικόνες αριστερά), η εκκλησία των φυλακών (δεξιά).

Οι φυλακές της Βολιβίας στην πόλη La Paz βρίσκονται σε ένα αρκετά κεντρικό σημείο της πόλης. Κοντά στις φυλακές υπάρχει κολλέγιο, σχολείο, στάδιο και θέατρο, τα οποία δεν γειτνιάζουν με την φυλακή, βρίσκονται όμως σε ακτίνα 300 μέτρων. Στην γύρω περιοχή ακόμη υπάρχουν πολλές κατοικίες. Μια πολύ κεντρική λεωφόρος, η Avenida 16 de Julio, βρίσκεται δύο

⁵⁸ Rusty Young, *Marching Powder*, Pan Books, London, 2004.

⁵⁹ Ο.π., σημ. 58.

δρόμους δίπλα από το ίδρυμα. Η είσοδος βρίσκεται μπροστά από μια κεντρική αρτηρία, κάτι το οποίο ενδεχομένως να παρεμποδίζει την κυκλοφορία, όταν προκύπτει κάποιο περιστατικό.⁶⁰

Όσον αφορά στα διάφορα κτίρια και χώρους, που περιβάλλουν την περιοχή αυτά είναι: η πλατεία Sucre, το Coloseo Cerrado Julio Borrelli, σταθμός, η εκκλησία San Pedro, ξενοδοχεία, κολλέγιο, αμερικανικό κολλέγιο, λύκειο, το πανεπιστήμιο Mayor de Andres, αρχαιολογικό μουσείο, 2 γκαλερί, πάρκο, το θέατρο Aire Libre κ.α. Όλα τα παραπάνω συγκεντρώνουν πολύ κόσμο στη κοντά στην φυλακή, λόγω του χαρακτήρα διήμερευσης, που διαθέτουν. Άλλωστε μην ξεχνάμε ότι οι φυλακές βρίσκονται στην καρδιά της La Paz και σήμερα αποτελούν αξιοθέατο, ακόμη κι αν ο σκοπός τους δεν ήταν αυτός εξ αρχής.⁶¹

Κατανοούμε, λοιπόν, ότι η φυλακή San Pedro είναι τοποθετημένη σε ένα κεντρικό σημείο της πόλης, γεγονός το οποίο επηρεάζει τους κατοίκους. Σαφώς, η τοποθεσία δεν είναι ο μόνος παράγοντας, που επηρεάζει τους κατοίκους. Τον ρόλο αυτό διαθέτει και ο χαρακτήρας της διοίκησης και της λειτουργίας της φυλακής και αυτός είναι και ο βασικός λόγος που μιλήσαμε εκτενέστερα για τις φυλακές αυτές σε σχέση με τις άλλες. Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι οι φυλακές San Pedro αποτελούν από μόνες τους μια μικρή κοινωνία με τους δικούς της κανόνες. Έτσι, καταλήγουμε να έχουμε μια μικρή κοινωνία (τις φυλακές) μέσα σε μια μεγάλη κοινωνία (την πόλη La Paz), πράγμα το οποίο φαίνεται να απασχολεί πολύ το ενδιαφέρον του κόσμου, αφού πραγματοποιούνται εκεί τουριστικές εξορμήσεις κι αφού γράφτηκε βιβλίο για το ίδρυμα αυτό- το Marching Powder.

Από τα παραδείγματα των φυλακών, που μελετήσαμε παραπάνω, καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι βασικά στοιχεία μελέτης για μια φυλακή στην πόλη, είναι η τοποθέτηση αυτής σε σχέση με κεντρικές αρτηρίες κυκλοφορίας και σε σχέση με τα δημόσια κτίρια ή τις ιδιωτικές κατοικίες, που υπάρχουν στην περιοχή. Η γειτνίαση ενός σωφρονιστικού ιδρύματος με την ευρύτερη περιοχή, στην οποία τοποθετούνται κατανοούμε, ότι πρέπει να ακολουθεί κάποιους κανόνες, ώστε να εξασφαλίζεται η ευημερία στην πόλη και σε σχέση με τους κρατούμενους, αλλά και σε σχέση με τους κατοίκους. Παρατηρούμε από τα παραπάνω παραδείγματα ότι η ύπαρξη μιας ζώνης ασφαλείας γύρω από τη φυλακή ή η δημιουργία ανεξάρτητου δρόμου, που οδηγεί στις φυλακές, ή η τοποθέτηση του ιδρύματος στην άκρη της πόλης είναι στοιχεία, τα οποία μπορούμε να καταστήσουμε ως θετικά, μιας που δεν παρεμποδίζουν την ομαλή λειτουργία, ούτε της πόλης, αλλά ούτε και της φυλακής.

---

⁶⁰ Τα συμπεράσματα προκύπτουν από μελέτη χαρτών. Βασική πηγή είναι το <https://www.google.com/maps> και το www.wikimapia.com.

⁶¹ Ο.π., σημ. 60.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Τα προϊστορικά στοιχεία για τον Δήμο Κορυδαλλού είναι λιγοστά και τα περισσότερα προέρχονται από μαρτυρίες, που έγιναν μεταγενέστερα. Από τις μαρτυρίες αυτές, όμως, μαθαίνουμε, πως δεν ήταν κατοικημένη η περιοχή, όπου βρίσκεται σήμερα ο Δήμος. Αρχαίοι συγγραφείς και ευρήματα από αρχαιολογικές σκαπάνες, όμως, καταδεικνύουν τις πρώτες εστίες στον Πειραιά.⁶² Το τοπωνύμιο Κορυδαλλός εμφανίστηκε για πρώτη φορά στα τέλη του 6^{ου} αιώνα π.Χ., όταν ο Δήμος αναγνωρίστηκε από τις «συνταγματικές» μεταρρυθμίσεις της εποχής.⁶³ Οι απόψεις για την ακριβή τοποθεσία του αρχαίου Δήμου Κορυδαλλού ποικίλουν, αλλά μια ανακάλυψη από ανασκαφή το 1970, όπου βρέθηκαν αρχαίες οικίες και τάφοι, ενισχύουν την άποψη, ότι ο Δήμος τον 5^ο-4^ο αιώνα π.Χ. βρισκόταν εκεί που βρίσκεται και σήμερα.⁶⁴

Η Αθήνα το 1824 είχε 1.060 κατοικίες και 9.040 κατοίκους και το 1834 γίνεται πρωτεύουσα της Ελλάδας.⁶⁵ Από τον 19^ο στον 20^ο αιώνα παρουσιάζεται αύξηση της αστικοποίησης και του εμπορίου σε γη και σε κατοικίες.⁶⁶ Μέχρι το 1922 δόθηκε προσοχή στην πολεοδομική ανάπτυξη γύρω από την πρωτεύουσα, για αυτό και τα προάστια δομήθηκαν με πιο άναρχο τρόπο αργότερα, όπως μπορεί κανείς να καταλάβει κιόλας βλέποντας έναν χάρτη της περιοχής της Αθήνας.⁶⁷ Τότε ο Δήμος Κορυδαλλού εντάσσεται στην ευρύτερη περιοχή του πειραιϊκού πολεοδομικού συγκροτήματος.⁶⁸ Στις 26 Σεπτεμβρίου του 1946 δημοσιεύεται Νομοθετικό Διάταγμα, το οποίο αναγνωρίζει νέους Δήμους στην Αθήνα και μαζί με αυτούς και τον Δήμο Κορυδαλλού. Γίνεται, λοιπόν, και επίσημα Δήμος ο Κορυδαλλός με βάση το σημερινό σύνταγμα. Οι κατοικίες ξεκίνησαν να χτίζονται στο νότιο κομμάτι του Δήμου και γύρω από το Γ' Νεκροταφείο, μέχρι που ενώθηκαν στο σημείο, όπου βρίσκονται σήμερα οι φυλακές. Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι κάτοικοι τότε ήταν 14.360.⁶⁹

Το 1951 η περιοχή παρουσιάζει οικοδομική άνθιση και κατ'επέκταση αύξηση του πληθυσμού. Αυτό για το Δήμο ήταν ένα σημαντικό βήμα καθώς με τον τρόπο αυτό μπόρεσε με τον καιρό να αναπτυχθεί οικονομικά, κοινωνικά, αλλά και πολιτιστικά. Η πρόσδος αυτή-σε συνδυασμό με την ανοδική πορεία, που έπαιρνε ο πληθυσμός- του Δήμου δημιούργησε, βέβαια, καινούριες ανάγκες, όπως ήταν για παράδειγμα η ανάγκη για σχολεία. Απάντηση στην ανάγκη αυτή έδωσαν αρχικά ιδιωτικοί φορείς, όμως αργότερα μερίμνησε και το κράτος. Την ίδια χρονιά ιδρύεται και το «Αναμορφωτικό Κατάστημα Στοιχειώδους και Επαγγελματικής Εκπαιδύσεως Κορυδαλλού», το γνωστό «Άσυλο», όπως το γνωρίζουν οι κάτοικοι και «Φυλακές Ανηλίκων» ή «Αναμορφωτήριο», όπως το γνωρίζουν οι περισσότεροι. Το τελευταίο χαρακτηριζόταν τότε ως «Εστία Ψυχικής Ανάπλασης» για παραστρατημένα παιδιά. Σήμερα το Άσυλο έχει μεταφερθεί

⁶² Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002. Μέρος δεύτερο, σελ 4.

⁶³ Ο.π., σημ. 62, Μέρος δεύτερο, σελ 5.

⁶⁴ Ο.π., σημ. 62, Μέρος δεύτερο, σελ 6-8.

⁶⁵ Ο.π., σημ. 62, Μέρος πρώτο, σελ 15.

⁶⁶ Ο.π., σημ. 62, Μέρος πρώτο, σελ 16,17.

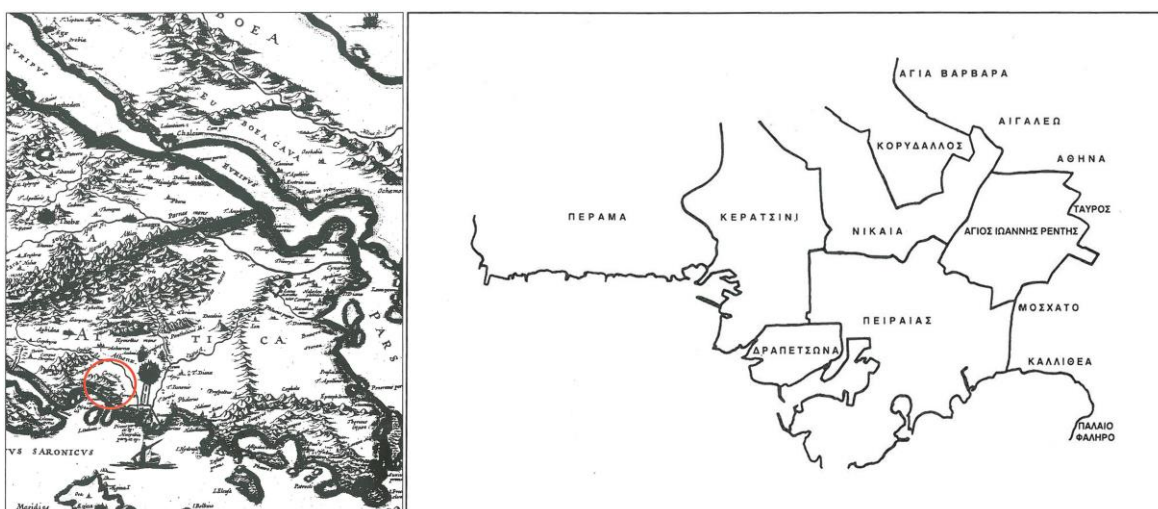
⁶⁷ Ο.π., σημ. 62, Μέρος πρώτο, σελ 17.

⁶⁸ Ο.π., σημ. 62, Μέρος δεύτερο, σελ 3.

⁶⁹ Ο.π., σημ. 62, Μέρος δεύτερο, σελ 82.

στην Αυλώνα Αττικής, ενώ στη θέση του χτίστηκε το Δημαρχείο- το οποίο δεν είχε επίσημη στέγη μέχρι τότε- σε συνδυασμό με πάρκο.⁷⁰

Το 1960 δίνεται έγκριση για την ανέγερση γυμνασίου για τους μαθητές του Κορυδαλλού και γίνεται προσπάθεια για έγκριση παραπάνω σχολείων, μιας που ο πληθυσμός του Δήμου αυξάνεται ραγδαία. Για αρχή το δημοτικό συμβούλιο παραχωρεί 10 στρέμματα δίπλα από το γηροκομείο, αλλά υπήρχε ένας προβληματισμός. Αυτός ήταν, πως το σχολείο θα βρισκόταν πολύ κοντά στις φυλακές, κάτι το οποίο λύθηκε σύντομα, αφού η απόσταση κρίθηκε αρκετή.⁷¹ Επί Μεταξά απαλλοτριώθηκαν 289 στρέμματα και απέμειναν 88- τα γνωστά σήμερα ως 88 στρέμματα. Μέσα σε λίγα χρόνια ο πληθυσμός ξεπέρασε τους 40.000 κατοίκους κι έτσι οι ανάγκες για σχολεία αυξήθηκαν κατά πολύ. Έτσι, τα σχολεία θα έφταναν συνολικά τα 12, μετά από πιέσεις, που θα ασκούσε το δημοτικό συμβούλιο στο Υπουργείο Παιδείας.⁷²

Εικόνα 10: Παλιός χάρτης της Αττικής, που τυπώθηκε στην Ευρώπη και δείχνει τη θέση της λοφοσειράς του Κορυδαλλού (αριστερά), οι Δήμοι με τους οποίους συνορεύει ο Δήμος Κορυδαλλού (δεξιά).

Οι κάτοικοι κάνουν αίτημα για διαχωρισμό του Δήμου σε Άνω και Κάτω Κορυδαλλό. Η εκκλησιαστική οργάνωση του Δήμου αποσπάται από τη Μητρόπολη Πειραιά το 1966 και πρώτη απόφαση αυτής ήταν να εκκλησιάζονται οι κρατούμενοι.⁷³ Το 1991 γίνεται λόγος για επέκταση των φυλακών και η δημοτική αρχή αντιδρά στις φιλολογίες.⁷⁴ Περιμετρικά των φυλακών τοποθετείται φύτευση, ώστε να αποκρυφτεί με κάποιο τρόπο το σκληρό όριο του τοίχους, όμως η λύση αυτή δεν φαίνεται να λύνει το ουσιαστικό πρόβλημα.⁷⁵ Το 1995 παραχωρούνται στο Δήμο τα 26 στρέμματα του Ασύλου- στη θέση του οποίου σήμερα βρίσκεται το δημαρχείο Κορυδαλλού. Την ίδια χρονιά ο δήμαρχος Στέφανος Χρήστου θέτει ως ζήτημα την απομάκρυνση

⁷⁰ Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002. Μέρος δεύτερο, σελ 84-85. Και Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

⁷¹ Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002. Μέρος δεύτερο, σελ 121.

⁷² Πηγή όμοια με 10. Μέρος δεύτερο, σελ 133, 134.

⁷³ Ο.π., σημ. 71, Μέρος δεύτερο, σελ 135.

⁷⁴ Ο.π., σημ. 71, Μέρος δεύτερο, σελ 198.

⁷⁵ Ο.π., σημ. 71, Μέρος δεύτερο, σελ 202.

των φυλακών από την πόλη. Την επόμενη χρονιά οι μαθητές εκδηλώνουν τη διαμαρτυρία τους συμμετάσχοντας στη δράση «Ζωγραφίζω τις φυλακές στην πόλη μου».⁷⁶ Από το 1995 μέχρι το 1998 δημιουργήθηκαν τα σχολεία: 3^ο-19^ο, 4^ο, 15^ο, 6^ο-16^ο νηπιαγωγεία, 3^ο-19^ο, 5^ο, 1^ο, 11^ο-22^ο δημοτικά σχολεία. Προβλέπεται να μεταφερθούν το 1^ο γυμνάσιο και το 18^ο δημοτικό στο χώρο, όπου βρισκόταν παλιά το Άσυλο.⁷⁷ Η σημερινή κατάσταση και διάταξη της ευρύτερης περιοχής του Κορυδαλλού θα παρουσιασθεί και θα αναλυθεί σε επόμενη υποενότητα.

---

⁷⁶ Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002. Μέρος δεύτερο, σελ 207.

⁷⁷ Ο.π., σημ. 76, Μέρος δεύτερο, σελ 249.

2.2.ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΔΡΙΚΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

Πριν μιλήσουμε για την κτιριολογική ανάλυση των εγκαταστάσεων των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, θα ήταν σκόπιμο να αναφερθούμε σε κάποια στατιστικά στοιχεία, τα οποία αφορούν στους κρατούμενους, διότι με τον τρόπο αυτό θα είναι πιο εύκολο να κατανοήσουμε τις ανάγκες, που έχει το συγκεκριμένο κατάστημα κράτησης. Τα στοιχεία στα οποία θα αναφερθούμε έχουν να κάνουν με την εθνικότητα των κρατούμενων και τα ποσοστά αυτών, με τις ηλικίες τους, την οικογενειακή τους κατάσταση, το επίπεδο εκπαίδευσής τους, το θρήσκευμα, το επάγγελμα και την ποινική τους κατάσταση. Τα παραπάνω προέρχονται από τα στατιστικά στοιχεία του Δήμου Κορυδαλλού, που αφορούν στα κοινωνικά χαρακτηριστικά και την ποινική κατάσταση των κρατούμενων το 2012. Από την έρευνα προκύπτουν τα παρακάτω:⁷⁸

1. **Εθνικότητα:** Την 1η Οκτωβρίου 2012 κρατούντο στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού (ανδρών) 2292 κρατούμενοι από 71 χώρες. Ένδεκα από τις χώρες αυτές είχαν ποσοστό συμμετοχής 2% και άνω: Ελλάδα με 25% (572 άτομα), Αλβανία με 17,3% (396 άτομα), Πακιστάν με 9,3% (214 άτομα), Αφγανιστάν με 6,1% (140 άτομα), Αλγερία με 4,7% (107 άτομα), Γεωργία με 3,8% (86 άτομα), Παλαιστίνη με 3,8% (86 άτομα), Ιράκ με 3,1% (70 άτομα), Ρουμανία με 2,9% (66 άτομα), Μαρόκο με 2,0% (46 άτομα), Νιγηρία με 2,0% (45 άτομα).
2. **Ηλικίες:** Ο μέσος όρος ηλικίας των παρόντων κατά την 1^η Οκτωβρίου 2012 ήταν 33,08 έτη. Μειώθηκε δηλαδή κατά 2,4 έτη σε σχέση με το 2005 (35,5 έτη την 14^η Φεβρουαρίου 2005). Η διάμεσος (median) ήταν τα 30 έτη. Μειώθηκε κατά τρία χρόνια σε σχέση με το 2005. Η δεσπόζουσα τιμή (mode), δηλαδή η ηλικία με τη μεγαλύτερη συχνότητα, ήταν τα 24 έτη (κατά τρία χρόνια μικρότερη από ό,τι το 2005). Ωστόσο, το εύρος (Range) - η διαφορά της μέγιστης (91 έτη) από την ελάχιστη (21 έτη) ηλικία - διευρύνθηκε από 64 έτη το 2005 σε 70 έτη λόγω της παρατεταμένης κράτησης καταδίκου για πολιτικό έγκλημα.
3. **Οικογενειακή κατάσταση:** Άγαμος με 60% (1373), Μνηστευμένος με 0,3% (8), Διαζευγμένος με 3,8% (87), Έγγαμος με 34,6% (791), Συζεί με 0,8% (19), Χήρος 0,5% (11).
4. **Επίπεδο Εκπαίδευσης:** Από τους 2292 παρόντες την 1η Οκτωβρίου 2012 δήλωσαν κατά την εισαγωγή τους επίπεδο εκπαίδευσης οι 2244. Συγκεκριμένα δήλωσαν: 21,7% αναλφάβητοι, 35,1% απόφοιτοι δημοτικού ή τάξεων του δημοτικού, 23,8% απόφοιτοι τριταξίου Γυμνασίου, τάξεων Γυμνασίου ή Τεχνικής Σχολής, 14,4% απόφοιτοι Λυκείου ή τάξεων του Λυκείου, 4,9% απόφοιτοι και φοιτητές ανώτατης ή ανώτερης εκπαίδευσης.
5. **Θρήσκευμα:** Από τους 2292 παρόντες την 1^η Οκτωβρίου 2012 δε δήλωσαν θρήσκευμα οι 153 (6,7%), ενώ άλλοι 33 (1,4%) δήλωσαν Άθεοι. Οι Μουσουλμάνοι αποτελούν πλέον τη μεγαλύτερη θρησκευτική ομάδα με 1060 άτομα, δηλαδή 46,2% των παρόντων. Μεγάλη είναι η μείωση του ποσοστού των Ορθόδοξων Χριστιανών σε 39,3% (900 άτομα) του συνόλου (από 68,5% το 2005). Το ποσοστό των Καθολικών Χριστιανών μειώθηκε επίσης

⁷⁸ Αλοσκόφης Ουίλιαμ, Στατιστικά στοιχεία καταστήματος κράτησης Κορυδαλλού: Κοινωνικά χαρακτηριστικά και ποινική κατάσταση των κρατούμενων, Οκτώβριος 2010, τα στοιχεία αυτά προέρχονται από το προσωπικό αρχείο της Λιντζαροπούλου Ελένης, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού, τα σχετικά στοιχεία βρίσκονται στο παράρτημα.

ελαφρά σε 5,2% (από 6,0% το 2005). Άλλα θρησκευόμενα δήλωσε μικρός αριθμός ατόμων: 2 Αγγλικανοί, 7 Βουδιστές, 1 Ευαγγελικός, 3 Ινδουιστές, 2 Πεντηκοστιανοί, 2 Προτεστάντες, 1 Σιντοϊστής.

6. **Επάγγελμα:** Από τους 2292 παρόντες την 1η Οκτωβρίου 2012 δήλωσαν επάγγελμα κατά την εισαγωγή τους οι 2282. Δηλώθηκαν συνολικά 122 επαγγέλματα τα οποία μπορούν (σε γενικές γραμμές) να ομαδοποιηθούν στις παρακάτω επαγγελματικές κατηγορίες: 45,7% εργάτες, τεχνίτες ή οδηγοί, 28,4% άνεργοι, 9,2% υπάλληλοι (δημόσιοι ή ιδιωτικοί), 6,9% μικροπωλητές ή ρακοσυλλέκτες, 3,2% αγρότες ή κτηνοτρόφοι, 2,9% επαγγέλματα επιστημονικά ή ελευθέρια, 2,6% επιχειρηματίες, 0,7% συνταξιούχοι.
7. **Ποινική κατάσταση:** Από τους 2292 παρόντες στο Κ. Κ. Κορυδαλλού την 1^η Οκτωβρίου 2012, υπόδικοι ήταν 1587 άτομα (69,2%), κατάδικοι 696 (30,4%) και οφειλέτες 9 άτομα (0,4%).

Στο σημείο αυτό θα μιλήσουμε για την κτηριολογική διάταξη των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού. Οι πληροφορίες πηγάζουν κυρίως από τη συνέντευξη φύλακα των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού και από τη μελέτη χαρτών. Ο λόγος για τον οποίο θα γίνει αυτή η ανάλυση είναι, διότι οι φυλακές Κορυδαλλού, καθώς και οι φυλακές γενικά,

Εικόνα 11: Η εικόνα αυτή αναδεικνύει το συμβολικό χαρακτήρα, που διαθέτουν οι φυλακές Κορυδαλλού στην πόλη.

αποτελούν μια μικρή κοινωνία και οι ίδιες μετά εντάσσονται σε μια άλλη, μεγάλη κοινωνία και αλληλεπιδρούν η μια με την άλλη.⁷⁹ Η λειτουργία, η οργάνωση και η διοίκηση μέσα στο σωφρονιστικό ίδρυμα, είναι πιθανό, να μας θυμίσει τις αντίστοιχες μέσα σε μια πόλη. Το τελευταίο συμβαίνει, διότι ουσιαστικά η φυλακή είναι η μικρογραφία της κοινωνίας με διογκωμένα προβλήματα.⁸⁰ Αυτό που διαχωρίζει τις φυλακές από την πόλη είναι το τοίχος⁸¹ και για αυτό θα μιλήσουμε εκτενέστερα παρακάτω και θα μπορέσουμε μέσα από την ανάλυση να καταλήξουμε αν το όριο αυτό είναι επαρκές και για τους κρατούμενους, αλλά και για τους κατοίκους. Προς διευκόλυνση της μελέτης, χωρίζουμε κτίρια σε 4 ζώνες με βάση τη λειτουργία τους, δηλαδή σε: πτέρυγες, προαύλια, χώρους διοίκησης και χώρους που αφορούν τους κρατούμενους.

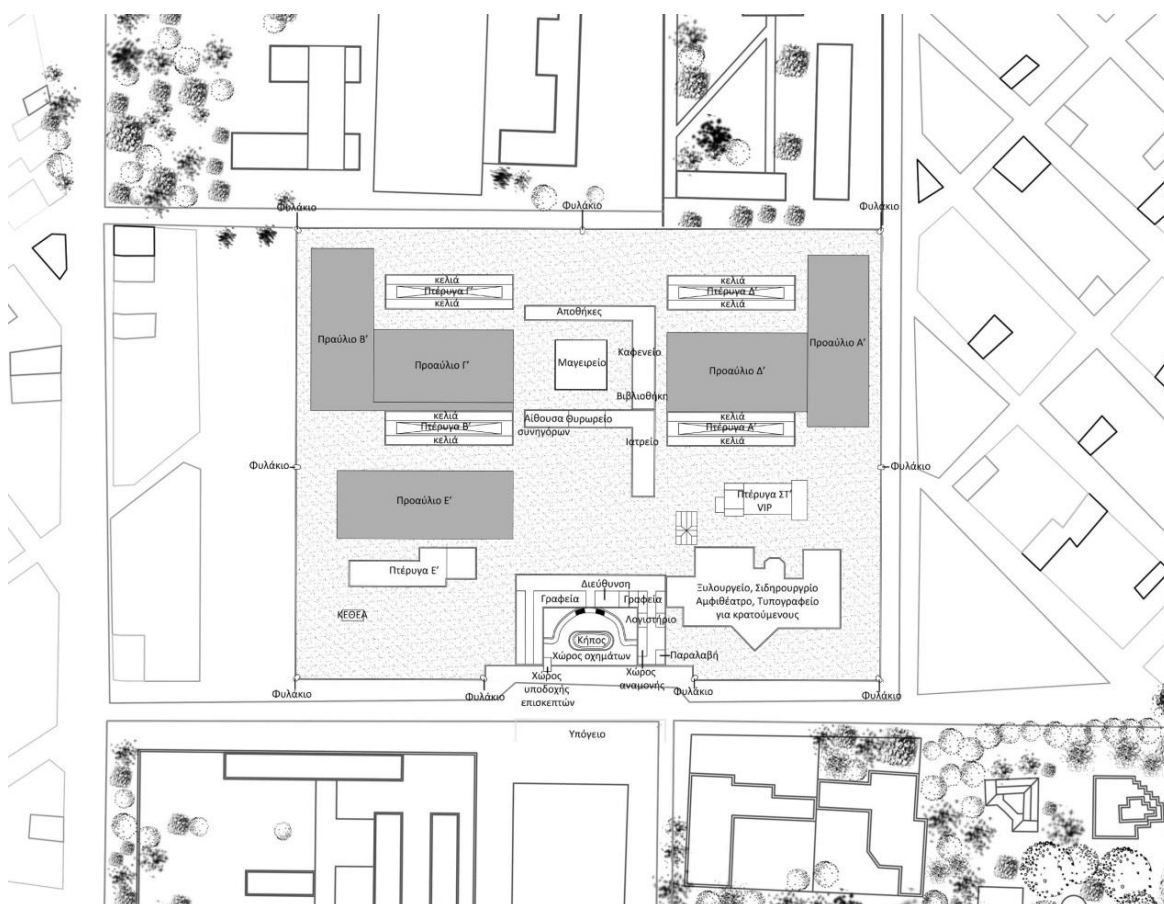
Οφείλουμε να αναφέρουμε, πριν την κτηριολογική ανάλυση των φυλακών σε επί μέρους τμήματα, τη γενική τυπολογία των εγκαταστάσεων. Οι φυλακές Κορυδαλλού ακολουθούν το σύστημα Telephone-rolle. Αυτό διαθέτει ένα κέντρο, από το οποίο γίνεται η επιτήρηση των διαδρόμων του δικτύου. Οι διάδρομοι επιτήρησης θυμίζουν μια ραχοκοκαλιά και δίπλα από

⁷⁹ Fairweather Leslie and McConville Sean, Prison architecture : policy, design and experience, Architectural Press, εκδόσεις Oxford, 2000.

⁸⁰ Συνεντεύξεις Σάββα Ξηρού, Πολιτική Ευθύνη, Έρευνα των Πανεπιστημίων University of Nicosia και University of Sheffield, εκδ. Κονιδάρη, Αθήνα, 2014, σελ 125.

⁸¹ Τα τείχη είναι ένα αρχιτεκτονικό μέσο, το οποίο χρησιμοποιείται για λόγους επιβολής της εξουσίας, σύμφωνα με: Μποτής Μάριος, Βερολίνο/2: Πολιτικές και όριο στο αστικό τοπίο, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, Νοέμβριος 2009, σελ 7.

κάθε διάδρομο τοποθετείται ένα επίμηκες κτήριο, μέσα στο οποίο ξεδιπλώνονται τα κελιά. Ο λόγος, που καθίσταται αυτό το σύστημα σημαντικό είναι ότι βοηθά στην καλύτερη ταξινόμηση των κρατούμενων.⁸² Στο κέντρο, λοιπόν, τοποθετούνται τα κτίρια διοίκησης και εκατέρωθεν αυτών τα κτίρια φιλοξενίας των κρατούμενων. Ένα τοίχος πάχους μισού μέτρου περιβάλλει την φυλακή και τη διαχωρίζει από την υπόλοιπη κοινότητα.⁸³ Πιο συγκεκριμένα:

Εικόνα 12: Τοπογραφικό σχέδιο των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού.

⁸² Giuseppe di Gennaro, Prison architecture : an international survey of representative closed institutions and analysis of current trends in prison design, The Architectural Press, London, 1975, σελ 24.

⁸³ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

2.2.1. Πτέρυγες:

Εικόνα 13: Προοπτική απεικόνιση των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, εστιάζοντας στις πτέρυγες.

Μια από τις βασικότερες εγκαταστάσεις σε μια φυλακή είναι οι χώροι εστίασης των κρατούμενων, δηλαδή τα κελιά, τα οποία βρίσκονται μέσα στις πτέρυγες. Οι πτέρυγες σήμερα είναι 6. Είχαν ξεκινήσει την ανέγερση των φυλακών επί δικτατορίας⁸⁴ με 5 πτέρυγες και για λόγους πληθυσμού προστέθηκε άλλη μια πτέρυγα. Αρχικά, στόχος ήταν να χωρίζουν τους κρατούμενους με βάση το αδίκημά τους και να τους τοποθετούν σε αντίστοιχη πτέρυγα. Κάτι τέτοιο πλέον δεν ισχύει όμως. Οι κρατούμενοι, είτε έχουν καταδικαστεί, είτε όχι (οι υπόδικοι δηλαδή) μπαίνουν τυχαία σε όποιο κελί έχει χώρο. Έπειτα, αν δημιουργηθεί κάποιο ζήτημα μεταξύ των κρατούμενων- μια βεντέτα για παράδειγμα- τότε η κατάταξή τους θα γίνει με βάση τις σχέσεις μεταξύ τους.⁸⁵ Στο σημείο αυτό θα κάνουμε μια μικρή αναφορά στην πτέρυγα 6 ή VIP, όπως είναι γνωστή. Η πτέρυγα αυτή προορίζεται για άτομα, τα οποία είναι ανεπιθύμητα και τα οποία διατρέχουν κίνδυνο σε άλλες πτέρυγες. Οι συνθήκες δε διαφέρουν από τα άλλα κελιά, όπως μας παραπέμπει η ονομασία VIP.⁸⁶ Τα κελιά έχουν διαστάσεις περίπου 2,5 επί 3 μέτρα, δηλαδή περίπου 8 τετραγωνικά. Κάθε κελί προοριζόταν για ένα άτομο, η' το πολύ δύο αν παρίστατο ανάγκη, όμως σήμερα κάθε κελί φιλοξενεί 3 με 4 άτομα, γεγονός το οποίο φαίνεται να μην είναι λειτουργικό. Πρέπει να τονίσουμε, ότι στο κατάστημα κράτησης διαμένουν 2.029 κρατούμενοι, ενώ οι φυλακές προοριζόταν για 1.000 άτομα. Ακόμη, κάθε κελί διαθέτει μια

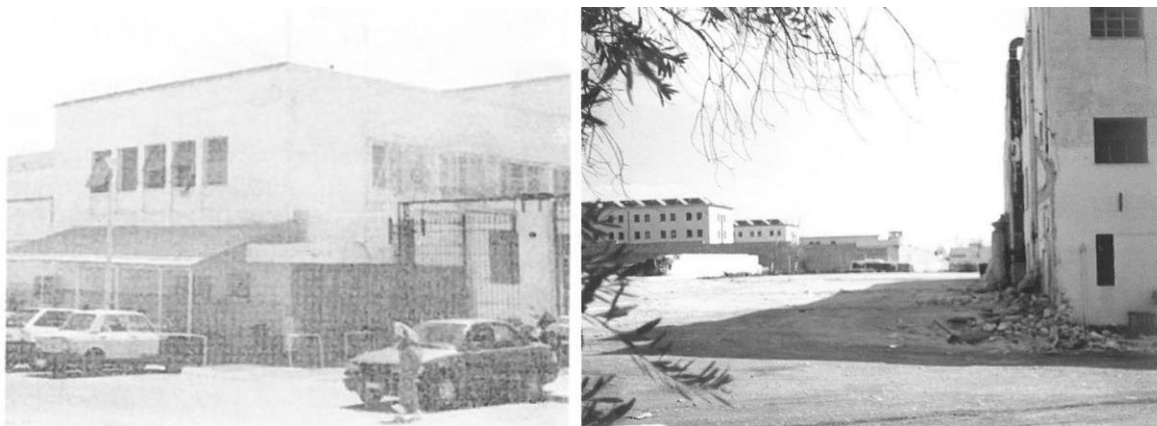
⁸⁴ Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002. Μέρος δεύτερο, σελ 137.

⁸⁵ Συνεντεύξεις Σάββα Ξηρού, Πολιτική Ευθύνη, Έρευνα των Πανεπιστημίων University of Nicosia και University of Sheffield, εκδ. Κονιδάρη, Αθήνα, 2014, σελ 124,125.

⁸⁶ Ο.π., σημ. 84, σελ 134-137.

λεκάνη, όχι όμως και ντους. Οι κρατούμενοι μπορούν να κάνουν μπάνιο στο υπόγειο της πτέρυγας τους, όπου υπάρχει κατάλληλος χώρος, ο οποίος δεν διαθέτει πάντα ζεστό νερό. Κάθε πτέρυγα έχει 3 ορόφους, δηλαδή ξεπερνά τα 12 μέτρα σε ύψος. Η όψη κάθε κτιρίου ακολουθεί ένα σταθερό κάναβο, που αποτελείται από παράθυρα, τα οποία αντιστοιχούν στα κελιά. Η βασική διάταξη κάθε πτέρυγας σε κάτοψη (με εξαίρεση αυτή της σ', που χτίστηκε τελευταία και έχει διαφορετική μορφολογία) είναι ως εξής: Στο κέντρο του κτιρίου υπάρχει ημιυπαίθριος και εκατέρωθεν αυτού διατάσσονται σε σειρά τα κελιά με έναν μικρό διάδρομο σε κάθε πλευρά και κάγκελα στο σημείο του ημιυπαίθριου.⁸⁷

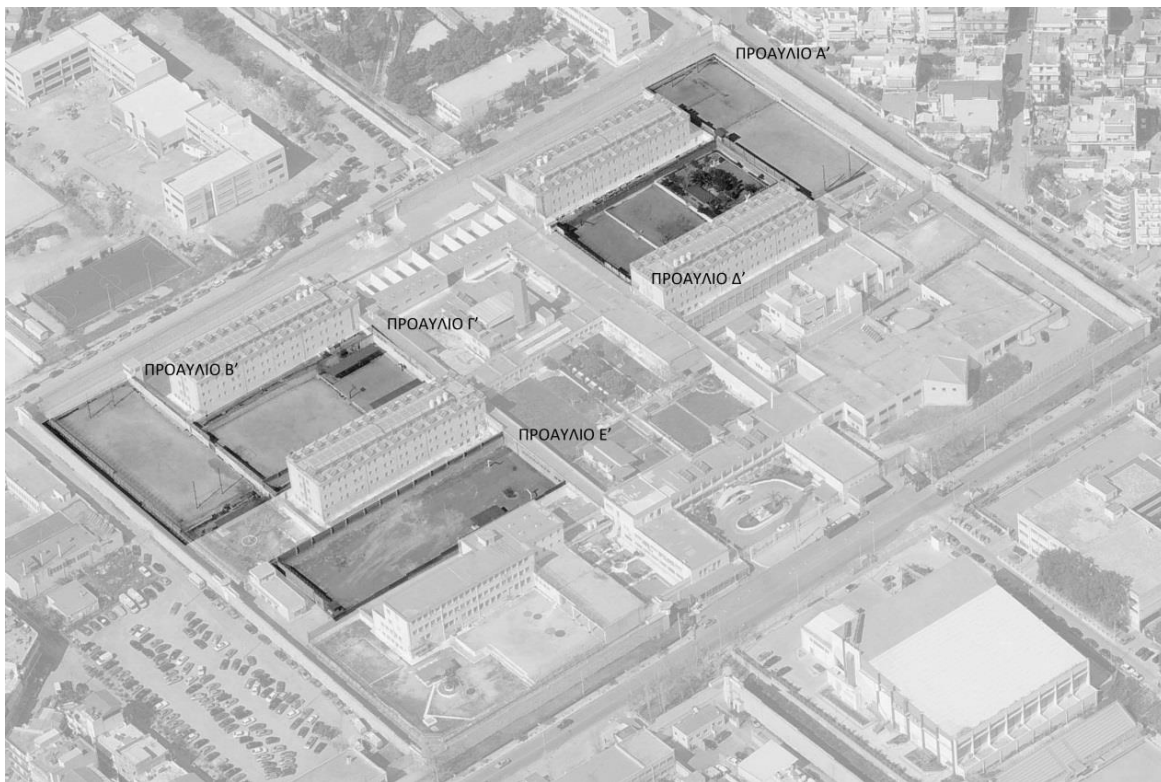
Εικόνα 14: Είσοδος των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού το 1970 (αριστερά), όψη των πτερυγών των ανδρικών φυλακών, όπως αυτές φαίνονταν από το Άσυλο τη δεκαετία του 1990 (δεξιά).

Εικόνα 15: Οι πτέρυγες των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, όπως αυτές φαίνονται από διαμέρισμα γειτνιάζουσας πολυκατοικίας.

⁸⁷ Όλες οι πληροφορίες της παραγράφου πηγάζουν από: Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

2.2.2. Προαύλια:

Εικόνα 16: Προοπτική απεικόνιση των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, εστιάζοντας στα προαύλια.

Τα προαύλια είναι ο χώρος διημέρευσης των κρατούμενων. Υπάρχουν 6 προαύλια στις εγκαταστάσεις, 5 μεγάλα (μεγαλύτερα σε έκταση από κάθε όροφο μιας πτέρυγας) και ένα μικρό για την πτέρυγα των VIP, δηλαδή την πτέρυγα που χτίστηκε τελευταία χρονολογικά. Κάθε πτέρυγα έχει το δικό της προαύλιο, όπως συμβαίνει στο σύστημα telephone-role, με τη διαφορά ότι στις φυλακές Κορυδαλλού τα προαύλια δεν έχουν συγκεκριμένη διάταξη. Εκεί οι υπόδικοι και οι καταδικασμένοι έχουν τη δυνατότητα να συναναστραφούν μεταξύ τους ή να γυμναστούν. Οι ώρες, που έχουν δικαίωμα οι κρατούμενοι να μεταβούν στο προαύλιο είναι συγκεκριμένες, αφού υπάρχει πρόγραμμα το οποίο ακολουθείται αυστηρά.⁸⁸ Το πρόγραμμα έχει ως εξής:

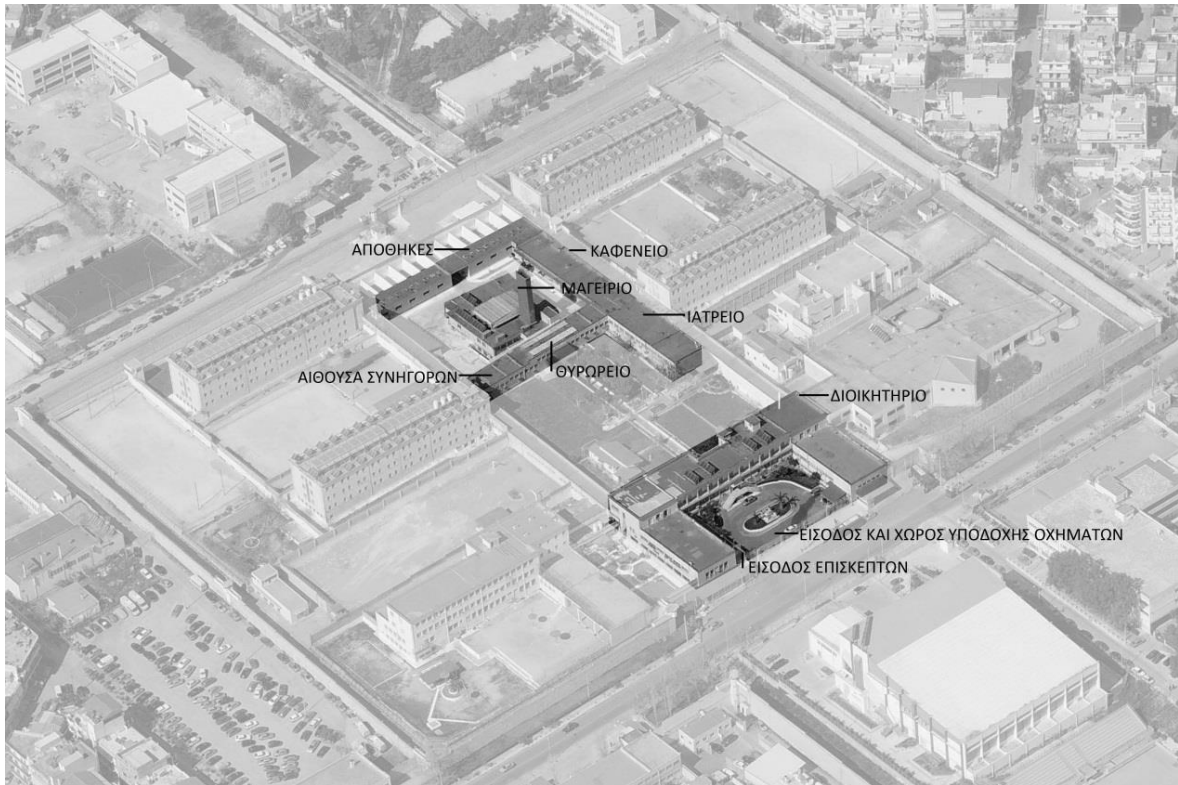
- 7:15_ ανοίγουν τα κελιά και καταμετρώνται οι κρατούμενοι. Παίρνουν το πρωινό τους με το κουπόνι τους και κινούνται ελεύθερα από κελί σε κελί μέχρι τις 8:30.
- 8:30 και μετά ανοίγει το προαύλιο. Μπορούν επίσης να εργάζονται σε χώρους εκτός πτέρυγας.
- 11:00_ κλείνει το προαύλιο και πάνε για φαγητό.
- 12:00_ χτυπά το κουδούνι, καταμετρώνται και κλείνονται πάλι στα κελιά.
- 14:00 το χειμώνα ή 15:00 το καλοκαίρι_ ανοίγουν τα κελιά και παράλληλα μπαίνουν οι καθαριστές και καθαρίζουν τα κελιά.

⁸⁸ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

- 15:30_ Ανοίγει το προαύλιο και κλείνει έως τη δύση του ηλίου.
- Μετά τη δύση του ηλίου_ κινούνται ελεύθερα στα κελιά.
- 21:00_ Αφού καταμετρηθούν κλείνονται στα κελιά.

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι τις περισσότερες ώρες οι κρατούμενοι τις περνούν στα κελιά τους, ενώ στο προαύλιο μπορούν να βγουν για περίπου 6 ώρες μες την ημέρα.⁸⁹

2.2.3.Χώροι διοίκησης:

Εικόνα 17: Προοπτική απεικόνιση των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, εστιάζοντας στους χώρους διοίκησης.

Οι ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού βρίσκονται σε ένα ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο οικοπέδο και τα κτίρια διοίκησης βρίσκονται στο κέντρο αυτού, καταλαμβάνοντας μια ζώνη, η οποία καλύπτει λιγότερο από το ένα τρίτο του οικοπέδου.⁹⁰ Η είσοδος του σωφρονιστικού ιδρύματος βρίσκεται στην οδό Σολωμού και ακριβώς απέναντι βρίσκεται το αθλητικό κέντρο του Δήμου Κορυδαλλού. Η είσοδος διαθέτει χώρο υποδοχής οχημάτων στο κέντρο και στο πλάι διαθέτει μια μικρή είσοδο, η οποία οδηγεί μέσω ενός διαδρόμου τους επισκέπτες στο επισκεπτήριο, το οποίο βρίσκεται στο υπόγειο του κεντρικού κτιρίου διοίκησης, ακριβώς εκεί που είναι και η είσοδος. Το κτίριο διοίκησης σχηματίζουν ένα πι και να εισέλθει κανείς σε αυτό πρέπει να ανέβει έναν όροφο από τις σκάλες στην καρδιά του πι και ύστερα να κινηθεί ελεύθερα

⁸⁹ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

⁹⁰ Τα συμπεράσματα προκύπτουν από μελέτη χαρτών. Βασική πηγή είναι το <https://www.google.com/maps>.

σε όποιο άλλο σημείο του κτιρίου θέλει. Το κτίριο διοίκησης διαθέτει χώρο υποδοχής επισκεπτών, γραφείο διεύθυνσης, άλλα γραφεία, λογιστήριο, χώρο παραλαβής κρατούμενων, χώρο αναμονής κρατούμενων και επισκεπτήρια.⁹¹

Πίσω ακριβώς από τα κτίρια διοίκησης υπάρχει κήπος και πιο πίσω υπάρχουν, άλλα κτίρια τα οποία αποτελούν βοηθητικούς χώρους. Οι χώροι αυτοί είναι:

- Το θυρωρείο, δίπλα από το οποίο βρίσκεται και η αίθουσα των συνηγόρων.
- Το ιατρείο για τους κρατούμενους, το οποίο διαθέτει μόνο τα βασικά εργαλεία για τις πρώτες βοήθειες. Αν κάποιος χρειάζεται κάτι περισσότερο από τις πρώτες βοήθειες, τότε αυτός μεταφέρεται στο νοσοκομείο «Άγιος Παύλος», που βρίσκεται ακριβώς πίσω από τις ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού και το οποίο έχει κάποιες ελλείψεις.⁹²
- Το καφενείο, το οποίο απευθύνεται αποκλειστικά στους εργαζόμενους του ιδρύματος. Ακριβώς δίπλα υπάρχει βιβλιοθήκη, από όπου οι κρατούμενοι έχουν τη δυνατότητα να δανείζονται βιβλία.
- Οι αποθήκες, οι οποίες αφορούν στο προσωπικό.
- Το μαγειρείο, όπου ετοιμάζεται το φαγητό των κρατούμενων, το οποίο μπορούν να παραλάβουν με ένα κουπόνι από τον διάδρομο των κελιών, όπου διανέμεται κάθε γεύμα, μιας που δεν υπάρχει εστιατόριο.⁹³

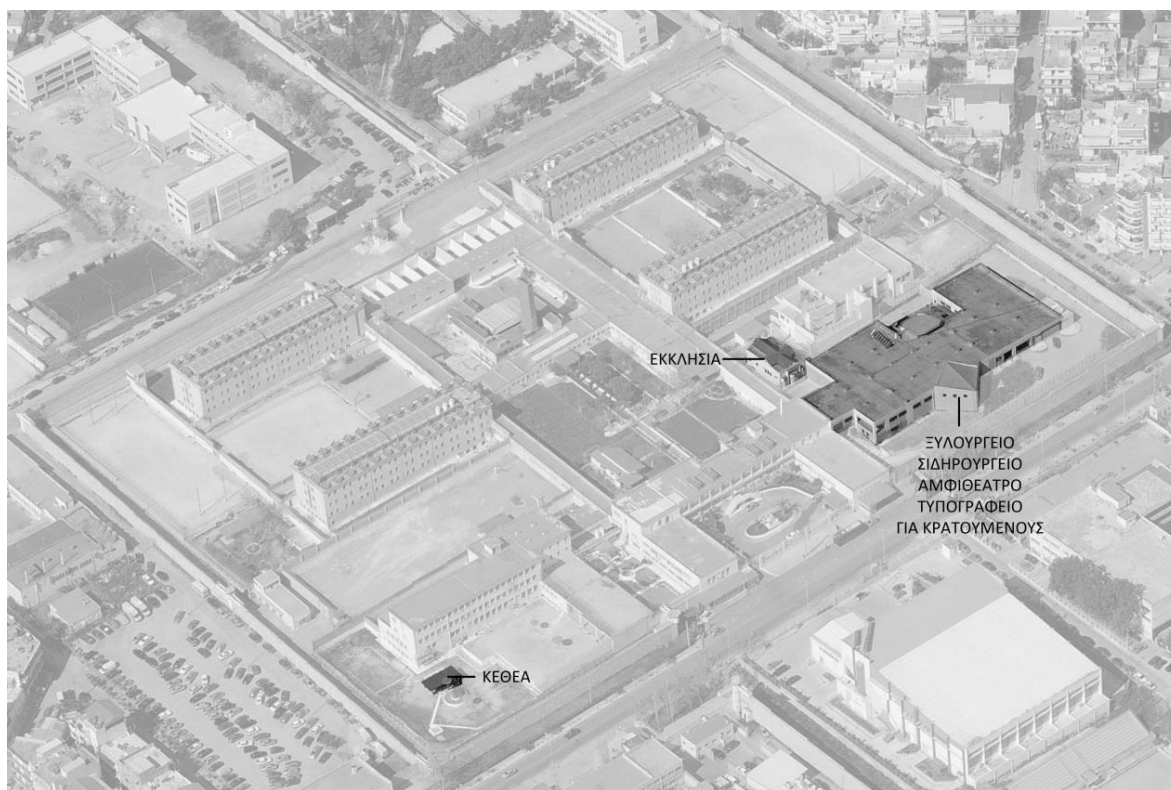
⁹¹ Τα συμπεράσματα προκύπτουν από μελέτη χαρτών. Βασική πηγή είναι το <https://www.google.com/maps> και από : Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

⁹² Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014 και Τέως ιατρός του νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

⁹³ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

2.2.4.Χώροι που αφορούν τους κρατούμενους:

Εικόνα 18: Προοπτική απεικόνιση των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, εστιάζοντας στους χώρους, που αφορούν στους κρατούμενους.

Σημαντικό είναι να σημειώσουμε τους χώρους, οι οποίοι απασχολούν τους κρατούμενους στον ελεύθερό τους χρόνο. Οι ίδιοι φαίνεται να δείχνουν ενδιαφέρον για δραστηριότητες, που αφορούν και σε σωματική, αλλά και σε πνευματική άσκηση.⁹⁴ Κάτι τέτοιο βελτιώνει και τη συμπεριφορά τους. Οι χώροι στους οποίους περνούν πιο δημιουργικά ή πιο εποικοδομητικά το χρόνο τους οι κρατούμενοι είναι οι εξής:

- **Το κτίριο εργασίας των εγκαταστάσεων:** Σε αυτό οι έγκλειστοι μπορούν να δουλέψουν στο ξυλουργείο, στο σιδηρουργείο και στο τυπογραφείο. Οι θέσεις εργασίας είναι για 3 ή 6 μήνες εργασίας και για τα μεροκάματα αποφασίζει ο εισαγγελέας.⁹⁵ Με τον τρόπο αυτό οι κρατούμενοι έχουν την ευκαιρία να μαζεύουν κάποια χρήματα, αλλά και να κάνουν κάποιες παραγωγικές δραστηριότητες, ώστε να νιώθουν χρήσιμα μέλη στην κοινότητά τους και κατ' επέκταση στην κοινωνία. Ακόμη, η εργασία προετοιμάζει όσους πρόκειται να αποφυλακιστούν, διότι και μαθαίνουν μια ειδικότητα, αλλά και θα δείχνουν καλή αγωγή και διάθεση για εργασία.⁹⁶

⁹⁴ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

⁹⁵ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

⁹⁶ Ο.π., σημ. 94.

- **Το σχολείο των φυλακών:** Σε αυτό μπορούν να συμμετάσχουν περίπου 100 μαθητές-κρατούμενοι, με την προϋπόθεση να έχουν τελειώσει το δημοτικό. Η υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων του δημαρχείου Κορυδαλλού τονίζει ότι: «Έρχονται εικαστικοί και συγγραφείς εθελοντικά στο σχολείο. Καθηγητές έχει το σχολείο αλλά όταν δεν έχει, πάλι έρχονται εθελοντικά. Οι κρατούμενοι έχουν ευεργετικό υπολογισμό από το σχολείο. Για 1 μέρα σχολείου κερδίζουν 2 μέρες από την ποινή τους.»⁹⁷. Η παιδεία είναι ένας από τους παράγοντες, που μπορούν να βοηθήσουν ουσιαστικά τους φυλακισμένους. Χάρη στο σχολείο πολλοί κρατούμενοι αλλάζουν συμπεριφορά και αποκτούν μεγαλύτερο

Εικόνα 19: Οι μαθητές του σχολείου των φυλακών παρακολουθούν μαθήματα, διαβάζουν, ζωγραφίζουν και κάνουν διάφορες δημιουργικές δραστηριότητες.

ενδιαφέρον για δημιουργικές δραστηριότητες, αφού εκεί έχουν τη δυνατότητα να αναζητήσουν καλλιτεχνικά στοιχεία από τον εαυτό τους, όπως είναι η επιθυμία για ζωγραφική.⁹⁸ Μάλιστα, έχει πραγματοποιηθεί και έκθεση με τα έργα των κρατούμενων της φυλακής Κορυδαλλού και γίνεται αντιληπτό, ότι τέτοιου είδους εκδηλώσεις δείχνουν την ανθρωπιά και την αλληλεγγύη όλων, αφού και οι κάτοικοι δείχνουν την ευαισθησία τους και τη στήριξη τους στην προσπάθεια για επιμόρφωση των κρατούμενων.⁹⁹ Γενικά, το σχολείο βοηθά τους κρατούμενους να μπουν σε πρόγραμμα, να κάνουν φίλους και να μάθουν. Τις ώρες του μαθήματος δε νιώθουν ότι βρίσκονται στη φυλακή, αφού έρχονται σε επαφή με ανθρώπους «απ' έξω». Οι κρατούμενοι, που πηγαίνουν για μάθημα πιστεύουν, ότι όταν αποφυλακιστούν θα γίνουν καλύτεροι και θα βοηθούν στην κοινωνία. Στο σχολείο μπορούν να ελπίζουν, ότι τα όνειρά τους θα γίνουν πραγματικότητα. Το σημαντικότερο, που προσφέρει το σχολείο είναι η ελπίδα. Οι μαθητές πιστεύουν, ότι όταν βγουν ξανά στην κοινωνία θα μπορέσουν να γίνουν ξανά ενεργά μέλη μιας κοινότητας και μάλιστα καλύτερα από πριν- πιστεύουν, ότι θα

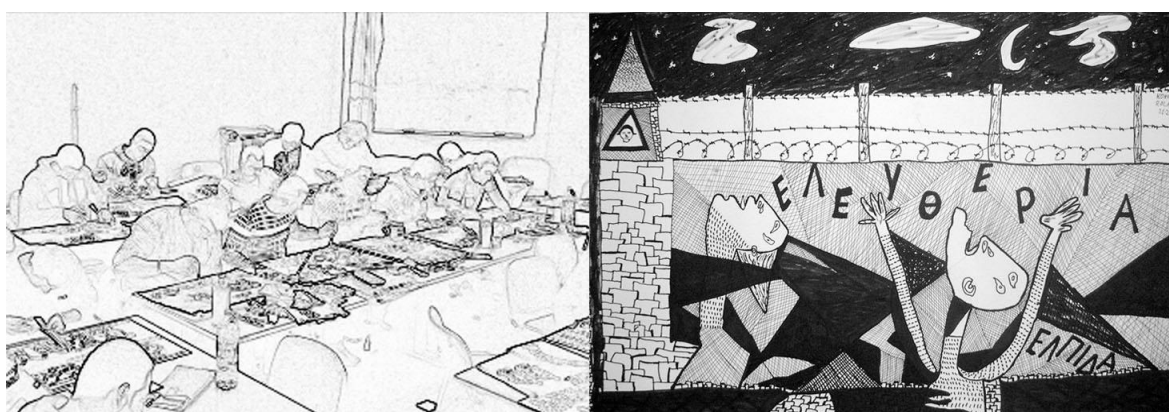
⁹⁷ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

⁹⁸ Ο.π., σημ. 97.

⁹⁹ <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.487339171344979.1073741846.150429445035955&type=3>.

προοδεύσουν περισσότερο. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός, ότι το σχολείο βάζει τους κρατούμενους σε μια διαδικασία εγρήγορσης, σε αντίθεση με την παραμονή τους στο κελί, που τους αδρανοποιεί. Εκεί γίνονται δημιουργικοί. Ακόμη, οι αιτήσεις των κρατούμενων κάθε χρόνο αυξάνονται. Αυτό σημαίνει, ότι η μετασφρονιστική τακτική λειτουργεί και το σημαντικό είναι, ότι οι μαθητές στο τέλος της χρονιάς έχουν διάθεση, δοτικότητα και έχουν κοινωνικοποιηθεί.¹⁰⁰

Η Ελένη Λιντζαροπούλου σε σχετικό της άρθρο αναφέρει : «Από την άλλη, μέσα στις Φυλακές, λειτουργούν χαραμάδες ελπίδας και κυψέλες ζωής, νησίδες φωτός, ελάχιστες σε σύγκριση με τις τεράστιες ανάγκες, σπουδαίες σε αναλογία του μεγέθους του έργου που επιτελούν. Σχολεία, δομές, εθελοντικές δράσεις, που επενδύουν στην «ολική επαναφορά» και μεταστροφή του θύτη, τόσο μέσω της γνώσης, όσο και μέσα από τον εμπλουτισμό της καθημερινότητας με δημιουργικές δράσεις και συναντήσεις με πνευματικούς ανθρώπους, καλλιτέχνες και γενικώς πρόσωπα που μπορούν να επιδράσουν ευεργετικά στους κρατούμενους-μαθητές. Δεν δρουν τιμωρητικά αλλά παρεμβατικά με κύριο «όπλο» την αποδοχή του ανθρώπου. Μέσα από την δυναμική της εκπαίδευσης, της καλλιέργειας, της κοινωνικοποίησης, αλλά και της ανθρώπινης αντιμετώπισης, «παρεμβαίνουν» στην κοσμοθεωρία των κρατουμένων οπλίζοντάς τους με ενός άλλου είδους αξιακό σύστημα, ένα σύστημα σεβασμού πρώτα και κύρια στον ίδιο τους τον εαυτό. Παρεμβαίνουν «θεραπευτικά» απαλαίνοντας τον θυμό και την οργή. Συμβάλλουν στην διαμόρφωση μιας άλλης προσωπικότητας η οποία μπορεί να λειτουργήσει κοινωνικά έχοντας «αλλάξει μυαλά», δηλαδή έχοντας μετανοήσει. Απόδειξη για όλα αυτά, αποτελεί το μικρό ποσοστό των ανθρώπων που, έχοντας περάσει από αυτές τις δομές, παρανομεί ξανά. Πολλά παιδιά που πέρασαν από τα θρανία των Σχολείων των Φυλακών, σήμερα οικοδομούν μια νέα ζωή, συνεχίζουν την πορεία τους στην εκπαίδευση, έχοντας φτάσει και στην Τριτοβάθμια, και φυσικά ονειρεύονται άλλες κοινωνίες και άλλες μεθόδους σωφρονισμού και επανένταξης. (...) Η εκπαίδευση είναι, αποδεδειγμένα, η μόνη σωφρονιστική πράξη που μπορεί να συμβάλλει σε αυτό. Είναι το «δίκαιον της παιδείας», έναντι του «δικαίου της πυγμής», του δικαίου δηλαδή του ισχυρού, το οποίο συντηρεί και αναπαράγει το έγκλημα».¹⁰¹

Εικόνα 20: Η ζωγραφική είναι μια δημιουργική δραστηριότητα, που κρατά τους μαθητές σε εγρήγορση. Στην εικόνα (δεξιά) απεικονίζεται η ζωγραφιά ενός κρατούμενου, η οποία παρουσιάζει τις αξίες στις οποίες πιστεύουν οι κρατούμενοι.

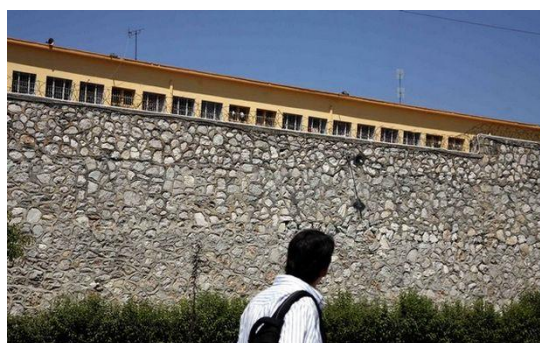
¹⁰⁰ Κουμάντου Ελευθερία, *Η όαση δίπλα από το κελί*, Σχεδιά, Τεύχος 18, σελ. 36-38.

¹⁰¹ Λιντζαροπούλου Ελένη, *Το δίκαιον της παιδείας- Μια ματιά στην εκπαίδευση των κρατούμενων*, στο <http://diastixo.gr/>.

- **Η εκκλησία:** Η εκκλησία των ευαγγελιστών χτίστηκε κατόπιν αδείας από το υπουργείο.¹⁰² Θρησκευτική χώροι φαίνεται να είναι απαραίτητοι σε μια κοινωνία, για αυτό και στις φυλακές, που αποτελούν μια κοινότητα φαίνεται πως ήταν αναγκαίο να χτιστεί μια εκκλησία. Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι η εκκλησία είναι των Ευαγγελιστών αν αναλογιστεί κανείς ότι υπάρχουν 79 εθνότητες μέσα στις φυλακές.¹⁰³
- **ΚΕΘΕΑ:** Ένα μικρό κτίριο των ΚΕΘΕΑ χτίστηκε προς απεξάρτηση των χρηστών ναρκωτικών. Σε μια εξέγερση έκαψαν το κτίριο και δημιουργήθηκε τέτοια αναστάτωση στην περιοχή, που δεν ήξεραν αν θα ανοίξουν τα σχολεία. Το γεγονός ότι υπάρχει ένα τέτοιο κτίριο βοηθά πολύ τους κρατούμενους, όμως τα ναρκωτικά εξακολουθούν να μπαίνουν στη φυλακή, παρόλο που η αστυνόμευση είναι πολύ αυστηρή.¹⁰⁴

2.2.5. Τα τείχη:

Τα τείχη δημιουργούνται καθαρά για πολιτικούς σκοπούς και στόχο έχουν να διαχωρίσουν μια πόλη από πολλές απόψεις. Στη δική μας περίπτωση τα τείχη διαχωρίζουν τη φυλακή από την πόλη, δημιουργώντας ένα πολύ σαφές όριο. Ένα τόσο σκληρό αρχιτεκτονικό όριο έχει τη δύναμη να ελέγξει ένα μεγάλο πλήθος. Η ισχύς του μεγάλου αυτού συμβόλου έχει την ικανότητα να κατευθύνει τον άνθρωπο, διότι το μυαλό και η ψυχή του καθοδηγούνται από αυτό, που βλέπουν. Ένα τόσο δυνατό αρχιτεκτονικό όριο είναι πολύ δύσκολο να αντιμετωπιστεί από τους κατοίκους σαν μια γραμμή στο χάρτη, που μπορεί απλά να σβηστεί.¹⁰⁵ Οι κάτοικοι Κορυδαλλού θέλουν αδιαμφισβήτητα να σβηστεί το όριο αυτό και να απομακρυνθούν οι φυλακές από την πόλη τους, όμως σίγουρα η μνήμη του ορίου θα παραμείνει.¹⁰⁶

Εικόνα 21: Η εικόνα αυτή είναι αντιπροσωπευτική της σχέσης μεταξύ φυλακής και κατοίκων. Το όριο του σωφρονιστικού ιδρύματος φαίνεται να μην είναι αρκετό, ώστε να διαχωρίσει τη φυλακή από την πόλη. Οι κάτοικοι έχουν οπτική επαφή με τους κρατούμενους, αφού τα τείχη δεν ξεπερνούν τα 3 μέτρα σε ύψος.

¹⁰² Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

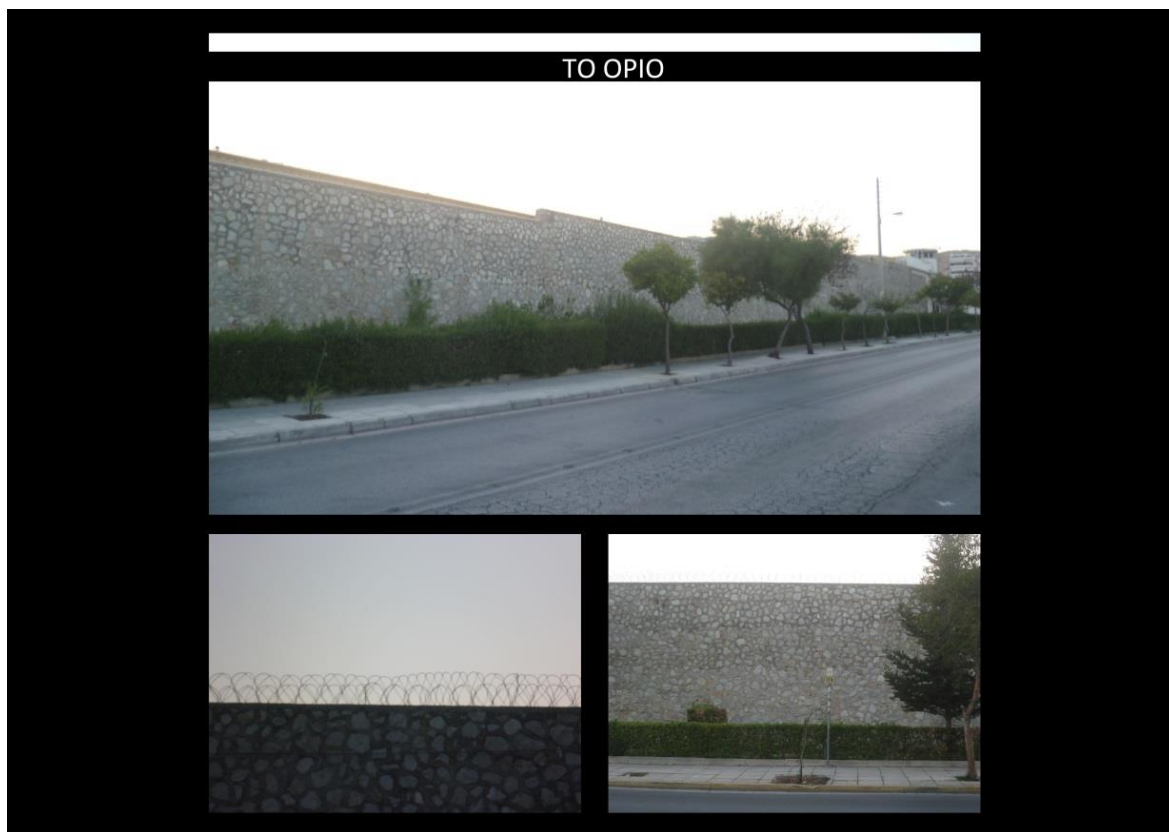
¹⁰³ Ο.π., σημ. 102.

¹⁰⁴ Τέως ιατρός του νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014 και Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

¹⁰⁵ Μποτής Μάριος, Βερολίνο/2: Πολιτικές και όριο στο αστικό τοπίο, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, Νοέμβριος 2009, σελ 8-15.

¹⁰⁶ Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από όλες τις συνεντεύξεις που βρίσκονται στα αρχεία της γράφουσας και στο παράρτημα στο τέλος της εργασίας.

Εικόνα 22:Τα τείχη των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού.

Τα τείχη, που περικλείουν τις φυλακές Κορυδαλλού έχουν ύψος περίπου 3 μέτρων και πάχος μισού μέτρου. Το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένα είναι η πέτρα και στο εσωτερικό υπάρχει ένα μικρό κενό.¹⁰⁷ Πριν 2 χρόνια είχε μπει βόμβα στα τείχη, η οποία τελικά δεν προξένησε κάποια σοβαρή ζημιά, δημιούργησε όμως πανικό στην περιοχή, διότι υπάρχουν πολλές κατοικίες και σχολεία γύρω από τις φυλακές.¹⁰⁸

Τα τείχη είναι αρκετά πιο χαμηλά και από τα κτίρια του ιδρύματος, αλλά και από τα κτίρια της γειτνιάζουσας περιοχής, με αποτέλεσμα να υπάρχει οπτική επαφή μεταξύ των κατοίκων, που μένουν σε πολυκατοικίες κοντά στις φυλακές και σε όροφο από δεύτερο και άνω. Ακόμη η περίφραξη αυτή δε μπορεί να εμποδίσει τους ήχους, με συνέπεια να ακούγονται όλα όσα λέγονται δυνατά.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

¹⁰⁸ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

¹⁰⁹ Ο.π., σημ. 107, 108, καθώς και από επιτόπια μελέτη της γράφουσας στην περιοχή γύρω από τις φυλακές Κορυδαλλού.

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΦΥΛΑΚΩΝ ΚΑΙ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

Εικόνα 23: Η σχέση μεταξύ των φυλακών και της γειτονιάς του Κορυδαλλού.

Ακριβώς απέναντι από τα τείχη υπάρχουν σχολεία, αθλητικό κέντρο και κατοικίες σε απόσταση από 5 μέχρι 10 μέτρα.¹¹⁰ Όταν έγινε η ανέγερση των φυλακών δεν υπήρχαν τα σχολεία και όλες οι κατοικίες, που υπάρχουν σήμερα.¹¹¹ Άρα κατανοούμε ότι η περιοχή γύρω από τις φυλακές αναπτύχθηκε και αφού χτίστηκαν οι φυλακές, αλλά και συνεχίζει να αναπτύσσεται σήμερα. Έχει γίνει προσπάθεια από το Δήμο να καλύψει την οπτική επαφή χρησιμοποιώντας φύτευση, όμως αυτή η λύση δεν αποδεικνύεται αποτελεσματική.¹¹²

Στο σημείο αυτό, οφείλουμε να αναφέρουμε κάποια πράγματα σχετικά με το σωφρονιστικό σύστημα. Γενικά, το σωφρονιστικό σύστημα καθιστά τον κρατούμενο στο είδος του ανθρώπου, που θα ξαναγυρίσει αναπόφευκτα στη φυλακή και που θα έχει χάσει κάθε ιδιότητα, που τον βοηθά να προσαρμόζεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην κοινωνία.¹¹³ Οι

¹¹⁰ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014. Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014, καθώς και από επιτόπια μελέτη της γράφουσας στην περιοχή γύρω από τις φυλακές Κορυδαλλού.

¹¹¹ Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002. Μέρος δεύτερο.

¹¹² Ο.π., σημ. 111, σελ 202.

¹¹³ Κροπότκιν Πέτρος, *Φυλακές και Καταπίεση*, μετφρ. Νίκος Β. Αλεξίου, Ελεύθερος Τύπος, Αθήνα, Δεκέμβριος 2002, σελ 40.

κρατούμενοι αρχικά, δυσκολεύονται να συνειδητοποιήσουν ότι έχουν αποκοπεί από την κοινωνία για μεγάλο χρονικό διάστημα κι έτσι πολλοί βλέπουν την παραμονή τους στη φυλακή σαν χρονικό κενό, στο οποίο δεν αναγνωρίζουν ότι μπορούν να κάνουν κάτι δημιουργικό. Ακόμη, οι ποινές είναι εξαντλητικές και αν ήταν πιο μικρές, τότε ίσως να ήταν πιο αποδοτικές, ενώ τώρα η ποινή είναι εκδικητική. Οι κρατούμενοι συνηθίζουν τη φυλακή ως κοινωνία τους και καταλήγουν να ξαναμπούν σε αυτή.¹¹⁴ Γενικά, ο σωφρονισμός μπορεί να επιτευχθεί, μέσα από την αναμόρφωση. Το αμοιβαίο όφελος και η πλήρης συνειδητοποίηση είναι το επιθυμητό αποτέλεσμα της αναμόρφωσης. Η μόρφωση με την έννοια της διαμόρφωσης του εσωτερικού ανθρώπου είναι απαραίτητη και για αυτό χρειάζονται ειδικές εγκαταστάσεις, οι οποίες δε θα διαφέρουν πολύ από την κοινωνία – από άποψη συνθηκών- και αυτό τελικά θα οδηγήσει στην αυτογνωσία. Κάτι τέτοιο θα είχε μεγαλύτερο κόστος, αλλά χάρη σ' αυτό δεν θα επέστρεφαν ξανά και ξανά οι κρατούμενοι στη φυλακή, συνεπώς μακροπρόθεσμα το οικονομικό ζήτημα θα έπαυε να τίθεται.¹¹⁵ Η Ελένη Λιντζαροπούλου σε σχετικό της άρθρο αναφέρει : «Η στέρηση της ελευθερίας, ο υποχρεωτικός συγχρωτισμός, το θλιβερό πολλές φορές, άχρωμο και ανθυγιεινό περιβάλλον, η βία, οι κίνδυνοι, είναι λίγα μόνο από «τα δεινά του εγκλεισμού» που πρέπει να περάσει ο κρατούμενος . Ωστόσο και παρά την ισχυρή επιθυμία εξόδου προς την ελευθερία, υποτροπιάζει εντός και φυσικά, και μετά την αποφυλάκισή του, παραβιάζει και πάλι τον νόμο με αποτέλεσμα να επανέρχεται ξανά και ξανά κρατούμενος, τις πιο πολλές φορές, με βαρύτερα εγκλήματα και ποινές».¹¹⁶

Από όλα όσα είδαμε παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε, ότι οι ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού ακολουθούν μια διάταξη, η οποία εξυπηρετεί στη διοίκηση και λειτουργία του ιδρύματος. Οι χαράξεις των κτιρίων είναι παράλληλες και κάθετες σε αυτή της λεωφόρου Γρηγορίου Λαμπράκη, της κεντρικής αρτηρίας, δηλαδή, που συνορεύει με τις γυναικείες φυλακές. Για τη σύνδεση, όμως, των φυλακών με τον αστικό ιστό θα μιλήσουμε πιο αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο.

Οι ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού θυμίζουν πολύ τη λειτουργία μιας πόλης. Στο σωφρονιστικό ίδρυμα υπάρχει διοίκηση, κανόνες, εστίαση, εργασία και σχολείο. Η υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων του δημαρχείου Κορυδαλλού αναφέρει ότι: «Μέσα συμβαίνει ό,τι συμβαίνει κι έξω»¹¹⁷. Σύμφωνα με τον Πέτρο Κροπότκιν οι φυλακές έχουν κατασκευαστεί για «ερασιτέχνες» εγκληματίες, ενώ οι πραγματικοί εγκληματίες εξακολουθούν να ζουν ελεύθεροι στην αστική κοινωνία.¹¹⁸ Η επιτήρηση είναι αυτό που διαφοροποιεί την κοινωνία της φυλακής από την κοινωνία της πόλης. Κατανοούμε, λοιπόν, ότι δεν είναι οι κρατούμενοι που πρέπει να μας απασχολούν, ως προς το αρχιτεκτονικό κομμάτι, αλλά τα ίδια τα όρια του ιδρύματος, τα οποία καθορίζουν και την υπόστασή του.

---

¹¹⁴ Συνεντεύξεις Σάββα Ξηρού, Πολιτική Ευθύνη, Έρευνα των Πανεπιστημίων University of Nicosia και University of Sheffield, εκδ. Κονιδάρη, Αθήνα, 2014, σελ 103, 105, 110, 111.

¹¹⁵ Ο.π., σημ. 108, σελ 139-141.

¹¹⁶ Λιντζαροπούλου Ελένη, *Το δίκαιον της παιδείας- Μια ματιά στην εκπαίδευση των κρατούμενων*, στο <http://diastixo.gr/>.

¹¹⁷ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

¹¹⁸ Κροπότκιν Πέτρος, *Φυλακές και Καταπίεση*, μετφρ. Νίκος Β. Αλεξίου, Ελεύθερος Τύπος, Αθήνα, Δεκέμβριος 2002, σελ 42.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Εισαγωγή:

Στο κεφάλαιο αυτό θα μελετήσουμε τις χρήσεις των κτιρίων και το οδικό δίκτυο του Δήμου Κορυδαλλού και της ευρύτερης περιοχής γύρω από τις φυλακές. Ο λόγος για τον οποίο θα εστιάσουμε σε αυτά τα δύο στοιχεία είναι, διότι από το πρώτο κεφάλαιο, όπου μελετήθηκαν κάποια παραδείγματα φυλακών μέσα σε πόλεις, προέκυψαν κάποια συμπεράσματα, τα οποία σχετίζονται με τα στοιχεία αυτά.

Πιο συγκεκριμένα από την ανάγνωση των περιοχών γύρω από τις φυλακές, παρατηρήθηκε, ότι σε μεγάλα αστικά κέντρα υπάρχουν πολλές φορές δημόσια κτίρια, πολιτιστικά κέντρα και γενικά κτίρια διήμευσης, στα οποία υπάρχει μεγάλη συσσώρευση ατόμων. Όταν κοντά σε ένα σωφρονιστικό ίδρυμα συγκεντρώνονται πολλά άτομα, τότε η κατάσταση αυτή παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Αυτό συμβαίνει, γιατί δημιουργείται μια αντίθεση, η οποία έχει να κάνει με την κοινωνία και την ελευθερία, που έχει κανείς μέσα σε αυτήν ή αντίθετα με την επιτήρηση και τον εγκλεισμό. Βλέπουμε, δηλαδή, τη συνύπαρξη μιας μικρής κοινότητας- της φυλακής, η οποία βιώνει τον εγκλεισμό- με μια πιο μεγάλη κοινωνία- της πόλης, που θεωρητικά ζει ελεύθερα. Όταν, λοιπόν, γύρω από μια περιοχή υπάρχουν σχολεία, πανεπιστήμια, πολιτισμικοί χώροι, πάρκα, εμπορικά κέντρα και άλλα, τότε οφείλουμε να μελετήσουμε τι είδους αλληλεπίδραση υπάρχει μεταξύ αυτών και του καταστήματος κράτησης. Πολλές φορές η συνύπαρξη τέτοιων κτιρίων, και μαζί με όλα τα παραπάνω και κατοικιών, μπορεί να οδηγήσει σε αντιδράσεις από τους πολίτες. Για τους λόγους αυτούς στο κεφάλαιο αυτό θα μελετήσουμε κτίρια, τα οποία έχουν χρήσεις, όπως οι παραπάνω που αναφέραμε και θα δούμε πώς αυτά λειτουργούν και αλληλεπιδρούν σε σχέση με τις φυλακές Κορυδαλλού.

Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να κάνουμε αναφορά στο ζήτημα του οδικού δικτύου. Η τοποθεσία της φυλακής επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία της περιοχής στην οποία εντάσσεται. Ειδικά στην περίπτωση, όπου η φυλακή εντάσσεται μέσα στην πόλη, δημιουργούνται διάφορα ζητήματα, τα οποία αφορούν στην κυκλοφορία. Όπως μελετήσαμε και στο πρώτο κεφάλαιο, το αν υπάρχει ζώνη ασφαλείας γύρω από μια φυλακή, αν υπάρχει παράδρομος, που οδηγεί σε αυτήν, ή αν η φυλακή βρίσκεται σε απόλυτη γειτνίαση με τα υφιστάμενα κτίρια της πόλης, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το οδικό δίκτυο. Ανάλογα με το ποια επιλογή ανάπτυξης του οδικού δικτύου έχει γίνει, προκύπτουν και τα ανάλογα προβλήματα. Και σε κάθε περίπτωση, το αν η απόσταση της φυλακής είναι αρκετή, εξαρτάται κάθε φορά από την περιοχή και για αυτό κάθε περίπτωση φυλακής μέσα σε πόλη πρέπει να εξετάζεται ξεχωριστά και όχι σαν ένα σύνολο, που κατατάσσεται στην ίδια κατηγορία. Έτσι, είναι σημαντικό και στην περίπτωση των φυλακών Κορυδαλλού να εξηγήσουμε, με ποιον τρόπο οργανώνεται η κυκλοφορία και ποια είναι η προσβασιμότητα στο ίδρυμα.

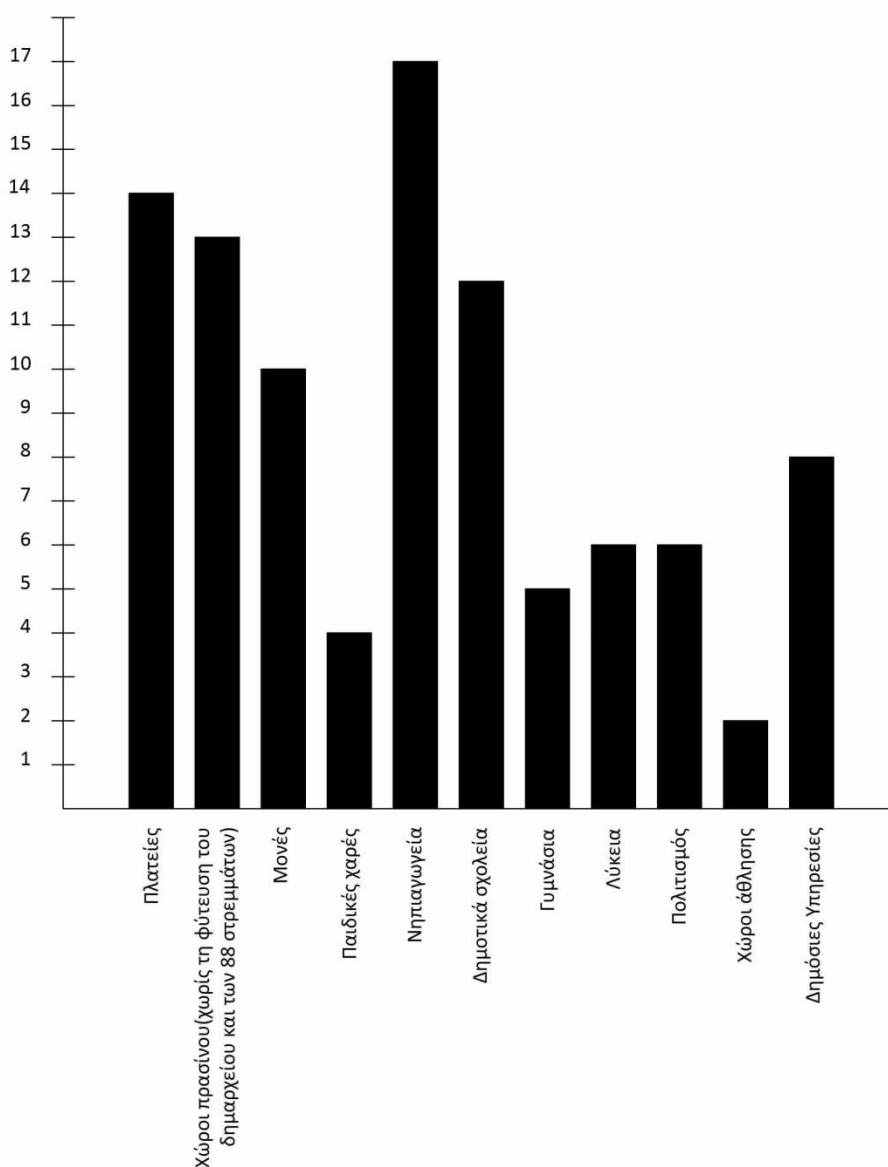
3.1.ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

Εικόνα 24: Χάρτης χρήσεων του Δήμου Κορυδαλλού.

Όπως είπαμε παραπάνω, είναι σημαντικό να μελετηθούν και να καταγραφούν οι χρήσεις των δημόσιων κτιρίων και γενικά των κτιρίων διημέρευσης στο Δήμο Κορυδαλλού, ώστε να

μπορέσουμε να αναγνωρίσουμε τελικά την αλληλεπίδραση αυτών με τις φυλακές της περιοχής. Από τη μελέτη της περιοχής και την επιτόπια έρευνα, που έγιναν στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Κορυδαλλού μπορούν να γίνουν πολλές παρατηρήσεις σχετικά με την παρούσα κατάσταση της περιοχής. Πιο συγκεκριμένα από τον χάρτη των χρήσεων του Δήμου Κορυδαλλού, όπως αυτό εμφανίζεται παραπάνω, μπορούμε να κάνουμε κάποιες παρατηρήσεις σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία που υπάρχουν στην περιοχή, καθώς και για το δομημένο και το αδόμητο περιβάλλον. Παρακάτω παρουσιάζεται ποσοτικό διάγραμμα, το οποίο δίνει μια εικόνα για τις πλατείες, τους χώρους πρασίνου, τις μονές, τα νηπιαγωγεία, τα δημοτικά σχολεία, τα γυμνάσια, τα λύκεια, τα στοιχεία πολιτισμού, τους χώρους άθλησης και τις δημόσιες υπηρεσίες.¹¹⁹

Εικόνα 25: Ποσοτικό διάγραμμα με τις χρήσεις των κτιρίων του Δήμου Κορυδαλλού, που προέκυψε από τον χάρτη χρήσεων.

¹¹⁹ Οι πληροφορίες αυτές αντλήθηκαν από προσωπική επιτόπια έρευνα της γράφουσας, καθώς επίσης και από την επίσημη σελίδα του Δήμου Κορυδαλλού: <http://www.korydallos.gr/>, όπως επίσης και από τη σελίδα www.wikimapia.com, η οποία ανήκει σε ιδιωτική διαφημιστική εταιρία.

Ανάλυση της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Κορυδαλλού με βάση τις χρήσεις στην πόλη, καθώς και το δομημένο και το αδόμητο, σε σχέση με την παρουσία των φυλακών:

Για την ακρίβεια παρατηρούνται τα εξής:

Πλατείες:

Οι πλατείες της περιοχής φτάνουν τις 14 και εκτίνονται σε όλη την έκταση του Δήμου Κορυδαλλού, γεγονός το οποίο «ανακουφίζει» την περιοχή, μιας που οι πλατείες είναι σημαντικά στοιχεία μιας πόλης, αφού εκεί οι κάτοικοι μπορούν να συναναστραφούν μεταξύ τους. Οι πλατείες όμως αποτελούν και στοιχεία «πνοής» για την πόλη, αφού αφήνουν μεγάλες ή μικρές περιοχές αδόμητες και έτσι δίνεται δυνατότητα καλύτερης ροής του αέρα, καλύτερης οπτικής και καλύτερου φωτισμού.¹²⁰ Η κεντρική πλατεία του Δήμου είναι η πλατεία Ελευθερίας, η οποία βρίσκεται στο νότιο κομμάτι του Δήμου και 3 τετράγωνα κάτω από τις φυλακές Κορυδαλλού.¹²¹ Σε αυτήν έγινε μια πρώτη διαμόρφωση το 1960, αυτή η διαμόρφωση, όμως, θα αλλάξει σύντομα, διότι βρίσκεται υπό κατασκευή σταθμός Μετρό, ο οποίος θα αυξήσει την κινητικότητα

Εικόνα 26: Πρόταση αναδιαμόρφωσης της πλατείας Μέμου (αριστερά), η πλατεία Μέμου σήμερα (δεξιά).

και στην πλατεία, αλλά και στον Κορυδαλλό γενικά.¹²² Θα μπορούσαμε να κάνουμε ορισμένα σχόλια σχετικά με τις ώρες διημέρευσης των κατοίκων σε αυτή ή σχετικά με τη δραστηριότητα σε αυτή, όμως, κάτι τέτοιο δεν θα ήταν συνετό εφόσον κατά τη διάρκεια της εργασίας η πλατεία Ελευθερίας ήταν υπό κατασκευή. Ωστόσο μια τέτοια αναφορά μπορεί να γίνει για μια άλλη μια πολύ κεντρική πλατεία του Δήμου, η οποία είναι και από τις πιο μεγάλες πλατείες της Αττικής, είναι την πλατεία Μέμου, η οποία διαμορφώθηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του 1950.¹²³ Η

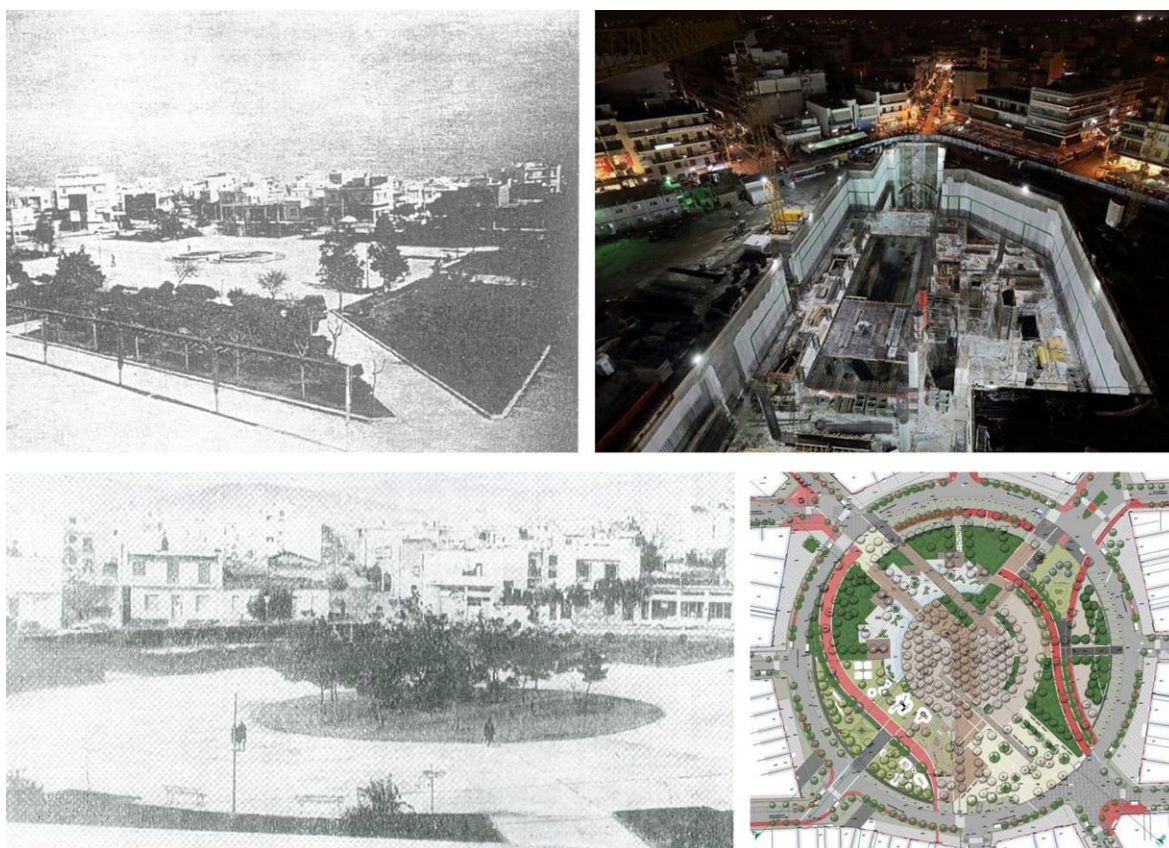
¹²⁰ Zucker Paul, *Town and Square: from the agora to the village green*, the M.I.T. Press, USA, 1973.

¹²¹ Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 96.

¹²² <http://www.korydallos.gr/>.

¹²³ Ο.π., σημ. 116, σελ 84.

πλατεία Μέμου ανασχεδιάστηκε το 2013-2014 και αποτέλεσε σημαντικό στοιχείο για την ανάπτυξη της περιοχής.¹²⁴ Όπως μπορούμε να δούμε και στην εικόνα, η πλατεία δεν διαμορφώθηκε ακριβώς, όπως είχε σχεδιαστεί, όμως οι βασικοί άξονες διέλευσης και οι φυτεύσεις τηρήθηκαν. Γύρω από την πλατεία Μέμου υπάρχουν τραπέζια από τις καφετέριες, που βρίσκονται εκεί. Η πλατεία αυτή είναι ιδιαίτερα δημοφιλής, μιας που είναι μεγάλη σε μέγεθος, έχει καφετέριες κοντά και μπορεί κανείς να κάνει βόλτα μέσα σε αυτή και να ξεκουραστεί στα παγκάκια που υπάρχουν. Εκεί κανείς θα συναντήσει όλες τις ηλικίες. Οι ώρες, που παρατηρείται μεγάλη κινητικότητα είναι τα πρωινά και τα απογεύματα, όταν ο καιρός το επιτρέπει και σαφώς περισσότερο το καλοκαίρι από ότι το χειμώνα.¹²⁵

Εικόνα 27: Η πλατεία Ελευθερίας του Κορυδαλλού σε μία από τις πρώτες διαμορφώσεις της (1960) (πάνω αριστερά), η πλατεία Ελευθερίας, όπως ήταν το Δεκέμβρη του 2014 (πάνω δεξιά), η πλατεία Μέμου μετά την πρώτη αξιολογη διαμόρφωσή της τη δεκαετία του 1950 (κάτω αριστερά), η πλατεία Μέμου το 2014 (κάτω δεξιά).

Χώροι πρασίνου:

Στο Δήμο Κορυδαλλού υπάρχουν 13 σημεία, στα οποία υπάρχει πράσινο και τα σημεία αυτά αποτελούν είτε μικρά τετράγωνα, είτε σημεία σε τετράγωνα. Πέρα από αυτά υπάρχει φύτευση στο δημαρχείο¹²⁶, όπου έγινε δενδροφύτευση πρόσφατα με συμμετοχή των κατοίκων,

¹²⁴ <http://www.portnet.gr/eidiseis-peiraia/13339-korydallos-anaplasi-tis-plateias-memou.html>.

¹²⁵ Τα συμπεράσματα αυτά προκύπτουν από προσωπική έρευνα της γράφουσας που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

¹²⁶ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014. Από τη συνάντηση με την Λιντζαροπούλου Έλενα προέρχονται και οι φωτογραφίες της δενδροφύτευσης.

καθώς επίσης και στα 88 στρέμματα, όπου υπάρχουν σχολεία, θέατρο και πάρκο. Η μεγαλύτερη έκταση πρασίνου βρίσκεται στο βόριο κομμάτι του Δήμου, πάνω από τα νταμάρια, όπου η περιοχή είναι αρκετά αραιοκατοικημένη μέχρι στιγμής. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Δήμος έκανε προσπάθειες με τη χρήση φύτευσης να κρύψει την όψη της φυλακής, πράγμα το οποίο ήταν τελικά ακατόρθωτο, αφού δεν υπάρχει επαρκής απόσταση μεταξύ της φυλακής και της πόλης.¹²⁷ Συνολικά η έκταση πρασίνου στο Δήμο δεν είναι μεγάλη, με μόνες εξαιρέσεις τα πάρκα, γεγονός που συμβαίνει στο μεγαλύτερο κομμάτι της Αττικής.

Εικόνα 28: Η προσπάθεια του Δήμου Κορυδαλλού να καλύψει την όψη των φυλακών με φύτευση. Η προσπάθεια αυτή δεν φαίνεται να αποδίδει.

Μονές:

Οι μονές του Δήμου είναι 10 και κάποιες από αυτές βρίσκονται στην περιοχή πολλές δεκαετίες. Η εκκλησιαστική οργάνωση του Δήμου αποσπάται από τη Μητρόπολη Πειραιά το 1966 και πρώτη απόφαση αυτής ήταν να εκκλησιάζονται οι κρατούμενοι.¹²⁸ Κατανοούμε, λοιπόν, ότι η θρησκευτική κοινότητα εμπλέκεται άμεσα στα ζητήματα, που προβληματίζουν το Δήμο και φροντίζουν να καταπραΰνουν την κατάσταση, την οποία οι κάτοικοι θεωρούν δυσάρεστη.¹²⁹ Η ύπαρξη, δηλαδή, της φυλακής στην πόλη, αποτελούσε από τη δημιουργία της ένα φλέγον ζήτημα, κατά του οποίου υπήρχαν αντιδράσεις, όπως διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις. Όμως, οι εκκλησίες του Δήμου θύμισαν στους κατοίκους, ότι οι κρατούμενοι είναι άνθρωποι και αυτό το οποίο αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη της πόλης δεν είναι οι έγκλειστοι του ιδρύματος, αλλά η υπόσταση του κτιρίου των φυλακών, αυτή καθ' αυτή. Οι μεγαλύτερες μονές είναι : η μονή Αγίου Γεωργίου στο νότιο κομμάτι του Δήμου, πάνω από την πλατεία Εθνικής Αντίστασης, η μονή Αγίου Αρτεμίου κεντρικά του Δήμου και κοντά στις γυναικείες φυλακές, η μονή Αγίων

¹²⁷ Σκιαδής Γεώργιος, Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 202 και από επιτόπια έρευνα της γράφουσας.

¹²⁸ Ο.π., σημ. 127, σελ 135.

¹²⁹ Ο όρος «δυσάρεστη» χρησιμοποιείται με αφορμή τη συνέντευξη: Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

Ταξιαρχών ανατολικά των φυλακών και των 88 στρεμμάτων και η μονή Αγίου Δημητρίου στο βόριο κομμάτι του Δήμου Κορυδαλλού.¹³⁰

Παιδικές χαρές:

Οι παιδικές χαρές της περιοχής είναι 4 και βρίσκονται στο κεντρικό κομμάτι του Δήμου, 2 από τις οποίες αρκετά κοντά στις φυλακές. Αν υπολογίσουμε το γεγονός, ότι τα νηπιαγωγεία της περιοχής είναι 17 (όπως θα δούμε και παρακάτω) , τότε θα μπορούσε να πει κανείς ότι αναλογικά οι παιδικές χαρές δεν είναι αρκετές.

Νηπιαγωγεία:

Στο σημείο αυτό θα αναφερθούμε στα νηπιαγωγεία, τα οποία είναι 17 (όπως αναγράφεται και παραπάνω). Αυτά βρίσκονται διασκορπισμένα σε όλη την έκταση του Δήμου. Τρία από αυτά είναι τοποθετημένα στα 88 στρέμματα, δηλαδή στο συγκρότημα δίπλα από τις φυλακές και ένα από αυτά ακριβώς δίπλα από τις γυναικείες φυλακές. Από την επιτόπια έρευνα, που έγινε παρατηρήθηκε ότι οι εισοδοί των νηπιαγωγείων, που βρίσκονται κοντά στις φυλακές , δεν δέχονται κάποια επιρροή από τα σωφρονιστικά καταστήματα, ούτε έχουν άμεση οπτική επαφή.

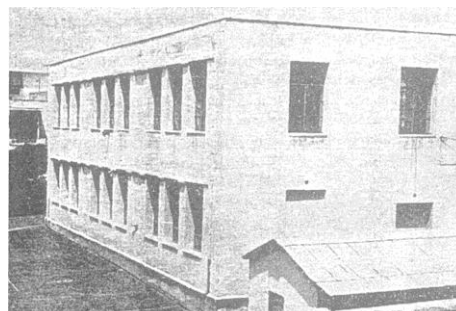
Εικόνα 29: 1ος βρεφονηπιακός σταθμός Κορυδαλλού που βρίσκεται στα 88 στρέμματα (πάνω), 4ος βρεφονηπιακός σταθμός Κορυδαλλού που βρίσκεται δίπλα από τις γυναικείες φυλακές (κάτω αριστερά), είσοδος του 2ου βρεφονηπιακού σταθμού στα 88 στρέμματα (κάτω δεξιά).

¹³⁰ <http://www.korydallos.gr/>.

Δημοτικά σχολεία:

Τα δημοτικά σχολεία της περιοχής είναι 12 και εκτίνονται σε όλο το Δήμο, αλλά κυρίως στο νότιο και κεντρικό τμήμα του Δήμου Κορυδαλλού. Δύο κτήρια – τρία δημοτικά, από τα οποία τα δύο συστεγάζονται- δημοτικών βρίσκονται στα 88 στρέμματα και αντίστοιχα με τα νηπιαγωγεία δεν έχουν οπτική επαφή με τα καταστήματα κράτησης. Το 1^ο δημοτικό σχολείο ήταν το πρώτο που δημιουργήθηκε στο Δήμο και παρέμεινε το μοναδικό για κάποιες δεκαετίες.¹³¹

Εικόνα 30: Το 1ο δημοτικό σχολείο Κορυδαλλού ήταν για πολλές δεκαετίες το μοναδικό που στεγαζόταν σε δικό του και κατάλληλο κτίριο.

Γυμνάσια:

Τα γυμνάσια του Κορυδαλλού είναι 5. Αυτά βρίσκονται κυρίως στο νότιο και κεντρικό κομμάτι του Δήμου. Δύο από τα γυμνάσια βρίσκονται στο συγκρότημα των 88 στρεμμάτων, μένοντας ανεπηρέαστα από τις φυλακές. Το 1^ο γυμνάσιο Κορυδαλλού, το οποίο τώρα συστεγάζεται με το 6^ο, βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα του Δήμου, ακριβώς δίπλα από το 3^ο νεκροταφείο Αθηνών και λειτουργεί για περισσότερα από 30 χρόνια.¹³²

Εικόνα 31: Το 1ο γυμνάσιο Κορυδαλλού (αριστερά) λειτούργησε στο πρώτο κτίριο για πάνω από 30 χρόνια κι αργότερα συστεγάστηκε με το 6ο.

Λύκεια:

Τα τελευταία εκπαιδευτικά ιδρύματα, δηλαδή τα λύκεια, φτάνουν τα 6 (3 κτήρια). Τα 4 βρίσκονται στα 88 στρέμματα (για τα οποία 88 στρέμματα μιλήσαμε σε προηγούμενη ενότητα) και δεν έχουν καμία οπτική ή ακουστική επαφή με τις φυλακές- ούτε με τις ανδρικές, ούτε με τις γυναικείες. Οι μαθητές δεν απασχολούνται από την τοποθεσία του κτηρίου, παρόλο που βρίσκονται αρκετά κοντά στις φυλακές κι αυτό θα μπορούσε να πει κανείς ότι δεν είναι ανακουφιστικό, μιας που αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι οι ίδιοι έχουν συνηθίσει στην ύπαρξη των φυλακών και στην αστυνομοκρατία.¹³³ Είναι εύκολο να κατανοήσουμε, ότι το τελευταίο γεγονός προκαλεί προβληματισμό στους κατοίκους της περιοχής.¹³⁴ Τα άλλα 2 λύκεια βρίσκονται ανάμεσα στο δημαρχείο, το νοσοκομείο των ανδρικών φυλακών και τις ανδρικές φυλακές. Κατανοούμε, λοιπόν, ότι τα 2 τελευταία αντιμετωπίζουν κάποια προβλήματα όσον αφορά στην οπτική και ακουστική επαφή των μαθητών και των κρατούμενων. Για παράδειγμα, μαθητής του 2^{ου} Λυκείου διαμαρτυρήθηκε ότι κάποιος κρατούμενος από το νοσοκομείο των

¹³¹ Σκιαδής Γεώργιος, Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 95.

¹³² Ο.π., σημ. 131, σελ 125.

¹³³ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹³⁴ Ο.π., σημ. 133.

φυλακών του είχε φωνάξει κάποιες απρέπειες.¹³⁵ Ακόμη «πριν 20 χρόνια, τα παιδιά είχαν αποκριάτικο πάρτι στο σχολείο και τη στιγμή εκείνη έκαναν απόδραση 80 άτομα από τις φυλακές. Οι κρατούμενοι έμπαιναν στα σπίτια και τα παιδιά ήταν στα σχολεία».¹³⁶ Το τελευταίο γεγονός οφείλεται στα χαμηλά τείχη του σωφρονιστικού ιδρύματος και σαφώς στην πολύ κοντινή απόσταση.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε στο σημείο αυτό ότι οι μαθητές του Δήμου Κορυδαλλού, ανεξαρτήτου ηλικίας, όπως και οι κάτοικοι γενικά, είναι πολύ ευαισθητοποιημένοι σχετικά με το θέμα των φυλακών και παρόλο, που δηλώνουν την επιθυμία τους να απομακρυνθούν οι φυλακές από το Δήμο, φροντίζουν αυτό να το κάνουν με διακριτικότητα και ανθρωπιά απέναντι στους κρατούμενους.¹³⁷ Από τις συνεντεύξεις διαβάζουμε:

«Τους κατοίκους τους ενοχλούν οι τοίχοι, κι όχι οι κρατούμενοι. Οι κρατούμενοι είναι άνθρωποι... Εκδηλώσεις και κινητοποιήσεις έχουν γίνει και μεγάλες μάλιστα. Έχει γίνει και ποδηλατοδρομία. Πάντα όμως όλα αυτά γίνονται με ευαισθησία προς τους κρατούμενους... Δεν βλέπω την ασχήμια των φυλακών γιατί μέσα υπάρχουν όμορφοι άνθρωποι... Και κάτι πολύ σημαντικό είναι ότι δεν υπάρχει άνθρωπος ευαίσθητος, που να μη ζητάει να βοηθήσει με τις γνώσεις του.»¹³⁸ «Υπάρχει ευαισθητοποίηση από τη μεριά των μαθητών. Πέρσι μάζεψαν τρόφιμα για τις γυναικείες φυλακές.»¹³⁹

Εικόνα 32: Κολάζ των μαθητών για εκδήλωση διαμαρτυρίας σχετικά με την απομάκρυνση των φυλακών (2013) (αριστερά), αφίσα της ποδηλατοδρομίας που πραγματοποιήθηκε από το σύλλογο γονέων (δεξιά).

Να σημειώσουν, ότι η ποδηλατοδρομία πραγματοποιήθηκε, από την Ένωση Γονέων του Δήμου, με αίτημα την απομάκρυνση των φυλακών, η οποία οργάνωσε ποδηλατοδρομία, συναυλία μαθητών, έκθεση φωτογραφίας, εργαστήρι ζωγραφικής, αγώνες σκάκι και αγώνες handball.¹⁴⁰

¹³⁵ Ιωαννίδης Κώστας, πρώην μαθητής 4^{ου} σχολείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Ιούλιος του 2014.

¹³⁶ Λιτζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

¹³⁷ Ο.π., σημ. 136.

¹³⁸ Ο.π., σημ. 136.

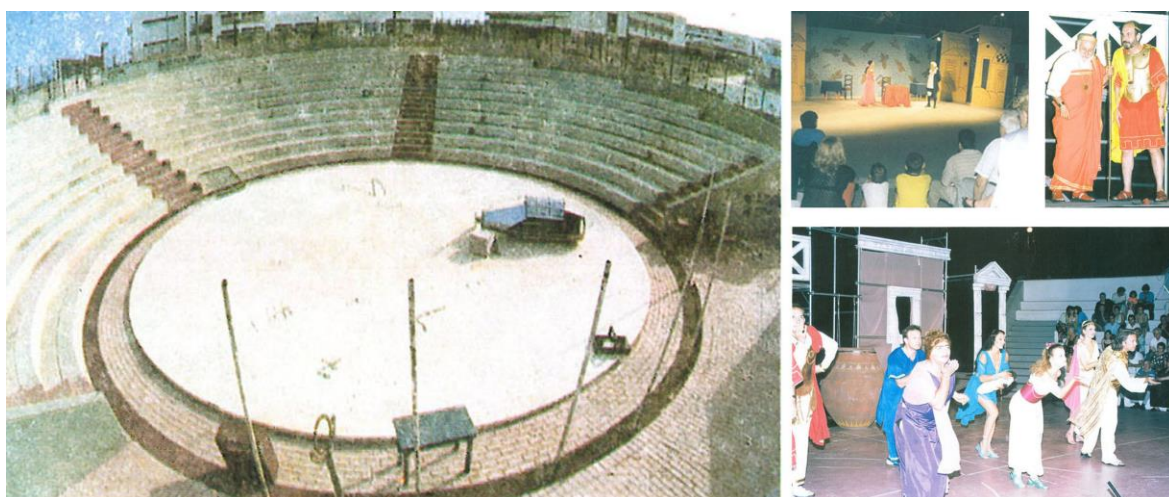
¹³⁹ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁴⁰ <http://www.korydallos.gr/>.

Πολιτισμός:

Τα κτήρια που αφορούν στον πολιτισμό είναι 6 και πιο συγκεκριμένα αποτελούν πολιτιστικά κέντρα, πολυκέντρα, κινηματογράφο, πνευματικό κέντρο και θέατρο, το οποίο βρίσκεται στα 88 στρέμματα και ονομάζεται «Θανάσης Βέγγος». Οι κάτοικοι φαίνεται να είναι δραστήριοι και τα κέντρα πολιτισμού αποτελούν σημαντικά στοιχεία για να τους ενθαρρύνουν.

141

Εικόνα 33: Το θεατράκι "Θανάσης Βέγγος" (αριστερά) και παραστάσεις, που πραγματοποιήθηκαν σε αυτό (δεξιά).

Χώροι άθλησης:

Οι χώροι άθλησης είναι ουσιαστικά 2 και βρίσκονται στο κέντρο του Δήμου Κορυδαλλού. Πιο συγκεκριμένα υπάρχει ένα γήπεδο πίσω από το νέο δημαρχείο και μπροστά από το 1^ο και 2^ο λύκειο Κορυδαλλού. Ακόμη δίπλα από τις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού υπάρχουν κλειστό γυμναστήριο και στάδιο. Το στάδιο λειτουργεί πάνω από 20 χρόνια και η κατάστασή του είναι πολύ καλή.¹⁴²

Δημόσιες υπηρεσίες:

Τέλος στην περιοχή υπάρχουν 8 κτήρια δημόσιων υπηρεσιών, τα οποία φαίνονται να είναι επαρκή για το Δήμο. Το νέο δημαρχείο Κορυδαλλού είναι ένα από αυτά και φαίνεται να λειτουργεί με πολύ ικανοποιητικούς ρυθμούς, φροντίζοντας για τις ανάγκες των πολιτών και διοργανώνοντας πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις.¹⁴³ Για το τελευταίο θα μιλήσουμε πιο αναλυτικά στην επόμενη ενότητα.

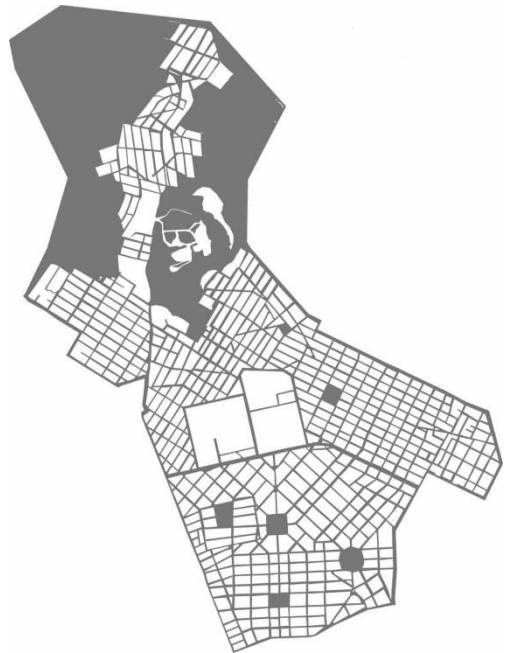
¹⁴¹ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁴² Η χρονολόγηση προέρχεται από το βιβλίο: Σκιαδής Γεώργιος, Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 182. Η διαπίστωση σχετικά με την κατάσταση του γηπέδου προέρχεται από την επιτόπια έρευνα, που πραγματοποιήθηκε από τη γράφουσα και παρουσιάζεται και από το φωτογραφικό υλικό.

¹⁴³ Το νέο δημαρχείο το οποίο δημιουργήθηκε το 2013 σύμφωνα με τη συνέντευξη: Λιτζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014, παρατηρήθηκε από την επίσκεψη της γράφουσας, ότι λειτουργεί με εξαιρετικά καλούς ρυθμούς

Δομημένο και αδόμητο:

Από τον χάρτη των χρήσεων μπορούμε ακόμη να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα σχετικά με το δομημένο και το αδόμητο στο Δήμο Κορυδαλλού σε σχέση με τις φυλακές. Προσεγγιστικά, ο Δήμος Κορυδαλλού καταλαμβάνει 1.157 στρέμματα από το Νομό Αττικής και το αδόμητο κομμάτι καταλαμβάνει 333 στρέμματα, χωρίς να υπολογίσουμε τους δρόμους της περιοχής. Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι το αδόμητο τμήμα του Δήμου φτάνει το 28,8% περίπου, κάτι το οποίο δε συμβαίνει στους περισσότερους Δήμους της Αθήνας. Οι ανδρικές και οι γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού καταλαμβάνουν 97 περίπου στρέμματα, σχεδόν το 1/12 της συνολικής έκτασης του Δήμου. Το τμήμα στο οποίο δεν έχουν χτιστεί οικισμοί βρίσκεται στο βόρειο τμήμα και αποτελείται από λόφους, στους οποίους μπορεί κανείς πιο δύσκολα να χτίσει.¹⁴⁴

Εικόνα 34: Χάρτης του Δήμου Κορυδαλλού, όπου φαίνεται η προσβασιμότητα των πεζών. Από αυτό το χάρτη βγάλαμε αποτελέσματα σχετικά με το δομημένο και το αδόμητο στο Δήμο.

Από όλα τα παραπάνω μπορούμε να αντιληφθούμε, ότι ο Δήμος Κορυδαλλού διαθέτει όλα τα λειτουργικά, διοικητικά και πολιτιστικά στοιχεία, που αποτελούν ένα Δήμο, δηλαδή διαθέτει 14 πλατείες, 13 χώρους φύτευσης, 10 μονές, 4 παιδικές χαρές, 17 νηπιαγωγεία, 12 δημοτικά σχολεία, 5 γυμνάσια, 6 λύκεια, 6 χώρους πολιτισμού, 2 χώρους άθλησης και 8 δημόσιες υπηρεσίες. Πιο συγκεκριμένα, οι 3 πιο μεγάλες πλατείες της περιοχής, συμπεριλαμβανομένης και της κεντρικής πλατείας, βρίσκονται σε ακτίνα μισού χιλιομέτρου και η πλατεία Μέμου σε ακτίνα ενός χιλιομέτρου. Αυτό σημαίνει ότι απέχουν αρκετά από τις φυλακές. Οι χώροι φύτευσης δεν είναι αρκετά μεγάλοι σε έκταση, με αποτέλεσμα να μην συγκεντρώνεται πολύς κόσμος σε αυτούς, οπότε δεν τίθεται ζήτημα αλληλεπίδρασης. Βέβαια, η φύτευση γύρω από τις φυλακές έγινε με σκοπό την οπτική κάλυψη του ιδρύματος, κάτι το οποίο φαίνεται να μην καλύπτει το πρόβλημα της ύπαρξης του ιδρύματος μέσα στην πόλη. Μάλιστα φύλακας του ιδρύματος τόνισε, ότι ο οικιστικός ιστός θα έπρεπε να απέχει τουλάχιστον 500 μέτρα σε ακτίνα.¹⁴⁵ Ακόμη η υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων αναφέρει ότι «Αυτά που ενοχλούν δεν είναι αισθητικά. Αν τα τείχη είχαν ένα στρέμμα περίμετρο τότε ναι, ίσως να ήταν καλύτερα. Τότε ο κόσμος δεν θα έβλεπε και

¹⁴⁴ Τα συμπεράσματα αυτά προκύπτουν από προσωπική έρευνα της γράφουσας που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

¹⁴⁵ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

τα ΜΑΤ. Το πρόβλημα είναι η αστυνομοκρατία.»¹⁴⁶, ενώ ο διευθυντής του 4^{ου} λυκείου ισχυρίζεται ότι δεν βοηθά να κάνει κανείς τη φυλακή φρούριο και ότι αυτές πρέπει απλά να απομακρυνθούν.¹⁴⁷ Βλέπουμε, λοιπόν, ότι η φύτευση του Δήμου μας δίνει αφορμή να αναρωτηθούμε σχετικά με τα όρια του ιδρύματος σε σχέση με την πόλη και να καταλήξουμε τελικά στο συμπέρασμα ότι η απόσταση, που χωρίζει το ίδρυμα από τον αστικό ιστό δεν είναι αρκετή.

Ακόμη οι περισσότερες μονές βρίσκονται σε ακτίνα μισού χιλιομέτρου και εφόσον αυτές βρίσκονται κοντά στις φυλακές και στηρίζουν τους κρατούμενους, αυτό είναι καλό για τους τελευταίους. Οι πιστοί του Δήμου δεν επηρεάζονται από τις τοποθεσίες των εκκλησιών, μιας που καμία δεν είναι πολύ κοντά στις φυλακές. Συνεχίζοντας θα αναφερθούμε τις παιδικές χαρές τις περιοχής, εν των οποίων μόνο η μία βρίσκεται σε ακτίνα 300 μέτρων και γειτνιάζει με τα 88 στρέμματα. Πρέπει να σημειωθεί ότι σε σχέση με τον αριθμό των νηπιαγωγείων, τα οποία είναι 17 σε αριθμό, οι παιδικές χαρές, που είναι 4 δεν είναι επαρκείς για τους μικρούς κατοίκους Κορυδαλλού. Σαφώς, οι ίδιες δεν επηρεάζονται από τις φυλακές γιατί καμία δεν βρίσκεται κοντά στο σωφρονιστικό ίδρυμα. Επιπρόσθετα και όσον αφορά στα σχολεία της περιοχής, αξίζει να τονίσουμε ότι ο αριθμός τους είναι μεγάλος για την έκταση του Δήμου, όχι όμως και για τον πληθυσμό του. Φαίνεται ότι ο πληθυσμός του Δήμου Κορυδαλλού αυξάνεται συνεχώς με αποτέλεσμα οι ανάγκες για σχολεία να είναι μεγάλες. Όταν, λοιπόν, ο Δήμος κλίθηκε να λύσει το πρόβλημα αυτό, η έκταση που επιλέχθηκε προς εκμετάλλευση ήταν αυτή των 88 στρεμμάτων, δίπλα από τις φυλακές. Έτσι, σήμερα βλέπουμε μεγάλη συσσώρευση σχολείων κοντά στο ίδρυμα κράτησης και πολλούς μαθητές να τριγυρίζουν εκεί κοντά. Αν κανείς κυκλοφορήσει, όμως, στην περιοχή θα καταλάβει ότι οι μαθητές αποφεύγουν¹⁴⁸ να περάσουν από τις εισόδους των ανδρικών και γυναικείων φυλακών και για αυτό θα μιλήσουμε στην επόμενη ενότητα. Το τελευταίο συμβάν αποδεικνύει ότι στην περιοχή αναγκάζονται να συνυπάρξουν τα σχολεία με τις φυλακές, αλλά αν οι μαθητές – όπως και οι κάτοικοι γενικά-αν είχαν την επιλογή θα ήθελαν οι φυλακές να μην βρίσκονται τόσο κοντά στους χώρους, όπου πρέπει να κινούνται καθημερινά.

Τέλος θα αναφερθούμε στους χώρους πολιτισμού και τους χώρους άθλησης και τις δημόσιες υπηρεσίες. Οι χώροι πολιτισμού δεν είναι αρκετοί, κάτι το οποίο φαίνεται να δυσαρεστεί τους κατοίκους, μιας που η πολιτισμική δραστηριότητα στην περιοχή είναι μεγάλη¹⁴⁹, και οι κάτοικοι, όπως και πολλοί καλλιτέχνες, είναι πρόθυμοι να συμμετάσχουν.¹⁵⁰ Ακόμη, οι χώροι άθλησης είναι μόλις 2, γεγονός το οποίο δείχνει έλλειψη στο ζήτημα της άθλησης, αφού ο πληθυσμός του Δήμου είναι μεγάλος και τέτοιοι χώροι είναι απαραίτητοι για τους κατοίκους. Στο σημείο αυτό θα αναφερθούμε στις δημόσιες υπηρεσίες, οι οποίες είναι

---

¹⁴⁶ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

¹⁴⁷ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁴⁸ Τα συμπεράσματα, σχετικά με το που επιλέγουν οι κάτοικοι να κυκλοφορούν, προκύπτουν από προσωπική έρευνα της γράφουσας που προέκυψε από επιτόπια έρευνα.

¹⁴⁹ Το συμπέρασμα σχετικά με την μεγάλη πολιτισμική δραστηριότητα προκύπτει από: Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁵⁰ Το συμπέρασμα σχετικά με την προθυμία προκύπτει από: Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

αρκετές για να καλύπτουν τις ανάγκες του Δήμου. Η σημαντικότερη υπηρεσία είναι αυτή του δημαρχείου, το οποίο έχει μόλις λίγα χρόνια, που υλοποιήθηκε. Για το τελευταίο όμως θα μιλήσουμε στην επόμενη ενότητα. Πολλά από τα παραπάνω βρίσκονται κοντά στο σωφρονιστικό ίδρυμα, γεγονός το οποίο προκαλεί ενδιαφέρον. Για τα κτίρια, που γειτνιάζουν άμεσα, όμως, με τη φυλακή θα μιλήσουμε στην επόμενη ενότητα.

Η ύπαρξη της φυλακής μέσα στο Δήμο Κορυδαλλού δημιουργεί ένα αρνητικό αίσθημα στους κατοίκους, οι οποίοι βιώνουν μια κατάσταση αστυνομοκρατίας. Παρόλο, που η τελευταία προσδίδει ασφάλεια στους κατοίκους, η ύπαρξή της σημαίνει και πολλά προβλήματα.¹⁵¹ Δηλαδή, οι κάτοικοι γνωρίζουν ότι οι αρχές επιτηρούν την περιοχή, διότι ανά πάσα στιγμή μπορεί να αποδράσει κάποιος κρατούμενος, ή μπορεί να προσέλθει κρατούμενος και έτσι να μαζευτούν δημοσιογράφοι ή τέλος μπορεί να συγκεντρωθούν σύντροφοι κρατούμενων προς διαμαρτυρία και να δημιουργήσουν αναστάτωση. Για την περιοχή γύρω από τις φυλακές, όμως, θα μιλήσουμε πιο αναλυτικά στην αμέσως επόμενη ενότητα και έτσι θα μπορέσουμε να αντιληφθούμε, με ποιον τρόπο είναι εφικτό να γειτνιάζουν σχολεία, πάρκο, χώρος άθλησης και δημαρχείο με φυλακές. Στο σημείο αυτό οφείλουμε να τονίσουμε ότι τα τελευταία χτίστηκαν μετά τη φυλακή, όπως και πολλές κατοικίες δίπλα από το ίδρυμα. Αυτό συμβαίνει, διότι οι κάτοικοι, όπως και ο δήμαρχος θέλουν να υπάρξει ανάπτυξη στην περιοχή τους και θεωρούν ότι οι φυλακές δεν θα το παρεμποδίσουν αυτό.¹⁵² Άλλωστε στις απαιτήσεις του Δήμου, από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, είναι και η απομάκρυνση των φυλακών από την πόλη, παρόλο που οι κάτοικοι δεν έχουν πρόβλημα με τους ίδιους τους κρατούμενους- το πρόβλημά τους σχετίζεται με το σκληρό όριο της φυλακής.¹⁵³

---

¹⁵¹ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014 και : Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁵² Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014. Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

¹⁵³ Ο.π., σημ. 151.

3.2.ΜΕΛΕΤΗ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

Κατά τη μελέτη στο Δήμο Κορυδαλλού, έγινε μια πιο στοχευόμενη έρευνα στην ευρύτερη ζώνη γύρω από τις φυλακές -και τις ανδρικές, αλλά και τις γυναικείες. Ο λόγος για τον οποίο συμβαίνει αυτό δεν έχει να κάνει μόνο με το γεγονός, ότι η μελέτη των χώρων γειτνίασης με τις φυλακές είναι πολύ σημαντική, αλλά έχει να κάνει και με το γεγονός ότι οι χώροι αυτοί στη δική μας περίπτωση παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον. Και το τελευταίο συμβαίνει, διότι παρατηρούνται μεγάλες αντιθέσεις, οι οποίες καθιστούν την περιοχή ιδιαίτερη. Οι αντιθέσεις αυτές είναι οι εξής και σχετίζονται πάντα με τη φυλακή: φυλακές- σχολεία, φυλακές- θέατρο, φυλακές πάρκο, φυλακές-δημαρχείο, φυλακές-χώροι αθλητισμού. Θα περίμενε κανείς ότι χώροι όπως είναι τα σχολεία, το θέατρο, το πάρκο, το δημαρχείο και οι χώροι άθλησης, οι οποίοι είναι χώροι συγκέντρωσης πολλών ατόμων, δεν θα τοποθετούνταν ακριβώς δίπλα σε μια φυλακή. Να σημειωθεί, ότι τα περισσότερα από τα παραπάνω, εκτός από μερικά σχολεία, χτίστηκαν μετά από την ανέγερση των φυλακών.¹⁵⁴ Ας αναφερθούμε λίγο πιο αναλυτικά, με τη βοήθεια του παρακάτω χάρτη, σε κάθε έναν από τους χώρους αυτούς , ώστε να μπορέσουμε να κατανοήσουμε την ιδιαιτερότητα της περιοχής.

---

¹⁵⁴ Σκιαδής Γεώργιος, Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002. Στο βιβλίο αυτό γίνεται αναφορά για τα περισσότερα από τα οποία αναφέρθηκαν και για τα οποία θα μιλήσουμε παρακάτω πιο αναλυτικά.

1. 1ος βρεφονηπιακός σταθμός	8. 5ο λύκειο και ΙΕΚ Κορυδαλλού	15. Ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού
2. 7ο και 9ο γυμνάσιο	9. 2ος βρεφονηπιακός σταθμός	16. Νοσοκομείο φυλακών "Άγιος Παύλος"
3. Δημοτικό αμφιθέατρο "Θανάσης Βέγγος"	10. Πάρκο	17. 1ο και 2ο λύκειο
4. 1ο ειδικό δημοτικό	11. Κλειστό γυμναστήριο.	18. Γήπεδο
5. 6ο και 8ο δημοτικό	12. Γήπεδο	19. Δημαρχείο
6. 4ο λύκειο	13. Πάρκινγκ και 4ος βρεφονηπιακός σταθμός	20. ΔΗΚΕΚ
7. 3ο λύκειο και εσπερινό γυμνάσιο και λύκειο	14. Γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού	

Εικόνα 35: Χάρτης χρήσεων της περιοχής γύρω από τις φυλακές.

Οι 10 πρώτοι χώροι, που θα αναφέρουμε, βρίσκονται στο βόρειο οικοδομικό τετράγωνο της περιοχής, που ερευνούμε (βλ. χάρτη γειτνίασης), η οποία περιοχή ονομάζεται 88 στρέμματα. Αναφέραμε σε προηγούμενο κεφάλαιο ότι η περιοχή ονομάζεται έτσι, διότι επί Μεταξά απαλλοτριώθηκαν 289 στρέμματα, από τα οποία απέμειναν 88 και έτσι η αναφορά «88 στρέμματα» απευθύνεται στο συγκεκριμένο αυτό οικοδομικό τετράγωνο.¹⁵⁵ Το 1976, μετά από τροποποίηση του Σχεδίου Πόλεως, το δημοτικό συμβούλιο χαρακτήρισε το χώρο των 88 στρεμμάτων προορισμένο για ανέγερση σχολικών κτιρίων, παρόλο που το 1967-1974 το δικτατορικό καθεστώς σχεδίαζε την ανέγερση νοσοκομείου ανίατων νοσημάτων.¹⁵⁶ Στο οικοδομικό τετράγωνο φιλοξενούνται οι εξής χώροι (βλ. και χάρτη γειτνίασης):

1. Ο 1^{ος} βρεφονηπιακός σταθμός βρίσκεται στο βορειότερο τμήμα του τετραγώνου και στεγάζεται σε ένα κτίριο όχι τόσο συμβατικό όσο έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε. Το

¹⁵⁵ Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002. Μέρος δεύτερο, σελ 133-134.

¹⁵⁶ Ο.π., σημ. 155, σελ 152, 168.

σχήμα του κτιρίου αποτελείται από πολλούς όγκους που εξέχουν από το ίδιο, γεγονός που βοηθά στον καλύτερο φωτισμό. Τα ανοίγματα δημιουργούν παιχνιδιάρικα σχήματα, η αυλή δημιουργεί μια ευχάριστη διάθεση κι έτσι το σύνολο του σταθμού αποτελεί μια ευχάριστη παρουσία στο σύνολο του πιο σκληρά δομημένου πολεοδομικού σχεδίου του Δήμου Κορυδαλλού, το οποίο είναι καλό να θυμόμαστε . Ο βρεφονηπιακός σταθμός δεν βρίσκεται δίπλα στις φυλακές, αλλά σε απόσταση μόλις 120 μέτρων, κάτι το οποίο δεν αποκλείει την οπτική ή ακουστική επαφή με τα τείχη και τους κρατούμενους αντίστοιχα.¹⁵⁷ Βέβαια, δεν έχουν υπάρξει παράπονα στο Δήμο σχετικά με τη σχέση φυλακών-σχολείων.¹⁵⁸

Εικόνα 36: Η όψη του 1ου βρεφονηπιακού σταθμού, όπως αυτός φαίνεται πίσω από τα κάγκελα στην οδό Σολωμού.

2. Το 7^ο και 9^ο γυμνάσιο Κορυδαλλού βρίσκονται στο βόρειο τμήμα του τετραγώνου των 88 στρεμμάτων- στα οποία έχουμε αναφερθεί πολλές φορές. Απέχει 300 μέτρα από το βορειότερο τοίχος της περίφραξης των ανδρικών φυλακών. Η είσοδος βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του οικοδομικού τετραγώνου και γύρω από το σχολείο υπάρχει φύτευση- θάμνοι και δέντρα- η οποία καλύπτει σε μεγάλο βαθμό την πρόσοψη του κτιρίου και το κρατά σε μια μικρή απόσταση από τους εξωτερικούς παράγοντες.¹⁵⁹ Οι τελευταίοι θα μπορούσαν να είναι άτομα, τα οποία σχετίζονται με τους κρατούμενους, κάτι τέτοιο

¹⁵⁷ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

¹⁵⁸ Λιτζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014, και Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁵⁹ Ο.π., σημ. 157.

όμως φαίνεται να μη συμβαίνει, καθώς δεν έχει προκύψει κάποιο περιστατικό στην περιοχή. Άλλωστε, υπάρχει αστυνόμευση γύρω από τις φυλακές, γεγονός, το οποίο απωθεί άτομα που παρακινούν ναρκωτικά, για παράδειγμα, να πλησιάσουν στα σχολεία. Να συμπληρώσουμε στο σημείο αυτό, με αφορμή την εικόνα, ότι οι μαθητές δείχνουν ευαισθησία στους κρατούμενους και παρόλο, που διατηρείται μια απόσταση από τις φυλακές – απόσταση περισσότερο νοητική παρά χιλιομετρική- οι ίδιοι δείχνουν προβληματισμό και διαφωνία σχετικά με την αστυνομοκρατία, που επικρατεί στην περιοχή.¹⁶⁰

Εικόνα 37: Το 7ο και 9ο γυμνάσιο Κορυδαλλού, που βρίσκεται στα 88 στρέμματα, καλύπτεται εξωτερικά από φύτευση και έτσι δεν είναι ορατό από το δρόμο (κέντρο). Έξω από το ίδιο οι μαθητές εκφράζουν τη διαμαρτυρία τους για την αστυνομοκρατία της περιοχής (δεξιά).

3. Το δημοτικό αμφιθέατρο «Θανάσης Βέγγος» φιλοξενεί παραστάσεις στις οποίες έχουν λάβει μέρος αξιόλογοι καλλιτέχνες. Απέχει 400 μέτρα από το βορειότερο τοίχος της περίφραξης των ανδρικών φυλακών. Το μικρό αυτό αμφιθέατρο προσθέτει πνοή στην περιοχή αυτή του Δήμου Κορυδαλλού, αφού αποτελεί ένα πολιτισμικό στοιχείο, το οποίο αναβαθμίζει τον τόπο. Τις ώρες, που αυτό δεν λειτουργεί, όταν ο καιρός είναι ευχάριστος, θα συναντήσει κανείς πολλά άτομα, από μαθητές, γονείς, μικρά παιδιά και γηραιότερους, μιας που υπάρχει πρόσβαση στο αμφιθέατρο και σύνδεση με το πάρκο.¹⁶¹

Εικόνα 38: Προοπτικό του αμφιθεάτρου "Θανάσης Βέγγος" (αριστερά), το ίδιο όταν σε αυτό υπάρχει παράσταση (δεξιά).

4. Το πρώτο ειδικό δημοτικό αποτελείται από 3 ορθογώνια παραλληλεπίπεδα κτίρια, τα οποία παρατάσσονται στη σειρά. Τις προσόψεις τους κοσμούν ζωγραφιές, οι οποίες δημιουργούν ευχάριστο και οικείο περιβάλλον στους μικρούς μαθητές. Η είσοδος του 1^{ου} ειδικού δημοτικού βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του τετραγώνου των 88

¹⁶⁰ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁶¹ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

στρεμμάτων, γεγονός το οποίο καθιστά την οπτική ή ακουστική επαφή με τις φυλακές αδύνατη. Η απόσταση από την είσοδο των ανδρικών φυλακών είναι περίπου 300 μέτρα.¹⁶²

Εικόνα 39: Η όψη του 1ου δημοτικού σχολείου, όπως αυτή φαίνεται από την οδό Πλατεών.

5. Το 6^ο και 8^ο δημοτικό σχολείο σχεδιαστικά αποτελεί ένα τυπικό ελληνικό σχολείο, κτισμένο από τσιμέντο και ακολουθώντας τυπολογικά και λειτουργικά τη διάρθρωση, που ακολουθούν τα περισσότερα σχολεία. Το δημοτικό αυτό επέχει μόλις 200 μέτρα από την είσοδο των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, όμως, δεν έχει καμία οπτική επαφή με τις φυλακές, αφού το σχολείο είναι τοποθετημένο, έτσι ώστε να διατηρεί μια απόσταση από το πεζοδρόμιο και αφού υπάρχει φύτευση, η οποία εξασφαλίζει την οπτική απομόνωση των μαθητών. Το σχολείο γειτνιάζει με το 1^ο ειδικό δημοτικό, το 4^ο λύκειο Κορυδαλλού και απέναντί του βρίσκεται το αθλητικό κέντρο Κορυδαλλού.¹⁶³

Εικόνα 40: Προοπτικό του 6ου και 8ου δημοτικού σχολείου Κορυδαλλού.

6. Το 4^ο λύκειο Κορυδαλλού γειτνιάζει με το 3^ο λύκειο και το 6^ο και 8^ο δημοτικό, ενώ απέναντί του βρίσκεται το αθλητικό κέντρο Κορυδαλλού. Απέχει μόλις 150 μέτρα από την είσοδο των ανδρικών φυλακών, όμως, κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να είναι πρόβλημα. Το σχολείο δεν εμπλέκεται με τις φυλακές με κανένα τρόπο και δεν έχει παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα. Η ιδέα ότι υπάρχει μια φυλακή κοντά στο σχολείο αυτό δεν φαίνεται να απασχολεί τους μαθητές, καθώς οι ίδιοι δεν έχουν παραπονεθεί και μάλιστα έχουν κάνει κινήσεις ευαισθητοποιημένες απέναντι στους κρατούμενους, όπως είναι η συλλογή τροφίμων.¹⁶⁴

¹⁶² Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

¹⁶³ Ο.π., σημ. 162.

¹⁶⁴ Ο.π., σημ. 162 και Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

Εικόνα 41.: Προοπτικό του 4ου λυκείου Κορυδαλλού

7. Στο σημείο αυτό θα αναφερθούμε στο 3^ο λύκειο και στο εσπερινό γυμνάσιο και λύκειο. Το κτίριο αυτό βρίσκεται ακριβώς απέναντι από τα τείχη των ανδρικών φυλακών, για την ακρίβεια το σχολείο το χωρίζει από τις φυλακές μια απόσταση 10 μέτρων από τα τείχη και 50 μέτρων από την κεντρική είσοδο του σωφρονιστικού ιδρύματος. Από τον δεύτερο όροφο του σχολείου υπάρχει οπτική επαφή στις φυλακές, αφού τα τείχη του ιδρύματος δεν ξεπερνούν τα 4 μέτρα και οι πτέρυγες των φυλακών έχουν τρεις ορόφους.¹⁶⁵ Αυτό δεν φαίνεται να ενοχλεί τους κατοίκους και τους μαθητές, οι οποίοι έχουν συμβιβαστεί με την ιδέα ότι οι φυλακές κάποια στιγμή θα απομακρυνθούν από τη γειτονιά τους.¹⁶⁶
8. Το 5^ο λύκειο και ΙΕΚ Κορυδαλλού βρίσκεται ακριβώς δίπλα από το 3^ο λύκειο, βορειότερα ως προς τις φυλακές, γεγονός το οποίο καθιστά το σχολείο αυτό στην ίδια περίπου κατάσταση με το προηγούμενο. Η μόνη διαφορά είναι ότι το σχολείο αυτό βρίσκεται απέναντι από το βορειότερο φυλάκιο των ανδρικών φυλακών και με τη βοήθεια της παρεμβολής της υπάρχουσας φύτευσης, η οπτική επαφή είναι λιγοστή.¹⁶⁷

Εικόνα 42: Το 3ο και εσπερινό λύκειο και το 5ο λύκειο και ΙΕΚ Κορυδαλλού τα οποία συστεγάζονται στο ίδιο συγκρότημα κτιρίων.

9. Ο 2^{ος} βρεφονηπιακός σταθμός Κορυδαλλού είναι το τελευταίο εκπαιδευτικό ίδρυμα, που θα αναφέρουμε στο οικόπεδο των 88 στρεμμάτων. Το κτίριο αυτό απέχει λιγότερο από 100 μέτρα από τις ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού. Δεν υπάρχει οπτική επαφή με τις

¹⁶⁵ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

¹⁶⁶ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014, και Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁶⁷ Ο.π. σημ. 165.

φυλακής, εκτός κι αν εξαιρέσουμε το σημείο του πεζοδρομίου έξω από τον σταθμό, από όπου φαίνονται τα τείχη των φυλακών, αλλά όχι και τα κτίρια.¹⁶⁸

Εικόνα 43: Θέα του 1ου και 2ου βρεφονηπιακού σταθμού (αριστερά), είσοδος του 2ου βρεφονηπιακού σταθμού στα 88 στρέμματα (δεξιά).

10. Το πάρκο στα 88 στρέμματα ενώνει τα σχολεία και το αμφιθέατρο μεταξύ τους, προσπαθώντας να αποκόψει τις φυλακές. Αυτό το κατορθώνει με τη δημιουργία 2 εισόδων, από τις οποίες η μία βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του οικοπέδου, ανάμεσα στον 1^ο βρεφονηπιακό σταθμό και το 7^ο και 9^ο γυμνάσιο, και η άλλη βρίσκεται ανατολικά του οικοπέδου, ανάμεσα στο αμφιθέατρο «Θανάσης Βέγγος» και στο 1^ο ειδικό δημοτικό. Από τη δυτική πλευρά του οικοπέδου, με την οποία υπάρχει και οπτική επικοινωνία με τις φυλακές, δεν υπάρχει πρόσβαση στο πάρκο. Κάτι τέτοιο είναι θεμιτό, καθώς ο κόσμος καλείται στο πάρκο από το βορειοανατολικό κομμάτι, το οποίο δεν εμπλέκεται με τις φυλακές. Να σημειώσουμε στο σημείο αυτό, ότι στο πάρκο υπάρχουν δύο κioskια, παγκάκια και φύτευση. Λόγω της ύπαρξης του αμφιθέατρου και των σχολείων, όταν ο καιρός είναι καλός, συναντά κανείς πολύ κόσμο κάθε ηλικίας.¹⁶⁹

Εικόνα 44: Θεάσεις από το πάρκο στα 88 στρέμματα του Δήμου Κορυδαλλού.

¹⁶⁸ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014, και Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁶⁹ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

Στο σημείο αυτό θα μιλήσουμε για το επόμενο οικοδομικό τετράγωνο της περιοχής μελέτης, το οποίο βρίσκεται νότια του προηγούμενου και το οποίο έρχεται σε επαφή με τη Γρηγορίου Λαμπράκη. Στο τετράγωνο αυτό υπάρχουν:

11. Το κλειστό γυμναστήριο «Θεόδωρος Πούτος» Κορυδαλλού είναι το αθλητικό κέντρο του Δήμου και βρίσκεται ακριβώς απέναντι από την είσοδο των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού και ακριβώς δίπλα από τις γυναικείες φυλακές, των οποίων η μια πλευρά βρίσκεται πάνω στην Γρηγορίου Λαμπράκη. Το κλειστό γυμναστήριο διαθέτει γήπεδο καλαθοσφαίρισης και κερκίδες. Δίπλα ακριβώς υπάρχει ανοιχτό γήπεδο αντισφαίρισης. Από το γήπεδο δεν υπάρχει θέα προς τις ανδρικές φυλακές, αφού οι κερκίδες κοιτούν προς την αντίθετη κατεύθυνση.¹⁷⁰

Εικόνα 45: Προοπτικό του κλειστού γυμναστηρίου Κορυδαλλού (αριστερά), η όψη του (κέντρο), το εσωτερικό του (δεξιά).

12. Το ανοιχτό γήπεδο Κορυδαλλού βρίσκεται ακριβώς δίπλα από το κλειστό γυμναστήριο και τις γυναικείες φυλακές. Το γήπεδο αποτελεί μέρος του αθλητικού κέντρου Κορυδαλλού και οι διαστάσεις του είναι όσες και ενός επαγγελματικού γηπέδου ποδοσφαίρου. Η κεντρική είσοδος βρίσκεται στην οδό Σολωμού, αλλά μπορεί κανείς να εισέλθει απευθείας στο γήπεδο από την οδό Πλατεών, η οποία βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του τετραγώνου. Για την ακρίβεια πολλοί κάτοικοι προτιμούν να μπαίνουν στο γήπεδο από την οδό Πλατεών, γιατί έτσι αποφεύγουν να περνούν από τη Σολωμού, όπου βρίσκονται οι εισοδοί και των ανδρικών, αλλά και των γυναικείων φυλακών. Ανεξάρτητα από την τοποθεσία του, το γήπεδο λειτουργεί ικανοποιητικά, όπως ικανοποιητικά λειτουργούν και όλες οι πολιτιστικές δραστηριότητες του Δήμου.¹⁷¹

Εικόνα 46: Προοπτικό του γηπέδου Κορυδαλλού (αριστερά), το εσωτερικό του (δεξιά).

¹⁷⁰ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών και από την ηλεκτρονική σελίδα www.aodk.gr/.

¹⁷¹ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών και Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

13. Ο χώρος στάθμευσης και ο 4^{ος} βρεφονηπιακός σταθμός βρίσκονται δίπλα από το αθλητικό κέντρο Κορυδαλλού- στο γήπεδο- και δίπλα από τις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού. Για την ακρίβεια, ο 4^{ος} βρεφονηπιακός βρίσκεται δίπλα από το γήπεδο, ενώ ο χώρος στάθμευσης δημιουργεί μια μικρή απόσταση του σταθμού από τις φυλακές. Η είσοδος του σταθμού βρίσκεται στην οδό Πλατεών, δηλαδή ανατολικά των φυλακών, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι οι μικροί μαθητές δεν έχουν κάποια επαφή με τους κρατούμενους. Ο χώρος στάθμευσης συνορεύει με τον 4^ο βρεφονηπιακό σταθμό, τις γυναικείες φυλακές και το γήπεδο του αθλητικού κέντρου και φιλοξενεί οχήματα κατοίκων ή επισκεπτών, που έχουν σκοπό να μεταβούν στο αθλητικό κέντρο και στο αμφιθέατρο αν ανεβαίνει κάποια παράσταση.¹⁷²

Εικόνα 47: Η όψη του 4ου βρεφονηπιακού σταθμού στην οδό Πλατεών (αριστερά), το εσωτερικό του σταθμού (δεξιά).

14. Οι γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού συνορεύουν με τις οδούς Γρηγορίου Λαμπράκη και Σολωμού. Βρίσκονται δίπλα από το αθλητικό κέντρο Κορυδαλλού, τον 4^ο βρεφονηπιακό σταθμό και το χώρο στάθμευσης, που αναφέραμε παραπάνω. Τα τείχη του ιδρύματος είναι χαμηλά 3-4 μέτρα, όπως ακριβώς συμβαίνει και στις ανδρικές εγκαταστάσεις και αντίστοιχα με τις τελευταίες τα κτίρια είναι τριώροφα και συνεπώς υπάρχει οπτική επαφή με τα γειτονικά κτίρια, τα οποία ξεπερνούν τους 2 ορόφους.¹⁷³ Οι γυναικείες φυλακές αποτελούνταν από 3 πτέρυγες, την πτέρυγα των VIP¹⁷⁴ –που είναι ένα μικρό κομμάτι της 6^{ης} πτέρυγας των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, για το οποίο μιλήσαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο- και κτίρια διοίκησης. Το καλοκαίρι του 2010, έγινε η μετεγκατάσταση των γυναικών, από τις 2 πτέρυγες στις γυναικείες φυλακές της Θήβας.¹⁷⁵ Αυτό είχε ως σκοπό την κατεδάφιση των 2 από τις 3 πτέρυγες, ώστε να παραδοθούν 10 στρέμματα στο Δήμο. Η σχετική σύμβαση είχε υπογραφεί από το 2009.¹⁷⁶ Σήμερα, λοιπόν, υπάρχει μια μόνο πτέρυγα στις γυναικείες φυλακές

¹⁷² Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

¹⁷³ Ο.π., σημ. 172.

¹⁷⁴ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014 και Συνεντεύξεις Σάββα Ξηρού, Πολιτική Ευθύνη, Έρευνα των Πανεπιστημίων University of Nicosia και University of Sheffield, εκδ. Κονιδάρη, Αθήνα, 2014, σελ 134-137.

¹⁷⁵ Χ.Α., *Μέχρι το καλοκαίρι η μετεγκατάσταση των γυναικείων φυλακών Κορυδαλλού*, Απογευματινή, Τετάρτη 31 Μαρτίου 2010.

¹⁷⁶ Χ.Α., *Γκρεμίζουν τις δύο πτέρυγες, Ελευθεροτυπία*, 31 Μαρτίου 2010.

Κορυδαλλού. Μέσα στο ίδρυμα υπάρχει ειδικός χώρος για τα μικρά παιδιά των κρατούμενων, τα οποία πρέπει με βάση του νόμου να παραμένουν εκεί μέχρι να φτάσουν τα 2 έτη, όπου μετά είναι ελεύθερα να μείνουν με κάποιο οικογενειακό πρόσωπο εκτός φυλακής. Ο λόγος για τον οποίο συμβαίνει αυτή η παραμονή των μικρών παιδιών είναι για να μη χάνεται ο δεσμός μεταξύ μητέρας και παιδιού. Οι συνθήκες, σαφώς, δεν είναι κατάλληλες για τα παιδιά, όπως δεν είναι και επαρκείς για τις γυναίκες. Στις γυναικείες φυλακές δεν υπάρχει το νοσοκομείο ακριβώς δίπλα, όπως συμβαίνει στις ανδρικές, όμως, μεταφέρονται εκεί όταν παρίσταται ανάγκη. Να σημειωθεί επίσης ότι στις εγκαταστάσεις δεν υπάρχει ιατρείο. Υπάρχει, όμως, ένα γραφείο, το οποίο πήραν την πρωτοβουλία οι γιατροί του νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» να μετατρέψουν σε ιατρείο. Το τελευταίο δεν διαθέτει ούτε τα απαραίτητα, αλλά οι γιατροί, οι οποίοι το επισκέπτονται 2 φορές την εβδομάδα, κάνουν το καλύτερο δυνατό, ώστε να έχουν τη δυνατότητα οι κρατούμενες να επισκέπτονται το ιατρείο. Για να μπορέσει μια κρατούμενη να δει γιατρό, πρέπει να αφήσει ένα χαρτί το προηγούμενο βράδυ, στο οποίο θα δηλώνει την επιθυμία να εξεταστεί. Είναι κατανοητό, λοιπόν, ότι οι παροχές δεν είναι επαρκείς.¹⁷⁷

Εικόνα 48: Προοπτικό των γυναικείων φυλακών Κορυδαλλού πριν την κατεδάφιση των 2 από τις 3 πτέρυγες (αριστερά), εικόνες από την κατεδάφιση των 2 πτερύγων (δεξιά).

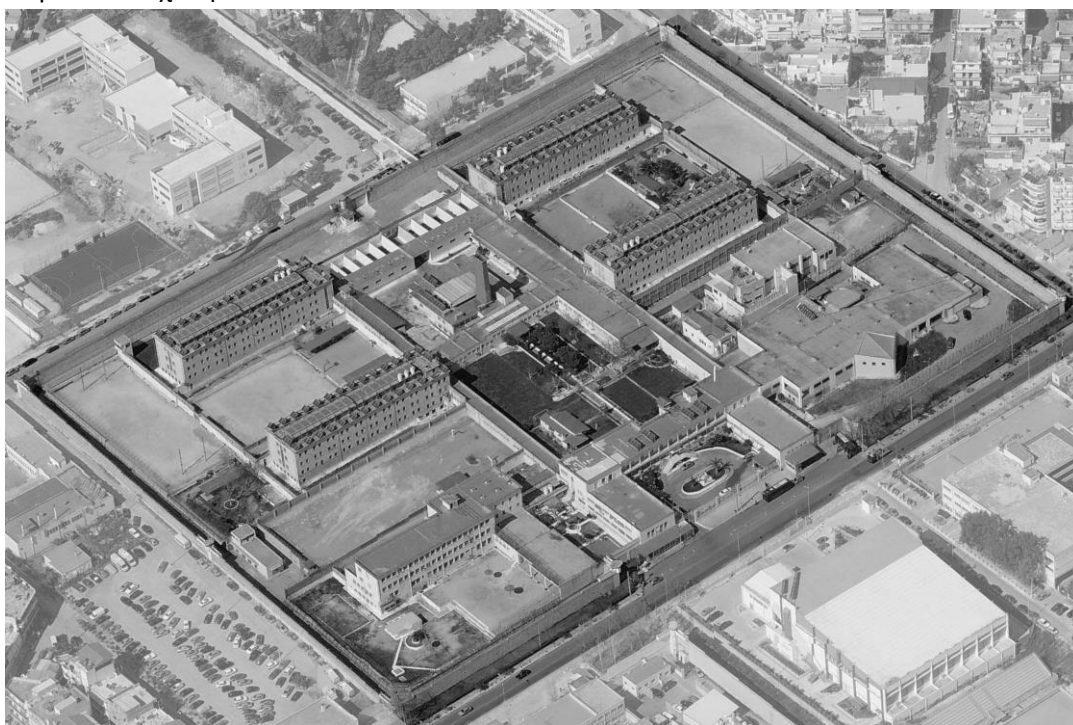
15. Οι ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού γειτνιάζουν με το 5^ο λύκειο και ΙΕΚ, το 3^ο λύκειο και εσπερινό γυμνάσιο και λύκειο, το αθλητικό κέντρο Κορυδαλλού, τις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού, το δημαρχείο, γήπεδο, το 1^ο και 2^ο λύκειο Κορυδαλλού, το νοσοκομείο των φυλακών «Άγιος Παύλος» και κατοικίες. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι γύρω από τις φυλακές, σε μια ακτίνα μόλις 100 μέτρων, έχουν δομηθεί κτίρια, τα οποία είναι δημόσια και συγκεντρώνουν πολύ κόσμο διαφόρων ηλικιών.¹⁷⁸ Είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί, ότι οι κατοικίες της περιοχής στη ζώνη γύρω από τις φυλακές, χτίστηκαν παράλληλα με τις φυλακές- δηλαδή η ανέγερση των φυλακών ξεκίνησε το 1967 και ολοκληρώθηκε το 1970, ενώ ο οικιστικός ιστός, όπως θα δούμε και στην επόμενη ενότητα αναπτύχθηκε καθ' όλη τη δεκαετία του 1960.¹⁷⁹ Τα σχολεία της περιοχής, όπως αυτά φαίνονται στο χάρτη, χτίστηκαν μετά την ολοκλήρωση της φυλακής, αφού ο πληθυσμός αυξανόταν

¹⁷⁷ Τέως ιατρός του νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

¹⁷⁸ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

¹⁷⁹ Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002. Μέρος δεύτερο, σελ 21.

συνεχώς και οι ανάγκες για σχολεία το ίδιο. Ο Δήμος θέλει την ανάπτυξη της περιοχής και η τοποθέτηση των σχολείων δίπλα από τη φυλακή, φαίνεται να μην απασχολεί τους κατοίκους, οι οποίοι θεωρούν δεδομένο, ότι οι φυλακές θα απομακρυνθούν κάποια στιγμή.¹⁸⁰ Για τη διάρθρωση του εσωτερικού των ανδρικών φυλακών μιλήσαμε στο 2^ο κεφάλαιο. Να αναφέρουμε μόνο ότι σε σχέση με την κατοικημένη περιοχή, τα σχολεία και την φυλακή υπάρχει οπτική επαφή- και ακουστική αν κανείς βρίσκεται κοντά στις φυλακές- αφού τα τείχη είναι χαμηλότερα από τα κτίρια του ιδρύματος (βλ. κεφάλαιο 2) και τα γειτνιάζοντα κτίρια είναι αρκετά ψηλά και αρκετά κοντά στις φυλακές, ώστε να ξεπερνούν το ύψος του τοίχους. Γύρω από τις φυλακές δεν υπάρχει ζώνη ασφαλείας, που να διαχωρίζει την κατοικημένη ζώνη από το ίδρυμα και για αυτό υπάρχει και η παραπάνω σχέση.¹⁸¹

Εικόνα 49: Προοπτικό των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού.

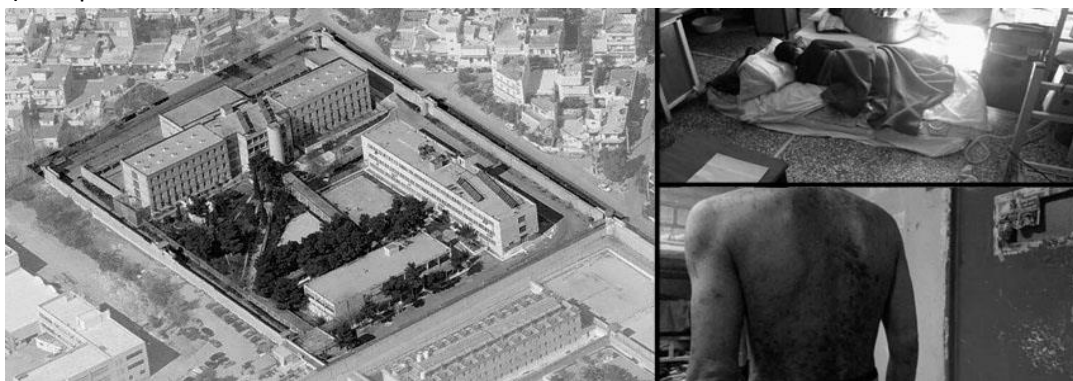
16. Το νοσοκομείο των φυλακών «Άγιος Παύλος» είναι τοποθετημένο ακριβώς δίπλα στις ανδρικές φυλακές, στο 1^ο και 2^ο λύκειο Κορυδαλλού και σε κατοικίες. Το νοσοκομείο είναι ουσιαστικά επέκταση των ανδρικών φυλακών, αφού τα τείχη συνεχίζουν από τις ανδρικές φυλακές στο νοσοκομείο.¹⁸² Τα δύο τελευταία συνδέονται μεταξύ τους με ένα τούνελ, προς αποφυγή περιστατικών. Το τούνελ αυτό όμως δεν χρησιμοποιείται πάντα, αφού για μια απλή εξέταση στο ψυχιατρείο η μεταφορά γίνεται από τον προαύλιο χώρο

¹⁸⁰ Λιντζαροπούλου Έλενα, *Συνέντευξη από αρχεία* της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014, και Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, *Συνέντευξη από αρχεία* της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁸¹ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

¹⁸² Ο.π., σημ. 181.

μέσω ενός χώρου προστατευμένου με συρματοπλέγμα.¹⁸³ Να αναφέρουμε, ότι το ψυχιατρείο βρίσκεται μέσα στο νοσοκομείο «Άγιος Παύλος»- δεν έχει κάποιο δικό του χώρο μολαταύτα. Γενικά το νοσοκομείο όταν ξεκίνησε τη λειτουργία του ήταν πλήρως εξοπλισμένο και μέσα σε αυτό μπορούσαν να αντιμετωπισθούν και σοβαρά περιστατικά. Με τον καιρό αυτό άλλαξε, αφού ο πληθυσμός στις φυλακές αυξανόταν και το ίδιο και οι ασθενείς. Τα κρεβάτια του νοσοκομείου μεταφέρονταν στις φυλακές για τον παραπάνω λόγο, το προσωπικό μειωνόταν και έτσι η κατάσταση έφτασε στο σήμερα, όπου οι συνθήκες είναι πολύ άσχημες. Πιο συγκεκριμένα στους ασθενείς παρέχονται μόνο τα βασικά, ενώ για κάποιο σοβαρό χειρουργείο το νοσοκομείο πρέπει να έρθει σε συνεννόηση με κάποιο άλλο κρατικό νοσοκομείο, στο οποίο θα μεταφερθεί ο ασθενής- με κίνδυνο της ζωής του αφού θα πρέπει να περιμένει για ώρες, ώστε να γίνει πρώτα η μεταφορά στο «Άγιος Παύλος» και μετά σε κάποιο άλλο νοσοκομείο. Στο νοσοκομείο υπάρχουν αρκετές ειδικότητες, όμως δεν υπάρχουν τα κατάλληλα εργαλεία και μέσα, ώστε να μπορούν οι γιατροί να εκτελέσουν τη δουλειά τους. Επιπρόσθετα, οφείλουμε να αναφέρουμε, ότι μέσα στο νοσοκομείο υπάρχουν και οι χώροι απομόνωσης. Πρόκειται για μικρά κελιά με ψηλό ταβάνι, από το οποίο κρέμεται μια λάμπα, και τα οποία δεν διαθέτουν κρεβάτι ή χώρους υγιεινής.¹⁸⁴ Στην απομόνωση μπορεί κανείς να πάει είτε για απομόνωση από τους άλλους κρατούμενους- όπως με το Σάββα Ξηρό για λόγους πολιτικούς-, είτε για πειθαρχικά παραπτώματα, σαν να έχουμε μια φυλακή μέσα στη φυλακή, είτε για απομόνωση λόγω μεταδιδόμενων νοσημάτων.¹⁸⁵ Το δυσάρεστο στο ψυχιατρείο και στην απομόνωση είναι ότι γίνονται συχνά αυτοκτονίες, γεγονός το οποίο αποκαλύπτεται κατά καιρούς στα μέσα, αλλά το οποίο φαίνεται να αποτελεί μηνιαίο φαινόμενο.¹⁸⁶

Εικόνα 50: Προοπτικό του Νοσοκομείου "Άγιος Παύλος" των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού (αριστερά), εικόνες από το εσωτερικό του νοσοκομείου, που δείχνουν τις άσχημες συνθήκες, που επικρατούν (δεξιά).

¹⁸³ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014 και Τέως ιατρός του νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

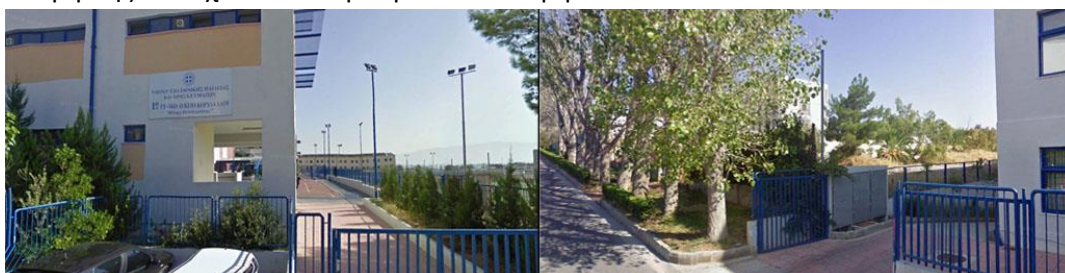
¹⁸⁴ Τέως ιατρός του νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

¹⁸⁵ Συνεντεύξεις Σάββα Ξηρού, Πολιτική Ευθύνη, Έρευνα των Πανεπιστημίων University of Nicosia και University of Sheffield, εκδ. Κονιδάρη, Αθήνα, 2014, σελ 102.

¹⁸⁶ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014 και Τέως ιατρός του νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

17. Το 1^ο και 2^ο λύκειο Κορυδαλλού βρίσκονται δίπλα από το δημαρχείο, τις ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού, το νοσοκομείο των φυλακών και κατοικίες. Το σχολείο αυτό είναι το μόνο το οποίο είναι σε απόλυτη γειτνίαση με τις φυλακές και το νοσοκομείο. Αυτό σημαίνει, ότι οι μαθητές έχουν και οπτική, αλλά και ακουστική επαφή με τους κρατούμενους. Το κτίριο του σχολείου, όπως και αυτών του σωφρονιστικού ιδρύματος ξεπερνά το ύψος του τοίχους της φυλακής και έτσι η οπτική επαφή γίνεται και από κτίριο σε κτίριο και από κτίριο σε προαύλιο.¹⁸⁷ Είναι κατανοητό ότι κάτι τέτοιο δεν είναι επιθυμητό, αφού οι κρατούμενοι, σύμφωνα με μαρτυρία, φωνάζουν στα παιδιά απρέπειες.¹⁸⁸ Το σχολείο αυτό είναι το μοναδικό, που βρίσκεται σε πολύ κρίσιμο σημείο, αφού η γειτνίαση είναι τόσο άμεση. Ο Δήμος Κορυδαλλού επιθυμεί την ανάπτυξη και περιμένει να φύγουν οι φυλακές, αλλά στην προκειμένη περίπτωση η απόφαση της ανέγερσης του σχολείου θα μπορούσε να περιμένει.

Εικόνα 51: Το 1ο και 2ο λύκειο Κορυδαλλού σε άμεση γειτνίαση με τις ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού. Στο βάθος φαίνεται μια από τις πτέρυγες του καταστήματος κράτησης (αριστερά), Το 1ο και 2ο λύκειο Κορυδαλλού σε άμεση γειτνίαση με το νοσοκομείο των ανδρικών φυλακών (δεξιά).

18. Το γήπεδο αυτό τοποθετείται δίπλα από το 1^ο και 2^ο λύκειο και τις ανδρικές φυλακές και αποτελεί στοιχείο ανάπτυξης του Δήμου, στα πλαίσια της πολιτιστικής εξέλιξης της περιοχής. Σε αυτό μπορούν να πάνε οι μαθητές της περιοχής και όποιος άλλος επισκέπτης επιθυμεί. Βέβαια, δεν υπάρχει τόση κινητικότητα, αφού από τη μια βρίσκεται ακριβώς δίπλα από της φυλακές και οι επισκέπτες αποφεύγουν την επαφή με τους κρατούμενους και από την άλλη υπάρχει το αθλητικό κέντρο Κορυδαλλού 300 μέτρα πιο πέρα, το οποίο είναι πιο μεγάλο, πιο οργανωμένο και πιο μακριά από τις φυλακές.¹⁸⁹
19. Το δημαρχείο Κορυδαλλού βρίσκεται δίπλα στο μικρό γήπεδο, στο ΔΗΚΕΚ και στις ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού. Το ίδιο βρίσκεται πάνω στους δρόμους Γρηγορίου Λαμπράκη και Άγγελου Σικελιανού. Μπροστά από το δημαρχείο υπάρχει αρκετός χώρος πρασίνου και ένα μικρό διαμορφωμένο πάρκο, στους οποίους τη δενδροφύτευση είχαν συμμετάσχει και κάτοικοι. Το κτίριο υλοποιήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 2010 και αποτελεί ένα σύγχρονο κτίσμα το οποίο σχηματίζει σε κάτοψη το γράμμα πι και στο ισόγειό του είναι χτισμένο από πλίνθους, ενώ στον όροφο είναι χτισμένο από μεταλλικά στηρίγματα και γυαλί. Από τον όροφο του δημαρχείου, όπου βρίσκονται τα γραφεία του προσωπικού και του δημάρχου, υπάρχει θέα προς τις φυλακές, το νοσοκομείο των

¹⁸⁷ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

¹⁸⁸ Ιωαννίδης Κώστας, πρώην μαθητής 4^{ου} σχολείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Ιούλιος του 2014.

¹⁸⁹ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

φυλακών και το 1^ο και 2^ο λύκειο Κορυδαλλού. Η διοίκηση του δημαρχείου λειτουργεί ικανοποιητικότερα και μάλιστα υπάρχει μεγάλη πολιτισμική δραστηριότητα στο Δήμο και οργάνωση.¹⁹⁰ Ο νέος δήμαρχος Σταύρος Κασσιμάτης, καθώς και ο προηγούμενος δήμαρχος Στέφανος Χρήστου έχουν θέσει ως ζήτημα την απομάκρυνση των φυλακών από το Δήμο Κορυδαλλού. Η απόφαση αυτή, όμως, πρέπει να οριστεί από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το οποίο είναι και υπεύθυνο για την τοποθεσία των φυλακών στην συγκεκριμένη τοποθεσία.¹⁹¹

Εικόνα 52: Το νέο δημαρχείο Κορυδαλλού (αριστερά), η δενδροφύτευση, που πραγματοποιήθηκε έξω από το δημαρχείο (δεξιά).

20. Το ΔΗΚΕΚ Κορυδαλλού είναι η δημοτική κατασκευαστική επιχείρηση Κορυδαλλού. Πρόκειται για μια δημόσια επιχείρηση η οποία αναλαμβάνει κατασκευαστικά έργα στο Δήμο καθώς και επιδιορθώσεις. Βρίσκεται μπροστά από το δημαρχείο, επί της Γρηγορίου Λαμπράκη.¹⁹²

Στην ενότητα αυτή γίνονται πιο ξεκάθαρα τα προβλήματα, που αντιμετωπίζει η περιοχή σε σχέση με τη φυλακή. Ξεκινώντας να μιλάμε για τα σχολεία, οφείλουμε να αναφέρουμε ότι, με εξαίρεση τα 2 νηπιαγωγεία στο βόρειο τμήμα των 88 στρεμμάτων, κανένα άλλο δεν έχει την είσοδό του στην οδό Σολωμού, δηλαδή τον δρόμο, που βρίσκονται οι είσοδοι των φυλακών. Ακόμη, δηλαδή και το 3^ο λύκειο και εσπερινό γυμνάσιο και λύκειο και το 5^ο λύκειο και ΙΕΚ, τα οποία βρίσκονται ακριβώς απέναντι από τις φυλακές, έχουν την είσοδό τους στον παράδρομο, που οδηγεί στην οδό Πλατεών. Από την επιτόπια έρευνα, παρατηρήθηκε, ότι ενώ γενικά οι μαθητές κυκλοφορούν στην περιοχή των 88 στρεμμάτων, μιας που εκεί υπάρχει και πάρκο, οι ίδιοι αποφεύγουν να κινούνται μπροστά από την είσοδο της φυλακής. Η περισσότερη κίνηση και μάλιστα όλων των ηλικιών παρατηρείται στις οδούς Χειμάρας και

¹⁹⁰ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

¹⁹¹ Η παράγραφος συνολικά συντάχθηκε από: Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών και τη συνέντευξη: Λιτζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

¹⁹² Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

Πλατεών, δηλαδή στον δρόμο που βρίσκεται οριζόντια στο βόρειο κομμάτι του οικοδομικού τετραγώνου των 88 στρεμμάτων, και στο δρόμο, που αναπτύσσεται παράλληλα με το γήπεδο του αθλητικού κέντρου και συνεχίζοντας συναντά τον 4^ο βρεφονηπιακό σταθμό και το χώρο στάθμευσης.

Συνεχίζοντας, θα αναφερθούμε στο αμφιθέατρο, το οποίο αποτελεί έναν πολιτισμικό χώρο, που συγκεντρώνει πολλά άτομα. Ακόμη κι αν δεν παίζεται κάποια παράσταση ο κόσμος επισκέπτεται το αμφιθέατρο. Βασικό κριτήριο είναι σαφώς ο καιρός και για αυτό παρακάτω θα κάνουμε μια αναφορά στο πότε φαίνεται να υπάρχει μεγαλύτερη δραστηριότητα στην περιοχή. Να πούμε ότι η είσοδος του αμφιθεάτρου βρίσκεται στην οδό Πλατεών, δηλαδή είναι τοποθετημένη με τρόπο τέτοιο, ώστε να αποφεύγει και αυτή την επαφή με τις φυλακές. Οι επισκέπτες, σαφώς, παρατηρείται ότι κινούνται και αυτοί από την πλευρά που βρίσκεται και η είσοδος. Και μιας που αναφερόμαστε στην κυκλοφορία, που πραγματοποιείται στην οδό Πλατεών, μπορούμε να μιλήσουμε και για το αθλητικό κέντρο Κορδαλλού, στο οποίο παρόλο που η είσοδος βρίσκεται στην οδό Σολωμού, δηλαδή στο δρόμο, που είναι και η είσοδος των φυλακών, οι επισκέπτες, όταν πρόκειται να πάνε στο γήπεδο, προτιμούν να μεταβούν από ένα άνοιγμα, που έχει δημιουργηθεί στην οδό Πλατεών.

Σε γενικές γραμμές τα γειτνιάζοντα κτίρια στην πλειοψηφία τους δεν αντιμετωπίζουν άμεσα κάποιο πρόβλημα. Δηλαδή και το δημαρχείο, αλλά και τα περισσότερα σχολεία δεν έρχονται σε επαφή με τις φυλακές. Να σημειωθεί, ότι η τοποθεσία του δημαρχείου φαίνεται να ανακουφίζει τους κατοίκους, μιας που μπορούν να απευθυνθούν στο προσωπικό άμεσα. Σε αντίθεση με το δημαρχείο και τα περισσότερα σχολεία, όμως, το 1^ο και 2^ο λύκειο Κορδαλλού παρατηρείται ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα, αφού υπάρχει και οπτική αλλά και ακουστική επαφή με τους κρατούμενους από τις ανδρικές φυλακές και το νοσοκομείο των φυλακών. Μπορούμε από το τελευταίο γεγονός, ότι εκπαιδευτικά ιδρύματα δεν μπορούν να έρχονται σε άμεση γειτνίαση με τις φυλακές και ότι ακόμη και σε αυτά που δεν συνορεύουν με τις τελευταίες, οι μαθητές επιλέγουν να ακολουθούν δρόμους, που δεν έρχονται σε επαφή με το σωφρονιστικό ίδρυμα, κάτι το οποίο αποδεικνύει ενόχληση.

Με βάση τις δραστηριότητες, που πραγματοποιούνται στην περιοχή μπορούμε να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα σχετικά με την κινητικότητα που παρατηρείται ανά περιόδους-εποχές. Γύρω από τις φυλακές υπάρχουν 9 σχολικά κτίρια (15 σχολεία), 1 αμφιθέατρο, 3 αθλητικές εγκαταστάσεις, το δημαρχείο και κατοικίες. Τα σχολεία λειτουργούν 9 μήνες το χρόνο –εκτός από το καλοκαίρι δηλαδή- από τις 8 το πρωί μέχρι τις 2 το μεσημέρι περίπου. Το αμφιθέατρο δουλεύει όλο το χρόνο, αλλά όχι καθημερινά, οι χώροι άθλησης δουλεύουν όλο το χρόνο περίπου από τις 8 το πρωί μέχρι τις 10 το βράδυ¹⁹³ και το δημαρχείο πάλι λειτουργεί όλο το χρόνο από τις 8 το πρωί μέχρι αργά το βράδυ, καθώς κάποιοι υπάλληλοι δουλεύουν μέχρι αργά. Από τα παραπάνω ωράρια κατανοούμε, ότι υπάρχει κινητικότητα των κατοίκων στην περιοχή, όλο το χρόνο, με μια μικρή ελάττωση το καλοκαίρι, που οι μαθητές δεν έχουν σχολείο. Ακόμη και το καλοκαίρι, όμως, παρατηρείται αρκετή ζωτικότητα στα παραπάνω οικοδομικά τετράγωνα, όπως διαπιστώθηκε και από την

---

¹⁹³ Το ωράριο, που αφορά στο αθλητικό κέντρο προκύπτει από την ηλεκτρονική σελίδα <http://www.aodk.gr/aodk/>.

επιτόπια έρευνα της γράφουσας, η οποία έγινε καλοκαίρι, διότι κάτοικοι και μαθητές όλων των ηλικιών επισκέπτονται το πάρκο και το αμφιθέατρο.

Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι η περιοχή, που βρίσκεται γύρω από τις φυλακές αποτελεί κομμάτι ζωτικής σημασίας για το Δήμο Κορυδαλλού. Στο μέρος αυτό δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός των κατοίκων, που περνά πολλές ώρες εκεί. Η περιοχή αυτή αναπτύσσεται συνεχώς και οι κάτοικοι θέλουν να αναπτυχθεί περισσότερο, μιας που υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον από αυτούς για πολιτιστική δραστηριότητα και εξέλιξη της περιοχής. Οι φυλακές δεν εμποδίζουν άμεσα τις δραστηριότητές τους, αλλά έμμεσα, αφού δημιουργούν το φαινόμενο της αστυνομοκρατίας, το οποίο τους ενοχλεί. Μια μεγαλύτερη ζώνη γύρω από τις φυλακές θα βοηθούσε στην εξυγίανση της περιοχής, αλλά ο Δήμος θεωρεί ότι ο χώρος, όπου βρίσκονται σήμερα οι φυλακές θα μπορούσε να αξιοποιηθεί με άλλους τρόπους, προς όφελος της ανάπτυξης της περιοχής.¹⁹⁴

---

¹⁹⁴ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

3.3.ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

3.3.1.Αστική συγκοινωνία Δήμου Κορυδαλλού:

Για την καλύτερη κατανόηση του δικτύου κυκλοφορίας του Δήμου Κορυδαλλού, απαραίτητη είναι η καταγραφή των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας της περιοχής. Στην περιοχή κυκλοφορούν 12 λεωφορεία και υπάρχουν οι εξής στάσεις Μετρό που βρίσκονται κοντά: σε ακτίνα περίπου 2,2 χιλιομέτρων από τη φυλακή και βορειοανατολικά βρίσκεται η στάση Αγία Μαρίνα, σε ακτίνα περίπου 2,9 χιλιομέτρων από τη φυλακή και βορειοανατολικά βρίσκεται η στάση Αιγάλεω και τέλος σε ακτίνα περίπου 3,7 χιλιομέτρων από τη φυλακή και βορειοανατολικά βρίσκεται η στάση Ελαιώνας.¹⁹⁵ Μέσα στα επόμενα χρόνια θα δημιουργηθεί και σταθμός του Μετρό με όνομα «Κορυδαλλός» στην πλατεία Ελευθερίας- την κεντρική πλατεία του Δήμου.¹⁹⁶ Οι κάτοικοι Κορυδαλλού χρησιμοποιούν, λοιπόν, αρκετά τα λεωφορεία, είτε για να μεταβούν σε κάποια στάση του Μετρό, είτε για να πάνε απευθείας στον προορισμό τους. Παρακάτω θα μιλήσουμε αναφορικά για τα λεωφορεία της περιοχής, ώστε να κατανοήσουμε ποιοι είναι οι πιο κεντρικοί δρόμοι, που υπάρχει αυξημένη κίνηση της κυκλοφορίας και που συμφόρηση. Παρακάτω θα δούμε τις διαδρομές των λεωφορείων, όπως αυτές χαράσσονται στο χάρτη του Δήμου Κορυδαλλού.

750: Το λεωφορείο αυτό διασχίζει τους πιο κεντρικούς δρόμους του Δήμου, δηλαδή τη λεωφόρο Γρηγορίου Λαμπράκη, στην οποία ακουμπούν και οι φυλακές, την Ταξιάρχων και την Δημητρακοπούλου. Η συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: τις καθημερινές ανά 15 λεπτά, το Σάββατο ανά 35 λεπτά και την Κυριακή ανά 35 λεπτά. Είναι σημαντικό να σημειωθεί, ότι το λεωφορείο αυτό περνά από την κεντρική πλατεία του Δήμου, την πλατεία Ελευθερίας για την οποία μιλήσαμε σε προηγούμενη ενότητα. Στην πλατεία Ελευθερίας μέσα στα επόμενα χρόνια θα τελειώσουν και τα έργα, που αφορούν στη στάση Κορυδαλλός του Μετρό¹⁹⁷. Κάτι τέτοιο θα σημάνει την αύξηση του συνωστισμού στην πλατεία και κατ' επέκταση και στο λεωφορείο αυτό.¹⁹⁸

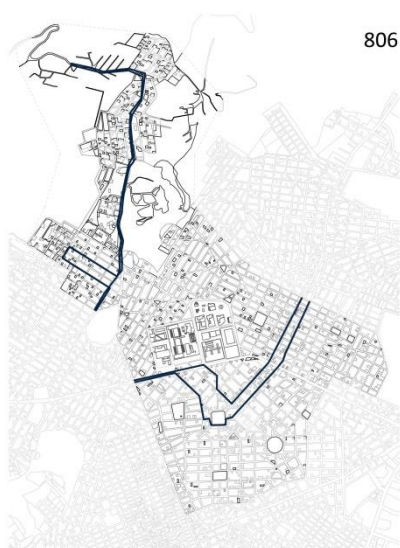
Εικόνα 53: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 750 στην περιοχή του Κορυδαλλού.

¹⁹⁵ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Τα στοιχεία σχετικά με τις μετακινήσεις από την επίσημη σελίδα συγκοινωνιών Ελλάδας: <http://www.oasa.gr/>.

¹⁹⁶ <http://www.korydallos.gr/>.

¹⁹⁷ Ο.π., σημ. 195.

¹⁹⁸ Ο.π., σημ. 195.

806

806: Το συγκεκριμένο λεωφορείο διανύει μεγάλο εύρος της έκτασης του Δήμου Κορυδαλλού. Όπως είδαμε και στην προηγούμενη περίπτωση, το 806 περνά από τους δρόμους Γρηγορίου Λαμπράκη, Ταξιαρχών και Δημητρακοπούλου, που είναι κεντρικοί και από άλλους. Ακόμη περνά από την πλατεία Ελευθερίας. Όμως, το 806 περνά και από μια άλλη κεντρική αρτηρία, η οποία στο νότιο κομμάτι του Δήμου ονομάζεται Ατταλείας, στο κεντρικό Ποταμού και στο βόρειο Δερβενακίων. Η συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: τις καθημερινές ανά 25 λεπτά, το Σάββατο ανά 35 λεπτά και την Κυριακή ανά 45 λεπτά.¹⁹⁹

Εικόνα 54: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 806 στην περιοχή του Κορυδαλλού.

807: Το λεωφορείο 807 στο βόρειο κομμάτι διασχίζει περίπου την ίδια διαδρομή με το 806. Όμως, το 807 στο νότιο κομμάτι του Δήμου δεν περνά από τους ίδιους κεντρικούς δρόμους. Αντίθετα, ακολουθεί μια διαδρομή πάνω από τις φυλακές και τα 88 στρέμματα- για τα οποία μιλήσαμε σε προηγούμενη ενότητα. Το λεωφορείο αυτό, σαφώς, διευκολύνει τους μαθητές, αφού περνά πάνω από το συγκρότημα των σχολείων στα 88 στρέμματα και το 1^ο και 2^ο λύκειο. Η τελευταία διαδρομή βοηθά την κεντρική αρτηρία του Δήμου- δηλαδή τη Γρηγορίου Λαμπράκη- να ελευθερωθεί από την συμφόρηση των αυτοκινήτων.²⁰⁰ Η συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: τις καθημερινές ανά 15 λεπτά, το Σάββατο ανά 20 λεπτά και την Κυριακή ανά 35 λεπτά. Να αναφέρουμε στο σημείο αυτό, ότι μέσα στο λεωφορείο 807 έχει γυριστεί ταινία μικρού μήκους από τον Αλέξανδρο Σκούρα με τίτλο «807».²⁰¹

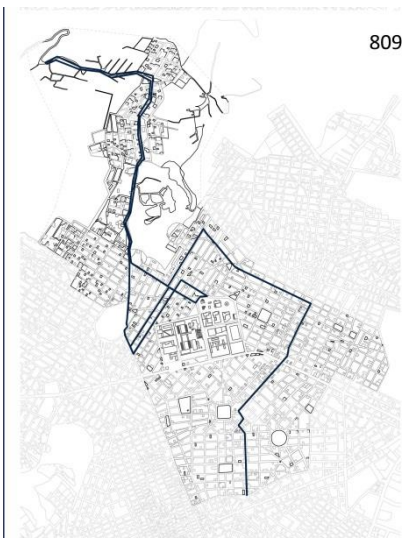
807

Εικόνα 55: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 807 στην περιοχή του Κορυδαλλού.

¹⁹⁹ <http://www.korydallos.gr/>.

²⁰⁰ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Τα στοιχεία σχετικά με τις μετακινήσεις από την επίσημη σελίδα συγκοινωνιών Ελλάδας: <http://www.oasa.gr/>.

²⁰¹ Η πληροφορία αυτή προέρχεται από την Λιντζαροπούλου Έλενα της οποίας η συνέντευξη υπάρχει στο παράρτημα. Η πληροφορία, όμως, σχετικά με την ταινία μικρού μήκους «807» δεν αναφέρεται στη συνέντευξη, αφού αποτελεί απλά ενημερωτικό στοιχείο από την ίδια.

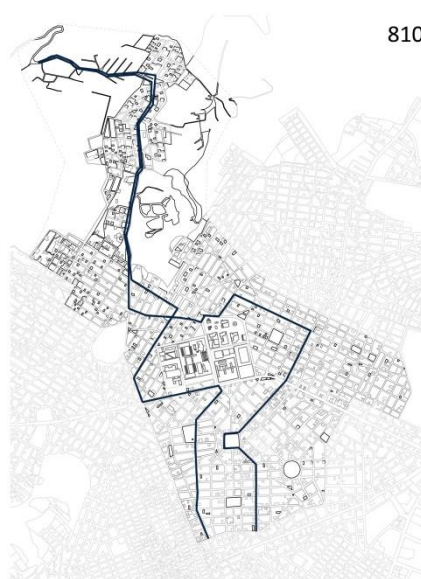

Εικόνα 56: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 809 στην περιοχή του Κορυδαλλού.

809: Το λεωφορείο 809 στο βόρειο κομμάτι διασχίζει περίπου την ίδια διαδρομή με το 806 και το 807. Στη συνέχεια διασχίζει μια μικρή έκταση πάνω από τα 88 στρέμματα , περνά από την Ηπείρου, στρίβει στην Δημητρακοπούλου, περνά από την πλατεία Ελευθερίας και συνεχίζει στην Αθηνάς. Το 809 κυκλοφορεί στο μεγαλύτερο κομμάτι του Δήμου, γεγονός το οποίο εξυπηρετεί τους κατοίκους του Κορυδαλλού. Ένα λεωφορείο τοπικό, όπως αυτό βοηθά τους κατοίκους να αποφεύγουν τα λεωφορεία, που έρχονται από άλλες περιοχές και τα οποία έχουν πολύ κόσμο. Στην μισή του διαδρομή το 809 δεν συναντά κίνηση, αφού δεν διασχίζει πολύ κεντρικούς δρόμους, αν εξαιρέσουμε την Δημητρακοπούλου και την Ποταμού. Η

συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: τις καθημερινές ανά 20 λεπτά, το Σάββατο ανά 30 λεπτά και την Κυριακή ανά 40 λεπτά.²⁰²

810: Το 810 ακολουθεί την ίδια διαδρομή, που ακολουθεί το 806 στο βόρειο κομμάτι, δηλαδή την Αταλίας-Ποταμού-Δερβενακίων. Ακόμη, περνά από τη Γρηγορίου Λαμπράκη, τη Θήρας, την Ταξιαρχών και την Αθηνών. Βεβαίως, βλέπουμε ότι περνά κι από την πλατεία Ελευθερίας και πάνω από το σχολικό συγκρότημα των 88 στρεμμάτων. Το 810 διανύει μεγάλη έκταση στο Δήμο και εξυπηρετεί ιδιαίτερα τους κατοίκους. Η συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: τις καθημερινές ανά 20 λεπτά, Σάββατο ανά 30 λεπτά και την Κυριακή ανά 50 λεπτά.²⁰³

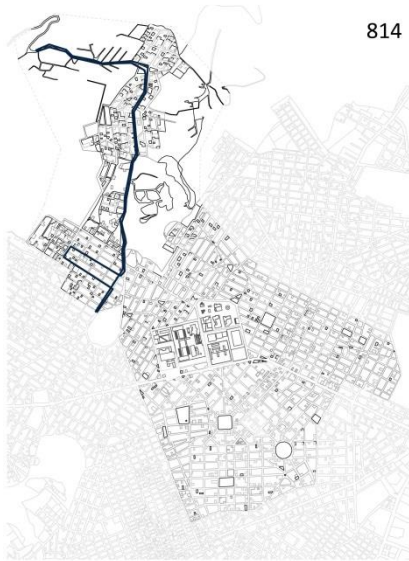

Εικόνα 57: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 810 στην περιοχή του Κορυδαλλού.

²⁰² Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Τα στοιχεία σχετικά με τις μετακινήσεις από την επίσημη σελίδα συγκοινωνιών Ελλάδας: <http://www.oasa.gr/>.

²⁰³ Ο.π., σημ. 202.

814 **814:** Το λεωφορείο αυτό ακολουθεί την ίδια διαδρομή, που ακολουθεί το 806 στο βόρειο κομμάτι, δηλαδή την Ποταμού-Δερβενακίων. Αυτό σημαίνει ότι εξυπηρετείται μόνο το βόρειο κομμάτι του Δήμου Κορυδαλλού από το 814. Η συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: τις καθημερινές ανά 20 λεπτά, το Σάββατο ανά 30 λεπτά και την Κυριακή ανά 30 λεπτά.²⁰⁴

Εικόνα 58: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 814 στην περιοχή του Κορυδαλλού.

827-828: Τα λεωφορεία αυτά εισέρχονται πολύ λίγο στο Δήμο Κορυδαλλού – για την ακρίβεια διασχίζει μόλις 3 δρόμους, οι οποίοι είναι ένα μικρό κομμάτι της Γρηγορίου Λαμπράκη, της οδού Δελφών και της Κύπρου. Η συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: τις καθημερινές ανά 30 λεπτά, το Σάββατο ανά 60 λεπτά και την Κυριακή ανά 60 λεπτά.²⁰⁵

Εικόνα 59: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 827 στην περιοχή του Κορυδαλλού.

Εικόνα 60: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 828 στην περιοχή του Κορυδαλλού.

²⁰⁴ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Τα στοιχεία σχετικά με τις μετακινήσεις από την επίσημη σελίδα συγκοινωνιών Ελλάδας: <http://www.oasa.gr/>.

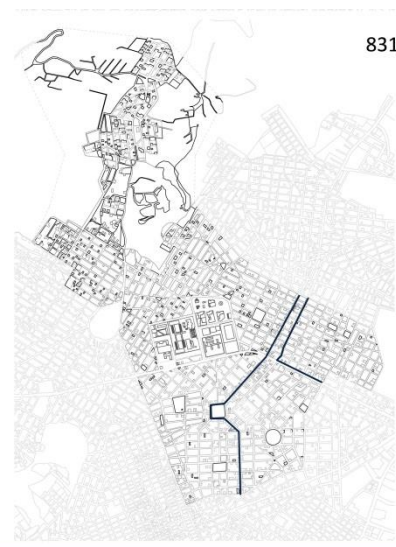
²⁰⁵ Ο.π., σημ. 204.

Εικόνα 61: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 830 στην περιοχή του Κορινθαίου.

830: Το 830 περνά από τους 4 πιο κεντρικούς δρόμους του Δήμου Κορινθαίου, δηλαδή τη Γρηγορίου Λαμπράκη, την Ταξιαρχών, τη Δημητρακοπούλου και την Αθηνάς. Ακόμη περνά από την πλατεία Ελευθερίας. Η συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: τις καθημερινές ανά 15 λεπτά, το Σάββατο ανά 30 λεπτά και την Κυριακή ανά 40 λεπτά. Γενικά πρόκειται για ένα λεωφορείο, το οποίο διασχίζει τους δρόμους με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση, αφού η Λαμπράκη έχει πολλή κίνηση από αυτοκίνητα και οι υπόλοιποι 3 δρόμοι έχουν πολλά μαγαζιά στην έκτασή τους- εμπορικά καταστήματα και χώρους για φαγητό ή για καφέ.²⁰⁶

831: Το 831 περνά από την Ταξιαρχών, διασχίζει τις 3 πλευρές της πλατείας Ελευθερίας και καταλήγει στην Αθηνάς. Ακόμη, περνάει από τη Γρηγορίου Λαμπράκη και την Δημητρακοπούλου. Η συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: τις καθημερινές ανά 15 λεπτά, το Σάββατο ανά 25 λεπτά και την Κυριακή ανά 30 λεπτά.²⁰⁷

Εικόνα 62: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 831 στην περιοχή του Κορινθαίου.

²⁰⁶ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Τα στοιχεία σχετικά με τις μετακινήσεις από την επίσημη σελίδα συγκοινωνιών Ελλάδας: <http://www.oasa.gr/>.

²⁰⁷ Ο.π., σημ. 206.

860-Γ18: Τα δύο τελευταία λεωφορεία, που θα αναφέρουμε περνούν μόνον από ένα δρόμο του Δήμου Κορυδαλλού, τη Γρηγορίου Λαμπράκη, στην οποία αναφερθήκαμε πολλές φορές παραπάνω. Η συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: του 860 τις καθημερινές ανά 25 λεπτά, το Σάββατο ανά 35 λεπτά και την Κυριακή ανά 45 λεπτά και

του Γ18 Η συχνότητα του είναι κατά προσέγγιση: τις καθημερινές ανά 20 λεπτά, το Σάββατο ανά 30 λεπτά και την Κυριακή ανά 40 λεπτά.²⁰⁸

Εικόνα 63: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου 860 στην περιοχή του Κορυδαλλού.

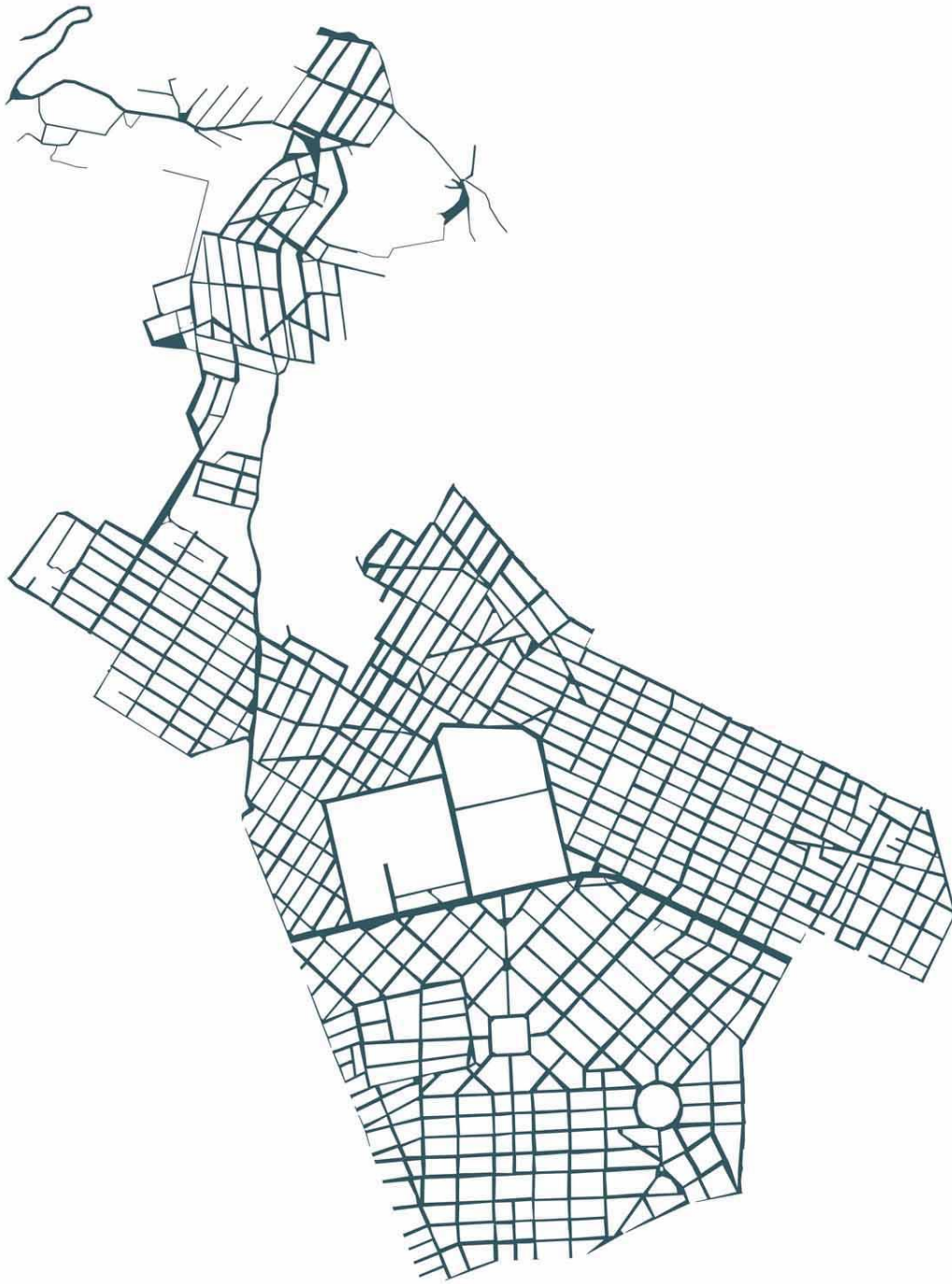

Εικόνα 64: Χάρτης κυκλοφορίας του λεωφορείου Γ18 στην περιοχή του Κορυδαλλού.

Από την παραπάνω μελέτη των αστικών συγκοινωνιών μπορούμε να βγάλουμε ορισμένα συμπεράσματα για τους δρόμους του Δήμου Κορυδαλλού. Πιο συγκεκριμένα μπορούμε να συμπεράνουμε ποιοι είναι οι πιο κεντρικοί δρόμοι και που υπάρχει περισσότερη κίνηση στο δίκτυο οδικής κυκλοφορίας. Από τις παραπάνω διαδρομές λεωφορείων μπορούμε να δούμε ότι 9 λεωφορεία περνούν από τη Γρηγορίου Λαμπράκη, 5 από την Ποταμού, και 4 από τις Ταξιαρχών, Δημητρακοπούλου και Αθηνάς. Με τις φυλακές βρίσκονται σε κοντινή γειτνίαση, όλες οι παραπάνω εκτός από την Αθηνάς. Για την ακρίβεια η Λαμπράκη εφάπτεται με τις γυναικείες φυλακές, η Ποταμού βρίσκεται 2 δρόμους πιο δίπλα προς τα δυτικά, η Ταξιαρχών 3 δρόμους πιο δίπλα προς τα ανατολικά και η Δημητρακοπούλου ακριβώς παράλληλα της Ταξιαρχών προς τα ανατολικά. Γίνεται κατανοητό από την παραπάνω καταγραφή ότι οι πιο κεντρικοί δρόμοι του Δήμου βρίσκονται πολύ κοντά στις φυλακές. Αυτό βέβαια δεν είναι τυχαίο, αφού το σωφρονιστικό ίδρυμα βρίσκεται στο κέντρο του Δήμου και αφού κοντά σε αυτό υπάρχουν δημόσια κτίρια και πλατείες, τα οποία καλούν πολύ κόσμο. Όταν σε μια γειτονιά υπάρχει μεγάλη κινητικότητα, τότε και οι δρόμοι σε αυτήν αποκτούν μεγαλύτερη σημασία κι έτσι γίνονται πιο επισκέψιμοι. Με τη βοήθεια αυτού του συμπεράσματος θα μπορέσουμε να μελετήσουμε το οδικό δίκτυο.

²⁰⁸ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Τα στοιχεία σχετικά με τις μετακινήσεις από την επίσημη σελίδα συγκοινωνιών Ελλάδας; <http://www.oasa.gr/>.

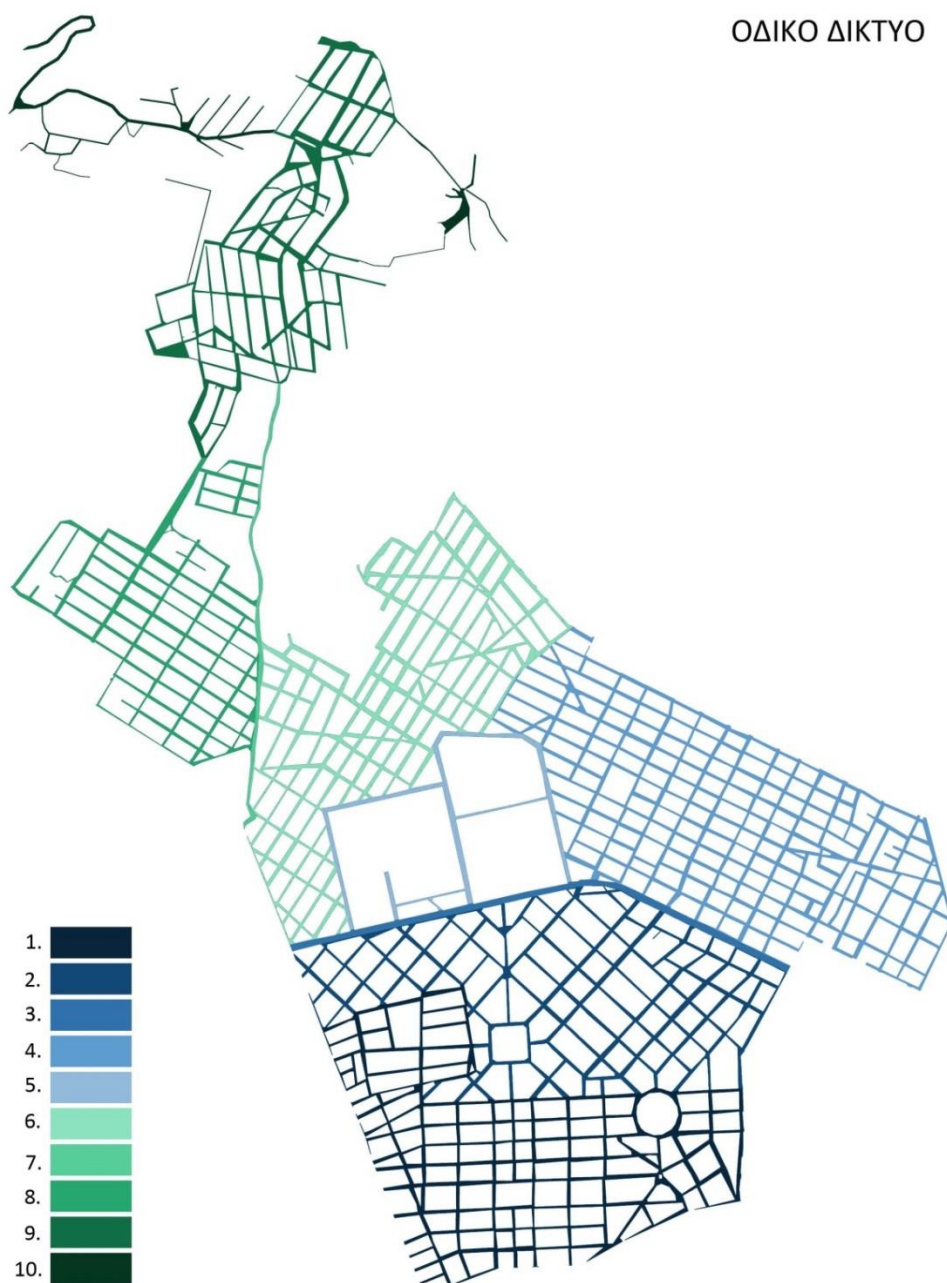
3.2.2.Οδικό δίκτυο:

Εικόνα 65: Χάρτης του οδικού δικτύου του Δήμου Κορυδαλλού.

Το οδικό δίκτυο του Δήμου Κορυδαλλού αναπτύσσεται, όπως φαίνεται παραπάνω, σε ένα δίκτυο, το οποίο είναι φανερό πως πρέπει να χωρίσουμε σε ζώνες για να

μπορέσουμε να μιλήσουμε για αυτό πιο αναλυτικά. Για το λόγο αυτό, με βάση τον παραπάνω διαγραμματικό χάρτη του οδικού δικτύου του Κορυδαλλού, δημιουργήσαμε τον παρακάτω χάρτη, ο οποίος χωρίζει το δίκτυο σε 10 ζώνες-τμήματα.²⁰⁹

Εικόνα 66: Χάρτης του οδικού δικτύου του Δήμου Κορυδαλλού, που χωρίζεται σε ζώνες.

²⁰⁹ Οι χάρτες αυτοί προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Ο διαχωρισμός της περιοχής γίνεται από της γράφουσας προς διευκόλυνση της ανάλυσης.

Ανάλυση οδικού δικτύου του Δήμου Κορυδαλλού:

Ζώνη 1: Στην πρώτη ζώνη ανάλυσης παρατηρούμε ότι ακολουθείται κατά κύριο λόγο ένα ορθοκανονικό σύστημα, του οποίου ο κανάβος δεν είναι απόλυτα σταθερός και μάλιστα σε κάποια σημεία γίνεται πιο πυκνός ή χάνεται και δημιουργούνται άναρχα στοιχεία. Στη ζώνη αυτή μάλιστα παρεμβάλλεται και μια στρογγυλή πλατεία, η οποία διακόπτει τη συνεχή ροή του κανάβου. Η πλατεία αυτή ονομάζεται Μέμου και για αυτή μιλήσαμε σε προηγούμενη ενότητα. Αξίζει να αναφέρουμε ακόμη, ότι στη ζώνη αυτή βρίσκεται η οδός Αθηνάς, από την οποία περνούν 4 αστικά λεωφορεία, όπως είδαμε και παραπάνω. Αυτό σημαίνει ότι στο δρόμο αυτό υπάρχει μεγαλύτερη κινητικότητα. Στον κάθετο άξονα η Αθηνάς απέχει 2 δρόμους από την πλατεία Μέμου προς τη δύση.²¹⁰

Ζώνη 2: Η δεύτερη ζώνη είναι σχεδιασμένη σε κανάβο, όπως και η πρώτη, με τη βασική διαφορά ότι είναι στραμμένη σε σχέση με την πρώτη κατά 45 περίπου μοίρες. Ο κανάβος πάλι δεν ακολουθείται αυστηρά και τα μεγέθη των παραλληλεπίπεδων ποικίλουν. Στη μέση περίπου του τμήματος, αυτού του οδικού δικτύου, το ίδιο διχοτομείται από μια κάθετη χάραξη, πάνω στην οποία βρίσκεται και η κεντρική πλατεία του Δήμου- η πλατεία Ελευθερίας- η οποία είναι στραμμένη σύμφωνα με την κλίση του κανάβου της προηγούμενης ζώνης. Η κυκλοφορία στη ζώνη αυτή, όπως και στην προηγούμενη είναι αυξημένη, καθώς γύρω από τις πλατείες υπάρχουν καταστήματα, ακόμη οι ίδιες οι πλατείες αποτελούν στοιχεία συγκέντρωσης και τέλος από τις ζώνες αυτές περνούν αστικά λεωφορεία, τα οποία καθιστούν την κυκλοφορία πιο αργή.²¹¹

Ζώνη 3: Στη ζώνη αυτή κατατάσσουμε έναν και μοναδικό δρόμο, τη Γρηγορίου Λαμπράκη. Ο λόγος για τον οποίο απομονώνουμε το δρόμο αυτό είναι, διότι ο ίδιος αποτελεί τον πιο κεντρικό δρόμο του Δήμου και βρίσκεται ακριβώς δίπλα από τις φυλακές. Η Γρηγορίου Λαμπράκη σε συνδυασμό με τις φυλακές, χωρίζουν το Δήμο σε Άνω και Κάτω Κορυδαλλό.²¹² Ο δρόμος αυτός συνδέει τις περιοχές : Πειραιά, Νίκαια, Κορυδαλλό και Αιγάλεω και είναι διπλής κυκλοφορίας. Από το δρόμο αυτό περνούν 9 αστικά λεωφορεία, κάτι το οποίο, σαφώς, σημαίνει υψηλή κινητικότητα στη ζώνη αυτή. Κατανοούμε, λοιπόν, ότι η κίνηση είναι αυξημένη κι ότι στις περιπτώσεις, που γίνεται κάποιο περιστατικό στις φυλακές – ακόμη και άφιξη της κλούβας- η Γρηγορίου Λαμπράκη μπλοκάρει. Βασικό μέλημα, έτσι, του Δήμου είναι να απελευθερωθεί ο δρόμος αυτός από το τελευταίο πρόβλημα, το οποίο καταλήγει να διχοτομεί την

²¹⁰ Η ανάλυση αυτή προκύπτει από την παρατήρηση του χάρτη οδικού δικτύου. Η πλατεία στην οποία αναφερόμαστε είναι η πλατεία Μέμου, για την οποία μιλήσαμε στο κεφάλαιο σχετικά με τις χρήσεις στο Δήμο Κορυδαλλού.

²¹¹ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Τα στοιχεία σχετικά με τις μετακινήσεις από την επίσημη σελίδα συγκοινωνιών Ελλάδας: <http://www.oasa.gr/>.

²¹² Σκιαδής Γεώργιος, Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 135.

πόλη.²¹³ Για την ακρίβεια προβλέπεται διάνοιξη υπόγειας αρτηρίας στη Γρηγορίου Λαμπράκη, ώστε να λυθεί το πρόβλημα της διχοτόμησης της πόλης.²¹⁴

Ζώνη4: Η ζώνη αυτή θυμίζει αρκετά τη δεύτερη, έχοντας μονάχα μερικές διαφοροποιήσεις. Η βασική διαφορά είναι ότι έρχεται σε επαφή με τα 88 στρέμματα και με το γήπεδο Κορυδαλλού, κάτι το οποίο αφήνει τη ζώνη αυτή να αναπνεύσει, καθώς η ύπαρξη πρασίνου, σχολείων και του αμφιθεάτρου «Θανάσης Βέγγος», αποτελούν σημεία, τα οποία δείχνουν την ανάπτυξη της περιοχής και αποτελούν σημεία συγκέντρωσης και ψυχαγωγίας.²¹⁵ Δεν υπάρχει ιδιαίτερη κίνηση στην περιοχή, εκτός από τις μέρες, που παίζεται κάποια παράσταση στο αμφιθέατρο. Ο κάναβος μοιάζει με αυτόν της ζώνης 2 με τη διαφορά ότι είναι λίγο πιο στραμμένος και λίγο πιο πυκνός. Σε ορισμένα σημεία αυτός σπάει από κάποιες λοξές χαράξεις. Είναι σημαντικό να σημειωθεί, ότι σε αυτή υπάρχουν 2 κεντρικοί δρόμοι, οι οποίοι συγκεντρώνουν μεγάλο μέρος της κυκλοφορίας. Οι δρόμοι αυτοί είναι οι Ταξιαρχών και Δημητρακοπούλου και από αυτούς περνούν 4 αστικά λεωφορεία. Επιπρόσθετα, στους δρόμους αυτούς υπάρχουν αρκετά μαγαζιά είτε εμπορικά είτε ψυχαγωγίας, κάτι το οποίο δίνει περισσότερους λόγους στους κατοίκους και στους επισκέπτες να περνούν από εκεί.²¹⁶

Ζώνη 5: Το τμήμα αυτό του Δήμου είναι αυτό, το οποίο βρίσκεται περιμετρικά των φυλακών και των 88 στρεμμάτων. Οι δρόμοι που αποτελούν το σύνολο της ζώνης αυτής βρίσκονται περιμετρικά των ανδρικών φυλακών και του νοσοκομείου των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, «Άγιος Παύλος», του δημαρχείου, των γυναικείων φυλακών Κορυδαλλού, του αθλητικού κέντρου Κορυδαλλού και των 88 στρεμμάτων, που αποτελούνται από σχολεία, το δημοτικό αμφιθέατρο «Θανάσης Βέγγος» και ένα μικρό πάρκο. Πιο συγκεκριμένα, ο δρόμος Άγγελου Σικελιανού περνά δίπλα από το δημαρχείο, το 1^ο και 2^ο λύκειο Κορυδαλλού και το νοσοκομείο «Άγιος Παύλος», ο δρόμος Αρίσταρχου περνά από το νοσοκομείο των φυλακών και τις ανδρικές φυλακές, ο δρόμος Σολωμού –αναφέροντας τα σημεία με σειρά από τη Γρηγορίου Λαμπράκη προς το βορά- περνά δίπλα από τις ανδρικές φυλακές στη δυτική μεριά και δίπλα από τις γυναικείες φυλακές, το αθλητικό κέντρο Κορυδαλλού, το 3^ο λύκειο και εσπερινό γυμνάσιο και λύκειο, το 5^ο λύκειο και ΙΕΚ Κορυδαλλού και τον 1^ο βρεφονηπιακό σταθμό, ο δρόμος Αριστοφάνους περνά πάλι από τον 1^ο βρεφονηπιακό σταθμό, ο δρόμος Χειμάρρας περνά

---

²¹³ Τα προβλήματα που προκαλούνται από τη Γρηγορίου Λαμπράκη στο Δήμο και το μέλημα του Δήμου για το δρόμο αυτό προέρχονται από: Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

²¹⁴ Σκιαδής Γεώργιος, Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 252.

²¹⁵ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014. Ο ερωτώμενος αναφέρει ότι «...οι εκτάσεις θα είναι ζωτικής σημασίας για την περιοχή αν φύγουν οι φυλακές...».

²¹⁶ Η ανάλυση αυτή προκύπτει από την παρατήρηση του χάρτη οδικού δικτύου και από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

από τον 1^ο βρεφονηπιακό σταθμό, το 7^ο και 9^ο γυμνάσιο και το αμφιθέατρο «Θανάσης Βέγγος», ο δρόμος Πελοποννήσου περνά από το αμφιθέατρο «Θανάσης Βέγγος» και τέλος ο δρόμος Πλατεών περνά από το 1^ο ειδικό δημοτικό, το γήπεδο Κορυδαλλού και έναν χώρο στάθμευσης. Η κίνηση σε αυτό το τμήμα δεν είναι αυξημένη, καθώς εκεί κινούνται κυρίως όσοι θέλουν να περάσουν από τα σχολεία και από το θέατρο- όταν αυτό έχει παράσταση- όπως επίσης και η κλούβα, όταν υπάρχει περιστατικό –δηλαδή σχετικά καθημερινά.²¹⁷ Στις περιπτώσεις περιστατικών στις φυλακές επικρατεί μια μικρή σύγχυση, χωρίς αυτό να δημιουργεί πρόβλημα στη ζώνη αυτή -το πρόβλημα δημιουργείται στον κεντρικό δρόμο, δηλαδή στη Γρηγορίου Λαμπράκη, για την οποία μιλήσαμε παραπάνω.²¹⁸

Ζώνη 6: Η ζώνη αυτή μορφολογικά θυμίζει την ζώνη 4, με τη διαφορά ότι τα παραλληλεπίπεδα είναι στραμμένα κατά 90 μοίρες. Υπάρχουν χαράξεις μέσα στον κάναβο, οι οποίες σπάνε την ομοιομορφία και στο βορειότερο κομμάτι η ζώνη σταματάει κάπως άναρχα, προφανώς λόγω της δόμησης και της τοπογραφίας. Το τμήμα αυτό συνορεύει με τις ανδρικές φυλακές, το νοσοκομείο των φυλακών και το δημαρχείο. Δεν υπάρχει αυξημένη κίνηση στη ζώνη αυτή, αφού για το δημαρχείο υπάρχει χώρος στάθμευσης, οπότε τα αυτοκίνητα δεν μπλοκάρουν την κίνηση, και στα σημεία, που το δίκτυο συνδέεται με τις φυλακές, πάλι δεν υπάρχει αυξημένη κίνηση, μιας που η είσοδος των φυλακών βρίσκεται στην προηγούμενη ζώνη και μιας που για τη μετάβαση των κρατούμενων από τις φυλακές στο νοσοκομείο υπάρχει εσωτερική διέλευση- δηλαδή εντός του τείχους της φυλακής.²¹⁹

Ζώνη 7: Όπως συμβαίνει και στην Τρίτη ζώνη, έτσι κι εδώ θα αναφερθούμε σε έναν και μοναδικό δρόμο. Η οδός Ποταμού είναι δρόμος διπλής κυκλοφορίας και χωρίζει την τέταρτη από την έκτη ζώνη, αφού πρόκειται για έναν δρόμο, ο οποίος χαράζει το οδικό δίκτυο σχεδόν κάθετα, με μια γραμμή περισσότερο πολύ ελεύθερη παρά γραμμική. Η αρτηρία αυτή στο νότιο κομμάτι του Δήμου ονομάζεται Ατταλείας, στο κεντρικό Ποταμού και στο βόρειο Δερβενακίων. Ο λόγος για τον οποίο η οδός αυτή είναι διπλής κυκλοφορίας δεν έχει να κάνει τόσο με την αυξημένη κυκλοφορία, όσο έχει να κάνει με

---

²¹⁷ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

²¹⁸ Τα προβλήματα που προκαλούνται από τη Γρηγορίου Λαμπράκη στο Δήμο και το μέλημα του Δήμου για το δρόμο αυτό προέρχονται από: Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014 και από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 252.

²¹⁹ Η ανάλυση αυτή προκύπτει από την παρατήρηση του χάρτη οδικού δικτύου και από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Ακόμη η πληροφορία σχετικά με τη μετάβαση των κρατούμενων από τις φυλακές στο νοσοκομείο προέρχεται από: Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

το γεγονός ότι ενώνει το νότιο με το βόρειο τμήμα του Δήμου Κορυδαλλού. Από αυτή περνούν 5 αστικά λεωφορεία, γεγονός το οποίο καθιστά την κυκλοφορία πιο έντονη.²²⁰

Ζώνη 8: Το τμήμα αυτό φαίνεται σαν συνέχεια της τέταρτης ζώνης και όσον αφορά στην κλίση, αλλά και όσον αφορά στον κλίμακα, με τον τελευταίο να είναι λίγο πιο αραιός. Η κυκλοφορία στο τμήμα αυτό είναι χαμηλή, καθώς οι δρόμοι σβήνουν σιγά σιγά στο χάρτη κι αυτό δε συμβαίνει λόγω σύνδεσης με διπλανούς Δήμους, όπως συμβαίνει στις ζώνες 1,2,4 και 6, αλλά λόγω της τοπογραφίας. Στο βόρειο τμήμα του Δήμου Κορυδαλλού υπάρχουν λόφοι, οι οποίοι καθιστούν τη δόμηση πιο δύσκολη- όχι όμως και ακατόρθωτη, για αυτό και βλέπουμε όλο και περισσότερα σπίτια να προστίθενται στο βόρειο τμήμα- πράγμα το οποίο σημαίνει ότι δεν επεκτείνεται και το οδικό δίκτυο στο κομμάτι αυτό.²²¹

Ζώνη 9: Η ζώνη αυτή ακολουθεί την κλίση, που αφήνει το αποτύπωμα της οδού Ποταμού, δηλαδή της προηγούμενης ζώνης. Παρατηρούμε ότι ακολουθείται κάποιο υποτυπώδες κλίμακα, όπως και στις προηγούμενες περιπτώσεις, αλλά σε πολλά σημεία σπάει και δημιουργούνται πιο χαοτικές πορείες στο οδικό δίκτυο. Αριστερά και δεξιά του τμήματος υπάρχουν λόφοι και διακόπτεται η δόμηση, για αυτό και διακόπτεται και η ροή των δρόμων. Η κυκλοφορία είναι χαμηλή, καθώς το τμήμα αυτό είναι εντελώς αποκομμένο από τους διπλανούς Δήμους.²²²

Ζώνη 10: Η τελευταία ζώνη αποτελείται από άναρχες και τυχαίες χαράξεις, που φαίνονται να δημιουργήθηκαν άτσαλα και με βιασύνη, χωρίς να ακολουθείται κάποια πολεοδομική σχεδίαση. Κάποια σημεία μάλιστα του δικτύου είναι χωματόδρομοι, μιας που όσα κτίρια υπάρχουν εκεί χτίστηκαν σχετικά πρόσφατα και το οδικό δίκτυο στο τμήμα αυτό δεν έχει πάρει κάποια τελική διαμόρφωση. Η κυκλοφορία, σαφώς, είναι χαμηλή αφού εκεί κινούνται μόνον όσοι κατοικούν την περιοχή. Η τοπογραφία δεν είναι επίπεδη, αντίθετα υπάρχουν λόφοι, οι οποίοι δεν διευκολύνουν τη δημιουργία οδικού δικτύου. Με τον ρυθμό, που αυξάνεται ο πληθυσμός στο Δήμο Κορυδαλλού, δεν θα ήταν έκπληξη σε μερικά χρόνια να βλέπαμε τη ζώνη αυτή να εξελίσσεται, όπως οι προηγούμενες.²²³

Συμπεραίνουμε από τα παραπάνω, ότι το οδικό δίκτυο του Δήμου Κορυδαλλού δεν ακολουθεί κάποια συγκεκριμένη πολεοδομική σχεδίαση και μάλιστα σε κάποια σημεία

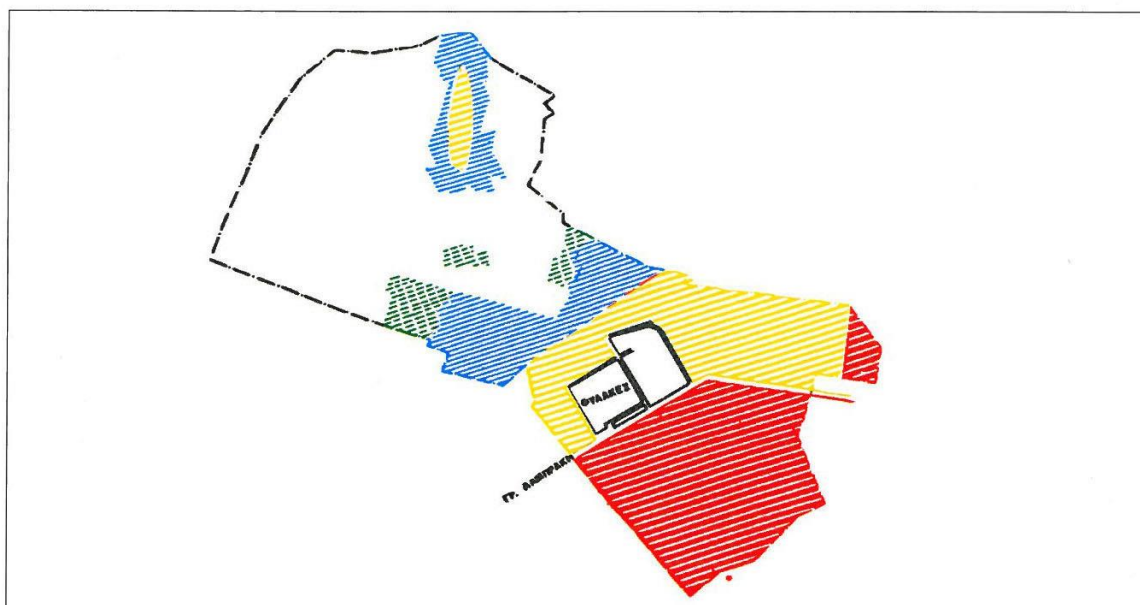
²²⁰ Η ανάλυση αυτή προκύπτει από την παρατήρηση του χάρτη οδικού δικτύου και από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

²²¹ Η ανάλυση αυτή προκύπτει από την παρατήρηση του χάρτη οδικού δικτύου και από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών.

²²² Ο.π., σημ. 221.

²²³ Ο.π., σημ. 221.

φαίνεται να υπάρχουν τυχαίες χαράξεις, οι οποίες βέβαια έγιναν λόγω δόμησης.²²⁴ Από τον παρακάτω χάρτη, ο οποίος παραθέτει την χρονολογική ανάπτυξη της δόμησης του Δήμου Κορυδαλλού, μπορούμε να κατανοήσουμε γιατί συμβαίνει αυτό.²²⁵ Ο Δήμος, όπως βλέπουμε, δεν είχε κάποιο σχέδιο ανάπτυξης της περιοχής, παρά χτίστηκε τμηματικά και παροδικά, λόγω των αναγκών, που υπήρχαν κάθε φορά. Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται η ανάπτυξη του οικιστικού ιστού της πόλης μετά την αναγνώριση του Δήμου Κορυδαλλού, δηλαδή από το 1946, μέχρι το 2001. Το δομημένο περιβάλλον έχει άμεση σχέση με το οδικό δίκτυο, ιδιαίτερα στην περίπτωση της περιοχής του Κορυδαλλού, μιας που το οδικό δίκτυο χτιζόταν παράλληλα με τον οικιστικό ιστό. Πιο συγκεκριμένα, στην εικόνα βλέπουμε με κόκκινο χρώμα το τμήμα, που ήταν κατοικημένο μέχρι το 1946, με κίτρινο την επέκταση του οικιστικού ιστού μέχρι το 1966, με γαλάζιο την ανάπτυξή του μέχρι το 1980 και τελικά με πράσινο την επέκταση της πόλης μέχρι το 2001.²²⁶

Εικόνα 63: Η εξάπλωση του αστικού ιστού του Δήμου Κορυδαλλού από το 1946 μέχρι το 2001.

Συγκρίνοντας, λοιπόν, το χάρτη του οδικού δικτύου με το διάγραμμα εξάπλωσης του οικιστικού ιστού του Δήμου Κορυδαλλού, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι ο βασικός λόγος, για τον οποίο το οδικό σύστημα δεν ακολουθεί κάποιο

²²⁴ Η ανάλυση αυτή προκύπτει από την παρατήρηση του χάρτη οδικού δικτύου και από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Τα συμπεράσματα προκύπτουν από τη συνολική μελέτη από την γράφουσα.

²²⁵ Σκιαδής Γεώργιος, Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 21.

²²⁶ Η ανάλυση αυτή προκύπτει από την παρατήρηση του χάρτη οδικού δικτύου και από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Τα συμπεράσματα προκύπτουν από τη συνολική μελέτη από την γράφουσα και το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 21.

συγκεκριμένο μοτίβο, είναι το γεγονός, ότι η περιοχή του Δήμου Κορυδαλλού χτίστηκε σταδιακά, ξεκινώντας από το νότιο τμήμα – στην περιοχή που βρίσκεται κάτω από τη Γρηγορίου Λαμπράκη- και άρχισε να εξαπλώνεται προς το βόρειο τμήμα μέχρι να γίνει τελικά όπως τον ξέρουμε σήμερα. Όσον αφορά στη σχέση των φυλακών με το οδικό δίκτυο, μπορούμε να καταλάβουμε από όσα προηγήθηκαν, ότι οι δρόμοι που υπάρχουν περιμετρικά της φυλακής χαραχτηκαν πριν την ανάπτυξη του οικιστικού ιστού γύρω από αυτές κι έτσι οι χαράξεις γύρω από τη φυλακή δημιουργήθηκαν με βάση μια συνέχεια από τις γύρω περιοχές, οι οποίες απλά κατέληξαν τυχαία στη ζώνη 5. Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να πούμε ότι στην περίπτωση των φυλακών Κορυδαλλού, το ίδρυμα λειτούργησε ως μαγνήτης και πυρήνας ανάπτυξης. Αυτό προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον μιας που οι κάτοικοι Κορυδαλλού επιθυμούν την απομάκρυνση του ιδρύματος. Παρόλα αυτά παρατηρείται συγκέντρωση γύρω από αυτές και αυτό συμβαίνει γιατί οι κάτοικοι και ο Δήμος θέλουν να αναπτυχθεί η περιοχή τους.²²⁷ Υπάρχει ένα μεγάλο τμήμα του Δήμου (το 28% όπως είπαμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο), το οποίο είναι ακόμη αδόμητο και στο οποίο δεν υπάρχει οδικό δίκτυο. Θα είχε ενδιαφέρον να εξετάζαμε και μελλοντικά ποια θα είναι η εξέλιξη της περιοχής, όσον αφορά σε αυτό το ζήτημα, είτε αυτό θα αλλάξει, είτε θα παραμείνει ίδιο, είτε θα γίνει κάποια πρόταση ανάπτυξης του Κορυδαλλού.²²⁸

Συμπεράσματα έρευνας του κεφαλαίου:

Από τη μελέτη, που προηγήθηκε, μπορούμε να βγάλουμε κάποια συνολικά συμπεράσματα για την περιοχή του Κορυδαλλού, σε σχέση πάντα με τις φυλακές. Αναγνωρίσαμε γενικά τις ελλείψεις και τις επάρκειες του Δήμου, δηλαδή τις ελλείψεις πρασίνου, παιδικών χαρών, κέντρων πολιτισμού, χώρων άθλησης και ενδεχόμενων τριτοβάθμιων εκπαιδευτηρίων και τις επάρκειες σε σχολεία, μικρές πλατείες και μονές. Αν παρατηρήσουμε την ανάπτυξη, που υπάρχει γύρω από τις φυλακές Κορυδαλλού, γίνεται διακριτό ότι οι παραπάνω ελλείψεις, που αναφέραμε, συσσωρεύονται γύρω από το ίδρυμα. Αυτό σημαίνει από τη μία, ότι ο Δήμος αναγνωρίζει τις ανάγκες του και φροντίζει για την ανάπτυξη της περιοχής και από την άλλη οι φυλακές αποτελούν πόλο έλξης και γύρω από αυτές παρουσιάζεται η εξέλιξη του Δήμου. Η επιλογή της τοποθέτησης σχολείων, χώρων πολιτισμού και άθλησης γύρω από τα σωφρονιστικά ιδρύματα προκαλεί μεγάλη εντύπωση σε όποιον δε γνωρίζει την περιοχή και μάλιστα αυτό προκαλεί εντύπωση γενικά αν αναλογιστούμε ότι υπάρχει ένα ποσοστό σχεδόν 30 % , το οποίο είναι αδόμητο στο Δήμο και όπου θα μπορούσε να υπάρξει δόμηση των νέων χώρων του Δήμου. Σαφώς, οι φυλακές βρίσκονται πολύ κεντρικά στο Δήμο και στην κεντρική πλατεία του

---

²²⁷ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014 και Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

²²⁸ Η ανάλυση αυτή προκύπτει από την παρατήρηση του χάρτη οδικού δικτύου και από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Τα συμπεράσματα προκύπτουν από τη συνολική μελέτη από τη γράφουσα.

τελευταίου και αυτό καθιστά την ευρύτερη περιοχή γύρω από τις φυλακές ιδανική για ανάπτυξη. Βέβαια, οι κάτοικοι αποφεύγουν να περνούν από τις εισόδους των φυλακών. Παρόλα αυτά σε όλους τους υπόλοιπους δρόμους, εκτός από τη Σολωμού (όπου βρίσκονται οι εισοδοί) παρατηρείται μεγάλη κινητικότητα από τη μεριά των πεζών. Από τη μεριά των μέσων μεταφοράς η μεγαλύτερη ζωτικότητα διαφαίνεται στις 4 κεντρικότερες αρτηρίες, που γειτνιάζουν με τις φυλακές, δηλαδή στις οδούς Γρηγορίου Λαμπράκη, Ποταμού, Ταξιαρχών και Δημητρακοπούλου. Αυτό σημαίνει ότι στους δρόμους αυτούς υπάρχουν καταστήματα και άλλες λειτουργίες, οι οποίες ωφελούν οικονομικά το Δήμο. Από το τελευταίο κατανοούμε πόσο ζωτικής σημασίας για τον Κορυδαλλού είναι τα οικοδομικά τετράγωνα, στα οποία βρίσκονται οι φυλακές. Αυτός είναι και ο λόγος, που οι κάτοικοι επιθυμούν και την απομάκρυνση του καταστήματος κράτησης, όπως αναφέρθηκε και στη μελέτη αρκετές φορές. Γενικά, το ζήτημα της απομάκρυνσης ή παραμονής του σωφρονιστικού ιδρύματος στην περιοχή είναι λεπτό, διότι παρόλα τα προβλήματα, που δημιουργούνται εξαιτίας του, μέσα σε αυτό διαμένουν άνθρωποι, για τους οποίους οι κάτοικοι δεν αισθάνονται κάποια έχθρα. Έτσι στο επόμενο κεφάλαιο θα μελετήσουμε τη σχέση μεταξύ κατοίκων και φυλακών και θα αναφέρουμε κάποιες σχεδιαστικές προτάσεις, ώστε να κατορθώσουμε στο τέλος να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα σχετικά με το τι μπορεί να συμβεί στην ευρύτερη περιοχή γύρω από τις φυλακές, προς όφελος και των κατοίκων, αλλά και των κρατούμενων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1.ΣΧΕΣΗ ΦΥΛΑΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΗΣ- ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Στην ενότητα αυτή θα αναφερθούμε στις σχέσεις, που υπάρχουν μεταξύ φυλακής και πόλης ή μεταξύ κρατούμενων και κατοίκων. Όπως συμπεραίνουμε από τη συνολική μελέτη, που έγινε στην εργασία, οι κάτοικοι έχουν μονάχα οπτική επαφή με τους κρατούμενους -κι αυτό συμβαίνει κυρίως στις γειτονικές πολυκατοικίες- και σε ελάχιστες περιπτώσεις ακουστική. Από την μελέτη, που έγινε στην περιοχή και με βάση τις συνεντεύξεις του φύλακα, της υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων, του γιατρού του διευθυντή και του μαθητή του 4^{ου} λυκείου Κορυδαλλού, θα γίνει λόγος για την αλληλεπίδραση της φυλακής και της πόλης, ώστε να κατορθώσουμε να κατανοήσουμε, σε τι βαθμό επηρεάζει η πρώτη τη δεύτερη, κατά πόσο μπορεί τελικά η φυλακή Κορυδαλλού να συνυπάρξει με την γειτονιά και αν τελικά μπορεί, με ποιους τρόπους θα ήταν αυτό εφικτό. Να σημειωθεί, ότι οι συνεντεύξεις έγιναν ως εξής: η συνέντευξη με το φύλακα πραγματοποιήθηκε σε κατοικία στην περιοχή του Αλίμου, τον Αύγουστο του 2014, με την υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων στο γραφείο της στον 2^ο όροφο του δημαρχείου Κορυδαλλού, το Σεπτέμβριο του 2014 – βέβαια στην ίδια έγιναν άλλες τρεις επισκέψεις αργότερα, διότι προσέφερε πολύ υλικό για την εργασία-, με τον διευθυντή στο γραφείο του στο 4^ο λυκείο Κορυδαλλού, τον Οκτώβριο του 2014 και τέλος με τον μαθητή στην περιοχή της Ακρόπολης, τον Ιούλιο του 2014.

4.1.1.Φυλακή-πόλη:

«Είναι μια πόλη γεμάτη αντιθέσεις », αναφέρει στη συνέντευξή της η Ελένη Λιντζαροπούλου, υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού.²²⁹ Με έναυσμα την φράση αυτή θα μιλήσουμε για την σχέση της φυλακής και της πόλης, που διαφέρουν τόσο πολύ μεταξύ τους, τόσο λειτουργικά, όσο και αισθητικά. Οι λόγοι για τους οποίους ο Δήμος θέλει να απομακρυνθούν οι φυλακές από την πόλη είναι αρχικά λειτουργικοί. Λόγω του ιδρύματος η οδός Σολωμού κλείνει και χωρίζεται η πόλη στα δύο.²³⁰ Για το τελευταίο γεγονός, έχει κάνει προσπάθειες ο δήμαρχος Σταύρος Κασιμάτης να θέσει το ζήτημα αυτό προς λύση και μάλιστα έχει στείλει σχετική επιστολή στην Ελληνική Αστυνομία, όπου τονίζει το πρόβλημα, που αντιμετωπίζει η Σολωμού.²³¹ Η πόλη πιέζεται από την ύπαρξη των φυλακών και συμβαίνουν και ατυχήματα. Ο Δήμος δεν έχει κάποιο οικονομικό όφελος από τις φυλακές, και σαφώς η απόφαση για την τοποθέτηση του ιδρύματος στον Κορυδαλλό προέκυψε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ενώ ο Δήμος θέλει να αναπτύξει τις υποδομές του, και να δημιουργήσει φερ' ειπείν ένα πανεπιστήμιο.²³² Κάτι, ακόμη, το οποίο επιβαρύνει την περιοχή είναι ότι η ίδια συνδυάζεται με τις φυλακές και ουσιαστικά στιγματίζεται. Το ίδιο συμβαίνει και με τους μαθητές.²³³ Για το λόγο αυτό ο δήμαρχος Σταύρος Κασιμάτης έχει εκφράσει τη δυσαρέσκειά του στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης με σχετική επιστολή, για το θέμα του συνειρμού, που δημιουργείται με το όνομα

²²⁹ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβριο του 2014.

²³⁰ Ο.π., σημ. 229.

²³¹ Σταύρος Κασιμάτης, *Επιστολή προς Διευθυντή Διεύθυνσης Αστυνομίας Πειραιά*, από το προσωπικό αρχείο της Έλενας Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο Δήμο Κορυδαλλού, το σχετικό αρχείο βρίσκεται στο παράρτημα.

²³² Ο.π., σημ. 229.

²³³ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβριος του 2014.

του Δήμου και της φυλακής. Τα ΜΜΕ αναφέρονται πολλές φορές στο ίδρυμα με τον όρο Κορυδαλλός, κάτι το οποίο στιγματίζει την περιοχή.²³⁴ Θα ήταν καλύτερα στην περιοχή αντί για τις φυλακές να υπήρχαν άλλοι χώροι, διότι τα οικοδομικά τετράγωνα στα οποία βρίσκονται οι φυλακές, είναι ζωτικής σημασίας για τον Δήμο Κορυδαλλού. Στη θέση τους θα μπορούσαν να υπάρχουν χώροι άθλησης ή πολιτιστικά κέντρα, αφού ο δήμος έχει εξαιρετική πολιτιστική δραστηριότητα, αλλά δεν έχει χώρους.²³⁵ Όσον αφορά στα τείχη και την αστυνομοκρατία τα δύο αυτά δεν ενοχλούν πολύ. Τα τείχη από τη μια είναι διακριτικά και η αστυνομοκρατία από την άλλη κρατά ασφαλή την περιοχή. Σαφώς, όμως, η απομάκρυνση των φυλακών θα βοηθούσε και τους κατοίκους, ώστε να αποκτήσουν χώρους δραστηριοτήτων αλλά και τους κρατούμενους να βρεθούν σε ένα καλύτερο περιβάλλον με λιγότερους περιορισμούς – από άποψη χώρου και αισθητικής, δηλαδή να έχουν περισσότερα τετραγωνικά και φύτευση.²³⁶

Γενικά είναι άτοπο να βρίσκονται οι φυλακές μέσα στην πόλη. Θα έπρεπε να υπάρχει ζώνη ασφαλείας τουλάχιστον μισού χιλιομέτρου. Το μόνο που εξυπηρετεί μια φυλακή μέσα στην πόλη είναι η έλευση των δικηγόρων, οι οποίοι μπορούν να μετακινούνται εύκολα από το δικαστήριο στις φυλακές. Θα βοηθούσε να υπήρχαν περισσότερα καταστήματα κράτησης, εκτός πόλης, για καλύτερη ποιότητα ζωής των κρατούμενων.²³⁷ Βέβαια, το γεγονός της ύπαρξης των φυλακών έχει βοηθήσει σε ένα βαθμό την οικονομία του Δήμου, από την άποψη ότι έχουν ανοίξει καινούρια καταστήματα, όπως μίνι μάρκετ, καφετέριες, εστιατόρια και 2 ξενοδοχεία. Από την άποψη αυτή θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχει υπάρξει ανάπτυξη στην περιοχή, αφού πριν τη δημιουργία των φυλακών η περιοχή ήταν τελείως υποβαθμισμένη.²³⁸

---

²³⁴ Σταύρος Κασσιμάτης, *Επιστολή προς τους Διευθυντές και τους συντάκτες των Μ.Μ.Ε*, από το προσωπικό αρχείο της Έλενας Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο Δήμο Κορυδαλλού, το σχετικό αρχείο βρίσκεται στο παράρτημα.

²³⁵ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

²³⁶ Ιωαννίδης Κώστας, πρώην μαθητής 4^{ου} σχολείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Ιούλιος του 2014.

²³⁷ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

²³⁸ Τέως ιατρός του νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

4.1.2.Κρατούμενοι-Κάτοικοι:

Οι κάτοικοι γενικά δεν έχουν αρνητικές απόψεις για τους κρατούμενους, διότι οι ίδιοι περιμένουν, ότι οι φυλακές θα απομακρυνθούν.²³⁹ Αυτό που διαχωρίζει τις φυλακές από την πόλη είναι τα τείχη, τα οποία δεν είναι αρκετά για να καλύψουν την οπτική επαφή των κρατούμενων και των κατοίκων και σαφώς οι σειρήνες ενοχλούν τους τελευταίους. Μπορεί οι κάτοικοι να μην εκφράζουν παράπονα – πέρα από κάποιες διαμαρτυρίες, που έχουν πραγματοποιήσει- αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν ενοχλούνται από την ύπαρξη της φυλακής δίπλα από τα σπίτια τους.²⁴⁰ Οι κάτοικοι του Δήμου Κορυδαλλού έχουν πρόβλημα με τις φυλακές σαν υπόσταση και για το λόγο αυτό πραγματοποιούν και πορείες και διαμαρτυρίες. Ιδιαίτερα σε περιόδους εκλογών τα συλλαλητήρια και οι διαδηλώσεις σχετικά με την απομάκρυνση των φυλακών αυξάνονται. Στην περιοχή έχουν γίνει εκδηλώσεις και κινητοποιήσεις, καθώς και ποδηλατοδρομίες, που αφορούν στο ζήτημα της απομάκρυνσης των φυλακών από το Δήμο Κορυδαλλού. Οι κάτοικοι γνωρίζουν ότι ο Δήμος έχει θέσει το αίτημα αυτό στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και δρουν πάντα με ευαισθησία προς τους κρατούμενους.²⁴¹ Οι κάτοικοι, που μένουν στις πολυκατοικίες και βλέπουν στα προαύλια των φυλακών ενοχλούνται από την ύπαρξη των τελευταίων, περισσότερο από τους υπόλοιπους.²⁴²

Αξίζει να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι όταν δεν συμβαίνει κάποιο περιστατικό στην φυλακή, τότε οι κάτοικοι απλά βλέπουν τα τείχη. Όταν όμως συμβαίνει κάτι στο ίδρυμα τότε οι κάτοικοι εισπράττουν την ταραχή. Το γεγονός ότι επικρατεί αστυνομοκρατία δημιουργεί αναταραχή. Τους κατοίκους τους ενοχλούν οι τοίχοι – από την άποψη της υπόστασης του κτιρίου και όχι των τοίχων αυτών καθ' αυτών- κι όχι οι κρατούμενοι. Ο χαρακτήρας του ιδρύματος, δημιουργεί κάποια ζητήματα και αυτά είναι, που ενοχλούν τους κατοίκους. Τα όρια του ιδρύματος δεν είναι αρκετά για να μην έρχονται καθόλου σε επαφή οι κρατούμενοι με τους κατοίκους, κάτι το οποίο επηρεάζει τους τελευταίους. Η υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού αναφέρει ότι: «Μπορεί να δεις ξαφνικά κάτι να καίγεται. Πέντε λεπτά πιο κάτω είναι το κέντρο, η πλατεία Ελευθερίας. (...) Αν ήθελαν οι αναρχικοί θα μπορούσαν να το γκρεμίσουν. Οι ίδιοι αλλάζουν το χρόνο έξω από τη φυλακή. Είναι συγκινητικό αυτό, αλλά όλο και κάποιος θα βάλει φωτιά σε κάποιον κάδο όταν μαζεύονται 1000 άτομα. Όταν, λοιπόν, βλέπεις 300 MAT την παραμονή της πρωτοχρονιάς δεν είναι και πολύ ευχάριστο. Πριν 2 χρόνια ένα βράδυ μπήκε βόμβα στον τοίχο. Είναι μια βόμβα στην πόλη σου... Το ίδιο άσχημα περνάει το κέντρο με τις συγκεντρώσεις. Εδώ έχουμε την αστυνομοκρατία». Οι άνθρωποι της περιοχής δεν ενοχλούνται από το αισθητικό ζήτημα, αλλά από την αστυνομοκρατία. Αν υπήρχε ένα στρέμμα περίμετρος, τότε ο κόσμος δεν θα έβλεπε και τα MAT, όμως αυτό δε συμβαίνει.²⁴³

²³⁹ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

²⁴⁰ Φύλακας ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

²⁴¹ Λιτζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

²⁴² Τέως ιατρός του νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Αύγουστος του 2014.

²⁴³ Λιτζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

Κρατούμενοι-Μαθητές:

Οι μαθητές από τη μεριά τους δεν έχουν αρνητική στάση. Αντίθετα, κάνουν πράξεις ευαισθητοποίησης, ενώ φαίνεται ότι η συνύπαρξη με τη φυλακή και τα σχολεία έχει γίνει μια συνήθεια της καθημερινότητας.²⁴⁴ Οι περισσότεροι μαθητές του Δήμου δεν έρχονται σε επαφή με τους κρατούμενους. Αυτοί που ουσιαστικά έχουν πρόβλημα είναι οι μαθητές του 1^{ου} και του 2^{ου} λυκείου οι οποίοι έρχονται σε επαφή με τους κρατούμενους, μιας που οι κρατούμενοι από τις πτέρυγες των ανδρικών φυλακών και του νοσοκομείου έχουν οπτική επαφή προς το προαύλιο των σχολείων και αν φωνάξουν κάτι στους μαθητές αυτοί θα τους ακούσουν.²⁴⁵ Σε σχέση με τα σχολεία οι φυλακές δεν έχουν κάποια ουσιαστική επαφή και μάλιστα τα σχολεία, που γειτνιάζουν με το σωφρονιστικό ίδρυμα είναι πιο ασφαλή από την άποψη ότι η περιοχή αστυνομεύεται. Όμως όταν συμβαίνει κάποιο περιστατικό στις φυλακές, τότε οι μαθητές και οι κάτοικοι επηρεάζονται. «Πριν 20 χρόνια, τα παιδιά είχαν αποκριατικό πάρτι στο σχολείο και τη στιγμή εκείνη έκαναν απόδραση 80κάτι άτομα από τις φυλακές. Οι κρατούμενοι έμπαιναν στα σπίτια και τα παιδιά ήταν στα σχολεία».²⁴⁶

Συμπεραίνουμε από τα παραπάνω, ότι οι κάτοικοι επηρεάζονται από τις φυλακές και η επιθυμία τους είναι να απομακρυνθούν αυτές από την περιοχή. Ο μόνος τρόπος για να μην ενοχλούνται οι κάτοικοι από την υπόσταση του σωφρονιστικού ιδρύματος θα είναι στην περίπτωση δημιουργίας μιας ζώνης ασφαλείας μεταξύ φυλακής και πόλης, η οποία θα εξασφαλίζει την λήξη της αστυνομοκρατίας στην περιοχή. Είναι σημαντικό να τονίσουμε, όμως, την ανθρωπιστική αντιμετώπιση των κατοίκων Κορυδαλλού, οι οποίοι ουδέποτε εξέφρασαν δυσαρέσκεια για τους ίδιους τους κρατούμενους. Μάλιστα η Έλενα Λιντζαροπούλου αναφέρει στη συνέντευξη, που έδωσε στη γράφουσα, ότι: «Δεν βλέπω την ασχήμια των φυλακών, γιατί μέσα υπάρχουν όμορφοι άνθρωποι».²⁴⁷

---

²⁴⁴ Διευθυντής 4^{ου} Λυκείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Οκτώβρης του 2014.

²⁴⁵ Ιωαννίδης Κώστας, πρώην μαθητής 4^{ου} σχολείου Κορυδαλλού, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Ιούλιος του 2014.

²⁴⁶ Λιντζαροπούλου Έλενα, Συνέντευξη από αρχεία της γράφουσας τα οποία βρίσκονται και στο παράρτημα, Αθήνα, Σεπτέμβρη του 2014.

²⁴⁷ Ο.π., σημ. 246.

4.2.ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ, ΟΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

Στην ενότητα αυτή θα μελετήσουμε 2 σχεδιαστικές προτάσεις, που έχουν γίνει για τις εκτάσεις, όπου βρίσκονται σήμερα οι φυλακές, στην περίπτωση, που αυτές θα απομακρυνθούν από την περιοχή του Δήμου Κορυδαλλού. Ο λόγος για τον οποίο θα παρουσιάσουμε τις προτάσεις αυτές είναι, διότι αυτές θα μας δώσουν ορισμένα στοιχεία ακόμη σχετικά με το τι θα ήθελαν οι κάτοικοι Κορυδαλλού να δουν στο Δήμο τους. Από την μελέτη, που παρουσιάστηκε ως τώρα, φαίνεται ότι οι τελευταίοι επιθυμούν να απομακρυνθούν οι φυλακές από την πόλη τους. Αυτό παρουσιάζεται ξεκάθαρα και στις δύο προτάσεις, που θα δούμε. Η πρώτη πρόταση αφορά σε όλες τις εκτάσεις των φυλακών, δηλαδή και την έκταση που βρίσκονται οι ανδρικές φυλακές, αλλά και σε αυτή που βρίσκονται οι γυναικείες. Η πρόταση αυτή δεν έχει υλοποιηθεί και δεν έχει πάρει έγκριση προς υλοποίηση. Η δεύτερη πρόταση αφορά στα 10 στρέμματα των γυναικείων φυλακών, τα οποία βρίσκονται στη Γρηγορίου Λαμπράκη. Στην δεύτερη περίπτωση τα έργα έχουν εγκριθεί και έχουν ξεκινήσει οι εργασίες.

4.2.1.Πρόταση 1:

Εικόνα 68: Τρισδιάστατο σχέδιο της πρότασης για την ανάπτυξη των εκτάσεων, που καλύπτουν οι φυλακές Κορυδαλλού.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ① ΤΡΙΟΡΟΦΟ ΚΤΙΡΙΟ SUPER MARKET ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΥΠΟΓΕΙΟ ΧΩΡΟ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ 8.000 m²
- ② ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ 5 ΔΙΟΡΟΦΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΑΝΑΨΥΧΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ 2.000 m²
- ③ ΤΕΤΡΑΟΡΟΦΟ ΚΤΙΡΙΟ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΑΝΑΨΥΧΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ 1.500 m²
- ④ ΡΑΜΠΑ ΚΑΘΟΔΟΥ ΣΕ ΥΠΟΓΕΙΟ ΧΩΡΟ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ
- ⑤ ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΘΕΑΤΡΟ
800 m²
- ⑥ ΔΙΟΡΟΦΟ ΚΤΙΡΙΟ ΜΕ ΠΙΛΟΤΙΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΚΑΦΕΤΕΡΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ 1.500 m²
- ⑦ ΙΣΟΓΕΙΟ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
400 m²
- ⑧ ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ
500 m²
- ⑨ ΔΙΟΡΟΦΟ ΚΤΙΡΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕ ΥΠΟΓΕΙΟ ΧΩΡΟ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ 2.500 m²

- ⑩ ΔΙΟΡΟΦΟ ΚΤΙΡΙΟ ΣΧΟΛΗΣ ΧΟΡΟΥ ΚΑΙ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ 800 m²
- ⑪ ΤΡΙΟΡΟΦΟ ΥΠΑΡΧΟΝ ΚΤΙΡΙΟ ΜΕ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

- ΧΑΜΗΛΟ ΠΡΑΣΙΝΟ
- ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
- ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
- ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΗ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ
- ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΗ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΝΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ ΠΛΑΤΕΙΩΝ ΠΑΡΚΟΥ
- ΨΗΛΑ ΔΕΙΘΑΛΗ ΔΕΝΤΡΑ
- ΨΗΛΑ ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ ΔΕΝΤΡΑ
- ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΑ ΔΕΝΤΡΑ

Εικόνα 69: Κάτοψη του σχεδίου της πρότασης για την ανάπλαση των εκτάσεων, που καλύπτουν οι φυλακές Κορυδαλλού.

Η πρόταση αυτή αφορά σε όλη την έκταση, που μελετήσαμε στη δεύτερη ενότητα του τρίτου κεφαλαίου, δηλαδή στις εκτάσεις των φυλακών, στα 88 στρέμματα, στο χώρο που βρίσκεται σήμερα το δημαρχείο και το 1^ο και 2^ο λύκειο Κορυδαλλού και στο χώρο γύρω από τις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού. Η ίδια έγινε πριν το 2002, όταν ακόμη το δημαρχείο και τα λύκεια δίπλα από το ψυχιατρείο ή το γήπεδο του αθλητικού κέντρου Κορυδαλλού και ο 4^{ος} βρεφονηπιακός σταθμός δεν υπήρχαν. Το έργο αυτό σχεδιάστηκε επί δημαρχίας του Στέφανου Χρήστου και παρουσιάστηκε στο κοινό της πόλης, όπου παραβρέθηκε ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Φίλιππος Πετσάλνικος.²⁴⁸

Το σχέδιο αυτό αποτελεί ένα πρώτο βασικό επιχειρησιακό σχέδιο-πρόταση για την αξιοποίηση του χώρου των φυλακών, οι οποίες ο Δήμος επιδιώκει να απομακρύνει από την περιοχή. Το ίδιο περιλαμβάνει εγκαταστάσεις αναψυχής, σουπερ μάρκετ, χώρο αθλητισμού, γυμναστήριο, σχολή χορού, υπαίθριο θέατρο και μεγάλο χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων. Πιο συγκεκριμένα, ο χώρος προτείνεται να διαθέτει ένα τριώροφο κτίριο εμπορικών χρήσεων με υπόγειο χώρο στάθμευσης, ένα συγκρότημα 5 κτιρίων με χρήση αναψυχής, ένα υπαίθριο θέατρο, ένα διώροφο κτίριο με pilotis με χρήση καφετερίας, ένα ισόγειο εστιατόριο, μια παιδική χαρά, ένα διώροφο κτίριο εκπαίδευσης με υπόγειο χώρο στάθμευσης, ένα διώροφο κτίριο σχολής χορού και γυμναστηρίου και ένα τριώροφο – υπάρχον κτίριο- με προτεινόμενη χρήση μουσείου και βιβλιοθήκης.²⁴⁹

Με βάση τη μελέτη, που έχει γίνει ως τώρα στην εργασία, είμαστε σε θέση να κάνουμε κάποιο σχολιασμό στην παραπάνω πρόταση, αφού γνωρίζουμε πλέον τι επιθυμούν οι κάτοικοι του Δήμου Κορυδαλλού και ποια είναι η αστική δομή της πόλης. Σε σχέση με τις επιθυμίες των κατοίκων, μπορούμε να συμπεράνουμε, ότι το περιεχόμενο όσων προαναφέρθηκαν καλύπτει κατά το ήμισυ τις ανάγκες των πολιτών. Η ύπαρξη χώρων εκπαίδευσης, πολιτισμού και άθλησης είναι ένα καλό πρώτο βήμα, το οποίο ναί μεν θα εξυπηρετήσει το Δήμο, αλλά το οποίο θέλει πιο βαθιά μελέτη από άποψη και ποσοτική και χρηστική. Δηλαδή, με βάση τα σημερινά δεδομένα του Δήμου, θα μπορούσαμε να πούμε, ότι ο Δήμος δεν έχει ανάγκη από δημοτικά σχολεία και εμπορικά κέντρα- εκτός και αν θέσουμε ως ζήτημα τα οικονομικά οφέλη, που μπορεί να αποκτήσει ο Δήμος από εμπορικούς χώρους- ή ότι εφόσον σήμερα υπάρχει το αμφιθέατρο «Θανάσης Βέγγος», ένα επιπλέον αμφιθέατρο θα ήταν περιττό, ενώ ένα κλειστό θέατρο ή ένας χώρος που αφορά στη μουσική θα ήταν περισσότερο θεμιτός. Γενικά δεν φαίνεται να έχει γίνει σε βάθος η προγραμματική μελέτη και συνεπώς αυτή η πρόταση θέλει να δείξει κυρίως την επιθυμία των κατοίκων για απομάκρυνση των φυλακών. Να προσθέσουμε τέλος, ότι οι χαράξεις στα στρέμματα, όπου γίνεται η πρόταση, ακολουθούν τη χάραξη, που ήδη υπάρχει στις φυλακές και αυτό δεν βοηθά στη ένταξη των οικοδομικών τετραγώνων μέσα στην πόλη. Αυτό το οποίο θα ενέτασσε τις εκτάσεις αυτές στην πόλη, θα ήταν μια νέα χάραξη των δρόμων και των νέων κτιρίων μέσα σε αυτές, η οποία χάραξη θα ήταν συνέχεια του κανάβου του οδικού δικτύου. Με τον τρόπο αυτό το νοητό όριο του τείχους των φυλακών, το οποίο θα υπήρχε μετά την

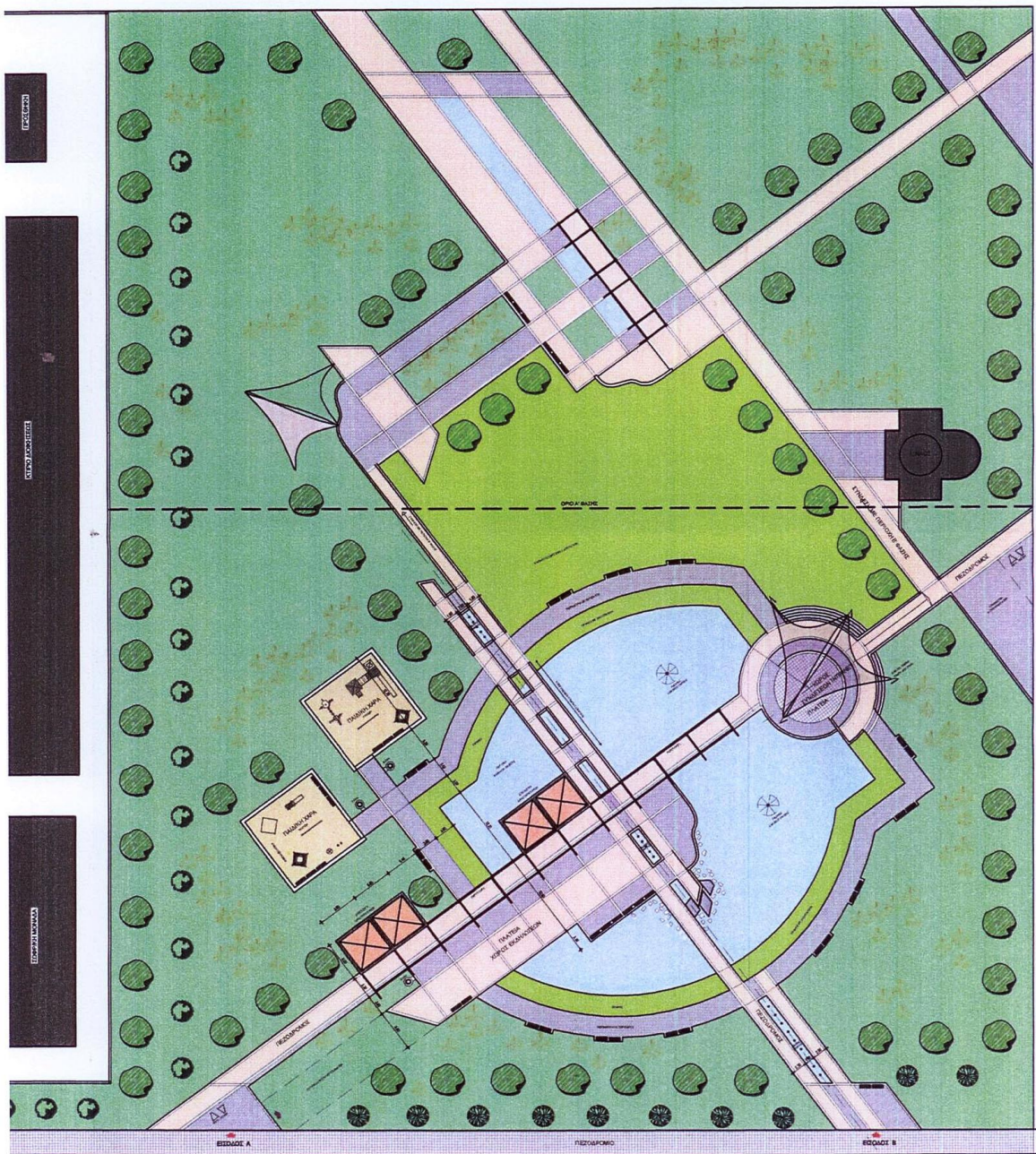
²⁴⁸ Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002. Μέρος δεύτερο, σελ 275-276.

²⁴⁹ Ο.π., σημ. 248.

κατεδάφιση αυτών, θα εξαλειφόταν και η πόλη θα γινόταν ένα σύνολο, όπως δηλαδή το θέλουν και οι κάτοικοι.²⁵⁰

4.2.2. Πρόταση 2:

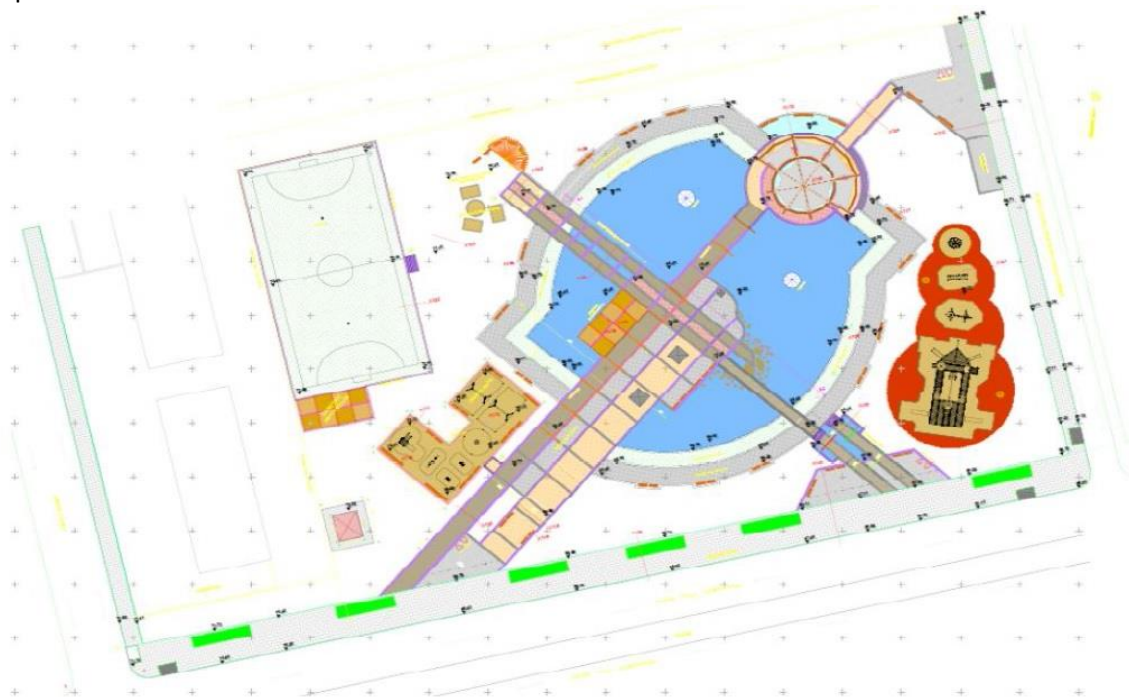

Εικόνα 70: Τοπογραφικό της πρότασης για ανάπλαση της έκτασης των 10 στρεμμάτων των γυναικείων φυλακών, που παραχωρήθηκε στο Δήμο.

²⁵⁰ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Ακόμη προκύπτουν από τη μελέτη, που έγινε στο 3^ο κεφάλαιο.

Η πρόταση αυτή αφορά σε έκταση 10 στρεμμάτων, που βρίσκονται στο κομμάτι των γυναικείων φυλακών, το οποίο συνδιαλέγεται με τη Γρηγορίου Λαμπράκη. Η έκταση αυτή παραχωρήθηκε στο Δήμο Κορυδαλλού και μετά από προσπάθειες ετών το Μάιο του 2008 έγινε η πρώτη κίνηση προς υλοποίηση του έργου, δηλαδή μεταφέρθηκε ενεργό τμήμα των κρατούμενων στις γυναικείες φυλακές της Θήβας και κατεδαφίστηκαν 2 από τις 3 πτέρυγες των εγκαταστάσεων. Τα έργα αυτά έχουν γίνει στο εσωτερικό του ιδρύματος, ενώ αναμένεται να κατεδαφιστεί και ο εξωτερικός μαντρότοιχος επί της Γρηγορίου Λαμπράκη. Η πράξη αυτή αποτελεί ιστορική στιγμή για τους πολίτες, αφού αποτελεί το πρώτο βήμα για την απομάκρυνση των φυλακών από την πόλη τους. Η απομάκρυνση των φυλακών αποτελεί πάγιο και πολύχρονο αίτημα του Δήμου Κορυδαλλού, άρα τα 10 στρέμματα, που θα απελευθερωθούν προς όφελος των δημοτών, αποτελούν πολύ σημαντικό γεγονός.²⁵¹ «Ήδη έχει υπογραφεί η σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) με την οποία η έκταση 10 στρεμμάτων παραχωρείται για την κατασκευή χώρου πρασίνου και αναψυχής. Πάγια θέση της δημοτικής αρχής, όλων των παρατάξεων και της τοπικής κοινωνίας παραμένει η πλήρης και οριστική απομάκρυνση του συνόλου των φυλακών από την πόλη. Ο Δήμαρχος Σταύρος Κασσιμάτης σε επαφές του τα τελευταία χρόνια τόσο με Υπουργούς Δικαιοσύνης όλων των Κυβερνήσεων, όσο και σε συνεδρίαση της αρμόδιας Διακομματικής Επιτροπής της Βουλής για τον Σωφρονιστικό Κώδικα έχει καταγγείλει τις καθυστερήσεις και την διαχρονική ασυνέπεια της Πολιτείας και έχει ζητήσει την έγκριση από το Υπουργείο και την ψήφιση από τη Βουλή του νέου χωροταξικού σχεδιασμού καταστημάτων κράτησης, που προβλέπει την απομάκρυνση των φυλακών από τον Κορυδαλλό».²⁵²

Εικόνα 71: Τοπογραφικό της πρότασης για ανάπλαση της έκτασης των 10 στρεμμάτων των γυναικείων φυλακών, που παραχωρήθηκε στο Δήμο.

²⁵¹ Χ.Α., *Φυλακές Κορυδαλλού: Μέχρι το καλοκαίρι η μετεγκατάσταση της γυναικείας πτέρυγας*, Αυγή, 31 Μαρτίου 2010.

²⁵² Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από ενημερωτικό δελτίο εξέλιξης έργων του Δήμου Κορυδαλλού, από τη διεύθυνση τεχνικών υπηρεσιών, το Μάιο του 2013. Το σχετικό έγγραφο βρίσκεται στο παράρτημα και προσκομίστηκε από την υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων του δημαρχείου Κορυδαλλού, Έλενα Λιντζαροπούλου.

Από τα σχέδια, που έχουν κατατεθεί φαίνεται ότι το νέο πάρκο του Δήμου Κορυδαλλού θα αποτελείται από μια μεγάλη λίμνη, ένα μεγάλο αναψυκτήριο, υπαίθριους χώρους εκγύμνασης, φύτευση, χώρους περιπάτου και χώρους στάσης. Το πάρκο αυτό θα ανανεώσει το Δήμο Κορυδαλλού και θα δώσει μεγάλη ευχαρίστηση στους κατοίκους, οι οποίοι θέλουν την εξέλιξη της περιοχής τους. Ένας χώρος πρασίνου θα είναι ζωτικής σημασίας για την περιοχή, αφού ο Δήμος δεν έχει πολλά πάρκα και χώρους πρασίνου- όπως φάνηκε και από τη μελέτη στο 3^ο κεφάλαιο. Οι χαράξεις του πάρκου στην περίπτωση αυτή έρχονται σε συνέχεια με αυτές του οδικού δικτύου, κι έτσι φαίνεται εδώ, πως έχει γίνει περισσότερη προσπάθεια ένταξης του πάρκου στον αστικό ιστό. Να σημειωθεί ακόμη, ότι το πάρκο αυτό έρχεται σαν συνέχεια του πάρκου, που βρίσκεται μπροστά από το νέο δημαρχείο του Δήμου, με αποτέλεσμα η Γρηγορίου Λαμπράκη να καλύπτεται από πράσινο στις εκτάσεις, που μελετήσαμε ως τώρα.²⁵³

Οι δύο προτάσεις που μελετήσαμε δείχνουν ξεκάθαρα την επιθυμία των πολιτών να απομακρυνθούν οι φυλακές από την πόλη. Ένα πρώτο βήμα φαίνεται ότι έχει ήδη γίνει με την κατεδάφιση των 2 από τις 3 πτέρυγες των γυναικείων φυλακών και την έγκριση για κατεδάφιση του μαντρότοιχου επί της Γρηγορίου Λαμπράκη. Οι κάτοικοι θέλουν να αναπτυχθεί πολιτιστικά ο Δήμος τους και αυτό φαίνεται και από τις προτάσεις τους. Όμως, θα πρέπει να γίνει μια πιο συστηματική μελέτη σχετικά με τις ανάγκες του Κορυδαλλού, μέσω της οποίας θα προκύψει και μια πρόταση, η οποία θα είναι αρκετά ικανοποιητική και λειτουργική για τους δημότες. Με βάση τη συνολική μελέτη, που έγινε μέσα στην εργασία αυτή, στην επόμενη ενότητα θα αναφέρουμε κάποιες προτάσεις, που προκύπτουν εν είδει συμπεράσματος των όσων αναφέραμε μέχρι τώρα.

---

²⁵³ Τα συμπεράσματα αυτά προέκυψαν από προσωπική έρευνα της γράφουσας στην περιοχή τους μήνες Αύγουστο-Οκτώβρη, που προέκυψε από επιτόπια έρευνα και μελέτη χαρτών. Ακόμη προκύπτουν από τη μελέτη, που έγινε στο 3^ο κεφάλαιο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο σημείο αυτό είμαστε σε θέση να εναποθέσουμε τα συμπεράσματα, που προκύπτουν από τη συνολική έρευνα, που έγινε στο Δήμο Κορυδαλλού στην εργασία αυτή. Η μελέτη αφορούσε γενικά την αλληλεπίδραση φυλακής και πόλης και πιο συγκεκριμένα της φυλακής Κορυδαλλού με την ευρύτερη περιοχή του Δήμου. Με τη βοήθεια των παραδειγμάτων των φυλακών μέσα στην πόλη, που είδαμε στο πρώτο κεφάλαιο, μπορέσαμε να καταλήξουμε στα σημεία, που θα εστιάσουμε στην έρευνα σχετικά με την περιοχή του Κορυδαλλού, τα οποία έχουν να κάνουν με τις χρήσεις στην ευρύτερη περιοχή και την κυκλοφορία. Στόχος της εργασίας ήταν να μελετήσουμε αν οι φυλακές μπορούν να παραμείνουν ή αν αυτές είναι επιτακτικό να φύγουν από τον Δήμο. Για την περίπτωση, που οι φυλακές μπορούν να παραμείνουν, είμαστε υποχρεωμένοι να μελετήσουμε την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία των φυλακών Κορυδαλλού, ώστε να μπορέσουμε να αναγνωρίσουμε πώς λειτουργεί η κοινωνία της φυλακής και ποια είναι τα ενδεχόμενα προβλήματα, που παρουσιάζονται σε αυτή. Στη συνέχεια μελετήσαμε την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Κορυδαλλού, κάτι το οποίο ήταν απαραίτητο να γίνει, ώστε να μπορέσουμε να κατανοήσουμε τη σχέση της συγκεκριμένης φυλακής με τη συγκεκριμένη πόλη. Είτε οι φυλακές παραμείνουν, είτε οι φυλακές φύγουν, η μελέτη της περιοχής ήταν σημαντική, διότι είναι ο τρόπος με τον οποίο από τη μία είδαμε τη σχέση της πόλης με τις φυλακές και από την άλλη είδαμε τις ανάγκες του Δήμου σε ένα ευρύτερο πλαίσιο.

Στην περίπτωση, που οι φυλακές παραμείνουν στην περιοχή, τότε θα πρέπει να ληφθούν κάποια μέτρα, κάποιοι περιορισμοί. Από τη μελέτη που έγινε φαίνεται ότι αυτά τα οποία ενοχλούν είναι η οπτική επαφή με τους κρατούμενους, οι διάλογοι μεταξύ μαθητών και κρατούμενων- όσον αφορά στο 1^ο και 2^ο λύκειο που βρίσκεται δίπλα στις φυλακές- οι ήχοι από τις σειρήνες και γενικά η αστυνομοκρατία που κυριαρχεί στην περιοχή. Αυτά τα προβλήματα θα μπορούσαν να λυθούν με τη δημιουργία ζώνης ασφαλείας γύρω από τις φυλακές και με τη δημιουργία είτε υπόγειας διέλευσης, είτε κάποιας διέλευσης, που θα ανακούφιζε το οδικό δίκτυο και τον αστικό ιστό. Για να συμβούν τα παραπάνω, όμως χρειάζεται μεγάλη έκταση. Δύο είναι, συνεπώς τα τινά, είτε θα δημιουργηθεί η ζώνη στον υπάρχον χώρο των φυλακών (προς τα μέσα), είτε θα δημιουργηθεί ζώνη στην γειτνιάζουσα περιοχή (προς τα έξω). Αυτό σημαίνει ή ότι θα κατεδαφιστούν οι φυλακές και θα χτιστούν ξανά- και κάτι τέτοιο, σαφώς, θα σήμαινε τη δημιουργία ενός ψηλού κτιρίου, διότι ο χώρος δεν είναι επαρκής- ή ότι θα πρέπει να γκρεμιστούν γειτνιάζοντα κτίρια- δηλαδή κατοικίες και σχολεία, τα οποία φυσικά ο Δήμος δεν θα ήθελε να κατεδαφιστούν σε καμία περίπτωση. Όσον αφορά στη διέλευση στο σωφρονιστικό ίδρυμα, θα μπορούσε να δημιουργηθεί νέα χάραξη στο οδικό δίκτυο, που θα απομόνωνε το δρόμο, που θα οδηγούσε στις φυλακές κι έτσι δεν θα έκλεινε η Σολωμού. Βέβαια αυτό δεν λύνει το πρόβλημα της αναστάτωσης, που δημιουργούν οι σειρήνες. Κάτι τέτοιο θα λυνόταν με τη δημιουργία υπόγειας διέλευσης, η οποία θα μπορούσε να ξεκινά από κάποιο σημείο της αστικής περιοχής, το οποίο δεν είναι κατοικημένο. Στο τελευταίο μας βοηθά ο χάρτης στον οποίο μελετήσαμε το δομημένο και το αδόμητο και μας δείχνει, ότι το βόρειο κομμάτι του Δήμου είναι αυτό, το οποίο δεν έχει πολλές κατοικίες ή δημόσια κτίρια.

Στην περίπτωση, που οι φυλακές απομακρυνθούν από το Δήμο Κορυδαλλού, τότε αυτό θα σήμαινε, ότι θα διατεθεί στο Δήμο μια έκταση της τάξης των 100 στρεμμάτων συνολικά. Από τη μελέτη, που έγινε στο τρίτο κεφάλαιο σχετικά με τις υπάρχουσες χρήσεις της περιοχής

βγάλαμε κάποια συμπεράσματα σχετικά με την επάρκεια κάποιων παροχών και λειτουργιών στο Δήμο. Για την ακρίβεια, συμπεράναμε ότι, υπάρχουν αρκετοί βρεφονηπιακοί σταθμοί, ενώ δεν υπάρχουν αρκετές παιδικές χαρές, για τον μεγάλο αριθμό των μικρών μαθητών της περιοχής. Άρα ένα ζητούμενο, παραδείγματος χάριν, είναι η δημιουργία χώρων διασκέδασης για προσχολικές ηλικίες. Άλλο ένα συμπέρασμα που βγάλαμε είναι, ότι υπάρχουν 5 γυμνάσια και 6 λύκεια, τα οποία δεδομένου, ότι τα δημοτικά είναι διπλάσια σε αριθμό, δεν είναι επαρκή για το Δήμο. Συνεπώς η δημιουργία περισσότερων σχολείων θα ήταν μια ευχάριστη εξέλιξη στην περιοχή. Φαίνεται επίσης, ότι ακόμη και η δημιουργία ενός πανεπιστημίου θα προσέδιδε θετικά αποτελέσματα στην πόλη. Επιπρόσθετα το γεγονός, ότι δεν υπάρχουν αρκετοί χώροι πρασίνου είναι κάτι το αρνητικό για μια πόλη, οπότε η προσθήκη πάρκου και άλλων χώρων, που δίνουν πνοή στον Κορυδαλλό θα ήταν μια ευχάριστη προσθήκη. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι χώροι πολιτισμού υστερούν σε σχέση με την πολιτιστική δραστηριότητα, που υπάρχει στην περιοχή. Αυτό σημαίνει, ότι η δημιουργία θεάτρου, μουσείου, κινηματογράφου, παραστάσεων γενικά, χορού, άθλησης, μουσικής και εκπαίδευσης τεχνών θα ήταν ιδιαίτερα ευπρόσδεκτα στην περιοχή του Δήμου Κορυδαλλού.

Από τη συνολική μελέτη, που πραγματοποιήθηκε μπορούμε να πούμε με σιγουριά, ότι μια φυλακή μπορεί να υπάρξει μέσα σε μια πόλη. Η περίπτωση των φυλακών στην περιοχή του Κορυδαλλού αποτυγχάνει να αποτελέσει παράδειγμα φυλακής, που συνυπάρχει αρμονικά με το αστικό τοπίο, διότι δεν τηρούνται κάποιοι βασικοί κανόνες, οι οποίοι διασφαλίζουν την ηρεμία των κατοίκων και των κρατούμενων, αλλά και την λειτουργικότητα της πόλης και της φυλακής. Αν είχαμε τη δυνατότητα να ανασχεδιάσουμε την φυλακή Κορυδαλλού, με διαφορετικά δεδομένα, όμως, αυτή τη φορά, τότε θα μπορούσε να προκύψει ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα. Τα προβλήματα, που δημιουργούνται στο Δήμο Κορυδαλλού λόγω των φυλακών είναι η συμφόρηση της οδού Σολωμού, η αστυνομοκρατία, που επικρατεί στην περιοχή και η οπτική και ακουστική επαφή μεταξύ των κατοίκων. Τα παραπάνω μπορούν να λυθούν αρχικά με τη δημιουργία αρτηρίας για τη διέλευση των οχημάτων, που θα οδηγούνται στο κατάστημα κράτησης. Έπειτα, αν μειωθούν οι κρατούμενοι στο ένα τέταρτο, τότε στην έκταση των 100 στρεμμάτων, που καταλαμβάνουν οι ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού, θα μπορούσε να δημιουργηθεί επαρκής ζώνη ασφαλείας και να μην υπάρχει οπτική και ακουστική επαφή με τους έγκλειστους, εκτός και αν αυτό είναι επιθυμητό. Κάτι τελευταίο, το οποίο αξίζει να σημειωθεί, είναι το γεγονός ότι η φυλακή δε συνδιαλέγεται με την πόλη, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει αρμονική συμβίωση της ίδιας με την πόλη. Έτσι, αν υπήρχε ένας υγιής τρόπος να επικοινωνεί η φυλακή με την πόλη, τότε και οι κάτοικοι θα την αποδέχονταν πιο εύκολα. Από το παράδειγμα των φυλακών της Βαλτιμόρης, που αναλύσαμε στο πρώτο κεφάλαιο βλέπουμε, ότι η φυλακή μπορεί να αποτελέσει μια μικρή κοινωνία και οι πολίτες να μπορούν να εισέρχονται σε αυτή. Αν, λοιπόν, ανασχεδιαστεί το ίδρυμα ως μια μικρή κοινότητα, η οποία αποτελεί μικρογραφία της αστικής κοινωνίας, τότε θα κατορθώσουμε να φτάσουμε στη δημιουργία ενός σωφρονιστικού ιδρύματος ικανού να υπάρχει στην πόλη.

Γενικά, κατανοούμε, ότι ο Δήμος Κορυδαλλού αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς τα τελευταία χρόνια κι έτσι η παρουσία των φυλακών δεν διευκολύνει το τελευταίο γεγονός. Από την πορεία της μελέτης, που έγινε, μπορούμε να κατανοήσουμε, ότι η ύπαρξη μια φυλακής μέσα στην πόλη αποτελεί ένα περίπλοκο ζήτημα, το οποίο δεν είναι εύκολο να λυθεί εν των υστέρων. Η ανέγερση ενός σωφρονιστικού ιδρύματος απαιτεί πολλή μελέτη και προσοχή σε λεπτά

ζητήματα, όταν πρόκειται να τοποθετηθεί μέσα σε ένα αστικό κέντρο. Ο σχεδιασμός της φυλακής, λοιπόν, παρατηρείται ότι θα πρέπει να γίνεται παράλληλα με τον πολεοδομικό σχεδιασμό, διότι η τυχαία εξάπλωση του αστικού ιστού ή η τυχαία τοποθέτηση ενός ιδρύματος κράτησης μέσα σε μια πόλη μπορούν να οδηγήσουν σε σοβαρά ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας, τόσο της πολιτείας, όσο και της κοινωνίας. Τέτοια ζητήματα μπορεί να είναι η κυκλοφορία, η διάταξη των δημόσιων κτιρίων στην πόλη, μέχρι και η ψυχική ηρεμία των κατοίκων του Δήμου- και με την έκφραση «ψυχική ηρεμία» αναφερόμαστε στην ταραχή, που εισπράττουν οι κάτοικοι από τις εντάσεις, που προκύπτουν από ένα σωφρονιστικό ίδρυμα. Άρα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι μια φυλακή μπορεί να υφίσταται σε μια πόλη, μόνο όμως υπό προϋποθέσεις, που εξασφαλίζουν την ομαλή λειτουργία της κοινωνίας. Σε περιπτώσεις, που ένα σωφρονιστικό ίδρυμα αποτελεί εμπόδιο στη λειτουργία της κοινότητας, τότε επιβάλλεται να ληφθούν μέτρα, όπως αυτά που αναφέραμε παραπάνω.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Canter David, Ψυχολογία και Αρχιτεκτονική, εκδόσεις University Studio Press, μτφρ. Κοσμόπουλος Ι. Πάνος, Θεσσαλονίκη, 1996.
- Carter M. Grace , *Building organizational decision support systems*, Boston, Academic Press, INC., 1992.
- Δεσποτόπουλος Ιωάννης, Η ιδεολογική δομή των πόλεων, πανεπιστημιακές εκδόσεις Ε.Μ.Π.- Ν.Τ.Υ.Α Press, Αθήνα, 1997.
- Fainstein S. Susan , *The city builders : property, politics, and planning in London and New York*, Oxford, Blackwell, 1994.
- Fairweather Leslie and McConville Sean, *Prison architecture : policy, design and experience*, Architectural Press, εκδόσεις Oxford , 2000.
- Foucault Michel, Επιτήρηση και τιμωρία: η γέννηση της φυλακής, εκδόσεις ΠΛΕΘΡΟΝ, μτφρ. Μπετζέλος Τάσος, Αθήνα, 2011. (Έκδοση πρωτοτύπου: Foucault Michel, *Surveiller et punir: Naissance de la prison*, Gallimard, 1975.
- Giuseppe di Gennaro, *Prison architecture : an international survey of representative closed institutions and analysis of current trends in prison design*, The Architectural Press , London, 1975.
- Κουράκης Νέστωρ- Μηλιώτη Φωτεινή, *Έρευνα στις ελληνικές φυλακές: τα σωφρονιστικά καταστήματα ανηλίκων Κορυδαλλού και Κασσαβετείας*, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 1995.
- Κροπότκιν Πέτρος, *Φυλακές και Καταπίεση*, μτφρ. Νίκος Β. Αλεξίου, Ελεύθερος Τύπος, Αθήνα, Δεκέμβριος 2002.
- Levy M. John, *Contemporary urban planning*, εκδόσεις NJ Prentice Hall, Upper Saddle River, 1997.
- Melossi Dario- Pavarini, Massimo, μτφρ Cousin Glynis, *The prison and the factory*, Macmillan press ltd, London, 1981.
- Νικολαΐδου Σήλια, Η κοινωνική οργάνωση του αστικού χώρου, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1993.
- Rusty Young, *Marching Powder*, Pan Books, London, 2004.

- Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002.
- Συνεντεύξεις Σάββα Ξηρού, Πολιτική Ευθύνη, Έρευνα των Πανεπιστημίων University of Nicosia και University of Sheffield, εκδ. Κονιδάρη, Αθήνα, 2014.
- Taylor Nigel, *Urban planning theory since 1945*, Sage Publications, London, 1998.
- Τριανταφυλλίδης Δ. Γιάννης, *Η αρχιτεκτονική των φυλακών*, Διδακτορική διατριβή στο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1964.
- Vale J. Lawrence, *Architecture, power, and national identity*, εκδόσεις Yale University, New Haven, 1992.
- Zucker Paul, *Town and Square: from the agora to the village green*, the M.I.T. Press, USA, 1973.

ΑΡΘΡΑ

- Κουμάντου Ελευθερία, *Η όαση δίπλα από το κελί*, Σχεδία, Τεύχος 18, σελ. 36-38.
- Λιντζαροπούλου Ελένη, *Το δίκαιον της παιδείας- Μια ματιά στην εκπαίδευση των κρατούμενων*, στο <http://diastixo.gr/>.
- Χ.Α., *Μέχρι το καλοκαίρι η μετεγκατάσταση των γυναικείων φυλακών Κορυδαλλού*, Απογευματινή, Τετάρτη 31 Μαρτίου 2010.
- Χ.Α., *Γκρεμίζουν τις δύο πτέρυγες*, Ελευθεροτυπία, 31 Μαρτίου 2010.
- Χ.Α., *Φυλακές Κορυδαλλού: Μέχρι το καλοκαίρι η μετεγκατάσταση της γυναικείας πτέρυγας*, Αυγή, 31 Μαρτίου 2010.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Αγγελάκη Μαρία- Κουρμουλάκη Αργυρώ, *(Επι)βιώνοντας (σ)τη δίνη των φυλακών: Η αρχιτεκτονική ως μέσω εξανθρωπισμού*, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, 29 Ιουνίου 2005.
- Βουρλάνου Ειρήνη, *Δημόσιος χώρος και έλεγχος*, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, 18 Νοεμβρίου 2010.

- Γκολέμη Σοφία, *Η αρχιτεκτονική του ποινικού εγκλεισμού*, ερευνητική εργασία, Πάτρα, 25 Φεβρουαρίου 2008.
- Μποτής Μάριος, Βερολίνο/2: Πολιτικές και όριο στο αστικό τοπίο, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, Νοέμβριος 2009.
- Σταρίδα Ισμήνη, *Τόπος εκτέλεσης των ποινών κατά της ελευθερίας: Αρχιτεκτονική των φυλακών και σωφρονιστική αρχιτεκτονική*, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, 25 Οκτωβρίου 2006.
- Τεγκελίδης Αδαμάντιος, *Στρατηγικές Ελέγχου στην Αρχιτεκτονική: από τη μονάδα στο πλήθος*, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, 2011.
- Φραγκούλη Ισμήνη, *Περιβαλλοντική ψυχολογία: έμφαση στο παιδί*, ερευνητική εργασία στο πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, 22 Μαΐου 2007.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- <https://www.google.com/maps>.
- www.wikimapia.com.
- <http://www.korydallos.gr/>.
- <http://www.portnet.gr/eidiseis-peiraia/13339-korydallos-anaplasti-tis-plateias-memou.html>.
- <http://www.aodk.gr/aodk/>.
- <http://www.oasa.gr/>.
- <http://diastixo.gr/>.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

- **Εικόνα 1:** Από το βιβλίο Foucault Michel, *Επιτήρηση και τιμωρία: η γέννηση της φυλακής*, εκδόσεις ΠΛΕΘΡΟΝ, μτφρ. Μπετζέλος Τάσος, Αθήνα, 2011. (Έκδοση πρωτοτύπου: Foucault Michel, *Surveiller et punir: Naissance de la prison*, Gallimard, 1975, μεταξύ των σελίδων 160-161, όπου υπάρχει παράρτημα φωτογραφιών.
- **Εικόνα 2:** Από το Google Earth με μικρή επεξεργασία από τη γράφουσα, ώστε να τονιστεί το περίγραμμα της φυλακής.
- **Εικόνα 3:** Από το Google Earth με μικρή επεξεργασία από τη γράφουσα, ώστε να τονιστεί το περίγραμμα της φυλακής.
- **Εικόνα 4:** Από το Google Earth με μικρή επεξεργασία από τη γράφουσα, ώστε να τονιστεί το περίγραμμα της φυλακής.
- **Εικόνα 5:** Από το Google Earth με μικρή επεξεργασία από τη γράφουσα, ώστε να τονιστεί το περίγραμμα της φυλακής.
- **Εικόνα 6:** Από το Google Earth με μικρή επεξεργασία από τη γράφουσα, ώστε να τονιστεί το περίγραμμα της φυλακής.
- **Εικόνα 7:** Από το βιβλίο Rusty Young, *Marching Powder*, Pan Books, London, 2004, μεταξύ των σελίδων 138-139 (οι εικόνες αριστερά και κεντρικά) και 234-235 (η εικόνα δεξιά), όπου υπάρχει παράρτημα φωτογραφιών.
- **Εικόνα 8:** Από το βιβλίο Rusty Young, *Marching Powder*, Pan Books, London, 2004, μεταξύ των σελίδων 138-139 (οι εικόνες αριστερά και κεντρικά) και 234-235 (η εικόνα δεξιά), όπου υπάρχει παράρτημα φωτογραφιών, καθώς και το site <http://www.marchingpowder.com/>.
- **Εικόνα 9:** Από το βιβλίο Rusty Young, *Marching Powder*, Pan Books, London, 2004, μεταξύ των σελίδων 138-139 (οι εικόνες αριστερά και κεντρικά) και 234-235 (η εικόνα δεξιά), όπου υπάρχει παράρτημα φωτογραφιών, καθώς και το site <http://www.marchingpowder.com/>.
- **Εικόνα 10:** Από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 7 (η εικόνα αριστερά), σελ 23 (η εικόνα δεξιά).
- **Εικόνα 11:** <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=719873058043898&set=oa.598528953573543&type=3&theater>.
- **Εικόνα 12:** Το τοπογραφικό αυτό σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του φύλακα των ανδρικών φυλακών, ο οποίος έδωσε και συνέντευξη και με τη βοήθεια του Google Earth.
- **Εικόνα 13:** Η προοπτική αυτή λήψη πάρθηκε από την ηλεκτρονική σελίδα <http://www.bing.com/maps/> και έπειτα επεξεργάστηκε από τη γράφουσα στο photoshop.
- **Εικόνα 14:** Από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 137 (η εικόνα αριστερά), σελ 192 (η εικόνα δεξιά).
- **Εικόνα 15:** Από το προσωπικό αρχείο της Ελένης Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού.

- **Εικόνα 16:** Η προοπτική αυτή λήψη πάρθηκε από την ηλεκτρονική σελίδα <http://www.bing.com/maps/> και έπειτα επεξεργάστηκε από τη γράφουσα στο photoshop.
- **Εικόνα 17:** Η προοπτική αυτή λήψη πάρθηκε από την ηλεκτρονική σελίδα <http://www.bing.com/maps/> και έπειτα επεξεργάστηκε από τη γράφουσα στο photoshop.
- **Εικόνα 18:** Η προοπτική αυτή λήψη πάρθηκε από την ηλεκτρονική σελίδα <http://www.bing.com/maps/> και έπειτα επεξεργάστηκε από τη γράφουσα στο photoshop.
- **Εικόνα 19:** Από την κοινότητα ΣΔΕ Φυλακών Κορυδαλλού στο facebook και από την ηλεκτρονική σελίδα <http://diastixo.gr/epikaira/aporseis/3061-ekpedefsi-kratoumenon>.
- **Εικόνα 20:** Από την κοινότητα ΣΔΕ Φυλακών Κορυδαλλού στο facebook.
- **Εικόνα 21:** Από το προσωπικό αρχείο της Ελένης Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού.
- **Εικόνα 22:** Από το προσωπικό αρχείο φωτογραφιών της γράφουσας, το οποίο συλλέχθηκε κατά την επιτόπια έρευνα της ίδιας τους μήνες Αύγουστο- Σεπτέμβρη- Οκτώβρη του 2014.
- **Εικόνα 23:** Από το προσωπικό αρχείο της Ελένης Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού.
- **Εικόνα 24:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth.
- **Εικόνα 25:** Το διάγραμμα σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του χάρτη χρήσεων, που παρουσιάζεται στην εικόνα 24.
- **Εικόνα 26:** Το σχέδιο αυτό προέρχεται από ενημερωτικό δελτίο εξέλιξης έργων του Δήμου Κορυδαλλού, από τη διεύθυνση τεχνικών υπηρεσιών, το Μάιο του 2013. Το σχετικό έγγραφο βρίσκεται στο παράρτημα και προσκομίστηκε από την υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων του δημαρχείου Κορυδαλλού, Έλενα Λιντζαροπούλου.
- **Εικόνα 27:** Από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 96 (η εικόνα πάνω αριστερά), σελ 84 (η εικόνα κάτω αριστερά). Ακόμη η εικόνα πάνω δεξιά προέρχεται από το www.google.com και η εικόνα κάτω δεξιά είναι όμοια με την εικόνα 26.
- **Εικόνα 28:** Από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 202.
- **Εικόνα 29:** Από το προσωπικό αρχείο φωτογραφιών της γράφουσας, το οποίο συλλέχθηκε κατά την επιτόπια έρευνα της ίδιας τους μήνες Αύγουστο- Σεπτέμβρη- Οκτώβρη του 2014 (οι εικόνες στα αριστερά) και από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 216 (οι εικόνες δεξιά).
- **Εικόνα 30:** Από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 95.
- **Εικόνα 31:** Από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 125.
- **Εικόνα 32:** Από το προσωπικό αρχείο της Ελένης Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού.

- **Εικόνα 33:** Από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 152 (η εικόνα αριστερά), σελ 276 (οι εικόνες δεξιά).
- **Εικόνα 34:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth.
- **Εικόνα 35:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας wikimapia.org
- **Εικόνα 36:** Από το προσωπικό αρχείο φωτογραφιών της γράφουσας, το οποίο συλλέχθηκε κατά την επιτόπια έρευνα της ίδιας τους μήνες Αύγουστο- Σεπτέμβρη- Οκτώβρη του 2014.
- **Εικόνα 37:** Από το προσωπικό αρχείο φωτογραφιών της γράφουσας, το οποίο συλλέχθηκε κατά την επιτόπια έρευνα της ίδιας τους μήνες Αύγουστο- Σεπτέμβρη- Οκτώβρη του 2014.
- **Εικόνα 38:** Από το <http://www.bing.com/maps/> (η εικόνα αριστερά) και από το www.google.com (η εικόνα δεξιά).
- **Εικόνα 39:** Από το προσωπικό αρχείο φωτογραφιών της γράφουσας, το οποίο συλλέχθηκε κατά την επιτόπια έρευνα της ίδιας τους μήνες Αύγουστο- Σεπτέμβρη- Οκτώβρη του 2014.
- **Εικόνα 40:** Από το <http://www.bing.com/maps/>.
- **Εικόνα 41:** Από το <http://www.bing.com/maps/>.
- **Εικόνα 42:** Από το <http://www.bing.com/maps/> (η εικόνα αριστερά) και από το προσωπικό αρχείο φωτογραφιών της γράφουσας, το οποίο συλλέχθηκε κατά την επιτόπια έρευνα της ίδιας τους μήνες Αύγουστο- Σεπτέμβρη- Οκτώβρη του 2014 (οι εικόνες κεντρικά και δεξιά).
- **Εικόνα 43:** <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=3862380975830&set=oa.601818406577931&type=3&theater> (η εικόνα αριστερά) και από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 216 (η εικόνα δεξιά).
- **Εικόνα 44:** Από το <http://www.bing.com/maps/> (η εικόνα πάνω αριστερά) και από το προσωπικό αρχείο φωτογραφιών της γράφουσας, το οποίο συλλέχθηκε κατά την επιτόπια έρευνα της ίδιας τους μήνες Αύγουστο- Σεπτέμβρη- Οκτώβρη του 2014 (οι υπόλοιπες εικόνες).
- **Εικόνα 45:** Από το <http://www.bing.com/maps/> (η εικόνα αριστερά) και από το <http://www.stadia.gr/korydalos-b/korydalos-b-gr.html> (οι υπόλοιπες).
- **Εικόνα 46:** Από το <http://www.bing.com/maps/> (η εικόνα αριστερά) και από το προσωπικό αρχείο φωτογραφιών της γράφουσας, το οποίο συλλέχθηκε κατά την επιτόπια έρευνα της ίδιας τους μήνες Αύγουστο- Σεπτέμβρη- Οκτώβρη του 2014 (η εικόνα δεξιά).
- **Εικόνα 47:** Από το προσωπικό αρχείο φωτογραφιών της γράφουσας, το οποίο συλλέχθηκε κατά την επιτόπια έρευνα της ίδιας τους μήνες Αύγουστο- Σεπτέμβρη- Οκτώβρη του 2014 (η εικόνα αριστερά) και από το www.google.com (η εικόνα δεξιά).
- **Εικόνα 48:** Από το <http://www.bing.com/maps/> (η εικόνα αριστερά) και από το ενημερωτικό δελτίο εξέλιξης έργων του Δήμου Κορυδαλλού, από τη διεύθυνση τεχνικών υπηρεσιών, το Μάιο του 2013. Το σχετικό έγγραφο βρίσκεται στο παράρτημα και

προσκομίστηκε από την υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων του δημαρχείου Κορυδαλλού, Έλενα Λιντζαροπούλου (οι εικόνες δεξιά).

- **Εικόνα 49:** Η προοπτική αυτή λήψη πάρθηκε από την ηλεκτρονική σελίδα <http://www.bing.com/maps/> και έπειτα επεξεργάστηκε από τη γράφουσα στο photoshop.
- **Εικόνα 50:** Η προοπτική αυτή λήψη πάρθηκε από την ηλεκτρονική σελίδα <http://www.bing.com/maps/> και έπειτα επεξεργάστηκε από τη γράφουσα στο photoshop (η εικόνα αριστερά) και από το www.google.com (οι εικόνες δεξιά).
- **Εικόνα 51:** Από το Google Earth με τη βοήθεια της οπτικής 360 μοιρών.
- **Εικόνα 52:** Από το προσωπικό αρχείο της Ελένης Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού.
- **Εικόνα 53:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 54:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 55:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 56:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 57:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 58:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 59:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 60:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 61:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 62:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 63:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 64:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 65:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και της ηλεκτρονικής σελίδας <http://www.oasa.gr/>.
- **Εικόνα 66:** Ο χάρτης σχεδιάστηκε από τη γράφουσα με τη βοήθεια του Google Earth και επεξεργάστηκε στο photoshop από τη γράφουσα.
- **Εικόνα 67:** Από το βιβλίο Σκιαδής Γεώργιος, *Ιστορία του Κορυδαλλού: Ιστορία της πόλης και του Δήμου*, εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα, 2002, σελ 21.
- **Εικόνα 68:** Από το προσωπικό αρχείο της Ελένης Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού.

- **Εικόνα 69:** Από το προσωπικό αρχείο της Ελένης Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού.
- **Εικόνα 70:** Από το προσωπικό αρχείο της Ελένης Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού.
- **Εικόνα 71:** Από το ενημερωτικό δελτίο εξέλιξης έργων του Δήμου Κορυδαλλού, από τη διεύθυνση τεχνικών υπηρεσιών, το Μάιο του 2013. Το σχετικό έγγραφο βρίσκεται στο παράρτημα και προσκομίστηκε από την υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων του δημαρχείου Κορυδαλλού, Έλενα Λιντζαροπούλου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Συνέντευξη Ελένης Λιντζαροπούλου, υπεύθυνης δημοσίων σχέσεων στο δημαρχείο Κορυδαλλού

Μια εισαγωγή από την κα.Λιντζαροπούλου:

Το δημαρχείο , στο σημείο που είναι τοποθετημένο σήμερα , λεγόταν παλιά Άσυλο, ενώ, στο σημείο που είναι οι φυλακές, λεγόταν 88 στρέμματα. Τα μαγειρεία είναι δίπλα από το δημαρχείο και φτιάχνουν ψωμί για τους κρατούμενους στις φυλακές και για το Αττικό νοσοκομείο. Ο εκτάσεις των φυλακών ανήκουν στο Υπουργείο δικαιοσύνης. Ο δήμος θέλει να φύγουν οι φυλακές από την περιοχή. Ένας λόγος είναι ότι κλείνει η Σόλωνος και χωρίζεται η πόλη στα δύο. Η πόλη πιέζεται από την ύπαρξη των φυλακών. Γίνονται και ατυχήματα. Δεν υπάρχει οικονομικό όφελος από τις φυλακές, απλά το υπουργείο αποφάσισε να τοποθετηθούν εδώ.

Όσον αφορά στην έκταση του δημαρχείου , αυτή λεγόταν " Το άσυλο των αλητόπαιδων". Εδώ ήταν το αναμορφωτήριο κι επί χούντας ήταν οι γυναικείες φυλακές. Οι φυλακές επεκτάθηκαν. Τα 88 στρέμματα, που ήταν γηροκομείο, έγιναν σχολεία, θέατρο, πάρκο και όλα αυτά ... συνυπάρχουν.

Πριν 20 χρόνια, τα παιδιά είχαν αποκριάτικο πάρτι στο σχολείο και τη στιγμή εκείνη έκαναν απόδραση 80κάτι άτομα από τις φυλακές. Οι κρατούμενοι έμπαιναν στα σπίτια και τα παιδιά ήταν στα σχολεία.

Ο δήμος θέλει να αναπτύξει τις υποδομές του και η λέξη "τραγικό" δεν είναι αρκετή για να περιγράψει την κατάσταση στις φυλακές. Έκανε παρέμβαση το συμβούλιο της Ευρώπης, μετά από τη δημιουργία λογαριασμών στο internet από κρατούμενους (με όνομα "Κολαστήριο Κορυδαλλού"). Το σωφρονιστικό σύστημα είναι άθλιο.

Ερωτήσεις:

1.Πόσα χρόνια δουλεύετε στο δήμο;

4 χρόνια.

2.Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση στο δήμο, δεδομένου ότι υπάρχουν φυλακές και σχολεία;

Καλή από λειτουργικής μεριάς.

3.Πώς συνυπάρχουν ιδρύματα τόσο διαφορετικού περιεχομένου;

Συνυπάρχουν. Ήρεμα όταν είναι ήρεμες οι συνθήκες στη φυλακή. Τότε απλά βλέπεις τοίχους. Αν όχι , τότε εισπράττουν την ταραχή και οι κάτοικοι. Πρόκειται για μια αστυνομοκρατούμενη πόλη. Η ένταση μέσα στη φυλακή υπάρχει λόγω υπερπληθυσμού. Υπάρχουν 79 εθνότητες, 400 σωφρονιστικοί από 3 βάρδιες ο καθένας κι έτσι

αντιστοιχούν 2 σωφρονιστικοί σε 200 άτομα. Τους κατοίκους τους ενοχλούν οι τοίχοι, κι όχι οι κρατούμενοι. Οι κρατούμενοι είναι άνθρωποι.

4.Έχετε δεχθεί παράπονα ή οποιαδήποτε άλλη επικοινωνία για διάφορους λόγους; Έχουν πραγματοποιηθεί οργανωμένες εκδηλώσεις λόγω της παρουσίας της φυλακής; Οι μαθητές τι λένε;

Παράπονα όχι. Οι κάτοικοι ξέρουν ότι ο δήμος θέλει να φύγουν οι φυλακές. Ο τοίχος στη Λαμπράκη έχει δρομολογηθεί να φύγει. Εκδηλώσεις και κινητοποιήσεις έχουν γίνει και μεγάλες μάλιστα. Έχει γίνει και ποδηλατοδρομία. Πάντα όμως όλα αυτά γίνονται με ευαισθησία προς τους κρατούμενους.

5.Γιατί πιστεύετε ότι τοποθετήθηκαν οι φυλακές στον Κορυδαλλό;

Ήταν θέμα του υπουργείου δικαιοσύνης.

6.Και πώς αποφασίστηκε αργότερα να τοποθετηθούν τα σχολεία;

Γιατί ο δήμος θέλει να αναβαθμιστεί η περιοχή.

7.Έχετε στο μυαλό σας κάποια περιστατικά που να σας έχουν στιγματίσει;

Η απεργία πείνας των κρατουμένων στο νοσοκομείο των φυλακών το Φλεβάρη. Είχε να κάνει με μένα αυτό. Γιατί έχει όρια το πόσο μπορεί να παρέμβει ένας δήμαρχος. Και για μένα συναισθηματικά μου ήταν αδιανόητο να μην επικοινωνώ μαζί τους.

Άλλη φορά ήταν όταν πήγα για πρώτη φορά στο σχολείο των φυλακών.

Άλλη φορά ήταν όταν βγάλαμε τους πίνακες των κρατούμενων. Ήταν συγκινητική στιγμή.

Έρχονται εικαστικοί και συγγραφείς εθελοντικά στο σχολείο. Καθηγητές έχει το σχολείο αλλά όταν δεν έχει, πάλι έρχονται εθελοντικά. Οι κρατούμενοι έχουν ευεργετικό υπολογισμό από το σχολείο. Για 1 μέρα σχολείου κερδίζουν 2 μέρες από την ποινή τους.

Γενικά δεν έχω ζήσει δύσκολες στιγμές. Σε μια εξέγερση έκαψαν το ΚΕΘΕΑ και δεν ήξεραν αν θα ανοίξουν τα σχολεία. Όμως έκανε καλά ο δήμος που έχτισε τα σχολεία εκεί.

Δεν βλέπω την ασχήμια των φυλακών γιατί μέσα υπάρχουν όμορφοι άνθρωποι.

8.Υπάρχει επαφή των κρατούμενων με τους κατοίκους της γύρω περιοχής;

Όχι, μόνο οπτική.

9.Τα όρια του ιδρύματος είναι αρκετά για να μην έρχονται σε επαφή οι κρατούμενοι με τους κατοίκους;

Όχι δεν είναι. Το γεγονός ότι είναι οι φυλακές μέσα στην πόλη επηρεάζει τους κατοίκους. Μπορεί να δεις ξαφνικά κάτι να καίγεται. Πέντε λεπτά πιο κάτω είναι το κέντρο, η πλατεία Ελευθερίας. Σαφώς θα προτιμούσαν να έχουν ένα πανεπιστήμιο. Οι άνθρωποι τους λυπούνται. Οι Πυρήνες της Φωτιάς δημιουργούν εντάσεις, έχουν όμως εκτίμηση από τους κρατούμενους, γιατί δεν συναναστρέφονται με το κράτος όπως η Χ.Α, που εξασφαλίζουν εξόδους και πάρτι.

10. Πιστεύετε ότι τα όρια των φυλακών μέσα στην πόλη θα έπρεπε να είναι διαφορετικά; Κι αν ναι, πώς;

Όχι αυτά που ενοχλούν δεν είναι αισθητικά. Αν είχαν ένα στρέμμα περίμετρο τότε ναι, ίσως να ήταν καλύτερα. Τότε ο κόσμος δεν θα έβλεπε και τα ΜΑΤ. Το πρόβλημα είναι η αστυνομοκρατία. Αν ήθελαν οι αναρχικοί θα μπορούσαν να το γκρεμίσουν. Οι ίδιοι αλλάζουν το χρόνο έξω από τη φυλακή. Είναι συγκινητικό αυτό, αλλά όλο και κάποιος θα βάλει φωτιά σε κάποιον κάδο όταν μαζεύονται 1000 άτομα. Όταν, λοιπόν, βλέπεις 300 ΜΑΤ την παραμονή της πρωτοχρονιάς δεν είναι και πολύ ευχάριστο. Πριν 2 χρόνια ένα βράδυ μπήκε βόμβα στον τοίχο. Είναι μια βόμβα στην πόλη σου... Το ίδιο άσχημα περνάει το κέντρο με τις συγκεντρώσεις. Εδώ έχουμε την αστυνομοκρατία.

11. Το γεγονός ότι πλησιάζουν την περιοχή έμποροι ναρκωτικών, ή οι συγγενείς των κρατούμενων, επηρεάζει τους μαθητές; Προσπαθούν αυτοί οι άνθρωποι να πλησιάσουν τα παιδιά;

Δεν έχουμε τέτοια θέματα. Τα σχολεία που βλέπουν τις φυλακές είναι πιο ασφαλή, γιατί υπάρχει αστυνομία. Δεν έχουμε ακούσει κάτι. Τα μέτρα είναι ασφυκτικά, παρόλα αυτά τα ναρκωτικά μπαίνουν μέσα στη φυλακή.

12. Εσείς πως αισθάνεστε για αυτούς τους ανθρώπους; Πώς τους βλέπετε;

Ως ανθρώπους. Όπως είμαστε όλοι. Μέσα συμβαίνει ό,τι συμβαίνει κι έξω.

13. Πιστεύετε ότι τους αξίζουν καλύτερες συνθήκες;

Ναι. Και οι εργαζόμενοι και οι κρατούμενοι.

14. Πιστεύετε ότι οι κάτοικοι Κορυδαλλού έχουν πρόβλημα με το γεγονός ότι οι φυλακές είναι κοντά στα σπίτια τους; Πως πιστεύετε, ή έχετε ακούσει, ότι βλέπουν τους κρατούμενους;

Δεν τους αρέσει. Παρόλα αυτά δεν έχω ακούσει κάποιον να μιλά άσχημα για τους κρατούμενους.

15. Από την εμπειρία σας τι είναι αυτό που πρέπει να αλλάξει ουσιαστικά στο δήμο;

Να μεταφερθούν οι φυλακές ώστε να μπορέσει ο δήμος να αναπτύξει τις υποδομές του.

Ένα πρώτο βήμα είναι ο τοίχος που θα γκρεμιστεί στη Γρ.Λαμπράκη στο άμεσο μέλλον.

16. Τι είναι αυτό που πρέπει να αλλάξει ουσιαστικά στα σωφρονιστικά ιδρύματα;

Πολλά. Έχω γράψει ένα άρθρο σχετικά με το σωφρονιστικό σύστημα, όπου φαίνεται ό,τι πιστεύω ακράδαντα.

Κάποια πρόσθετα στοιχεία από την κα.Λιντζαροπούλου:

Όταν έγινε η δολοφονία του Φύσσα πίεσα πολύ για να μην έρθει εδώ ο Ρουπακιάς, γιατί θα έκαιγαν την πόλη.

Έχω κερδίσει την εμπιστοσύνη των κρατουμένων , γιατί με βλέπουν ως άτομο που δε συνδέεται με το νόμο.

Αν μπορέσει να αλλάξει κάτι , αυτό θα είναι λόγω παιδείας.

Οι φυλακές Κορυδαλλού είναι δικαστικές φυλακές. Εδώ προφυλακίζονται. Ο διευθυντής του σχολείου των φυλακών πιέζει να μένει ο μαθητής δύο χρόνια για να μπορέσει να τελειώσει το σχολείο, αλλιώς φροντίζει να μπει σε φυλακή με σχολείο. Το σχολείο κάνει πάρα πολύ καλές εκδηλώσεις. Αυτό βέβαια είναι σταγόνα στον ωκεανό. Πρέπει να δίνονται πιο πολλές ευκαιρίες. Να έχουν επαγγελματική διέξοδο και πρέπει να επεκταθεί το έργο της κοινοτικής εργασίας.

Είναι μια πόλη γεμάτη αντιθέσεις.

Και κάτι πολύ σημαντικό είναι ότι δεν υπάρχει άνθρωπος ευαίσθητος, ας πούμε, που να μη ζητάει να βοηθήσει με τις γνώσεις του.

Συνέντευξη φύλακα των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού

ΓΕΝΙΚΑ:

1. Πόσο καιρό εργάζεστε στο σωφρονιστικό κατάστημα;

18 χρόνια.

2. Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση στο ίδρυμα;

Κακή.

3. Με την πάροδο του χρόνου, τα πράγματα στο κατάστημα βελτιώνονται ή αντίθετα χειροτερεύουν;

Χειροτερεύουν.

4. Ποια η σχέση σας με τους κρατούμενους;

Καλή. Εξαρτάται και από τους κρατούμενους. Φροντίζεις τον σεβασμό να τον κερδίσεις.

5. Εσείς πως νιώθετε γι' αυτούς τους ανθρώπους; Πως τους βλέπετε;

Ελαφρώς αδιάφορα πλέον εκτός από κάποιες εξαιρέσεις. Στην αρχή με επηρέαζε περισσότερο αλλά με τα χρόνια αυτό αλλάζει.

6. Πιστεύετε πως τους αξίζουν καλύτερες συνθήκες ζωής;

Ναι, δεν το συζητώ.

7. Ποιά περιστατικά είναι αυτά που θυμάστε περισσότερο; Που σας έχουν στιγματίσει;

Έχουν γίνει διάφορα. Αυτοκτονίες, συμπλοκές. Πέρσι έχασα κι έναν φίλο μου σε μια συμπλοκή. Έχω τραυματιστεί κι εγώ ο ίδιος (και μου δείχνει ένα σημάδι στο χέρι του από τρύπημα με σίδερο).

A) ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ-ΧΩΡΟΣ:

1. Πόσους κρατούμενους φιλοξενεί το ίδρυμα ;

2029 (Κάλεσε κάποιον στο κινητό για να μάθει ακριβές νούμερο.).

2. Πόσα άτομα είναι προορισμένο να φιλοξενεί;

1000 το πολύ.

3. Από πόσες πτέρυγες αποτελείται;

6.

4. Με ποια λογική χωρίζονται οι πτέρυγες;

Κανονικά χωρίζονταν με βάση το αδίκημα. Για παράδειγμα η πτέρυγα Α προορίζεται για οικονομικά αδικήματα, η ΣΤ δημιουργήθηκε για τους "VIP", όπως για άτομα από τη 17 Νοέμβρη. Όμως στο ίδρυμα κρατάνε πιο πολύ υποδίκους. Έρχονται για να δικαστούν και μετά τους στέλνουν αλλού.

5. Πόσα άτομα μένουν σε κάθε κελί; Πόσα τετραγωνικά είναι κάθε κελί;

Κάθε κελί είναι περίπου 8 τετραγωνικά. Κάπου 2,5*3. Μένουν 3-4 άτομα, αλλά κανονικά θα έπρεπε να μένει 1, το πολύ 2.

6. Τα κελιά βρίσκονται κοντά στους χώρους εστίασης και στο προαύλιο;

Δεν υπάρχει εστιατόριο. Οι κρατούμενοι παίρνουν με ένα κουπόνι το δίσκο τους και τρώνε στα κελιά τους.

7. Πού βρίσκονται τα γραφεία;

Στο κεντρικό κτήριο που βρίσκεται η είσοδος. Εκεί είναι και όλα τα γραφεία διοίκησης, το λογιστήριο, ο χώρος αναμονής και τα επισκεπτήρια.

8. Πού βρίσκεται το ιατρείο;

Πίσω από το κεντρικό κτήριο διοίκησης, κοντά στη βιβλιοθήκη και την πτέρυγα Α.

9. Πώς διαχωρίζεται το ίδρυμα από την πόλη;

Με μια μεγάλη ψηλή μάντρα. Είναι ένας χοντρός τοίχος με κενό μέσα. Άλλα μπορεί κάποιος από το μπαλκόνι της απέναντι πολυκατοικίας να δει τα προαύλια. Οι πολυκατοικίες τριγύρω είναι πάρα πολύ κοντά στη φυλακή.

10. Πιστεύετε ότι η θέση του ιδρύματος μέσα στην πόλη εξυπηρετεί κάποιο σκοπό;

Είναι τουλάχιστον αστείο. Εξυπηρετεί κυρίως τους δικηγόρους.

Β) ΥΓΕΙΑ:

1. Πόσο εύκολη και συχνή είναι η πρόσβαση για έναν κρατούμενο στο ιατρείο;

Είναι εύκολο. Τους δίνουν εύκολα άδεια αλλά όχι συνέχεια.

2. Υπάρχουν τα απαραίτητα μέσα στο ιατρείο, ώστε οι κρατούμενοι να παραμένουν υγιείς;

Ναι, αλλά είναι για έλεγχο. Δέχονται τις πρώτες βοήθειες. Υπάρχει δίπλα το νοσοκομείο.

3. Τι γίνεται σε περίπτωση κάποιου σοβαρού περιστατικού ή κάποιου περιστατικού που δεν

μπορεί να καλύψει το ιατρείο;

Μεταφέρονται στο νοσοκομείο δίπλα μέσω υπόγειου τούνελ. Οι γιατροί μέσα στη φυλακή δεν είναι πάντα εκεί.

4. Οι κρατούμενοι προφασίζονται ασθένεια για να επισκέπτονται το ιατρείο;

Ναι συχνά κάποιοι.

Γ) ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ:

1. Ποιο είναι το πρόγραμμα ενός κρατούμενου; Πόσες ώρες περνά στο κελί και πόσες στους υπόλοιπους χώρους;

7:15_ ανοίγουν τα κελιά και καταμετρώνται οι κρατούμενοι. Παίρνουν το πρωινό τους με το κουπόνι τους και κινούνται ελεύθερα από κελί σε κελί μέχρι τις

8:30.8:30 και μετά ανοίγει το προαύλιο. Μπορούν επίσης να εργάζονται σε χώρους εκτός πτέρυγας. Οι θέσεις εργασίας είναι για 3 ή 6 μήνες εργασίας και για τα μεροκάματα αποφασίζει ο εισαγγελέας.

11:00_ κλείνει το προαύλιο και πάνε για φαγητό.

12:00_ χτυπά το κουδούνι, καταμετρώνται και κλείνονται πάλι στα κελιά.

14:00 το χειμώνα ή 15:00 το καλοκαίρι_ ανοίγουν τα κελιά και παράλληλα μπαίνουν οι

καθαριστές και καθαρίζουν τα κελιά.

15:30_ Ανοίγει το προαύλιο και κλείνει έως τη δύση του ηλίου.

Μετά τη δύση του ηλίου_ κινούνται ελεύθερα στα κελιά.

21:00_ Αφού καταμετρηθούν κλείνονται στα κελιά.

2. Υπάρχει δυνατότητα για τους κρατούμενους να κάνουν κάποια δραστηριότητα, όπως άθληση, διάβασμα, ενασχόληση με κάποια τέχνη;

Άθληση στο προαύλιο. Υπάρχει βιβλιοθήκη από όπου μπορούν να δανειστούν στο κελί τους. Και υπάρχει το ξυλουργείο, το μεταλλουργείο όπου και δουλεύουν ορισμένοι.

3. Υπάρχει δυνατότητα εκπαίδευσης;

Υπάρχει σχολείο εκεί που είναι και το ξυλουργείο. Υπάρχει διευθυντής και πρέπει να έχει τελειώσει δημοτικό ο κρατούμενος για να πάει. Δέχεται περιορισμένα άτομα το σχολείο. Υπάρχει ακόμη ΚΕΘΕΑ για απεξάρτηση και εκκλησία ευαγγελιστών κατόπιν αδειάς από το υπουργείο.

4. Πώς λειτουργεί το σύστημα υγιεινής;

Κάθε πτέρυγα έχει υπόγειο με μπάνιο, όπου δεν έχει πάντα ζεστό νερό. Στο κελί έχουν μια τουαλέτα.

5. Θεωρείτε ότι η διατροφή των κρατούμενων είναι ικανοποιητική;

Καλή. Ίσως δεν είναι αρκετό το φαί πλέον.

Δ) ΠΟΛΙΤΙΚΗ:

1. Πόσους αλλοδαπούς φιλοξενεί το ίδρυμα;

(καλεί κάποιον στο κινητό για να ρωτήσει ακριβές νούμερο)

1447 αλλοδαπούς και 582 έλληνες.

2. Οι ίδιοι αντιμετωπίζουν προβλήματα με τους συγκρατούμενους τους;

Πολλές φορές. Όχι όμως για ρατσιστικά θέματα.

3. Θα λέγατε ότι το ζήτημα του ρατσισμού είναι σε έξαρση μέσα στο ίδρυμα;

Όχι. Δεν υπάρχει ρατσισμός, αλλά πολυπολιτισμικότητα.

4. Γίνονται πολλά περιστατικά λόγω αυτού;

Συμβαίνουν περιστατικά αλλά όχι για αυτό.

5. Οι κρατούμενοι χωρίζονται σε ομάδες για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα αυτά;

Οι λαοί μεταξύ τους.

Ε) ΣΧΕΣΕΙΣ:

1. Πώς θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις μεταξύ των κρατούμενων;

Είναι σχετικό. Είναι μια κοινωνία ουσιαστικά.

2. Πώς αυτές των κρατούμενων με τους φύλακες;

Δεν είναι σχέση επαγγελματία-κρατουμένου πάντως. Με τις συνθήκες αλλάζουν.

3. Πόσο συχνά δικαιούνται επισκεπτήριο;

Όσοι δεν έχουν δικαστεί (κατάδικοι) 2 φορές την εβδομάδα. Οι κατάδικοι 1.

4. Σε τι χώρους γίνεται αυτό; Γίνεται με παρουσία φύλακα;

Όχι με παρουσία φύλακα. Υπάρχει τζάμι ασφαλείας και έχουν μισή ώρα.

5. Πιστεύετε ότι η επαφή με τους επισκέπτες βοηθά τους κρατούμενους; Θα προτείνατε άλλους τρόπους συναναστροφής;

Ναι σίγουρα τους βοηθά. Η Ελλάδα δεν είναι έτοιμη για αυτό. Δεν δίνει άδειες πλέον ο Κορυδαλλός. Μόνο κατόπιν αιτήσεως και με άδεια μπορούν κάθε Κυριακή να βλέπουν τα παιδιά τους και γενικά δίνουν άδειες μόνο σε ορισμένους, υπό κατάλληλες συνθήκες.

6. Υπάρχει επαφή των κρατούμενων με τους κατοίκους της γύρω περιοχής;

Οπτική. Από τα μπαλκόνια.

7. Τα όρια του ιδρύματος είναι αρκετά για να μην έρχονται σε επαφή οι κρατούμενοι με τους κατοίκους;

Όχι καθόλου. Είναι πολύ εύκολο. Ο μαντρότοιχος είναι 3-4 μέτρα ψηλός και έχει μικρή

απόσταση από τα σπίτια. Θα έπρεπε να απέχει τουλάχιστον 500 μέτρα!

8. Έχετε δεχτεί παράπονα από τους κατοίκους ή οποιαδήποτε άλλη επικοινωνία για διάφορους λόγους;

Δεν έχει τύχει, αλλά σίγουρα ενοχλούνται από σειρήνες για παράδειγμα.

Ζ) ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ:

1. 10/2014 : Στα τέλη του 2013 προφυλακίστηκαν οι βουλευτές της Χ.Α. , Ι.Λαγός και Χ.Παππάς, και αργότερα ο αρχηγός της οργάνωσης, Ν.Μιχαλολιάκος. Τι επίδραση είχε αυτό στο ίδρυμα; Ποιά η αντίδραση των κρατούμενων;

Πάνε στις γυναικείες φυλακές που είναι ακριβώς απέναντι. Οπότε δεν είχαν κάποιο θέμα.

2. 11/2014: Και το Νοέμβριο απαγορεύονται τα εθνικά σύμβολα στα κελιά. Προξένησε αναταραχές το ζήτημα αυτό; Είχε υπάρξει και παλαιότερα ανάλογο θέμα;

Ποτέ δεν επιτρέπονταν.

3. 2013: Παλαιότερα είχαν εισαχθεί κι άλλα πολιτικά πρόσωπα στο ίδρυμα, όπως ο Άκης Τσοχατζόπουλος. Πώς το αντιμετωπίζετε εσείς αυτό και πώς οι κρατούμενοι; Υπάρχουν άλλου είδους εισαγωγές που προκαλούν αναταραχές;

Ο Τσοχατζόπουλος πήγε στην πτέρυγα ΣΤ (των VIP). Οι υπάλληλοι συμπεριφέρθηκαν επαγγελματικά, οι κρατούμενοι φώναζαν, έβριζαν.

4. 10/2013: Τον Οκτώβρη βρέθηκαν αρκετά αυτοσχέδια όπλα, καθώς και κινητά τηλέφωνα στην κατοχή των κρατούμενων. Υπάρχει κάποιος τρόπος να αποτραπούν οι κρατούμενοι να φτιάξουν αυτά τα αντικείμενα; Πόσο συχνά τα χρησιμοποιούν;

Για μας είναι ρουτίνα. Τα χρησιμοποιούν για προστασία μεταξύ τους.

5. 1/2014: Τον Ιανουάριο απέδρασε ο Χριστόδουλος Ξηρός από το σωφρονιστικό κατάστημα Κορυδαλλού. Πιστεύετε από την εμπειρία σας ότι υπάρχει κάποιος τρόπος να αποτραπούν οι κρατούμενοι από την απόπειρα απόδρασης; Τι είναι αυτό που θα τους κρατούσε συνειδητά στο ίδρυμα;

Αυτό συνέβη όταν μεταφερόταν από την πτέρυγα Ε στην Α. Πέρασαν πειθαρχικό εργαζόμενοι. Μόνο οι πυρήνες της φωτιάς πανηγύριζαν. Οι άλλοι όχι γιατί τους στέρησαν δικαιώματα.

6. 02/2014: Το Φεβρουάριο ένας κρατούμενος δημοσίευσε φωτογραφίες από το νοσοκομείο "Άγιος Παύλος" των φυλακών Κορυδαλλού και εξέθεσε την δυσάρεστη κατάσταση που επικρατεί. Τι πιστεύετε ότι πρέπει να γίνει για αυτή την κατάσταση;

Οι κρατούμενοι έχουν δίκιο. Οι υπάλληλοι στο νοσοκομείο κάνουν ότι μπορούν με τις συνθήκες που επικρατούν. Η πολιτική ηγεσία πρέπει να φροντίσει για αυτό.

7. 02/2014: Ανήλικες προσπάθησαν να εισάγουν ναρκωτικά στο ίδρυμα. Ποια είναι γενικά η κατάσταση με τα ναρκωτικά; Πολλοί κρατούμενοι όταν εισήχθησαν στο ίδρυμα θα ήταν χρήστες. Πώς το αντιμετωπίζετε αυτό;

Συμβαίνει συχνά. Γίνονται έρευνες.

8. 6/4/2014: Είναι αλήθεια πως αυτοκτόνησε ένας κρατούμενος στο ψυχιατρείο φυλακών Κορυδαλλού; Συμβαίνουν συχνά περιστατικά απόπειρας αυτοκτονίας;

Έχει συμβεί και στις φυλακές.

9. 4/2014: Τον ίδιο ανακοινώθηκε ότι θα ελευθερώνονται όσοι καταδικάζονται σε φυλάκιση έως 5 χρόνια-ποινές δηλ. που αφορούν σε πλημμελήματα. Γιατί πιστεύετε ότι έγινε αυτό; Είναι θέμα έλλειψης χώρου ή θέμα ποινής καθαρά;

Το κάνουν για την αποσυμφόρηση. Δίνουν εύκολα μεγάλες ποινές.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Από την εμπειρία σας τι είναι αυτό που πρέπει να αλλάξει ουσιαστικά στα σωφρονιστικά ιδρύματα;

Είναι πολλά. Πραγματικός σωφρονισμός αν μπορεί να υπάρξει. Πολλά καινούρια καταστήματα για ποιότητα ζωής. Αλλαγές σε θέματα υγιεινής και στο νοσοκομείο. Και διαχωρισμός των κρατούμενων σύμφωνα με τα αδικήματά τους.

2. Ποια πιστεύετε ότι είναι η γνώμη του κόσμου για τους κρατούμενους;

Αυτή τη στιγμή είναι το λιγότερο που τους απασχολεί, εκτός κι αν έχουν άμεση σχέση.

3. Ποια η γνώμη των κατοίκων του Κορυδαλλού;

Καλύτερα να ρωτήσεις εκείνους.

4. Πώς πιστεύετε ότι θα έπρεπε στην πραγματικότητα να αντιμετωπίζουμε τους κρατούμενους;

Δεν μπορούν να μπουν όλοι στην ίδια μοίρα. Πρέπει να αντιμετωπίζονται με ανθρωπιά, αλλά είναι κι ανάλογα τον άνθρωπο.

Συνέντευξη τέως ιατρού του νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» των ανδρικών φυλακών Κορυδαλλού

1. *Πόσα χρόνια δουλεύατε στο νοσοκομείο;*

19 χρόνια.

2. *Και στις γυναικείες και στο νοσοκομείο;*

2 χρόνια λιγότερα στις γυναικείες, γιατί έρχονταν σε μας οι γυναίκες τα πρώτα χρόνια που ήμουν εκεί. Σταμάτησαν γιατί έρχονταν για άλλο λόγο. Όσες έμεναν έγκυες, γιατί ήθελαν να κερδίσουν κάποια χρόνια από την ποινή τους, στο τέλος έμεναν με ένα παιδάκι μαζί και έμενε ίδια η ποινή.

3. *Και τα παιδιά τι γίνονταν;*

Τα πρώτα 2 χρόνια μένουν στις γυναικείες φυλακές. Υπάρχει σταθμός. Είναι υποχρεωτικό αυτό, για να μη χαλάσει ο δεσμός μεταξύ μάνας και παιδιού. Δηλαδή, το πρωί τις ξυπνάνε τις μανάδες και τις πηγαίνουν στον παιδικό σταθμό μέχρι το μεσημέρι που θα τις ξανακλείσουν και το απόγευμα πάλι. Και μετά τα 2 χρόνια τα παίρνει η οικογένεια έξω τα παιδιά.

4. *Και ήσασταν ευχαριστημένος γενικά;*

Όχι βέβαια. Τι ευχαριστημένος να είμαι; Ήταν συνθήκες δουλειάς αυτές;

5. *Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση γενικά; Ποιές ήταν οι συνθήκες;*

Χειρότερες ήταν στο νοσοκομείο, που στην αρχή το βρήκα να έχει 2 χειρουργικά τραπέζια, να έχει από όλες τις ειδικότητες, να έχει εργαστήρια, να είναι πλήρως εξοπλισμένο και σιγά σιγά επειδή έχει μεγάλο πληθυσμό πια στις φυλακές (τα κελιά είναι για 4 άτομα και κατάντησαν να έχουν 9) ξήλωσαν από τα χειρουργεία τα κρεβάτια και τα έκαναν κελιά. Σταματήσαμε ποιά να χειρουργούμε. Και τα εργαστήρια υποβαθμίστηκαν. Οπότε τι γινόταν; Κάναμε πάσες στα δημόσια νοσοκομεία τα περιστατικά. Ότι χρειαζόμασταν για χειρουργείο, για πιο σοβαρές εξετάσεις. Και προκαλούσαμε και τον εκνευρισμό των συναδέλφων και βάζαμε σε κίνδυνο τους ασθενείς, γιατί για να πάρουν έναν ασθενή από το νοσοκομείο και να τον πάνε σε εξωτερικό πρέπει να ναι εκεί και ασθενοφόρο και τζιπάκι της φυλακής. Οπότε ερχόταν πρώτα η κλούβα και μετά το ασθενοφόρο ή το αντίθετο και ξανάφευγαν, ενώ έπρεπε να συντονιστούν να έρχονται μαζί.

6. *Οπότε δεν υπήρχαν τα μέσα.*

Όχι βέβαια. Ο άλλος κινδύνευε 5-6 ώρες μέσα για να γίνει η διακομιδή σε νοσοκομείο και τον κρατάγαμε εμείς όπως όπως. Ένα αγροτικό ήταν σε διάρκεια. Αισθάνθηκα πως έκανα το αγροτικό μου πάλι, αλλά για 19 χρόνια. Και επειδή έκαναν οι γυναίκες αυτό

που σας είπα προηγουμένως, αποφασίσαμε ότι θα πηγαίνουμε 2 φορές την εβδομάδα κάποιους από εμάς τους γιατρούς απέναντι στις γυναικείες και βρήκαμε ένα γραφείο και το κάναμε ιατρείο.

7. *Δεν υπήρχε δηλαδή ιατρείο και το φτιάξατε εσείς;*

Όχι βέβαια και έγινε αυτό από ανάγκη.

8. *Και ποιά χρονολογία περίπου ήσασαν εκεί.*

Από το 1995 μέχρι το 2013.

9. *Και πώς επιλέξατε εσείς να δουλέψετε τόσα χρόνια στις φυλακές.*

Γιατί έψαχνα δουλειά μετά το τέλος της ειδικότητάς μου. Δεν μπορούσα να ανοίξω ιατρείο αμέσως. Και μάλιστα το ιατρείο μου το άνοιξα κοντά στις φυλακές στο Κερατσίνι για να είμαι κοντά, να μπορώ να πετάγομαι στο ιατρείο στις φυλακές. Και το διάλεξα από μια ευκαιρία που βρήκα στις εφημερίδες. Δεν ήμουν του δημοσίου, έκανα σύμβαση. 19 χρόνια ήμουν με σύμβαση, ενώ κανονικά θα έπρεπε να είμαι αορίστου χρόνου, αλλά ποτέ δεν με έκαναν. Κανέναν από μας.

10. *Και στις γυναικείες φυλακές το ίδιο;*

Και στις γυναικείες φυλακές σύμβαση κάναμε γιατί έπρεπε ξεχωριστά να πληρωνόμαστε. Θα επιβαρυνόμασταν άλλη μια φυλακή; Δεν είναι και ότι καλύτερο οι φυλακισμένες. Είναι πιο άγριες οι γυναίκες από τους άντρες στη φυλακή. Δεν φυλακίζεται έτσι εύκολα γυναίκα. Αυτό ήταν εμπειρία πραγματικά.

11. *Ποιός ήταν ο βασικός λόγος που σας επισκέπτονταν οι κρατούμενες;*

Για να ζητήσουν οι περισσότερες, το 80%, ένα χαρτί ότι κάτι έχουν και να προσπαθήσουν να μειώσουν την ποινή τους. Τώρα να την πιστέψεις ή να μη την πιστέψεις; Είναι σα τον λύκο στο παραμύθι.

12. *Οπότε προφασίζονταν ασθένεια;*

Εγώ δεχόμουν πάντα ότι μου έλεγαν, μην πέσουμε καμιά φορά έξω και πάσχουν από κάτι. Προσπαθούσα να τις βοηθήσω με τα συμπτώματα που μου έλεγαν. Αναγκασμένος ήμουν. Και κατέβαζαν τα φάρμακα κάτω στα κελιά και τα πούλαγαν στις άλλες. Μέχρι που το πήραν είδηση οι φύλακες, οι γυναίκες φύλακες, και έπαιρναν ένα γουδί και τα έσπαγαν. Κι αυτό έχει τα μείον του, γιατί όποιος έμενε μέσα από την προηγούμενη αγωγή μιας γυναίκας, έσπαγαν τα χάπια της επόμενης, οπότε η κρατούμενη έπαιρνε τα χάπια της προηγούμενης και γινόταν μια θεραπεία... κοκτέιλ.

13. *Και οι κρατούμενες πόσο συχνά μπορούσαν να κάνουν επίσκεψη στο ιατρείο;*

Εμείς πηγαίναμε 2-3 φορές την εβδομάδα ο καθένας μας από 2-3 ώρες κανονικά που καταντούσαν να γίνονται 5-6. Οι κρατούμενες έριχναν χαρτάκι το απόγευμα το βράδυ, ότι θέλω να δω γιατρό, μάζευαν οι φύλακες τα χαρτάκια και έφερναν πάνω στο γραφείο

τους ασθενείς.

14. *Και στο ιατρείο των γυναικείων φυλακών υπήρχαν τα βασικά φάρμακα ;*

Όχι. Τίποτα. Αφού αναγκαζόμαστε ένα σιρόπι για το βήχα, να έρχεται η κρατούμενη με ένα ποτηράκι που είχε κάτω δικό της, να της βάζουμε εκεί τη δόση και να την πίνει αν ήταν σιρόπι. Αν ήταν χάπι σας είπα, έπαιρναν 2 κουτάκια. Και οι περισσότεροι τα έπαιρναν από το νοσοκομείο μετά. Δεν υπήρχε εκεί φαρμακαποθήκη, όπως υπήρχαν στο νοσοκομείο μεγάλες φαρμακαποθήκες. Δανειζόμασταν από το νοσοκομείο. Ένα παράσιτο του νοσοκομείου ήταν το ιατρείο στις γυναικείες.

15. *Στο νοσοκομείο πηγαίνατε κάθε μέρα;*

Κάθε μέρα. Και βράδια. 4 βράδια κοιμόμουν μέσα. Και πρωτοχρονιά έχω κάνει και Πάσχα έχω κάνει. Ήταν στην ουσία εφημερίες , που όμως κάλυπτες και ανάγκες και άλλων τμημάτων. Όπως τις προσωρινές κρατήσεις.

16. *Είχα μιλήσει με φύλακα των ανδρικών φυλακών , και μου είπε ότι και εκεί τα φάρμακα που υπήρχαν στο ιατρείο ήταν πολύ λίγα.*

Οι ψυχίατροι, για παράδειγμα, είχαν κάνει κάποια συμφωνία με τις εταιρίες φαρμάκων , γιατί τα φάρμακα αυτά ήταν πανάκριβα.

17. *Το ψυχιατρείο του νοσοκομείου που βρίσκονταν;*

Εκεί στον ίδιο χώρο , δεν υπήρχε κάποιος ξέχωρος. Και εγώ αν χρειαζόταν να κάνω επίσκεψη στον ίδιο χώρο ασκούσα ιατρική.

18. *Ο φύλακας των ανδρικών φυλακών που είχα μιλήσει μίλησε για κάποιο τούνελ που υπήρχε για μεταφορά ασθενών.*

Το τούνελ αυτό χρησίμευε μόνο για τη μεταφορά των φυλακισμένων ασθενών στο νοσοκομείο και μόνο. Βρίσκονταν στο θυρωρείο . Για απλή εξέταση από τις φυλακές στο ψυχιατρείο γινόταν από το προαύλιο χώρο με ένα σύρμα πλεγμένο, για ασφάλεια. Τα κτήρια αυτά ήταν απέναντι το ένα από το άλλο. Στο νοσοκομείο είχε κατάλληλο εξοπλισμό για κάποια σοβαρά περιστατικά..... Το νοσοκομείο είχε τον εξοπλισμό ενός αγροτικού ιατρείου . Δηλαδή είχε όλα τα απαραίτητα για περιστατικά που μπορεί να αντιμετωπίσει ένα αγροτικό. Αλλά ας πούμε ότι ήταν ένα λίγο πιο εξελιγμένο αγροτικό μικροχειρουργείο, το οποίο αντιμετώπιζε κοψίματα , καψίματα κ.α. τέτοια περιστατικά. Ωστόσο υπήρχαν όλες σχεδόν οι ειδικότητες ιατρών, απλά δεν είχαμε ο καθένας το ιατρείο του με το κατάλληλο εξοπλισμό για να μπορέσουμε να δουλέψουμε σωστά.

Επίσης υπήρχε χώρος όπου γίνονταν κάποια ραψίματα από ατυχήματα ή κάποιες μικρές χειρουργικές επεμβάσεις ,όπως απαιτούν και τα αγροτικά ιατρεία. Υπήρχαν και άλλες ειδικότητες ιατρών όπως γυναικολόγοι ...αλλά και άλλοι , που όμως δεν ήταν εύκολο να ασκήσουμε την ιατρική μας ειδικότητα, γιατί δεν είχαμε τα σωστά εξοπλισμένα ιατρεία μας.

19. Έχετε κάποιο περιστατικό το οποίο έχει στιγματίσει την καριέρα σας στο νοσοκομείο των φυλακών;

Πάρα πολλά , θα μπορούσα να γράψω τόμους βιβλίων. Πρώτα πρώτα εγώ παρέλαβα τη 17 Νοέμβρη και τον ΕΛΛΑ , εγώ πήρα τα ιστορικά τους. Επίσης τη Μαριέττη τη σατανίστρια , τον Παπαδόπουλο το χουντικό, ο οποίος είχε πρόβλημα υγείας και τον είχα δει και στη μία τη νύχτα σε μία εφημερία μου. Όμως αυτός ήταν ήσυχος, άλλοι δημιουργούσαν τα προβλήματα. Προσπαθούσαν όταν επισκέπτονταν το ιατρείο να κλέψουν καμιά σύριγγα, με αποτέλεσμα να έχουμε οι εργαζόμενοι μετά πρόβλημα με ανακρίσεις κλπ. Όλο αυτό για να δημιουργήσουν προβλήματα και μελεάδες.

20. Τους χρήστες ναρκωτικών πως τους αντιμετωπίζατε;

Οι φυλακές είχαν 4 ψυχιάτρους , όπου και μοίραζαν τους ασθενείς. Τώρα όταν δεν ήταν εκείνοι εκεί άφηναν πάντα στις εφημερίες ενημέρωση για τον κάθε ασθενή. Παράδειγμα ο τάδε αν ζητήσει κάτι .....να μην το δώσετε. Τώρα αν ο ασθενής (φυλακισμένος) επέμενε .....τότε αυτό σήμαινε απομόνωση. Σε ένα πολύ μικρό δωματάκι γυμνός με μια μικρή λάμπα και με ντυμένους τοίχους από κουβέρτες. Αυτό για να μη χτυπηθεί ή κάνει κακό στον εαυτό του. Ωστόσο εκεί έτρωγε εκεί έκανε την ανάγκη του. Καθόλου καλές συνθήκες. Λίγοι τις άντεχαν. Μόνο έναν θυμάμαι που είχε aids , άντεξε πολύ.

21. Ποιά ασθένεια ήταν η πιο διαδεδομένη;

Η ηπατίτιδα , γιατί είχαμε πολλούς ναρκομανείς. Το aids , η φυματίωση . Ήταν σαν να είχες γυρίσει το χρόνο πίσω και είχαν αναβιώσει ασθένειες από τα παλιά.

22. Και πως είχε τόσο μεγάλη έξαρση η φυματίωση;

Γιατί τη μετέδιδαν .....έτσι για πλάκα. Ένα αστείο τους ήταν να γλύψουν μια καραμέλα και να στη κεράσουν .....ε.....αυτό ήταν. Και φυσικά το έκαναν σε όλους δεν τους ένοιαζε το αν θα κολλούσαν συγκρατούμενο ή γιατρό.

23. Τι άλλα περιστατικά είχατε;

Πολλά όπως συγκρούσεις με ομάδες, πχ Γεωργιανών με Αλβανούς, μετά από μάχες για ένα καρτοτηλέφωνο. Δεν είχαν άλλο τρόπο επικοινωνίας με τους έξω άρα πήγαιναν και τηλεφωνούσαν και αν γίνονταν κατάχρηση από κάποιο γίνονταν μάχες. Δίνανε ραντεβού στο προαύλιο πχ οι Αλβανοί να χτυπηθούν με τους Γεωργιανούς , και μετά ερχόταν σε μένα να τους περιθάλψω στο ιατρείο από τα σφαξίματα.

24. Έχετε τύχη ποτέ σε εξέγερση;

Βέβαια .....συνήθως κρατάνε ομήρους τους γιατρούς ,έτσι και όταν είχε τύχη σε μένα μας είχαν κλείσει στο ιατρείο. Υπάρχει βέβαια μια δικλίδα προστασίας και μεταξύ μας και τους είχαμε απομονώσει. Ανέβαιναν τα παιδιά των ματ, εναλλάξ ανά 6 και άφηναν τα προσωπικά τους αντικείμενα πορτοφόλια κλπ. για να μην τους τα κλέψουν.

25. Έχει ποτέ τραυματιστεί κάποιος υπάλληλος ;

Και βέβαια και υπάλληλος , και κρατούμενοι , και μετά άντε δικαστήρια κλπ. Δυστυχώς δεν ήταν να δουλεύεις εκεί. Το μισό χρόνο στην φυλακή και τον υπόλοιπο στα δικαστήρια. Ένωθες σαν κρατούμενος και συ.

26. *Πόσους ασθενείς βλέπατε κάθε μέρα;*

Κυρίων ήμουν στις γυναικείες φυλακές εγώ . Οι γυναίκες με είχαν πάρει με καλό μάτι .

Στο διήμερο που πήγαινα στις φυλακές έβλεπα γύρω στις 40 γυναίκες γιατί κάθονταν πολύ ώρα. Στις αντρικές από τα 700 άτομα έβλεπα τα 200 περίπου. Φυσικά δεν βλέπαμε μόνο τα περιστατικά της ειδικότητάς μας.

27. *Η συμπεριφορά των γυναικών πως ήταν απέναντι σας ;*

Με μένα ήταν ευγενικές , μεταξύ τους ήταν άγριες και είχαν προβλήματα. Το χειρότερο περιστατικό ήταν όταν μπαίνω στο ιατρείο και βλέπω την κρατούμενη να κρατάει ένα κομμάτι γυαλί και να απειλεί την υπάλληλο προϊσταμένη. Δεν ξέρω πως το σκέφτηκα εκείνη την ώρα και καθώς μπαίνω και βλέπω τι συμβαίνει , λέω καλημέρα σας πήγαινε σε παρακαλώ φέρε μου έναν καφέ , γιατί έχω πολύ κόσμο που περιμένει. Τότε αυτή αφήνει κάτω το γυαλί, νομίζοντας ίσως ότι απέξω μπορεί να έχει αστυνομία δεν ξέρω..... Μετά από λίγο μπήκαν και την μάζεψαν βάζοντάς την στην απομόνωση.

Άσε που αργότερα αυτοί οι χώροι της απομόνωσης έγινα γκαρσονιέρες για τους κρατούμενους της 17 Νοέμβρη. Τα είχαν φτιάξει σαν μικρά διαμερισμάκια. Αυτοί πάντα έχριζαν ιδιαίτερης μεταχείρισης. Οι χώροι αυτοί βρίσκονται 2 επίπεδα κάτω. Στο νοσοκομείο ήταν ένα επίπεδο κάτω. Είναι ένας χώρος ντυμένος με στρώματα γυμναστικής για να μην χτυπάνε , που όμως στο ίδιο χώρο έκαναν και την ανάγκη τους , έτρωγαν.....

28. *Σας ρωτώ για τη συμπεριφορά των κρατουμένων απέναντί σας γιατί έχω και εγώ μια ξαδέλφη γιατρό που έκανε το αγροτικό της , στις αντρικές φυλακές της Χίου. Εκείνη λοιπόν είχε καλή συμπεριφορά από τους κρατουμένους.*

Ναι αυτό είναι αλήθεια στις γυναίκες πάντα συμπεριφέρονταν καλά .....όμως πάντα στο πίσω μέρος του μυαλού σου πρέπει να έχεις, ότι αυτός που φέρεται καλά και είναι ευγενικός κάτι θέλει από μένα.

29. *Οπότε πάντα είχατε τη καχυποψία στην άκρη του μυαλού σας.*

Φυσικά ναι γιατί είναι τρομεροί , δεν ξέρεις τι να περιμένεις ανά πάσα στιγμή , και τι μπορεί να σκαρφιστούν. Για παράδειγμα κάπνιζαν φλούδες από μπανάνα .....κάνει το ίδιο αποτέλεσμα με το τσιγάρο , τώρα με τί μέσα ποιός ξέρει , όπως καπνίζετε το στριφτό τσιγάρο με καπνό . Έφτιαχναν ποτό από φλούδες από πατάτες και χλωρίνη και έρχονταν στο ιατρείο μετά μεθυσμένοι και δηλητηριασμένοι συνάμα.

Άλλο παράδειγμα. Ερχόταν για επίσκεψη η γυναίκα κάποιου κρατούμενου , η οποία βούταγε το πουκάμισό του καθαρό υποτίθεται στο ναρκωτικό του , και αυτός όταν το έπερνε για χρήση , το βούταγε στο νερό και έπινε το υγρό που έβγαινε , έτσι ώστε να

πάρει το φάρμακο του, τη δόση του. Το καταλάβαμε γιατί ένας κρατούμενος άλλαζε κάθε μέρα πουκάμισο , και μας έκανε εντύπωση να είναι τόσο καθαρός αυτός.

Τώρα όμως υπάρχει στην είσοδο ανιχνευτής ουσιών όπως υπήρχε από παλιότερα ανιχνευτής μετάλλων. Ο ανιχνευτής αυτός έχει τρία επίπεδα πράσινο (είναι καθαρός) ,πορτοκαλί (μπορεί να έχει) ,κόκκινο (έχει σίγουρα οπότε ψάξτε τον). Αυτός υπάρχει στο θυρωρείο. Είναι 7 χρόνια που έχει μπει και κόστισε αρκετά.

30. *Το Φλεβάρη που πέρασε έγινε κάποιο ρεπορτάζ για τη κακή κατάσταση του Αγίου Παύλου. Τί πιστεύετε ότι πρέπει να γίνει με αυτό το νοσοκομείο;*

Πρώτα πρώτα δεν είναι νοσοκομείο αυτό. Αυτό είχε δημιουργηθεί για να κάνουν το αγροτικό τους παιδιά πολιτικών , και να μην πάνε στην επαρχεία. Αν πάρει κάποιος το βιβλίο που αναφέρει το ποιό έχουν κάνει αγροτικό στο νοσοκομείο του Αγίου Παύλου, καταλαβαίνει το ποιό είναι όλοι αυτοί. Παιδιά πολιτικών.....

31. *Τον Απρίλιο αυτοκτόνησε ένας κρατούμενος στο ψυχιατρείο των φυλακών .*

Δυστυχώς αυτό είναι μηνιαίο περιστατικό και όχι περιστασιακό ή σπάνιο. Κάθε μήνα είχαμε και ένα περιστατικό. Κάνανε και απόπειρες αλλά και κάποιοι το ήθελαν πραγματικά. Κάποιος αυστραλός είχε δέσει καλά το χέρι του για να βλέπει καλά τις φλέβες του και τις έκοψε τόσο καλά που μετά από λίγο τον βρήκαμε σε μια λίμνη αίματος. Όταν μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο δεν του είχε απομείνει σταγόνα αίματος .

32. *Αυτό που έγινε;*

Στο ψυχιατρείο.

33. *Να σας κάνω και κάποιες πιο γενικές ερωτήσεις. Πως βλέπατε εσείς τους κρατούμενους;*

Εγώ λυπόμουν αυτούς για παράδειγμα που ήταν μέσα για χρέη στο ΤΕΒΕ και ήταν στο ίδιο κελί με έναν δολοφόνο ή κάποιον που είχε κάποιον που είχε ένα κάταγμα ή ένα κρουλόγημα και ήταν μαζί με κάποιο με ένα μεταδοτικό νόσημα πχ aids . Άσε που άμα ήταν κανένας νεαρούλης και λίγο γλυκός , δεν μπορείς να φανταστείς τι γινόταν. Κάθε βράδυ ακούγαμε τι γινόταν εκεί μέσα. Αυτοί λοιπόν παρακαλούσαν να μπου στην απομόνωση . Αν ο φύλακας το ενέκρινε ερχόταν σε μένα για να υπογράψω και να δώσω το οκ ότι πρέπει να μπει απομόνωση.

Πολλές φορές μου έρχονταν και σε μένα και μου ζητούσαν να μπου απομόνωση για να γλυτώσουν στην ουσία τους βιασμούς. Προτιμούσαν να είναι στη βρωμιά της απομόνωσης παρά σε ένα κελί με αρρωστημένους τύπους.

Ένα περιστατικό που θυμάμαι ,για παράδειγμα, ήταν με ένα γερμανό οδηγό μιας νταλίκας που είχε διπλώσει στην εθνική και είχε προκληθεί ατύχημα. Αυτός ήταν με ένα κόκκινο σορτσάκι και ένα μπλουζάκι ξανθούλης και νόστιμος. Τον βάλανε σε κελί με κακά παιδιά, έ σε μισή ώρα τον έφεραν βιασμένο. Όταν τον βγάλανε ρωτήθηκαν για πιο λόγο τον έβαλαν με ήδη φυλακισμένους κρατούμενους και όχι σε προσωρινό κρατητήριο. Το θέμα είναι ότι αναγκαστήκαμε και πήραμε τη πρεσβεία του και ήλθαν και

τον πήραν σε μισή ώρα. Αυτά είναι δυστυχώς απaráδεχτα πράγματα αλλά δυστυχώς οι φυλακές είναι έτσι.

34. Πιστεύετε, λοιπόν, ότι θα άξιζαν άραγε καλύτερες συνθήκες διαμονής γενικά οι φυλακισμένοι ;

Φυσικά και ναι άνθρωποι είναι και αυτοί.

35. Πιστεύετε ότι οι κάτοικοι του Κορυδαλλού έχουν πρόβλημα με τις φυλακές ;

Ναι έχουν. Κάνουν και πορείες ,διαμαρτυρίες .

Περίοδους δε εκλογών γίνονταν διάφορα συλλαλητήρια και διαδηλώσεις για την απομάκρυνση των φυλακών. Που όμως αυτοί όλοι που διαδήλωναν ζούσαν από τις φυλακές. Με το ότι είχαν φτιάξει δικές τους δουλειές, όπως μίνι μάρκετ , καφέ, σουβλατζίδικα , εστιατόρια, ακόμα και τη δημιουργεί δύο ξενοδοχείων κ.α. Η περιοχή έδινε κάποιες θέσεις εργασίας, έρχονταν κόσμος για να επισκεφθεί τους κρατούμενους, οπότε όλο αυτό έφερνε στη περιοχή μιας μορφής ανάπτυξη.

Πριν τη δημιουργεί των φυλακών η περιοχή ήταν τελείως υποβαθμισμένη ,και το γνωρίζω αυτό διότι η σύζυγός μου είναι από εκεί. Οι λόγοι λοιπόν που κρατάνε τις φυλακές στη περιοχή είναι καθαρά λόγοι οικονομικοί . Κανένας δήμαρχος δεν τόλμησε να τις διώξει από εκεί. Όμως βλέπω ότι και οι κάτοικοι δεν δείχνουν να ενοχλούνται από την ύπαρξη των φυλακών. Βέβαια υπάρχουν πολυκατοικίες που βλέπουν το προαύλιο χώρο .....αλλά όλα είναι μια συνήθεια.

Αλλά το ότι είναι και πολύ προσβάσιμες τις κάνει εύκολες στο να πετάνε πακέτα με τσιγάρα , ναρκωτικά .....και ότι άλλο βάλει το μυαλό σου. Αν δε τους ειδοποιούσαν ότι γίνετε κάτι ύποπτο , τότε μπορεί και φλεγόμενα παπλώματα να έφευγαν μέσα από το προαύλιο για αντίποινα. Παλαιότερα υπήρχε μόνο εσωτερική φύλαξη , τώρα έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια όμως και εξωτερική φύλαξη από ειδικούς φρουρούς με όπλα και κατάλληλο εξοπλισμό. Οπότε αυτό λίγο τους δυσκολεύει.

Παλαιότερα οι φύλακες είχαν ένα λαστιχένιο ρόπαλο , αυτό όμως σήμερα απαγορεύετε λόγω ανθρωπίνων δικαιωμάτων ..... Συνέβαινε όμως πάντα να πιστεύουν τους κρατούμενους ότι μπορεί να είχαν δεχθεί επίθεση από τους φύλακες χωρίς να είναι αλήθεια, υπήρχε ένας εισαγγελέας στις φυλακές, αλλά συνήθως πίστευαν τους κρατούμενους και όχι τους εργαζόμενους στις φυλακές .

36. Αυτό γιατί άραγε να γινόταν ;

Δεν ξέρω μάλλον λόγω των ανθρωπίνων δικαιωμάτων .....για να μην τους προκαλούν .....και για να μη εξεγείρονται μάλλον το πιθανότερο.

37. Πως πιστεύετε ότι θα έπρεπε να αντιμετωπίζουμε στη πραγματικότητα τους κρατούμενους ;

Θα έπρεπε να χωρίζονται σε κατηγορίες. Όταν βλέπεις ότι ένας κρατούμενος

παραγγέλνει από το Σκλαβενίτη ένα φορτηγό πράγματα ή κάθε τρεις και λίγο βρίσκετε στο νοσοκομείο..... Γιατί όσοι πάνε στο νοσοκομείο δεν είναι πράγματι άρρωστοι αλλά έχουν κάποιο μέσο .....και βγαίνουν , λόγω των πολύ καλύτερων συνθηκών στο νοσοκομείο. Τις Παρασκευές οι έχοντες δίνουν τις παραγγελίες τους στο σούπερ μάρκετ και φτάνει ένα φορτηγό πράγματα. Και υπάρχει και η άλλη κατηγορία που δεν έχει να φάει , και τους παρακαλάνε να μην τους βγάλουν από μέσα όταν τελειώσει η θητεία τους γιατί δεν θα έχουν ένα φαγητό να φάνε. Σε πολλές τέτοιες περιπτώσεις οι εργαζόμενοι (γιατροί , νοσοκόμοι, φύλακες...) πολλές φορές μαζεύαμε χρήματα , τρόφιμα για να τους βοηθήσουμε. Μια φορά μια γυναίκα μετά από χρόνια κάθειρξης, αποφυλακίζεται. Αυτή τους λέει ότι δεν έχω που να πάω και θέλω να μείνω εδώ. Της είπαν βέβαια ότι αυτό δε γίνεται και βγαίνοντας παίρνει μια πέτρα σπάει τη τζαμαρία μιας τράπεζας, τη πιάνουν και τη ξαναβάζουν μέσα... Είχε δε προνοήσει να αφήσει τα πράγματά της μέσα .... Η αλήθεια είναι ότι είναι δύσκολο μετά από πολλά χρόνια να ενταχθείς στο περιβάλλον ενός κανονικού κόσμου. Όταν βγουν έξω δεν είναι εύκολο ούτε για το φυλακισμένο να προσαρμοστεί ούτε και για το περιβάλλον να τον δεχθεί. Είναι πια στιγματισμένος! Ενώ αυτός που είχε τη δυνατότητα να ψωνίζει από το Σκλαβενίτη, να μπαίνει εύκολα όποτε ήθελε στο νοσοκομείο , δίνοντας ένα ραβασάκι .....είναι πολύ πιο εύκολο και να προσαρμοστεί στη πραγματική κοινωνία.

38. Από την εμπειρία σας τι πρέπει να αλλάξει στα σωφρονιστικά ιδρύματα , ουσιαστικά ?

Δυστυχώς τώρα λόγω της οικονομικής κρίσης τα πράγματα έχουν δυσκολέψει περισσότερο. Το κονδύλι για τα έξοδα των φυλακών έχει πέσει στο 1/5. Φαρμακοποιός δεν υπάρχει, τον κάνει ένας φύλακας ..... Οι νοσοκόμοι οι περισσότεροι δεν είναι νοσοκόμοι φύλακες είναι. Οι οποίοι κάνουν ας πούμε μια προστατευμένη δουλειά, γιατί έρχονται σε επαφή με τους κρατούμενους μόνο πίσω από τα κάγκελα και όχι σε πιο έμμεση επαφή όπως οι κανονικοί φύλακες. Είχαμε ένα παιδί από ΤΕΙ νοσοκόμων , έκατσε λίγο και μετά έφυγε τρέχοντας. Οι περισσότεροι είναι εκπαιδευμένοι από τους γιατρούς , να κάνουν καμιά ένεση , να τους κρατούν όταν χρειαστεί να τους κάνουν κανένα ράψιμο μετά από κάποιο ατύχημα. Πολλοί από τους κρατούμενους είναι πολύ επιθετικοί οπότε δε ξέρεις τι να περιμένεις.

39. Δεν έχω να σας κάνω κάποια άλλη ερώτηση αν εσείς θέλετε να συμπληρώσετε κάτι ;

Αυτό που θέλω να πω είναι ότι το νοσοκομείο των φυλακών Κορυδαλλού , δεν είναι νοσοκομείο ,αλλά ένα αγροτικό ιατρείο. Που σημαίνει ότι ο εξοπλισμός του δεν επαρκεί. Πολλοί προσποιούνται κάποια ασθένεια .Οι νοσοκόμοι (φύλακες) που έρχονται σε επαφή μαζί τους ξέρουν τις περισσότερες φορές ότι οι κρατούμενοι προσποιούνται. Υπάρχει όμως η πιθανότητα να λέει την αλήθεια και να χαθεί ένα περιστατικό οπότε και ο γιατρός εκτίθεται. Άρα είσαι υποχρεωμένος να του κάνεις εξετάσεις . Κάποιες φορές πρέπει να γίνονται εξωτερικές εξετάσεις ακόμα και προληπτικά. Συνήθως αποδεικνύονται όλα ψεύτικα. Ωστόσο ο "μαϊμού ασθενής" περνάει καλύτερα και αυτός έχει την ευκαιρία να ξεκουραστεί και να περάσει λίγο καλύτερα στο νοσοκομείο. Άλλο παράδειγμα τα παιδάκια των κρατούμενων έως 2 ετών. Μένουν με τις μητέρες τους. Οι συνθήκες δεν είναι κατάλληλες αλλά ο νόμος λέει ότι πρέπει να είναι με τη μητέρα. Οι

περισσότεροι φύλακες που κάνουν τους νοσοκόμους παλεύουν και κάνουν αγώνα για τέτοια φαινόμενα αλλά δυστυχώς είναι δύσκολα. Ίσως θα έπρεπε να υπάρχουν άλλες εγκαταστάσεις για τις κρατούμενες με μικρά παιδιά.....

Ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συνέντευξη που μου δώσατε.

Εύχομαι να σου χρησιμεύσουν κάποια πράγματα για την ερευνητική εργασία που θα κάνεις, και ότι άλλο τυχόν χρειαστείς μην διστάσεις να έλθεις σε επαφή μαζί μου.

Συνέντευξη Κώστα Ιωαννίδη, τέως μαθητή 4^{ου} λυκείου Κορυδαλλού

1. *Μένεις κοντά στις φυλακές;*
15 λεπτά.
2. *Σε επηρεάζει αυτό;*
Καθόλου.
3. *Έχεις κάποιον γνωστό στο ίδρυμα;*
Όχι.
4. *Πόσα χρόνια μένεις στον Κορυδαλλό;*
20. Πάντα, δηλαδή. Από τότε που γεννήθηκα.
5. *Σε ποιο σχολείο πήγαινες;*
Στο 4^ο λύκειο Κορυδαλλού, δίπλα σχεδόν στις φυλακές.
6. *Πώς σου φαινόταν τότε, που πήγαινε σχολείο τόσο κοντά στις φυλακές;*
Γενικά δεν είχαμε πολλές επαφές. Απλά όταν απέδρασε ο Παλαιοκώστας ακούγαμε τις σειρήνες.
7. *Είχαν γίνει περιστατικά;*
Τις σειρήνες ακούγαμε. Ένας φίλος μου που πήγαινε στο 2^ο λύκειο, ενώ έπαιζαν μπάλα στο προαύλιο οι μαθητές, κάποιοι κρατούμενοι έβριζαν το φίλο μου.
8. *Νομίζεις ότι το να είσαι κάτοικος Κορυδαλλού σε στιγματίζει;*
Όχι. Αντιθέτως έχουμε και καλύτερη αστυνόμευση.
9. *Ποια η γνώμη σου για τους τροφίμους;*
Δεν έχω κάποια επαφή μαζί τους και δεν τους βάζω όλους σε ένα σακί, αλλά με βάση το περιστατικό που ανέφερα θεωρώ ότι είναι ασταθέστατοι.
10. *Σε ενοχλεί το γεγονός ότι η φυλακή είναι μέσα στην πόλη;*
Όχι, αντιθέτως αστυνομεύεται και οι εγκαταστάσεις είναι διακριτικές.
11. *Έχεις έρθει σε επαφή με κρατούμενους;*
Όχι.
12. *Πιστεύεις ότι θα έπρεπε να είναι αλλού;*
Θα ήταν καλύτερα. Είχε γίνει λόγος για πάρκο, χώρο για σκέιτ και γενικά για χώρους αναψυχής.
13. *Πιστεύεις ότι θα έπρεπε να υπάρχει άλλο όριο;*
Θα ήταν καλύτερα να υπάρχει φύτευση, αλλά δεν με ενοχλεί το τοίχος. Θα ήταν καλύτερα να ήταν πιο μακριά. Είναι εστία εγκλήματος. Σκέψου να γινόταν κάτι με το ελικόπτερο, ενώ δίπλα βρίσκονται τόσα σχολεία.
14. *Σε ενοχλεί αυτό που βλέπεις;*
Όχι δεν με ενοχλεί. Καλύτερα θα ήταν και για εκείνους, όμως, να βλέπουν φύση ας πούμε.
15. *Ο κόσμος τι λέει;*
Ένας φίλος μου που βλέπει στο προαύλιο των φυλακών έχει κάποια θέματα, αλλά δεν ξέρω κάποιον άλλο να έχει πρόβλημα.
16. *Η εγκληματικότητα αυξάνεται λόγω της φυλακής; Κυκλοφορούν έμποροι ναρκωτικών ή άλλοι ύποπτοι;*
Ναι αλλά τους μαζεύουν. Ακόμη και στην περιοχή μου κυκλοφορούν ζητάδες, που κλέβουν κινητά, αλλά γύρω από τις φυλακές είναι πιο ασφαλή τα πράγματα.

Συνέντευξη κ.Οικονομίδη, διευθυντή 4ου λυκείου Κορυδαλλού

1. Πόσα χρόνια δουλεύετε στο σχολείο;

4 χρόνια. Είμαι και κάτοικος Κορυδαλλού.

2. Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση στην περιοχή, δεδομένου ότι υπάρχουν φυλακές και σχολεία τόσο κοντά;

Δεν έχει εμφανιστεί πρόβλημα. Για την περιοχή είναι πρόβλημα. Συνδυάζεται η περιοχή με τις φυλακές, απλά υπάρχει αστυνομοκρατία. Κι οι εκτάσεις θα είναι ζωτικής σημασίας για την περιοχή αν φύγουν οι φυλακές.

3. Πώς συνυπάρχουν ιδρύματα τόσο διαφορετικού περιεχομένου;

Εμείς δεν εμπλεκόμεθα με τις φυλακές.

4. Έχουν πραγματοποιηθεί οργανωμένες εκδηλώσεις λόγω της παρουσίας της φυλακής; Οι μαθητές τι λένε;

Οι διαμαρτυρίες είναι πάγιες. Έχουν γίνει και φασαρίες. Τους μαθητές δεν τους απασχολεί. Δεν ξέρω βέβαια αν αυτό είναι λόγω αδιαφορίας ή επειδή το έχουν συνηθίσει.

5. Σας έχουν κάνει παράπονα ποτέ οι μαθητές;

Όχι.

6. Έχετε στο μυαλό σας κάποια περιστατικά που να σας έχουν στιγματίσει;

Το μόνο έντονο περιστατικό ήταν οι πυροβολισμοί, όταν έγιναν οι αποδράσεις.

7. Υπάρχει επαφή των κρατούμενων με τους κατοίκους της γύρω περιοχής;

Καμία, όμως υπάρχει ευαισθητοποίηση από τη μεριά των μαθητών. Πέρσι μάζεψαν τρόφιμα για τις γυναικείες φυλακές.

8. Τα όρια του ιδρύματος είναι αρκετά για να μην έρχονται σε επαφή οι κρατούμενοι με τους κατοίκους;

Δεν βοηθά να κάνεις τη φυλακή φρούριο. Απλά πρέπει να φύγουν.

9. Το γεγονός ότι πλησιάζουν την περιοχή έμποροι ναρκωτικών, ή οι συγγενείς των κρατούμενων, επηρεάζει τους μαθητές; Προσπαθούν αυτοί οι άνθρωποι να πλησιάσουν τα παιδιά;

Όχι, γιατί εμείς δεν είμαστε σε αυτό το κομμάτι.

10. Εσείς πως αισθάνεστε για αυτούς τους ανθρώπους; Πώς τους βλέπετε;

Θεωρώ ότι πρέπει να έχουν αξιοπρεπείς συνθήκες. Και για τους ίδιους να απομακρυνθούν θα είναι καλό.

11.Οι μαθητές πως πιστεύετε ότι τους βλέπουν;

Δεν έχω ακούσει άσχημες κουβέντες. Ή αδιαφορία είναι αυτό ή το έχουν βάλει απλά στην άκρη του μυαλού τους.

12.Πιστεύετε ότι οι κάτοικοι Κορυδαλλού έχουν πρόβλημα με το γεγονός ότι οι φυλακές είναι κοντά στα σπίτια τους; Πως πιστεύετε, ή έχετε ακούσει, ότι βλέπουν τους κρατούμενους;

Βέβαια. Τόσα χρόνια το αποδέχονται , γιατί περιμένουν ότι θα φύγουν.

13.Από την εμπειρία σας τι είναι αυτό που πρέπει να αλλάξει ουσιαστικά στο δήμο;

Οι φυλακές. Ο δήμος λειτουργεί ικανοποιητικότερα.

14.Τι θα προτιμούσατε να υπάρχει στη θέση των φυλακών;

Χώροι άθλησης, πολιτιστικά κέντρα. Ο δήμος έχει εξαιρετική πολιτιστική δραστηριότητα, αλλά δεν έχει χώρους.

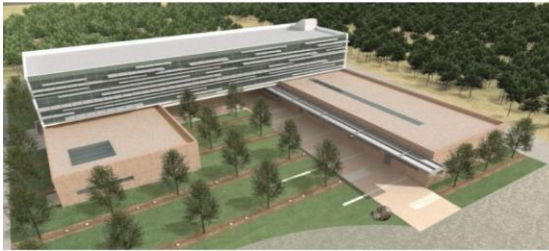
15.Τι είναι αυτό που πρέπει να αλλάξει ουσιαστικά στα σωφρονιστικά ιδρύματα;

Δεν έχω άποψη.

ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ
Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΕΡΓΩΝ ΕΤΟΥΣ 2013

(Μάιος 2013)

Αγαπητές συνδημότισσες, αγαπητοί συνδημότες

Στις σημερινές δύσκολες συνθήκες η έγκυρη ενημέρωση για το έργο και τις δράσεις που πραγματοποιούνται στον Δήμο μας, αποτελεί περισσότερο από ποτέ κοινωνική απαίτηση. Απαίτηση για διαφάνεια και έλεγχο που επιβάλλουν οι δημοσιονομικές συνθήκες, οι περικοπές πάνω από 60% που έχει υποστεί η αυτοδιοίκηση και κυρίως οι περικοπές, η ύφεση και η ανεργία που έχουν αγγίξει κάθε ελληνική οικογένεια.

Επομένως η ενημέρωση δεν αποτελεί προβολή του Δήμου αλλά υποχρέωση της δημοτικής αρχής απέναντι στους πολίτες. Εξάλλου σήμερα η τεχνολογία μας δίνει τη δυνατότητα να σας ενημερώσουμε άμεσα και χωρίς κόστος για τα μεγάλα και μικρά έργα που πραγματοποιούνται στον Δήμο μας.

- Έργα υποδομής που βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη και μπορείτε να τα διαπιστώσετε περπατώντας στο κέντρο και στις γειτονιές μας.
- Έργα που αυξάνουν σημαντικά το πράσινο, ομορφαίνουν την πόλη μας και αλλάζουν την ποιότητα της ζωής μας.
- Έργα που δίνουν νέες αναπτυξιακές δυνατότητες και βοηθούν την τοπική οικονομία.
- Έργα που δημιουργούν νέες προοπτικές για τον Δήμο μας και εξοικονομούν πόρους που θα αξιοποιήσουμε προς όφελος συμπολιτών μας, ιδιαίτερα των πιο αδύναμων.

Ως δημοτική αρχή βάλαμε από το 2007 τις βάσεις για όσα πραγματοποιούνται σήμερα. Με μεθοδικότητα και χωρίς τυμπανοκρουσίες διεκδικήσαμε την υλοποίηση έργων και αξιοποιήσαμε κάθε δυνατότητα χρηματοδότησης από εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα. Με ένα λόγο, **όλα τα έργα που υλοποιούνται σήμερα δεν κοστίζουν ούτε ένα ευρώ στους δημότες.** Δεν επιβαρύνουν το δημοτικό ταμείο σήμερα. Δεν εξαρτώνται από οποιοδήποτε δανεισμό που θα επιβαρύνει τους δημότες αύριο.

Αφού διαβάσετε τα στοιχεία των έργων που σας παρουσιάζουμε, σας καλώ να αφιερώσετε λίγο από το χρόνο σας για να περπατήσετε στην πόλη και να τα διαπιστώσετε από κοντά.

**Ο Δήμαρχος
Σταύρος Κασιμάτης**

ΕΡΓΟ : ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ - ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΥ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΩΝ 26 ΣΤΡΕΜΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 8.002.711,92 € (με Φ.Π.Α.)

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ : Θησέας & Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων

ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ : 7.969.317,75 € (με Φ.Π.Α.)

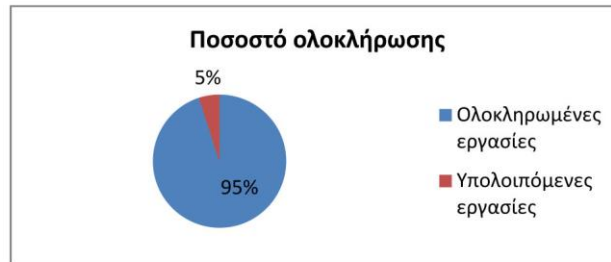
Πιστοποιημένες εργασίες : 6.914.528,00 € (με Φ.Π.Α.)

Αδιάθετο ποσό : 1.054.789,75 € (με Φ.Π.Α.)

Ποσοστό απορρόφησης : 87%

Ποσοστό ολοκλήρωσης φυσικού αντικειμένου : 95%

Προβλεπόμενη Ημερομηνία Περαιώσης : 30/6/2013

ΕΡΓΟ : ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 2.584.034,00 € (με Φ.Π.Α.)

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ : ΕΣΠΑ - ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2007 - 2013

ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ : 1.336.108,99 € (με Φ.Π.Α.)

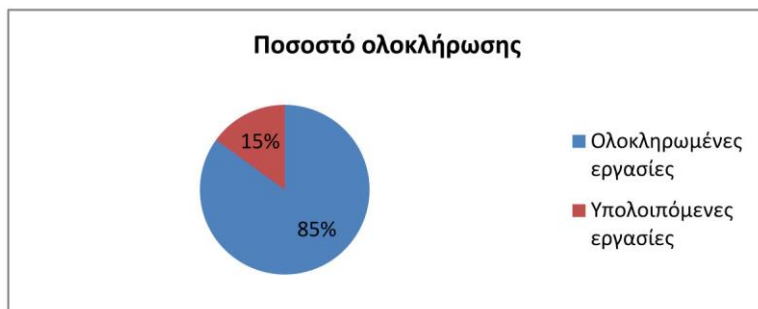
Πιστοποιημένες εργασίες : 1.072.253,18 € (με Φ.Π.Α.)

Αδιάθετο ποσό : 263.855,81 € (με Φ.Π.Α.)

Ποσοστό απορρόφησης : 80%

Ποσοστό ολοκλήρωσης φυσικού αντικειμένου : 90%

Προβλεπόμενη Ημερομηνία Περαιώσης : 20/6/2013

ΕΡΓΟ : ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΕΟΥ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 2.815.000,00 € (με Φ.Π.Α.)

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ : ΕΣΠΑ - Επιχ. Πρόγρ. "Αττική 2007 - 2013"

ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ : 1.404.000,45 € (με Φ.Π.Α.)

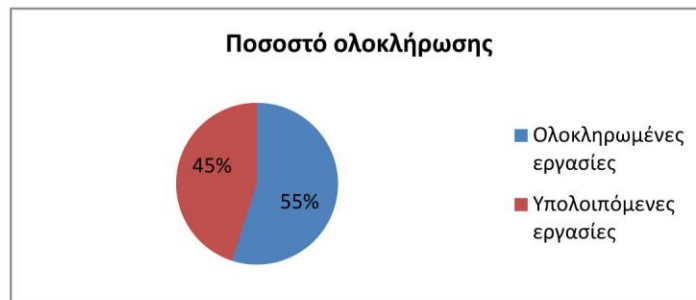
Πιστοποιημένες εργασίες : 505.440,16 € (με Φ.Π.Α.)

Αδιάθετο ποσό : 898.560,29 € (με Φ.Π.Α.)

Ποσοστό απορρόφησης : 36%

Ποσοστό ολοκλήρωσης φυσικού αντικείμενου : 55%

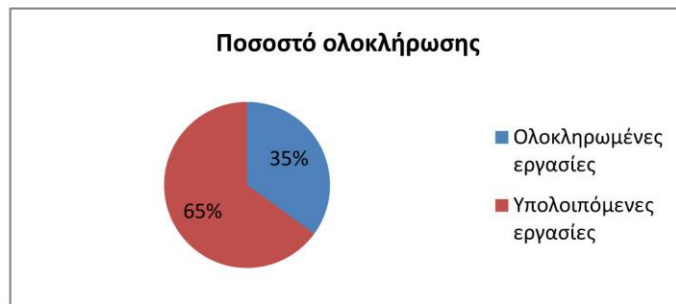
Προβλεπόμενη Ημερομηνία Περάιωσης : 15/9/2013

**ΕΡΓΟ : ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΔΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΑΠΟ ΠΛΑΤΕΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΕΩΣ ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΩΝ ΟΔΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ
ΑΠΟ Δ. ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗ ΕΩΣ ΓΡ. ΛΑΜΠΡΑΚΗ**

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 3.460.000,00 € (με Φ.Π.Α.)
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ : ΕΣΠΑ - Επιχ. Πρόγρ. "Αττική 2007 - 2013"

ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ : 1.761.726,36 € (με Φ.Π.Α.)
Πιστοποιημένες εργασίες : 213.960,39 € (με Φ.Π.Α.)
Αδιάθετο ποσό : 1.547.765,97 € (με Φ.Π.Α.)
Ποσοστό απορρόφησης : 12%
Ποσοστό ολοκλήρωσης φυσικού αντικειμένου : 35%
Προβλεπόμενη Ημερομηνία Περαιώσης : 27/7/2013

ΕΡΓΟ : ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ 6ου - 8ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 1.835.000,00 € (με Φ.Π.Α.)

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ : ΟΣΚ - ΕΣΠΑ

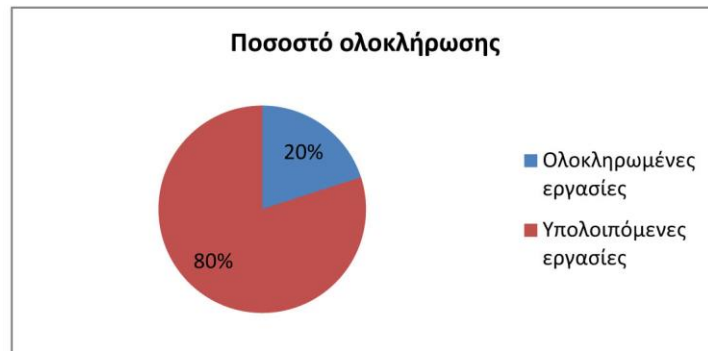
ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ : 981.978,99 € (με Φ.Π.Α.)

Πιστοποιημένες εργασίες : 66.882,48 € (με Φ.Π.Α.)

Αδιάθετο ποσό : 915.096,51 € (με Φ.Π.Α.)

Ποσοστό απορρόφησης : 7%

Ποσοστό ολοκλήρωσης φυσικού αντικείμενου : 20%

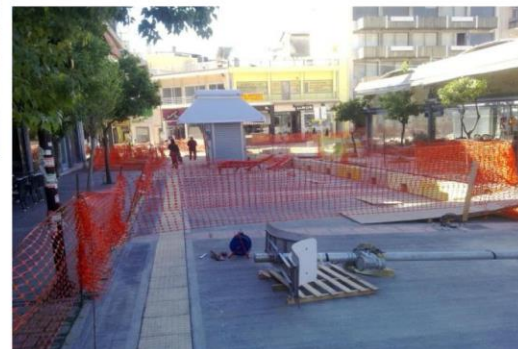
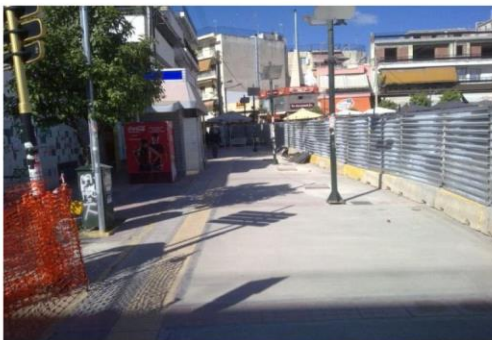
ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ ΠΕΡΙΜΕΤΡΙΚΑ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Η Ανάπλαση των πεζοδρομίων περιμετρικά της Πλατείας Ελευθερίας, πραγματοποιείται στα πλαίσια του έργου της Κατασκευής του Σταθμού ΜΕΤΡΟ.

Ο Δήμος Κορυδαλλού εξασφάλισε την ανάπλαση των πεζοδρομίων ύστερα από συνεργασία με την ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε. και την κατασκευαστική κοινοπραξία του έργου.

Η δαπάνη για την ανάπλαση των πεζοδρομίων της Πλατείας Ελευθερίας δεν θα επιβαρύνει τον Δήμο Κορυδαλλού.

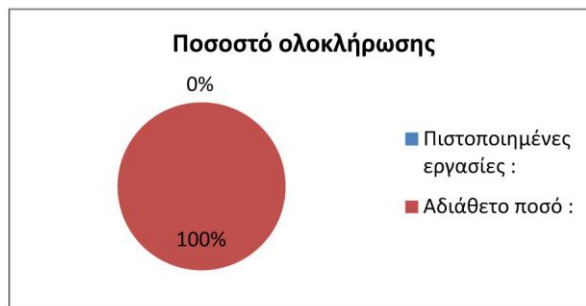
Ολοκλήρωση Α' Φάσης Εργολαβίας : Ιούνιος 2013

**ΕΡΓΟ : ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΜΕΜΟΥ (ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ) ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΟΔΟΥ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΠΟ ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΕΜΟΥ ΜΕΧΡΙ ΑΘΗΝΑΣ ΣΕ ΟΔΟ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ**

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 6.720.610,75 € (με Φ.Π.Α.)
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ : ΕΣΠΑ - Επιχ. Πρόγρ. "Αττική 2007 - 2013"

ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ : 3.336.111,18 € (με Φ.Π.Α.)
Πιστοποιημένες εργασίες : 0,00 € (με Φ.Π.Α.)
Αδιάθετο ποσό : 3.336.111,18 € (με Φ.Π.Α.)
Ποσοστό απορρόφησης : 0%
Ποσοστό ολοκλήρωσης φυσικού αντικειμένου : 0%
Προβλεπόμενη Έναρξη Εργασιών : Ιούνιος 2013
Προβλεπόμενη Περαιώση Εργασιών : Ιούνιος 2014

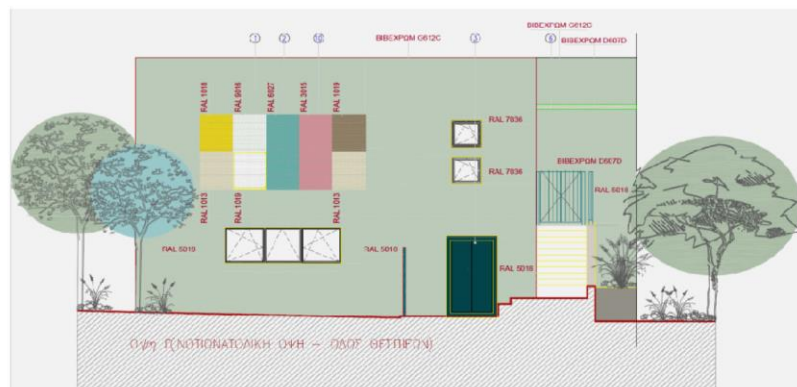
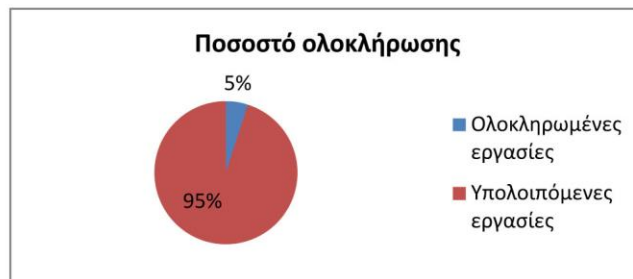

ΕΡΓΟ : 21ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΚΟΥΡΥΔΑΛΛΟΥ - ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΚΑΙ Η/Μ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 1.088.000,00 € (με Φ.Π.Α.)
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ : ΕΣΠΑ - Επιχ. Πρόγρ. "Αττική 2007 - 2013"

ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ : 554.880,00 € (με Φ.Π.Α.)
Πιστοποιημένες εργασίες : 0,00 € (με Φ.Π.Α.)
Αδιάθετο ποσό : 554.880,00 € (με Φ.Π.Α.)
Ποσοστό απορρόφησης : 0%
Ποσοστό ολοκλήρωσης φυσικού αντικείμενου : 5%
Έναρξη Εργασιών : 14 Μαΐου 2013

ΕΡΓΟ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΙΔΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ (οδός ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ)

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 5.670.000 €

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ: ΟΣΚ- αναμένεται ένταξη στο ΕΣΠΑ

ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ 2.463.000 €

Το έργο δημοπρατήθηκε το 2010.

Προβλεπόμενη Ημερομηνία Έναρξης: Δεκέμβριος 2013

ΕΡΓΟ : ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ
ΣΤΟ Ο.Τ. Γ396 ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΚΟΣΟΥΛΙ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 290.000,00 € (με Φ.Π.Α.)

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ : ΑΣΔΑ

ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ : 266.800,37 € (με Φ.Π.Α.)

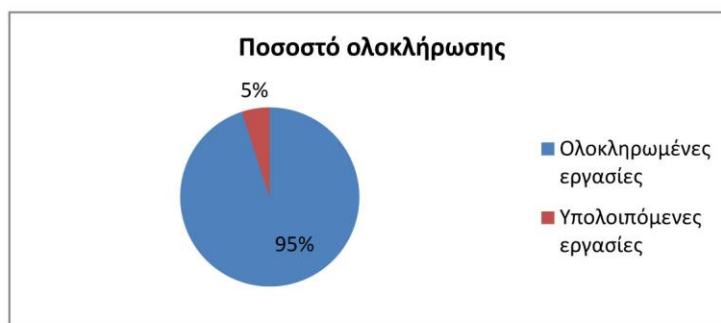
Πιστοποιημένες εργασίες : 223.916,46 € (με Φ.Π.Α.)

Αδιάθετο ποσό : 42.883,91 € (με Φ.Π.Α.)

Ποσοστό απορρόφησης : 84%

Ποσοστό ολοκλήρωσης φυσικού αντικειμένου : 95%

Προβλεπόμενη Ημερομηνία Περαιώσης : 10/5/2013

ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΗ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ

Πραγματικότητα γίνεται η παραχώρηση του μεγαλύτερου μέρους της έκτασης των Γυναικείων Φυλακών στον Δήμο Κορυδαλλού.

Μετά από προσπάθειες ετών, τον Μάιο του 2008 μεταφέρθηκε για πρώτη φορά ενεργό τμήμα κρατουμένων στις Γυναικείες Φυλακές της Θήβας και ξεκίνησε το έργο κατεδάφισης των δυο από τις τρεις συνολικά πτέρυγες.

Με την ολοκλήρωση των εργασιών στο εσωτερικό της έκτασης θα προχωρήσει η κατεδάφιση του εξωτερικού μαντρότοιχου επί της Λ. Γρ. Λαμπράκη.

Πρόκειται για μια ιστορική στιγμή για την πόλη μας, αφού παραχωρείται στον Δήμο και στους πολίτες το πρώτο τμήμα της έκτασης των Φυλακών.

Ήδη έχει υπογραφεί η σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) με την οποία η έκταση 10 στρεμμάτων παραχωρείται για την κατασκευή χώρου πρασίνου και αναψυχής.

Πάγια θέση της δημοτικής αρχής, όλων των παρατάξεων και της τοπικής κοινωνίας παραμένει η πλήρης και οριστική απομάκρυνση του συνόλου των φυλακών από την πόλη.

Ο Δήμαρχος Σταύρος Κασιμάτης σε επαφές του τα τελευταία χρόνια τόσο με Υπουργούς Δικαιοσύνης όλων των Κυβερνήσεων, όσο και σε συνεδρίαση της αρμόδιας Διακομματικής Επιτροπής της Βουλής για τον Σωφρονιστικό Κώδικα έχει καταγγείλει τις καθυστερήσεις και την διαχρονική ασυνέπεια της Πολιτείας και έχει ζητήσει την έγκριση από το Υπουργείο και την ψήφιση από τη Βουλή του νέου χωροταξικού σχεδιασμού καταστημάτων κράτησης, που προβλέπει την απομάκρυνση των φυλακών από τον Κορυδαλλό.

Κατεδάφιση Α΄ Πτέρυγας Γυναικείων Φυλακών

Μελέτη για την Ανάπλαση του Χώρου

ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ
Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

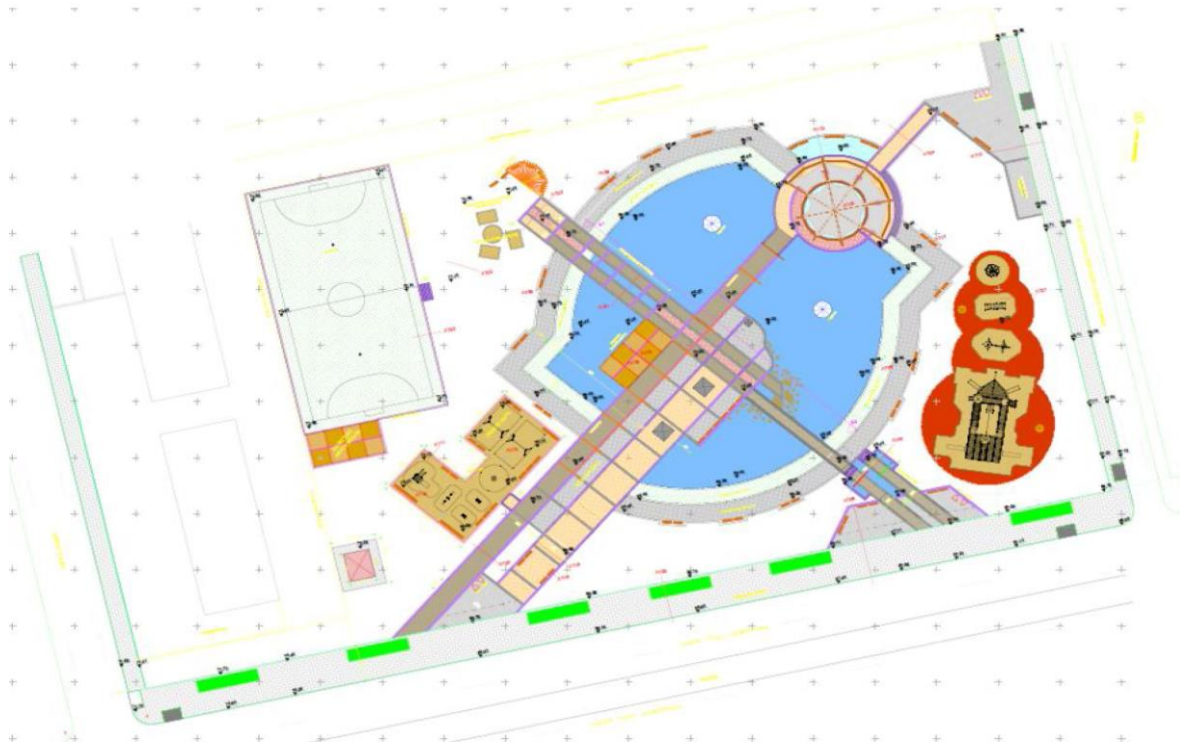
ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΤΟΥΣ 2013

(Μάιος 2013)

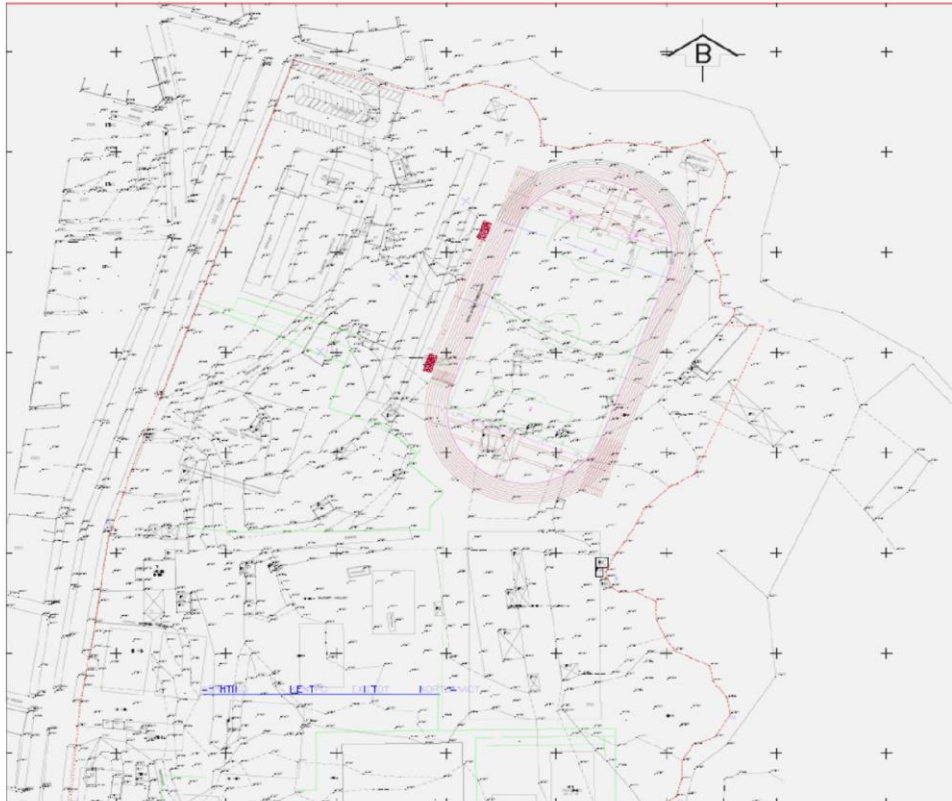
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΑΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΦΥΛΛΑΚΩΝ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ (Α' ΦΑΣΗ)

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 5.831.000,00 (με ΦΠΑ)

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΤΟ ΣΧΙΣΤΟ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 5.904.000,00 (με ΦΠΑ)

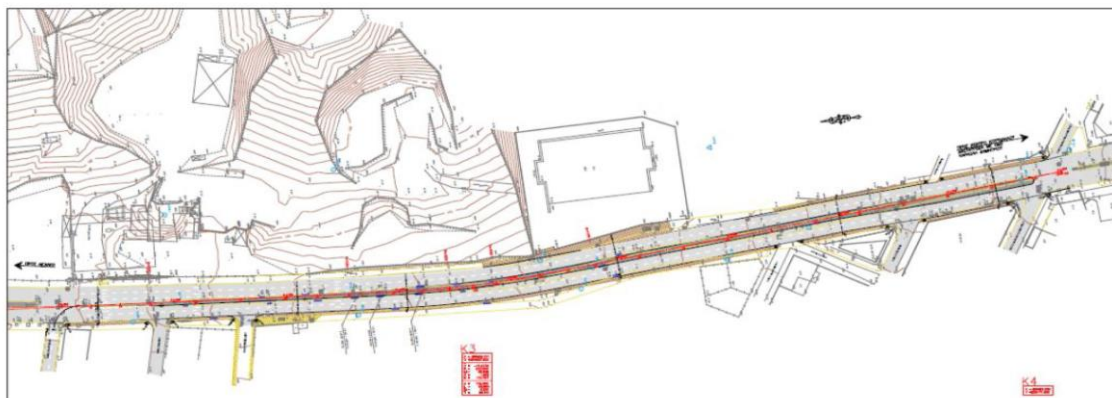

Η κατασκευή Αθλητικού Κέντρου στα πρώην Λατομεία σε έκταση 115 στρεμμάτων στην περιοχή του Σχιστού, που θα περιλαμβάνει ένα Κλειστό Γυμναστήριο και δυο γήπεδα ποδοσφαίρου, αποτελεί πάγια διεκδίκηση της πόλης.

Η έκταση απαλλοτριώθηκε από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού σε δύο φάσεις, αρχικά τα 55 και στη συνέχεια τα 60 στρέμματα της έκτασης. Αν και το έργο ξεκίνησε το 2009, η σύμβαση διαλύθηκε, μετά από διαπιστωμένες αστοχίες της μελέτης της Γ.Γ. Αθλητισμού. Μετά τη σύνταξη νέας μελέτης το έργο έχει ενταχθεί στον προϋπολογισμό 2013 της Περιφέρειας Αττικής.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΧΑΡΑΞΗΣ ΟΔΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟ ΚΑΡΑΟΛΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΟΔΥΣΣΕΩΣ, ΛΟΙΠΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΩΝ ΠΟΤΑΜΟΥ - ΔΕΡΒΕΝΑΚΙΩΝ ΑΠΟ ΟΔΟ ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΟΔΟ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 1.100.000,00 (μ€ ΦΠΑ)

Το έργο επαναχάραξης της οδού Ποταμού και τμήματος της οδού Δερβενακίων θα αντιμετωπίσει οριστικά το σημαντικό ζήτημα των συχνών τροχαίων ατυχημάτων στην περιοχή. Τα έργα βελτίωσης περιλαμβάνουν επίσης την τοποθέτηση νέου φωτισμού και πρασίνου. Η δημοτική αρχή εκτόνησε ολοκληρωμένη μελέτη η οποία εγκρίθηκε και το έργο εντάχθηκε στον Προϋπολογισμό 2013 της Περιφέρειας Αττικής.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ 8^{ου} ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (οδός ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ)

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 3.980.000 €

Έχει κατατεθεί η μελέτη κατασκευής και αναμένεται να ενταχθεί στο πρόγραμμα του ΟΣΚ για χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ μετά την ολοκλήρωση της μελέτης ΚΕΝΑΚ (Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων).

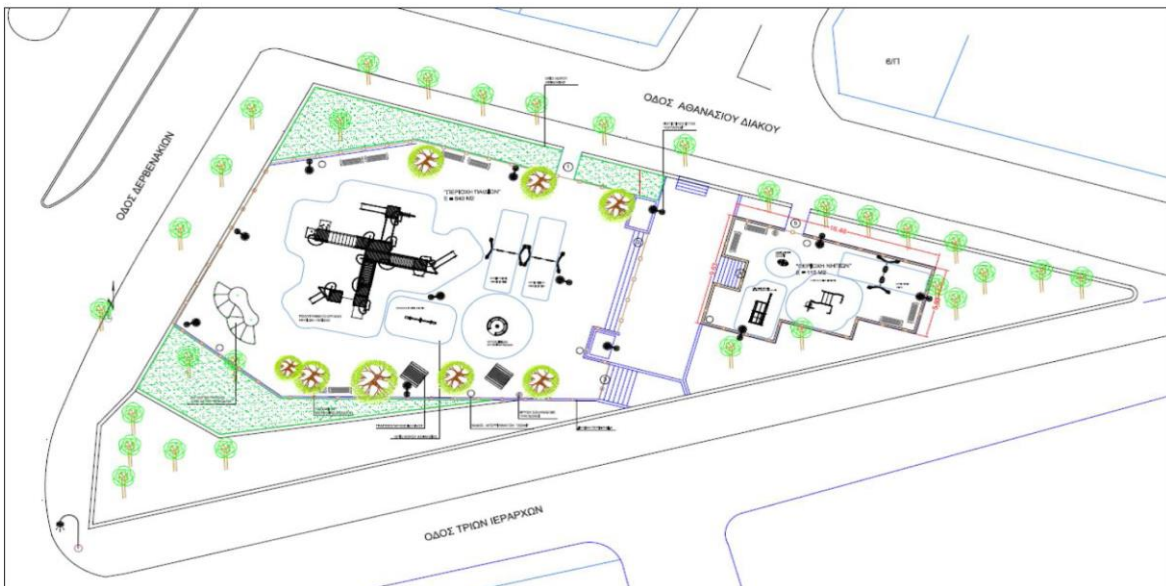
**ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΑΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΟΔΟΥΣ Δ.ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗ, ΑΘΗΝΑΣ, ΠΟΝΤΟΥ, ΤΣΑΚΑΛΩΦ
ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ**

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 5.400.000,00 (με ΦΠΑ)

**ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ, ΔΑΠΕΔΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΜΑΡΔΟΧΑΙΟΥ ΦΡΙΖΗ**

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ : 185.268,85 (με ΦΠΑ)

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ
ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ**

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2012

ΟΥΙΛΙΑΜ ΑΛΟΣΚΟΦΗΣ

ΔΡ. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΣ

---

*Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού
Τηλ. 210-49 45 826, Fax 210-49 50 038
Σολωμού 3-5, τ.κ. 18110*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	4
ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ	5
ΗΛΙΚΙΑ	6
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	7
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	8
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ	9
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	9
ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	10
ΑΞΙΟΠΟΙΝΗ ΠΡΑΞΗ	11
ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ	14

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού (ανδρών) είναι η μεγαλύτερη δικαστική φυλακή και η κεντρική «πύλη εισόδου» στο ελληνικό σφραγιστικό σύστημα. Η κοινωνική σύνθεση και το ποινικό προφίλ των κρατούμενων του αποτυπώνουν τις τάσεις εξέλιξης ολόκληρου του πληθυσμού των εγκλειστών της χώρας¹.

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται σε αυτό το στατιστικό δελτίο προέκυψαν από επεξεργασία των δεδομένων που είχαν καταχωριστεί στο ηλεκτρονικό αρχείο του Τμήματος Διοίκησης για το σύνολο των παρόντων (ανδρών) κρατούμενων στο κατάστημα κράτησης Κορυδαλλού (N=2292) την **1^η Οκτωβρίου 2012**. Οι πρωτογενείς πληροφορίες προέρχονται από τα διοικητικά έγγραφα και από ό,τι δήλωσαν οι ίδιοι οι κρατούμενοι κατά την εισαγωγή τους. Δεν έχουν λοιπόν όλες τον ίδιο βαθμό αξιοπιστίας. Τα στατιστικά στοιχεία παρουσιάζονται εδώ χωρίς ανάλυση, με εξαίρεση κάποιες συγκρίσεις με ευρήματα παλαιότερης έρευνας (2005)².

Η κατηγοριοποίηση δεδομένων από επίσημα αρχεία αντιμετωπίζει εγγενείς περιορισμούς ως προς την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των διαθέσιμων πληροφοριών. Οι στατιστικές κατηγορίες που τελικά επιλέγονται εξαρτώνται επίσης από την επιστημονική οπτική γωνία, ακόμη και από τις προκαταλήψεις των ερευνητών. Στο παράρτημα παρουσιάζονται αναλυτικά οι βασικές κατηγοριοποιήσεις που χρησιμοποιήθηκαν εδώ.

Θέλω να ευχαριστήσω την κοινωνιολόγο Γεωργία Κωνσταντινίδου γιατί ανέλαβε μεγάλο μέρος των κοινών υπηρεσιακών μας υποχρεώσεων προκειμένου να ολοκληρώσω το συντομότερο τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων. Το ηλεκτρονικό αρχείο που αξιοποίησα είναι προϊόν χιλιάδων ωρών εργασίας των υπαλλήλων του Τμήματος Διοίκησης υπό την εποπτεία του προϊσταμένου τους Ιωάννη Ανέστη και της διευθύντριας Μαρίας Στέφη. Δράττομαι της ευκαιρίας να τους ευχαριστήσω όλους για την καλή συνεργασία.

14.10.2012

Ουίλιαμ Αλοσκόφης

Δρ. Κοινωνιολόγος

---

¹ Με την επιφύλαξη ωστόσο ότι κατηγορούμενοι για ορισμένες αξιόποινες πράξεις (κατά της γενετήσιας ελευθερίας, ναρκωτικά) συχνά φυλακίζονται σε εξειδικευμένα καταστήματα κράτησης (π.χ. Κατάστημα Κράτησης Τρίπολης, Ψυχιατρείο Κρατούμενων Κορυδαλλού).

² Βλ. Ουίλιαμ Αλοσκόφης, Κοινωνική και ποινική κατάσταση των κρατούμενων στη Δικαστική Φυλακή Κορυδαλλού: Διαφορές ημεδαπών – αλλοδαπών. Στο: Ν. Κ. Κουλούρης (επιμ.), *Επι-φυλακή. Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού: Λειτουργία, Κατάσταση και Μεταχείριση των Κρατούμενων* (σελ.39-109). Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2009.

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ

Την 1^η Οκτωβρίου 2012 κρατούντο στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού (ανδρών) **2292 κρατούμενοι από 71 χώρες.**

Ένδεκα από τις χώρες αυτές είχαν ποσοστό συμμετοχής 2% και άνω:

Ελλάδα με **25%** (572 άτομα)
Αλβανία με **17,3%** (396 άτομα)
Πακιστάν με **9,3%** (214 άτομα)
Αφγανιστάν με **6,1%** (140 άτομα)
Αλγερία με **4,7%** (107 άτομα)
Γεωργία με **3,8%** (86 άτομα)
Παλαιστίνη με **3,8%** (86 άτομα)
Ιράκ με **3,1%** (70 άτομα)
Ρουμανία με **2,9%** (66 άτομα)
Μαρόκο με **2,0%** (46 άτομα)
Νιγηρία με **2,0%** (45 άτομα)

Η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι η πρώτη χώρα προέλευσης, αλλά με ποσοστό εντυπωσιακά μειωμένο: σήμερα οι ημεδαποί έγκλειστοι αποτελούν μόνο το **25%** (από 53,1% στις 14.2.2005).

Το ποσοστό των κρατουμένων που δήλωσαν Αλβανική εθνικότητα μειώθηκε σε **17,3%** (από 18,3%).

Απεναντίας, αυξήθηκε σημαντικά το ποσοστό των κρατουμένων από το Πακιστάν σε **9,3%** (από 2,5%).

Επειδή είναι γνωστό ότι πολλοί κρατούμενοι από αραβικές χώρες δηλώνουν Ιρακινοί ή Παλαιστίνιοι προκειμένου να αποτρέψουν την απέλασή τους, καλύτερη εικόνα δίνει η ομαδοποίηση των χωρών προέλευσης με εθνοπολιτισμικά κριτήρια.

ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Πίνακας 1: Κρατούμενοι στο Κ.Κ. Κορυδαλλού κατά εθνοπολιτισμική κατηγορία (Παρόντες την 1^η Οκτωβρίου 2012)

	Άτομα	%
Ελλάδα & Κύπρος	572	25,0
Βαλκανικές χώρες	448	19,5
Μέση Ανατολή	407	17,8
Ασία (Νότια, Κεντρική, Ανατολική)	463	20,2
Κεντρική Αφρική	149	6,5
Δ. Ευρώπη, Β. Αμερική, Αυστραλία	113	4,9
Λατινική Αμερική	1	0,0
Πρώην ΕΣΣΔ & Ανατολική Ευρώπη	139	6,1
Σύνολο κρατουμένων	2292	100,0

Μεγάλη αύξηση παρατηρείται στο ποσοστό των κρατουμένων από χώρες της Ασίας (εκτός χωρών της πρώην ΕΣΣΔ) οι οποίοι αποτελούν τώρα το **20,2%** (από 4,6% το 2005) του συνόλου των παρόντων.

Σημαντικά αυξήθηκε και το ποσοστό των κρατουμένων από τη Μέση Ανατολή (με την ευρεία έννοια, από το Μαρόκο έως και το Ιράκ) οι οποίοι αποτελούν πλέον το **17,8%** (από 8,9% το 2005).

Αύξηση σημείωσε το ποσοστό των κρατουμένων από την Κεντρική Αφρική που έφτασε το **6,5%** (από 4,7%). Αυξημένη συμμετοχή είχαν επίσης όσοι κατάγονται από τη Δυτική Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Αυστραλία: αποτελούν τώρα το **5,0%** (από 1,7%).

Τέλος, αυξημένο εμφανίστηκε το ποσοστό όσων κατάγονται από χώρες της πρώην ΕΣΣΔ και της Ανατολικής Ευρώπης: **6,1%** (από 4,6%).

Μικρή μείωση παρουσιάζει ωστόσο το ποσοστό των κρατουμένων από χώρες των Βαλκανίων (εκτός Τουρκίας) οι οποίοι αποτελούσαν το **19,5%** των παρόντων (από 21,6% το 2005).

ΗΛΙΚΙΑ

Ο μέσος όρος ηλικίας των παρόντων κατά την 1^η Οκτωβρίου 2012 ήταν **33,08 έτη**. Μειώθηκε δηλαδή κατά 2,4 έτη σε σχέση με το 2005 (35,5 έτη την 14^η Φεβρουαρίου 2005).

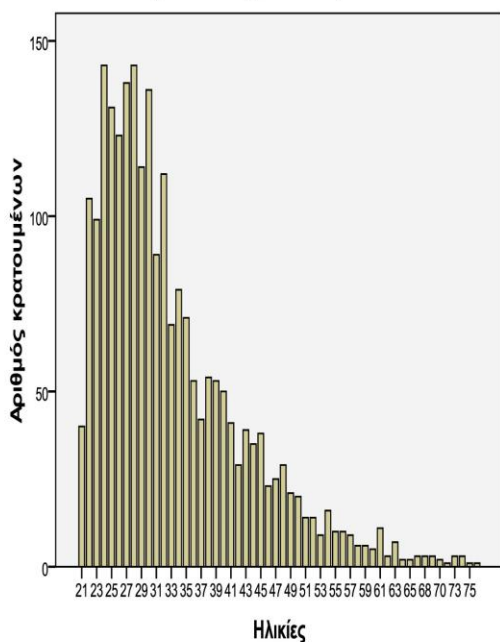
Η διάμεσος (median) ήταν τα **30 έτη**. Μειώθηκε κατά τρία χρόνια σε σχέση με το 2005.

Η δεσπόζουσα τιμή (mode), δηλαδή η ηλικία με τη μεγαλύτερη συχνότητα, ήταν τα **24 έτη** (κατά τρία χρόνια μικρότερη από ό,τι το 2005).

Οι ηλικίες των κρατουμένων παρουσίασαν τώρα μικρότερη διασπορά τιμών. Η σταθερή απόκλιση των ηλικιών ήταν **9,747 έτη** (από 10,403 έτη το 2005).

Ωστόσο, το εύρος (Range) - η διαφορά της μέγιστης (**91 έτη**) από την ελάχιστη (**21 έτη**) ηλικία - διευρύνθηκε από 64 έτη το 2005 σε **70 έτη** λόγω της παρατεταμένης κράτησης καταδίκου για πολιτικό έγκλημα.

Σχήμα 1: Ηλικίες κρατουμένων
(Παρόντες στο Κ. Κ. Κορυδαλλού
την 1^η Οκτωβρίου 2012)

Στον **Πίνακα 2** εμφανίζονται οι βασικές ηλικιακές κατηγορίες.

Πίνακας 2: Ηλικιακές κατηγορίες κρατουμένων
(Παρόντες στο Κ. Κ. Κορυδαλλού
την 1^η Οκτωβρίου 2012)

	Άτομα	%
20-34 ετών	1519	66,3
35-49 ετών	603	26,3
50-64 ετών	142	6,2
65 και άνω	22	1,0
Δε δήλωσε	6	0,3
Σύνολο	2292	100,0

Ο αριθμός των κρατουμένων κάτω των 35 ετών αυξήθηκε σε **66,3%** (από 56% το 2005).

Η ποσοστιαία συμμετοχή των υπόλοιπων ηλικιακών κατηγοριών γενικά μειώθηκε τα τελευταία χρόνια.

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ

Η εθνοπολιτισμική κατηγορία με το μεγαλύτερο ποσοστό «νεαρών» (κάτω των 35 ετών) στο σύνολό της ήταν όσοι κατάγονταν από την Ασία (Νότια, Κεντρική, Ανατολική) με ποσοστό **81,3%**.

Το αντίστοιχο ποσοστό για όσους κατάγονταν από τη Μέση Ανατολή ήταν **78,8%**, και από τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ και την Ανατολική Ευρώπη **64,7%**.

Οι κρατούμενοι από την Ελλάδα και την Κύπρο είχαν το μικρότερο ποσοστό «νεαρών»: **44,6%**.

Στο άλλο άκρο της ηλικιακής κλίμακας, κρατούμενοι άνω των 65 ετών ήταν το **3,9%** των Ελλήνων. Το αντίστοιχο ποσοστό ήταν μηδενικό σε όλες τις άλλες εθνοπολιτισμικές ομάδες.

Στο σύνολο των «νεαρών» κρατουμένων (20-34 ετών) οι Έλληνες αποτελούν μόνο το **16,7%**.

Αναλυτικότερα, η εθνική καταγωγή των **1519 «νεαρών»** (κάτω των 35) ήταν κατά φθίνουσα σειρά: **24,7%** από την Ασία (Νότια, Κεντρική, Ανατολική) **21,1%** από Βαλκανικές Χώρες (εκτός Τουρκίας) **21,1%** από τη Μέση Ανατολή **16,7%** από την Ελλάδα και την Κύπρο **6,6%** από την Κεντρική Αφρική **3,9%** από τη Δυτική Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Αυστραλία **5,9%** από τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ και την Ανατολική Ευρώπη.

Ο μέσος όρος ηλικίας των κρατουμένων από την Ελλάδα ήταν **38,95 έτη**, από Δ. Ευρώπη, Β. Αμερική & Αυστραλία ήταν **34,78 έτη** και από την πρώην ΕΣΣΔ - Ανατολική Ευρώπη ήταν **33,27 έτη**. Τον μικρότερο μέσο όρο ηλικίας είχαν όσοι κατάγονταν από την Ασία (**29,65 έτη**) και από τη Μέση Ανατολή (**30,5 έτη**).

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το **31,5%** (723 άτομα) του συνόλου των κρατουμένων δήλωσε κατά την εισαγωγή του ότι έχει παιδιά.

Γονείς σε μεγαλύτερο ποσοστό ήταν όσοι κατάγονταν από την πρώην ΕΣΣΔ και την Ανατολική Ευρώπη με **48,9%**, από τη Δ. Ευρώπη, Β. Αμερική, Αυστραλία με **45,1%** και από την Ελλάδα με **40,9%**.

Οι ομάδες που είχαν παιδιά σε μικρότερο ποσοστό ήταν οι κρατούμενοι από τη Μέση Ανατολή με **18,4%**, από την Ασία με **24,7%**, την Κεντρική Αφρική με **27,5%** και από τις Βαλκανικές Χώρες με **31,3%**.

Οι **723** κρατούμενοι με παιδιά κατάγονταν σε ποσοστό: **32,2%** από Ελλάδα ή Κύπρο **19,4%** από Βαλκανική Χώρα (κυρίως την Αλβανία) **15,8%** από χώρα της Ασίας **10,4%** από τη Μέση Ανατολή **9,4%** από την πρώην ΕΣΣΔ ή την Ανατολική Ευρώπη **7,1%** από Δ. Ευρώπη, Β. Αμερική ή Αυστραλία **5,7%** από την Κεντρική Αφρική

Το **60%** όσων δήλωσαν οικογενειακή κατάσταση κατά την εισαγωγή τους ήταν άγαμοι και το **3,8%** διαζευγμένοι. Έγγαμοι δήλωσαν το **34,6%**.

Πίνακας 3: Οικογενειακή κατάσταση κρατουμένων (Παρόντες στο Κ. Κ. Κορυδαλλού την 1^η Οκτωβρίου 2012)

	Άτομα	%
ΑΓΑΜΟΣ	1373	60,0
ΜΝΗΣΤΕΥΜΕΝΟΣ	8	0,3
ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ	87	3,8
ΕΓΓΑΜΟΣ	791	34,6
ΣΥΖΕΙ	19	0,8
ΧΗΡΟΣ	11	0,5
Σύνολο	2289	100,0
Δε δήλωσε	3	
Σύνολο	2292	

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑ ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Άγαμοι δήλωσαν σε μεγαλύτερο ποσοστό όσοι κατάγονταν από τη Μέση Ανατολή (77,1%), από την Ασία (66,0%) και από τις Βαλκανικές Χώρες (59,4%).

Διαζευγμένοι σε μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσαν το 10,5% των Ελλήνων, το 3,6% όσων προέρχονται από χώρες της πρώην ΕΣΣΔ και την Ανατολική Ευρώπη, το 2,7% όσων προέρχονται από τη Δυτική Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική ή την Αυστραλία και το 2,5% όσων κατάγονται από τις Βαλκανικές Χώρες.

Τέλος, έγγαμοι δήλωσαν:

- 59,0% από την πρώην ΕΣΣΔ ή την Ανατολική Ευρώπη
- 45,1% από τη Δ. Ευρώπη, τη Β. Αμερική ή την Αυστραλία
- 41,6% από την Κεντρική Αφρική
- 36,6% από τις Βαλκανικές Χώρες
- 33,1% από την Ασία
- 33,0% από την Ελλάδα και την Κύπρο
- 22,1% από τη Μέση Ανατολή

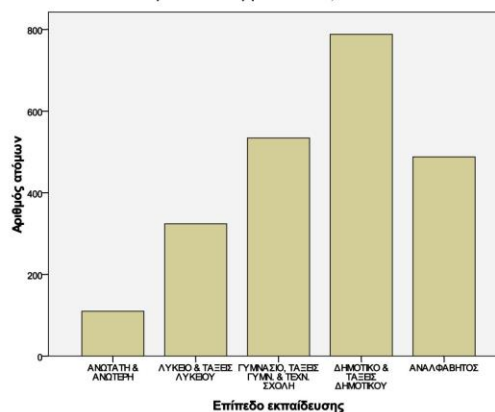
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Από τους 2292 παρόντες την 1^η Οκτωβρίου 2012 δήλωσαν κατά την εισαγωγή τους επίπεδο εκπαίδευσης οι 2244.

Συγκεκριμένα δήλωσαν:

- 21,7% αναλφάβητοι
- 35,1% απόφοιτοι δημοτικού ή τάξεων του δημοτικού
- 23,8% απόφοιτοι τριταξίου Γυμνασίου, τάξεων Γυμνασίου ή Τεχνικής Σχολής
- 14,4% απόφοιτοι Λυκείου ή τάξεων του Λυκείου
- 4,9% απόφοιτοι και φοιτητές ανώτατης ή ανώτερης εκπαίδευσης.

Σχήμα 2: Επίπεδο εκπαίδευσης κρατούμενων (Παρόντες στο Κ. Κ. Κορυδαλλού την 1^η Οκτωβρίου 2012)

Ειδικότερα οι Έλληνες δήλωσαν:

- 14,0% αναλφάβητοι
- 26,8% απόφοιτοι Δημοτικού ή τάξεών του
- 30,8% απόφοιτοι Γυμνασίου, τάξεων Γυμνασίου ή Τεχνικής Σχολής
- 21,3% απόφοιτοι Λυκείου ή τάξεων Λυκείου
- 7,2% απόφοιτοι Ανώτατης ή Ανώτερης εκπαίδευσης

Από τους Αλλοδαπούς φαίνεται να δήλωσαν «αγράμματοι» σε υψηλότερο ποσοστό όσοι κατάγονται από χώρες της Ασίας (37,5%), της Μέσης Ανατολής (36,7%) και της Κεντρικής Αφρικής (37,9%). Η αξιοπιστία των στοιχείων αυτών είναι γενικά μικρότερη για τους αλλοδαπούς που δεν μιλούν ελληνικά.

ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ

Από τους 2292 παρόντες την 1^η Οκτωβρίου 2012 δε δήλωσαν θρήσκευμα οι 153 (6,7%), ενώ άλλοι 33 (1,4%) δήλωσαν Άθεοι.

Οι Μουσουλμάνοι αποτελούν πλέον τη μεγαλύτερη θρησκευτική ομάδα με **1060** άτομα, δηλαδή **46,2%** των παρόντων.

Μεγάλη είναι η μείωση του ποσοστού των Ορθόδοξων Χριστιανών σε **39,3%** (900 άτομα) του συνόλου (από 68,5% το 2005).

Το ποσοστό των Καθολικών Χριστιανών μειώθηκε επίσης ελαφρά σε **5,2%** (από 6,0% το 2005).

Άλλα θρησκευματα δήλωσε μικρός αριθμός ατόμων: 2 Αγγλικοί, 7 Βουδιστές, 1 Ευαγγελικός, 3 Ινδουιστές, 2 Πεντηκοστιανοί, 2 Προτεστάντες, 1 Σιντοϊστής, 8 Σιχ.

Οι **Μουσουλμάνοι** κατάγονταν (σε ποσοστά του συνόλου των παρόντων που δήλωσαν Μουσουλμάνοι):

38,5% από την Ασία

34,7% από τη Μέση Ανατολή

18,8% από Βαλκανικές χώρες (εκτός Τουρκίας)

6,8% από την Κεντρική Αφρική

1,0% από τη Δ. Ευρώπη, τη Β. Αμερική και την Αυστραλία

Οι **Καθολικοί Χριστιανοί** κατάγονταν (σε ποσοστά του συνόλου τους):

36,7% από την Κεντρική Αφρική

36,7% από Βαλκανικές Χώρες

13,3% από τη Δ. Ευρώπη, τη Β. Αμερική και την Αυστραλία

5,0% από τη Μέση Ανατολή

1,7% από την πρώην ΕΣΣΔ και την Ανατολική Ευρώπη

0,8% από τη Λατινική Αμερική

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Από τους 2292 παρόντες την 1^η Οκτωβρίου 2012 δήλωσαν επάγγελμα κατά την εισαγωγή τους οι **2282**.

Δηλώθηκαν συνολικά 122 επαγγέλματα τα οποία μπορούν (σε γενικές γραμμές) να ομαδοποιηθούν στις παρακάτω **επαγγελματικές κατηγορίες**:

45,7% εργάτες, τεχνίτες ή οδηγοί

28,4% άνεργοι

9,2% υπάλληλοι (δημόσιοι ή ιδιωτικοί)

6,9% μικροπωλητές ή ρακοσυλλέκτες

3,2% αγρότες ή κτηνοτρόφοι

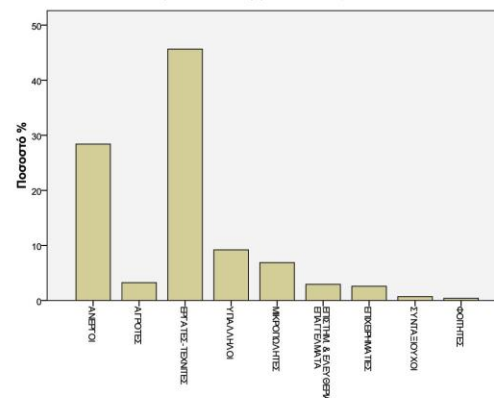
2,9% επαγγέλματα επιστημονικά ή ελευθέρια

2,6% επιχειρηματίες

0,7% συνταξιούχοι

0,4% φοιτητές

Σχήμα 3: Επαγγελματικές κατηγορίες κρατούμενων (Παρόντες στο Κ. Κ. Κορυδαλλού την 1^η Οκτωβρίου 2012)

Ειδικότερα οι **Έλληνες** κρατούμενοι δήλωσαν (σε ποσοστό του συνόλου τους):

32,5% εργάτες, τεχνίτες ή οδηγοί

17,5% άνεργοι

16,1% υπάλληλοι δημόσιοι ή ιδιωτικοί

11,1% μικροπωλητές

8,2% επιχειρηματίες

6,1% επαγγέλματα επιστημονικά ή ελευθέρια

4,7% αγρότες

2,5% συνταξιούχοι

1,2% φοιτητές.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Η επαγγελματική σύνθεση των εθνοπολιτισμικών κατηγοριών διαφοροποιείται σημαντικά:

Άνεργοι δήλωσαν:

- 43,3% όσων κατάγονται από τη Μέση Ανατολή
- 42,1% όσων κατάγονται από Ασιατικές Χώρες
- 31,8% όσων προέρχονται από την Κεντρική Αφρική
- 28,8% των κρατούμενων από χώρες της ΕΣΣΔ ή την Ανατολική Ευρώπη
- 27,4% των κρατούμενων από τη Δυτική Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική ή την Αυστραλία
- 17,5% των Ελλήνων
- 13,7% όσων κατάγονται από Βαλκανικές Χώρες

Εργάτες, τεχνίτες ή οδηγοί δήλωσαν:

- 66,1% των κρατούμενων από Βαλκανικές Χώρες
- 62,6% όσων προέρχονται από την πρώην ΕΣΣΔ και την Ανατολική Ευρώπη
- 51,3% όσων προέρχονται από τη Δυτική Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική ή την Αυστραλία
- 44,1% όσων κατάγονται από χώρες της Ασίας
- 41,0% των κρατούμενων από τη Μέση Ανατολή
- 32,5% των Ελλήνων
- 31,8% των κρατούμενων από την Κεντρική Αφρική

Μικροπωλητές δήλωσαν σε υψηλότερο ποσοστό:

- 23,0% των κρατούμενων από την Κεντρική Αφρική
- 11,1% των Ελλήνων

Επιστημονικά και ελευθέρια επαγγέλματα δήλωσαν:

- 6,1% των Ελλήνων
- 5,3% όσων προέρχονται από τη Δ. Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Αυστραλία

Επιχειρηματίες δήλωσαν:

- 8,2% των Ελλήνων
- 1,6% των κρατούμενων από Βαλκανικές Χώρες

ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Από τους 2292 παρόντες στο Κ. Κ. Κορυδαλλού την 1^η Οκτωβρίου 2012, υπόδικοι ήταν 1587 άτομα (69,2%), κατάδικοι 696 (30,4%) και οφειλέτες 9 άτομα (0,4%).

Το 19,7% των καταδίκων κρατούνταν με περισσότερες από μία αποφάσεις. Πολλές αποφάσεις είχε και το 6,6% των υποδίκων. Συνολικά, πολλές αποφάσεις είχε το 10,5% των 2292 παρόντων κρατούμενων.

Οι κρατούμενοι από Ελλάδα και Κύπρο είχαν το μεγαλύτερο ποσοστό κράτησης με πολλές αποφάσεις (19,2%) και ακολουθούν όσοι κατάγονται από Βαλκανικές Χώρες (12,5%), και από τη Δυτική Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική ή την Αυστραλία (12,4%).

Το μικρότερο ποσοστό «πολλών αποφάσεων» είχαν οι κρατούμενοι από την Ασία (Νότια, Κεντρική, Ανατολική) με 5,0%, από τη Μέση Ανατολή και από την Κεντρική Αφρική (5,4%).

Οι παρόντες την 1^η Οκτωβρίου 2012 είχαν φυλακιστεί με διοικητικά έγγραφα:

- 75,4% της Εισαγγελίας της Αθήνας
  - 5,5% της Εισαγγελίας του Πειραιά
  - 2,8% της Εισαγγελίας της Πάτρας
  - 1,8% της Εισαγγελίας του Ναυπλίου
- και οι υπόλοιποι από Εισαγγελίες ολόκληρης της χώρας.

ΑΞΙΟΠΟΙΝΗ ΠΡΑΞΗ

Με κριτήριο την κατηγορία αξιόποινων πράξεων στην οποία μπορεί να καταταχθεί (με κοινωνιολογικά κριτήρια) το αναφερόμενο ως «κύριο αδίκημα» για το οποίο κατηγορούνται ή για το οποίο έχουν καταδικαστεί οι παρόντες την 1^η Οκτωβρίου 2012, μπορούμε διακρίνουμε τους κρατούμενους στις κατηγορίες του **Πίνακα 4**.

Πίνακας 4: Κατηγορίες αξιόποινης πράξης (Κρατούμενοι παρόντες στο Κ. Κ. Κορυδαλλού την 1^η Οκτωβρίου 2012)

	Άτομα	%
Εγκλήματα κατά ζωής, προσωπικής ελευθερίας & σωματικές βλάβες	169	7,4
Ληστείες, εκβίαση	521	22,9
Κλοπές	308	13,6
Παραβάσεις Νόμου περί ναρκωτικών	886	39,0
Οικονομικά εγκλήματα	120	5,3
Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας	27	1,2
Εγκληματική οργάνωση, σύσταση συμμορίας	106	4,7
Τρομοκρατική οργάνωση, εκρηκτικά / πολεμικά υλικά	12	0,5
Άλλες αξιόποινες πράξεις	122	5,4
Σύνολο	2271	100,0
Δεν αναφέρεται	21	
Σύνολο παρόντων	2292	

Οι παραβάσεις του Νόμου περί Ναρκωτικών εξακολουθούν να συνιστούν τη συνηθέστερη αξιόποινη πράξη. Το **39,0%** των εγκλείστων κατηγορούνται ή έχουν καταδικαστεί για παράβαση του Νόμου περί Ναρκωτικών ως «κύριο αδίκημα» (ποσοστό μειωμένο ωστόσο σε σχέση με το 47,2% το 2005).

Μαζί με τις ληστείες / εκβίαση (**22,9%**) και τις κλοπές (**13,6%**) αποτελούν τους τρεις συνηθέστερους λόγους για τους οποίους το ποινικό σύστημα οδηγεί κάποιον στη φυλακή.

Σημειώνουμε ότι το 2005 τα αντίστοιχα ποσοστά για τις ληστείες ήταν 11,2% και για τις κλοπές 17,2%. Παρατηρείται δηλαδή διπλασιασμός του ποσοστού των κατηγορουμένων ή καταδικασμένων για ληστείες σε συνδυασμό με μια μείωση του αντίστοιχου ποσοστού για κλοπές.

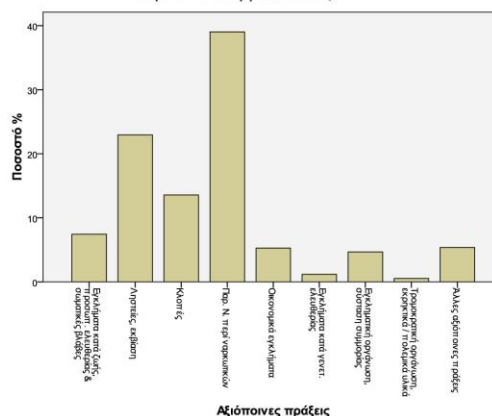
Αύξηση έχει σημειώσει και το ποσοστό των κρατούμενων με «κύριο αδίκημα» έγκλημα κατά της ζωής, της προσωπικής ελευθερίας ή σωματική βλάβη **7,4%** (από 5,9% το 2005).

Αντίθετα, μια μικρή μείωση παρουσίασαν οι φυλακίσεις για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας **1,2%** (από 2,5% το 2005).

Από την άλλη πλευρά, το οικονομικά εγκλήματα εξακολουθούν να οδηγούν στη φυλακή ένα μικρό μόνο ποσοστό κρατούμενων (**5,3%**).

Σημείωση: οι συγκρίσεις δεν είναι στατιστικά ακριβείς λόγω της εμφάνισης δύο νέων κατηγοριών στον σχετικό πίνακα του 2012: της εγκληματικής οργάνωσης (**4,7%**) και της τρομοκρατικής οργάνωσης (**0,5%**) που περιλαμβάνουν αξιόποινες πράξεις οι οποίες κατατάχτηκαν το 2005 σε άλλες κατηγορίες εγκλημάτων.

Σχήμα 4: Αξιόποινες πράξεις ως «κύριο αδίκημα» (Κρατούμενοι παρόντες στο Κ. Κ. Κορυδαλλού την 1^η Οκτωβρίου 2012)

**ΑΞΙΟΠΟΙΝΗ ΠΡΑΞΗ ΚΑΤΑ
ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ**

Οι Έλληνες κρατούμενοι κατηγορούνται ή έχουν καταδικαστεί:

29,3% για παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών

24,4% για ληστείες ή εκβίαση

15,2% για κλοπές

10,2% για οικονομικά εγκλήματα

8,3% για εγκλήματα κατά ζωής, προσωπικής
ελευθερίας και σωματικές βλάβες

7,1% για εγκληματική οργάνωση ή σύσταση συμμορίας

1,8% για τρομοκρατική οργάνωση, εκρηκτικά /
πολεμικά υλικά

1,1% για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας

Οι κρατούμενοι από Βαλκανικές χώρες (εκτός Τουρκίας) κατηγορούνται ή έχουν καταδικαστεί:

53,2% για παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών

17,2% για ληστείες ή εκβίαση

10,4% για κλοπές

5,9% για εγκλήματα κατά ζωής, προσωπικής
ελευθερίας και σωματικές βλάβες

4,8% για εγκληματική οργάνωση ή σύσταση συμμορίας

1,6% για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας

1,4% για οικονομικά εγκλήματα

Οι κρατούμενοι από τη Μέση Ανατολή βρέθηκαν στη φυλακή:

36,8% για ληστείες ή εκβίαση

33,1% για παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών

13,6% για κλοπές

3,7% για εγκλήματα κατά ζωής, προσωπικής
ελευθερίας και σωματικές βλάβες

3,2% για εγκληματική οργάνωση ή σύσταση συμμορίας

0,5% για οικονομικά εγκλήματα

Οι κρατούμενοι από την Ασία (Νότια, Κεντρική, Ανατολική, εκτός πρώην ΕΣΣΔ) κατηγορούνται ή καταδικάστηκαν:

45,3% για παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών

19,4% για ληστείες ή εκβίαση

14,4% για εγκλήματα κατά ζωής, προσωπικής
ελευθερίας και σωματικές βλάβες

4,4% για κλοπές

4,4% για οικονομικά εγκλήματα

3,7% για εγκληματική οργάνωση ή σύσταση συμμορίας

2,0% για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας

Οι κρατούμενοι από τη Δυτική Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Αυστραλία βρέθηκαν στη φυλακή σε ποσοστό:

30,6% για κλοπές

22,5% για παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών

20,7% για ληστείες ή εκβίαση

12,9% για οικονομικά εγκλήματα

7,2% για εγκληματική οργάνωση, σύσταση συμμορίας

4,3% για εγκλήματα κατά ζωής, προσωπικής
ελευθερίας ή σωματικές βλάβες.

**ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ
ΚΑΤΑ ΑΞΙΟΠΟΙΝΗ ΠΡΑΞΗ**

Μεταξύ των **886** κρατούμενων με «κύριο αδίκημα» **παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών** κατάγονταν:

26,5% από Βαλκανικές χώρες
23,5% από την Ασία (Νότια, Κεντρική, Ανατολική)
18,7% από την Ελλάδα
15,1% από τη Μέση Ανατολή
12,5% από την Κεντρική Αφρική

Από τους **521** κρατούμενους για **ληστείες ή εκβίαση** κατάγονταν:

28,6% από τη Μέση Ανατολή
26,5% από την Ελλάδα
17,1% από την Ασία (Νότια, Κεντρική, Ανατολική)
14,6% από Βαλκανικές χώρες
5,2% από την πρώην ΕΣΣΔ ή την Ανατ. Ευρώπη

Από τους **308** κρατούμενους με «κύριο αδίκημα» τις **κλοπές** κατάγονταν:

27,9% από την Ελλάδα
19,5% από την πρώην ΕΣΣΔ και την Ανατ. Ευρώπη
17,9% από τη Μέση Ανατολή
14,9% από τις Βαλκανικές χώρες
11,0% από τη Δ. Ευρώπη, Β. Αμερική ή την Αυστραλία

Μεταξύ των **169** κρατούμενων για **εγκλήματα κατά ζωής, προσωπικής ελευθερίας ή σωματικές βλάβες** κατάγονταν:

39,1% από τη Νότια, Κεντρική ή Ανατολική Ασία
27,8% από την Ελλάδα
15,4% από τις Βαλκανικές χώρες
8,9% από τη Μέση Ανατολή
4,7% από τη Δ. Ευρώπη, Β. Αμερική ή την Αυστραλία

Οι **120** κρατούμενοι για **οικονομικά εγκλήματα** κατάγονταν σε ποσοστό:

48,3% από την Ελλάδα
15,0% από την πρώην ΕΣΣΔ ή την Α. Ευρώπη
16,7% από την Ασία
8,3% από την Κεντρική Αφρική
5,0% από τις Βαλκανικές χώρες
5,0% από τη Δ. Ευρώπη, Β. Αμερική ή Αυστραλία

Οι **106** κρατούμενοι με κύριο αδίκημα την **εγκληματική οργάνωση** ή τη σύσταση συμμορίας προέρχονταν σε ποσοστό:

37,7% από την Ελλάδα
19,8% από τις Βαλκανικές χώρες
16,0% από την Ασία
12,3% από τη Μέση Ανατολή
9,4% από την πρώην ΕΣΣΔ ή την Ανατολική Ευρώπη

Από τους **27** που κρατούνταν για **εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας** κατάγονταν:

33,3% από την Ασία
25,9% από Βαλκανικές χώρες
22,2% από την Ελλάδα
18,5% από τη Δ. Ευρώπη, Β. Αμερική ή την Αυστραλία.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ

ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Οι 71 χώρες καταγωγής που δήλωσαν οι κρατούμενοι κατά την εισαγωγή τους ομαδοποιήθηκαν με κριτήριο την εθνοπολιτισμική τους συγγένεια ως εξής:

ΕΛΛΑΔΑ

ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ: Αλβανία, Βουλγαρία, Κόσοβο, Ρουμανία, Σερβία, Σκόπια, Σλοβενία.

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ: Αίγυπτος, Αλγερία, Ιράκ, Ισραήλ, Κουβέιτ, Λίβανος, Λιβύη, Μαρόκο, Παλαιστίνη, Συρία, Τουρκία, Τυνησία.

ΑΣΙΑ (ΝΟΤΙΑ, ΚΕΝΤΡΙΚΗ, ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ): Αφγανιστάν, Βιετνάμ, Ιαπωνία, Ινδία, Ιράν, Κίνα, Μπαγκλαντές, Πακιστάν, Φιλιππίνες.

ΑΦΡΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ: Ακτή Ελεφαντοστού, Γκάμπια, Γκάνα, Γουινέα, Ερυθραία, Καμερούν, Κένυα, Μάλι, Μαυριτανία, Μπουρκίνα Φάσο, Μπουρούντι, Νέα Γουινέα, Νιγηρία, Ρουάντα, Σενεγάλη, Σιέρα Λεόνε, Σομαλία, Σουδάν, Τανζανία.

ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ – ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ – ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ: Αυστραλία, Βέλγιο, Γαλλία, ΗΠΑ, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Καναδάς, Μεγάλη Βρετανία, Πορτογαλία, Σουηδία.

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ: Κολομβία.

ΠΡΩΗΝ ΕΣΣΔ – ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ: Αζερμπαϊτζάν, Αμπχαζία, Αρμενία, Γεωργία, Καζακστάν, Λετονία, Μολδαβία, Ουγγαρία, Ουκρανία, Πολωνία, Ρωσία.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Οι αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στο ηλεκτρονικό αρχείο του Τμήματος Διοίκησης ως «κύριο έγκλημα» για το οποίο καταδικάστηκαν ή για το οποίο κατηγορούνται οι παρόντες κρατούμενοι διακρίθηκαν στις παρακάτω κατηγορίες:

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ, ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΒΛΑΒΕΣ: ανθρωποκτονία, ανθρωποκτονία από πρόθεση, απαγωγή, απόπειρα ανθρωποκτονίας, παράνομη κατακράτηση, σωματική βία, σωματική βλάβη, σωματική βλάβη βαριά.

ΛΗΣΤΕΙΑ / ΕΚΒΙΑΣΗ: απόπειρα εκβίασης, απόπειρα ληστείας, εκβίαση, ληστεία.

ΚΛΟΠΕΣ: απόπειρα κλοπής, κλοπές, κλοπή διακεκρμένη, κλοπή ιδιαίτερα μεγάλης αξίας.

ΠΑΡ. Ν. ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ: ναρκωτικά, ναρκωτικά εισαγωγή σε σωφρονιστικό κατάστημα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ: απάτη, απάτη ιδιαίτερα μεγάλη, δωροδοκία, επιταγές, ΙΚΑ – μη έγκαιρη καταβολή, λαθρεμπορία, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική ενέργεια, π.ν. 2121/93, π.ν. 2170/93, π.ν. 29/71, π.ν. 5960/33, παραχάραξη νομίσματος, πλαστογραφία, πλαστογραφία κατά του Δημοσίου, υπεξαίρεση, φοροδιαφυγή, χρέος δημόσιο.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ: αμομιξία, απόπειρα βιασμού, αποπλάνηση ανηλίκου, βιασμός, βιασμός ανηλίκου, εμπορία ανθρώπων, σωματεμπορία.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ / ΣΥΣΤΑΣΗ ΣΥΜΜΟΡΙΑΣ: εγκληματική οργάνωση, σύσταση συμμορίας.

ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ / ΕΚΡΗΚΤΙΚΑ – ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ: εκρηκτικά / πολεμικά υλικά – κατοχή, εκρηκτικά / πολεμικά υλικά χρήση, οπλοκατοχή, οπλοφορία, π.ν. 2168/93, πυρομαχικά όπλα, τρομοκρατική οργάνωση.

ΑΛΛΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ: διατάραξη σιδηροδρομικής συγκοινωνίας, εμπρησμός, π.ν. 1975/91, π.ν. 2696/99, π.ν. 2910/01, π.ν.3386/05, π.ν. 998/79, παράνομη είσοδος στη χώρα, παράνομη μεταφορά αλλοδαπού, στάση κρατουμένων.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

ΑΝΕΡΓΟΙ

ΑΓΡΟΤΕΣ: αγρότης, βοσκός, γεωργός, μελισσοκόμος, ψαράς.

ΕΡΓΑΤΕΣ / ΤΕΧΝΙΤΕΣ / ΟΔΗΓΟΙ: αλουμινάς, αργυροχόος, αρτοποιός, αυτοκινητιστής, αχθοφόρος, βαφέας αυτοκινήτων, γυψαδόρος, δύτης, ελαιοχρωματιστής, επιπλοποιός, εργάτης, ηλεκτρολόγος αυτοκινήτων, ηλεκτρολόγος, ηλεκτρονικός, ηλεκτροσυγκολλητής, θυρωρός, καθαριστής κτιρίων, καθαριστής τζαμιών, καντινιέρης, κηπουρός, κλειδαράς, κομμωτής, κουρέας, λιθογράφος, μάγειρας, μαραγκός, μαρμαράς, μεταφορέας, μηχανικός αυτοκινήτων, μηχανικός, μηχανικός μοτοσικλετών, μηχανοτεχνίτης, ναυτικός, ξυλουργός, οδηγός, οικοδόμος, πλακάς, ράπτης, σιδηρουργός, σοβατζής, σωληνουργός, ταξιτζής, ταπετσήρης, τεχνικός, τεχνίτης, τυπογράφος, υδραυλικός, υποδηματοποιός, φανοποιός, χειριστής μηχανημάτων, χρυσοχόος, ψήστης, ψυκτικός.

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ: αστυνομικός, δημόσιος υπάλληλος, εκτελωνιστής, ιδιωτικός υπάλληλος, καθηγητής, μαθηματικός, μπάρμαν, ξενοδοχοϋπάλληλος, οικονομολόγος, πλασιέ, προγραμματιστής, πωλητής, σεκιούριτι, σερβιτόρος, στρατιωτικός, ταχυδρόμος, υπάλληλος, υπάλληλος Ο.Τ.Ε., φύλακας.

ΜΙΚΡΟΠΩΛΗΤΕΣ: μανάβης, μικροπωλητής, οπωροπώλης, παλαιοπώλης, περιπτεράς, ρακοσυλλέκτης.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ & ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ: αρχιτέκτων, γεωπόνος, διακοσμητής, δικηγόρος, ελεύθερος επαγγελματίας, ζωγράφος, ηθοποιός, ιατρός, ιερέας, καπετάνιος, κτηνίατρος, μηχανολόγος μηχανικός, μουσικός, πλοίαρχος εμπορικού ναυτικού, ποδοσφαιριστής, πολιτικός μηχανικός, προπονητής, συγγραφέας, σχεδιαστής, τραγουδιστής, φαρμακοποιός, φωτογράφος.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ: βιοτέχνης, έμπορος, έμπορος αυτοκινήτων, επιχειρηματίας, εργολάβος, ιδιοκτήτης λεσχών, ιχθυοπώλης, καταστηματάρχης, κρεοπώλης, ξενοδόχος, χρηματιστής.

ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ

ΦΟΙΤΗΤΕΣ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

Παρασκευή 27 Απριλίου

Προς τους Διευθυντές και τους συντάκτες των Μ.Μ.Ε

Αγαπητοί Φίλοι,

Η πόλη του Κορυδαλλού, μια πόλη 80.000 κατοίκων, με κοινωνικές δράσεις, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν χιλιάδες συμπολίτες μας όλων των ηλικιών, ευρύτερα γνωστές πέρα από τα όρια του Δήμου, με μια από τις πιο ζωντανές αγορές, πόλο έλξης και των γύρω περιοχών, με ανθρώπους που ζουν και δημιουργούν σε όλους τους τομείς, έχει την ατυχία να φιλοξενεί ακόμη - παρά τις εξαγγελίες της πολιτείας για οριστική απομάκρυνση - το Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού και πολλές φορές να ταυτίζεται λεκτικά με αυτό στις ειδησεογραφικές αναφορές.

Φαντάζομαι ότι κατανοείτε τη δίκαιη ενόχληση των συμπολιτών μας οι οποίοι, εκτός από τις επιπτώσεις που έχει η ύπαρξη των φυλακών στην καθημερινότητά τους, καλούνται πολύ συχνά να «απαντήσουν» σε άδικους, και ενίοτε ειρωνικούς, συνειρμούς.

Φυσικά γνωρίζουμε ότι αυτές οι αναφορές γίνονται από κεκτημένη ταχύτητα και συνήθεια, όμως θα θέλαμε να σας ζητήσουμε να δώσετε λίγη περισσότερη σημασία στην «αλήθεια των λόγων» που μας αναλογεί και να χρησιμοποιείτε την έκφραση «φυλακές Κορυδαλλού» όταν αναφέρεστε σ' αυτές και όχι «στον Κορυδαλλό» ως πόλη.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων.

Φιλικά

Σταύρος Κασιμάτης

ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

Αρ. Πρωτ:14

*Προς: Διευθυντή Διεύθυνσης Αστυνομίας Πειραιά,
Ταξίαρχο Γιάννη Διαμαντόπουλο*

*Κοιν.: Αρχηγό Ελληνικής Αστυνομίας
Αντιστράτηγο Νικόλαο Παπαγιαννόπουλο*

κ. Ταξίαρχε,

Με την παρούσα επιστολή σας εκφράζω την έντονη αντίθεσή μου στην διαρκή διακοπή της κυκλοφορίας στην οδό Σολωμού μπροστά από τις Φυλακές Κορυδαλλού.

Η τακτική αυτή της Αστυνομίας έχει ως αποτέλεσμα την διαρκή ταλαιπωρία των κατοίκων, κόβει την πόλη στα δύο και εμποδίζει την επικοινωνία και την μετακίνηση τόσο των διερχόμενων όσο και των συμπολιτών μας, δημιουργεί αίσθημα απομόνωσης ειδικά για την περιοχή του Άνω Κορυδαλλού και φυσικά ανασφάλειας, κινδύνου και αστυνομοκρατίας για όλους. Ας μην ξεχνάμε ότι επί της Σολωμού στεγάζονται αθλητικοί χώροι, σχολεία και παιδικοί σταθμοί και αποτελεί οδό διαρκούς διέλευσης από και προς αυτές τις εγκαταστάσεις τόσο ενηλίκων όσο και παιδιών.

Με εκτίμηση

Ο Δήμαρχος

Σταύρος Κασιμάτης

Γρ. Λαμπράκη 240 & Νικηφορίδη,
181 20 Κορυδαλλός
☎ 210 4990703 fax: 210 49.90.450
mayor@korydallos.gr
www.korydallos.gr

:

